CO. IO. HIERONYMI ALBANI EQVITIS ET IVRIS VTRIVSQVE CONSVLTI, AC SERENISS. VENETORVM DOMINII COLLATERALIS GENERALIS,

LIBRI DE POTESTATE PAPAE et Concilii nouissima editio multis aucta lucubrationibus eiusdem autoris.

CVM AMPLISSIMO REPERTORIO.

VENETIIS
Apud Cominum de Tridino Montisferrati
MDLXI

IO. ANGELVS Papius Iureconſultus

NVNC PRIMVM LOcum tenens in gymnaſio Bononienſi ad Lectorem.

V M in ſummos, exquiſitaq; doctrina viros intueor, Lector beneuole, cumque illorum varijs artibus ſcripta, quæ quotidie in lucem prodeunt, quantum mihi contingere poteſt, multa lego, non poſſum ſeculi huius, quo ad ſummum iam peruenerunt ingenia, non admirari fœlicitatem: non quia ſuperioris ætatis homines ijs doctrinis parum inſtructi fuerint, quas qui tenent, eruditi appellantur: ſed meum hoc eſt iudicium, Poſteros aut inuenire per ſe ſapientius quàm maiores, aut accepta à maioribus, facere meliora quę digna ſtatuant in quibus

elaborent. Quam quidem ad rem id magno eſt argumento, quòd olim Athenis celeberrimo quidem, ſed ferè vno totius orbis terrarum, gymnaſio, vix ſingulæ alio inueniebantur artes, alio perficiebantur ſeculo, nunc verò nullus orbis ſit angulus, vbi ab alijs repertę non abſoluantur, aut etiam nouæ multæ non excogitentur, ſimul atque compleantur. Sed in tanta animorum fœcunditate, ac rerum varietate, vt ſegetes fœcundæ, ac vberes, non ſolùm fruges, verùm herbas etiam frugibus inimiciſsimas effundunt: ita alij totam mentis aciem ad veri inquiſitionem, alij ad libidinum, quibus id quod verum eſt obruitur, ſocietatem conuertunt. Ex quo efficitur, vt ij, quas Græci κακοτεχνίας, quaſi malas artes appellant, illi bonas ſectentur. Qui verò non ſolùm, quem ſemel inſtituerunt, curſum tenent rectum, ſed alios qui declinant, ſpecie recti deceptos in viam reuocant, hi ſunt Deo ſimilimi iudicandi, nedum cum magnis viris comparandi. Hinc illa Neſtoris, Achillem ab amore Briſeidos ad bellum: Vlyſsis, ſocios à dulci Sirenum cantu ad nauigationem reuocantis, apud Homerum commendatio. Hinc illa Socratis, Pythagoram, Gorgiam, alioſque id genus ſophiſtas omni opinionum errore liberantis, apud Platonem laudatio. Hinc illa denique (vt de noſtris quoque loquar hominibus) Scæ-

uolæ

uolæ Seruium λογοδαίδαλον ad Iuriſprudentiam traducentis, apud Pomponium tantoperè celebrata oratio. Quorum omnium (mea quidem ſententia) omnes laudes hoc vno, ſed abſoluto ſapientiæ colophone, Ioannes Hieronymus Albanus Eques & Iuriſconſultus præſtantiſsimus, quo non tulit vllum eius patria, aut gloria clariorem, aut aut oritate grauiorem, aut humanitate politiorem, non modò æquauit, verùm etiam vicit: quo, radicitus extirpatis erroribus omnibus, quicunque hactenus de Papa & Concilio impiè ſenſerunt, in viam reuocãtur. Quod quidem inſigne opus, recẽs adhuc ab autore valde bono profectum, non minus ſum amplexus, quàm Pallas olim Telemachum patri Vlyſsi chariſsimum, ac ſimilimum, ratione tamen diſſimili: nam vt illa Telemachum ad patrem perquirendum excitauit, ſic ego contrà à Telemacho, id eſt, hoc opere ad ipſius autoris inueſtigationem ſum aliquando prouocatus, vt diuturni deſiderij mei expectationem explerem: nec antè conquieui quàm ipſius iucundiſsimo fruerer cõſpectu, ſenſuſque, & os cernerem, vnde hæc melle dulcior ex rerum cognitione effloreſceret, ac redundaret oratio. Ad quem vt veni, expectationem, ac deſiderium hominis, præſentia, præſentiam incredibilis quædam humanitas cum ſapiẽtia penè diuina coniuncta ſuperauit. Deinde, cũ

ego

ego illum de amplisſima, quam & ipſe nunc administrat, Venetorum Republica ille me de noſtra Iuris ciuilis ſcientia percontatus eſſet, multis verbis vltrò citroque habitis, tandem cognoui hominem Cyro fęliciorem, vt cuius fortunæ acceſsiſſet, quaſi orbis quidam artium, ac cumulus, & qui non ſolùm in luce ampliſsimi populi magnus eſſet, ſed intus, domique pręſtantior, ſermo enim eius, facetus, ac nulla in re rudis, omnẽ antiquitatis memoriam exprimit, Iuris ciuilis, & Pontificij abſolutam ſcientiam refert literis politioribus conditam. Cuius voce, atq; oratione, ita tum cupidè fruebar, atque ęgrè ab eo tempore carui, quo ſum ab Auenionenſibus accerſitus, quî in hoc profitendi Iuris ciuilis munere magno Aemilio Ferreto ſuccederem. Iam verò quo eſt propenſo in omnes animo, vt non ſolùm prę ſentes iuuet, ſed etiam quos nunquam viderit, aſsiduam contulit operam, opera vt ſua, communi omnium cederet vtilitati, ſi quidem cùm multas vtranque in partem hanc agitare rem videret quanta ſit Papæ atque Cõcilij autoritas, ac proinde Chriſtianorum in diuerſas ſcindi hæreſeis, cum maximo religionis periculo ſtudia, velut alter Apollo, edito in id opere, huic morbo graui fecit medicinam. Verumtamen cùm is tam altè ſerpſiſſet, & quaſi radices egiſſet morbus, vt vel primo pharmaco non ita curari poſſet, quin ali-

quid

quid supereſſet reliquiarũ, optimos medicos ſequutus, qui in morbis extremis, extremis quoq; remedijs vtuntur: ecce de integro, & addita manu vltima perfectum opus, & numeris abſolutũ omnibus emittit, quod & autoritatis pondere, & vtilitatis vbertate cæteris longè præſtat: eo enim rerum omnium ordinem ita proſequitur, & ſingula argumenta, quaſi haſta in manu collata, ita vehementer proponit, legibus diuinis, atq; humanis ita confirmat omnia, atque adeò concludit, vt qui ſingula diligenter expenderit, is ſic perſuaſus euadet, vt nihil vnquam ſibi contrà in mentem venire patiatur. Sed quid in eius libri, qui ſe ipſe ſatis commendat, laudes ingredior, ad quas ſatis dignè perſequendas Albano ipſo opus foret laudatore? Quare (ſtudioſe Lector) vt re cõperias quod verbis polliceor, ipſum librum diligenter lege, atque Albani noſtri labores eo excipe animi candore, quo tibi ab illo proponuntur. Vale. Auenione.

DE POTESTATE
PAPAE ET CONCILII.

SI QVID eſt in tota
mortalium vita lauda-
bile, id totum in ma-
gnis & arduis rebus eſſe
conſtitutum, nemo iure
dubitauerit. Itaq́, ne co-
natus quidem vlli hone- 1
ſtiores exiſtimantur, quã
qui in difficili negotio fuerint aliquando ſuſce-
pti, vbi ſi forte nos fallat qui plerunque optatur 2
euentus, voluntas tamẽ in laude poni ſolet. Qua
ego ratione ductus cum iam inde à prima ado-
leſcentia iuri pontificio ac ciuili diſcendo to-
tum me tradidiſſem, nullam quidem eius diſci-
plinæ partem mihi negligendam putaui, quæ to-
ta ad rerum publicarum conſtitutionem, & ciui-
lem ſocietatem conſeruandam eſſet excogitata.
Verùm eas diſputationes, quæ de magnis rebus 3
eſſent, neſcio quo meo genio impellente ſemper
adamaui: & in ijs ingenium, ſi quod in me eſt, li-

benter exercui. Quoniam gitur multi & illi qui-
dem præcellentis doctrinæ igloria illuſtres viri,
4 maior ne ſit Summi Pont. an ſacri concilij pote-
ſtas,acriter aliquando diſputarunt: & literarũ me
moriæ varia ac diſſidentia tradiderunt:ego quo-
que exquirendæ ac defendendę veritatis percupi.
dus,& iam antea in eadem re non mediocri dili-
gentia laboraui,& nunc iterum ingenij vires peri
clitari non ſum veritus, nõ quòd iam edita mihi
diſplicerent,aut me meæ ſentẽtiæ pœniteret, ſed
magis vt res,quam explicatu difficillimam faten
tur omnes,iterũ atq; iterum excuſſa facilior red-
5 deretur. Nam vt longiore lectione ac pertinaci
6 ſtudio ingenium ſemper magis acuitur, & ætatis
acceſſione vis iudicandi fit robuſtior, hoc nouo
induſtriæ noſtræ labore non parum virium huic
diſputationi additum iri ſperamus. Non ſolum
enim denuo multa collegimus, quorũ autoritas
eodem ſpectat,ſed noua quoque rerum pondera
attulimus,quæ nemo,quem ſciamus, viderit, in
illis præſertim reijciendis,quæ cõtra afferri ſolẽt,
tum ex decretis concilij Conſtantienſis quartæ
& quintæ ſeſſionis,tum ab ijs qui alijs etiã argu-
mentis principatum Romani Põtificis,& ſacro-
rum dignitatem canonũ aut ſtultè conãtur euer-
tere,aut prauè intelligendo anguſtioribus, quàm
ius ipſum exigat, terminis circunſcribunt, ideo
autem hoc etiam potiſſimum tempore his labo

ribus

ribus atq; huius opuſculi incremento vehementíus operam dedi, quo non ſine magna & honeſta fidelium omnium voluptate ad tollendas hæreſes indictum fuit concilium œcumenicum á Pio IIII Pont. verè Maximo, & in omni laudis genere preſtantiſſimo: cuius eximias virtutes & præclaras animi dotes nulla vnquã poſteritas cõticeſſet: omnes enim conatus ſuos eò intendit, vt oportunũ iam diu fluctuanti nauiculæ Petri auxilium afferatur. Nec verò me eo prouexit audacia ad ſcribendum, vt crederem tantę ſedis amplitudinẽ tam exigui defenſoris patrocinio indigere: ſed magis, vt tãquã fidus paſtori catulus ĩpios catholici gregis abactores, qua poſſem voce terrerem. Quæ tamen dicentur omnia, ſanctæ matris eccleſiæ cenſuris, qua debeo modeſtia & veneratione ſubmitto. Simul etiam ab elegantioris muſæ hominibus impetratum velim, vt in eius rei inueſtigatione, quæ inter iuris interpretes ventilatur, illorũ interim lingua uti mihi permittãt, dũ res difficillimę et nullius prope eloquẽtię capaces explicẽtur. Deo igitur Opt. Max. (cuius cauſa agitur) inuocato, opinor ego & conſtanter affirmo, nullum caſum reperiri, in quo verè dici poſ-
ſit, concilij poteſtatem Pontificia maiorem eſſe, 7
atque inde ſequi dicimus, vt concilium in eum, 8
qui certus ſit Põtifex, imperium nullum habeat. Et quamuis prima fronte concluſio hæc nõ me-

diocriter dubia videatur, ſi tamen quod in ſacris
conſtitutionibus traditum eſt, diligenter inſpi-
cietur, omnis (vt opinor) dubitatio tolletur. Sed
antequam in campum huius quæſtionis latiſ-
ſimè patentem ingrediamur, operæpretium
9 eſſe arbitror, ſi declaretur cur non in Pontificem
ſimpliciter dixerim, ſed in eũ, qui certus ſit Pon-
tifex: ineſt enim in verbo momentum maxi-
mum, quo indicato facilior erit excurſus futu-
ræ diſputationis. Hanc igitur vim id habet ver-
bum, vt nonnulla, quæ tacitè obijci poſſent, reij-
10 ciantur, videlicet à concilio plures de Pontifi-
catu certantes iudicari poſſe. c. ſi duo. lxxix. diſt.
idq́; ab anteactis concilijs quandoque factum, vt
11 de concilio Conſtantiẽſi legimus & de alijs, quæ,
vti non neceſſaria ad rẽ propoſitam, omittuntur.
12 Pariter etiam dici poſſet iure cautum eſſe, Ponti
ficem metu vel pecunia interueniẽte electum, de
ſede eijci poſſe. c. ſi quis pecunia. lxxix. diſtinct. et
his & ſimilibus argumentis concludi, his ſaltẽ in
caſibus concilium maiorem ipſo Pontifice pote
ſtatẽ habere. Hæc. n. & ſimilia, quæ afferri contrà
poſſent, vi prædictorum verborum tacitè, diſſol-
uuntur. Nam vbi plures de pontificatu conten-
dunt, nec quis eorũ verè Papa ſit, percipi poteſt,
cùm non appareat quis verus põtifex ſit, omnes
ab occupata dignitate repelluntur. Iureconſulti
13 enim quid non eſſe, & nõ apparere, paria eſſe exi-

ſtimarunt

ſtimarũt.l.duo ſunt Titij.ff. de teſta.tut.l. in lege fundi.ff. de contrah. emp. atque hoc modo non Pont.Max.ſed factum potius eligentium iudicatur,qui duos ad pontificatum aſſumpſerũt: quod nullo pacto fieri poteſt,ne eccleſia,quę corpus eſt myſticum, ſi duo habeat capita, monſtroſa fiat, 14
contra.c. quoniam in pleriſque.de offic. ordi.Iis igitur de cauſis non in Pontificem,ſed in eũ, qui certus eſſet Pontifex,diximus. Sic etiam vbi electio Pontificis tanquã irrita reprobatur, eũ ideo 15
iudicari poſſe concedimus, quia cum legitimè non fuerit ad Pontificatum aſſumptus, ne pontifex quidem appellari meretur, neq; vnquã pontificiam poteſtatem adeptus eſt.Nam cum ipſius electio ea forma careat, quæ vnicuiq; rei tribuit, 16
vt id ſit, quod eſſe dicitur l.ſi is, qui quadraginta. §.quędã.ff.ad leg.fal.electio illa,iure electio dici 17
non poteſt,vt in ſimili in l.iiij.§.condemnatum. ff.de re iud.traditum eſt,ſentẽtiam, in qua quod 18
ius poſtulat, obſeruatum non eſt, ſententiæ vi ac nomine carere. Idem ſancitum eſt & in l.non putauit.§.nõ quęuis.ff.de bon.poſ.cont.tab.vbi Iureconſultus ait, filium non legitime exhæredatũ, 19
dici exhęredatum nõ poſſe:ſic etiam inſtrumentum,cui ſolemnia defuere,inſtrumenti virtutem 20
nomẽq; non habere.l.Diuus,& ibi Bar.ff.de milit.teſta.nam aliquid nõ fieri, vel minus legitimè fieri,paria eſſe exiſtimantur.l.quoties.ff.qui ſatiſ.

cog.

21 cog. Bar. in l. si finita. § . Iulianus. ff. de dam. infec.
22 hinc dixit Bal. in l. fi. C. sent. rescin. non poss. Papam canonicè electum, esse Deum in terris: & nón canonicè electum esse dæmonem, claues nõ regni cœlorum sed inferni gerentem, citat d.c. si quis pecunia, cui accedit Felin. in c. ego N. col. ij.
23 in fin. de iureiuran. An autem electio metu vel pecunia interueniente facta ipso iure irrita sit, vel per sententiam irrita facienda, nunc non discutiam: quia vtcunque sit, non pontificia potestas, sed factum eligentium iudicatur, vt etiam prædictum est. Hæc autem quæstio copiosissimè tractata est in libro, quem iampridem edidimus de cardinalatu, quæst. xv. & xvj. Vbi talem electionẽ nullius esse roboris fuit ostensum. Nos igitur, vt ea euitentur, quæ aduersis frontibus inter se videntur pugnare, neue illa aduersentur, quæ de papa in hæresim prolapso dici possent, de certo pontifice loqui voluimus, ac de illo, in quo pontificiam esse potestatem extra quęstionẽ est.

PRIMA PARS.

1 IS igitur hunc in modum expositis ac præfixis, vt hæc, quæ latissimè patet quęstio, clarius explicetur, & suo ordine percipi posit: tota quidẽ res in tres partes principales mihi videtur esse diuidenda.

denda. Primæ itaque partis summa hæc erit. Vbi 2
Papa criminosus est, an eius iudicandi penes cõcilium
potestas existat. Secunda verò pars declarabit,
quid iuris sit, quando nulla de Papæ crimi- 3
nibus quæstio est: sed tantùm de peragendis ecclesiæ
negotijs tractatur, quam, vt res faciliùs intelligatur,
in tria tempora distinguemus. In tertia
denique parte offendicula quædã reijciemus,
atq; alia scitu digna, & quæ iam dicta & firmata
per nos comprobabunt, breuiter adducentur. Prę
dictum tamen volo, nemini mirũ videri debere,
si hoc in loco multa iterari uidebuntur, quę in libris
à nobis editis collecta adduximus, id enim
coacti fecimus, vt huic quæstioni, quã in primis
tractare instituimus, cumulatè satisfiat. Igitur, ut
ad primam partem redeamus, si quęritur quid de
Pontifice iudicando tenendum sit, Respondeo,
Romanum Põtificem supremum esse omnium 4
in terris iudicem, & caput ecclesię militantis, atq;
ideo eum à nemine in hoc seculo, atq; ita nec ab
ipso quidem concilio iudicari posse, cum nõ modò
superiores ab inferioribus, verùm etiam pares
à paribus cogi non posse fuerit legibus constitu- 5
tum. l. nam magistratus. ff. de arbit. cap. innotuit.
de elec. (casum hęresis semper excipio) nam tunc 6
Põtifex esse desinit, vt infrà latiùs aperietur. Hæc
autem in summa est nostrę conclusionis intẽtio:
sed quo eius intellectus, cuius vi multa quoque
alia

7 alia deciduntur, fiat illustrior, & ne illotis (vt ita
dixerim) manibus hanc inuestigationẽ protinus
aggrediamur, quæ ipsam potissimum amplitudi
nem Pontificiæ potestatis amplectitur, lubet in
ea examinanda paulum immorari, & rem hanc
quasi per gradus quosdam ad finẽ institutũ perdu
cere. Illud igitur ante omnia esse animaduerten-
dum censeo, scilicet, ecclesiã Dei, cuius perfecta
8 sunt opera, fuisse summo ordine institutam: dicẽ
te Apost. ad Rom. 13. Quæ à Deo sunt ordina-
ta sunt, & rectè. Qnoniam si ordinẽ auferas, con
9 fusio sequatur necesse est, à qua diuisio oritur, &
10 ex diuisione destructio. Luc. 2. Iccirco omnia cũ
ordine fieri oportere dixit idem Apost. 1. ad Co-
11 rinth. 14. Quare in ecclesia quicquã sine ordine
reperiri nõ potest. c. miramur. lxj. dist. Qui qui-
12 dem ordo in graduum distinctione cõsistit, vt in
potestate alter ab altero differat, & maioribus pa
reãt inferiores, alioqui vniuersitas vlla subsistere,
13 & cohærere non posset. c. ad hoc. lxxxix. distinct.
Nam lex diuinitatis est, vt B. Dionysij verbis vta
mur, infima per media, ad suprema reduci. Quod
documentum in re proposita attulit tex. in extra
uag. Vnam sanctam, de maior. & obe. Hinc vide
14 mus in humanis quoque constitutionibus, quæ
15 longe sunt Diuinis inferiores, ordinẽ semper at-
que in primis cõmendari. §. si quis autem. in Au-
then. de hęred. & falc. Et re vera si quis ab huma-

nis

nis actionibus ordinem tollat, hominem ipſum
exuet ratione.Hoc ita poſito illud ſequitur,vt ne
ceſſariò fateamur, vnum in Dei eccleſia ſtatui
oportere,qui cęteris pręſit omnibus,cuius ſenten 16
tiæ ſit parendum, & quem propterea ſubijci cui-
quam mortaliũ ſit nefas.Alioqui totus iſte ordo
militantis eccleſiæ ob diſſidentes hominum ſen
tentias deſtrueretur. Nã entia nolunt malè diſpo 17
ni,& multitudo imperans mala, Princeps ergo 18
vnus,vt ait Philoſophus Metaph.12.& teſte Sa-
lomone Prouerb.11.Vbi non eſt gubernator po
pulus corruet:idcirco Deus loco præcipui mune
ris promiſit populo ſuo,ſe ei daturum eſſe princi-
pem vnum dicens. Non diuidentur amplius in
duo regna: ſeruus meus Dauid Rex eorum erit,
& unus paſtor omnium illorum Ezech.37.& ali
bi,Suſcitabo ſuper eos paſtorem vnum. idẽ cap.
34.Proinde & prudentiſſimi Iuriſconſulti do- 19
cuerunt ob vtilitatem publicam Reipublicę per 20
vnũ conſuli oportere.l.ij.§.nouiſſimè.ff.de orig.
iur.& vbi multitudo eſt,ibi nihil honeſtũ eſſe poſ 21
ſe.§.pen.in Aut.de referend. Quin & animalia,
quæ ſolo naturæ ducũtur inſtinctu,hoc idẽ aper- 22
tè ſignificant,cum videamus & apes & grues vnũ
ſequi,eiq; ſoli parere,vt ait Hier.ad Ruſticum,&
relatum eſt in c.in apibus.vij.quęſt.jj. ſic etiã Bea.
Aug.in lib.de nuptijs & concupiſcentia ait, natu
ram principiorum amare ſingularitatẽ. Et certè

niſi hoc ordine vnaqueq; vniuerſitas regeretur, omnis contentio ac diſceptatio ſine exitu futura
23 eſſet, ob naturalem hominum ad diſſentiendum facilitatem, vt verbis vtar Iuriſconſulti in l. item ſi vnus. §. pen. ff. de arbi. Itidē ſi in re noſtra vnuſquiſque ex ſuo ipſius ſenſu euāgelica poſſet interpretari documēta & de maioribus eccleſię negotijs arbitratu ſuo iudicare, tunc iam non vnam fi-
24 dem, & vnā eccleſiam haberemus, ſed multiformem fidem, & plures eccleſias, id quod citra hęre-
25 ſim dici non poteſt. Art. vnam ſanctam, & c. j. §. vna. de ſumma trinit. Idem teſtatur Paulus, cùm
26 dicit, Nunquid diuiſus eſt Chriſtus? 1. ad Corint.
27 1. Vnus ergo Princeps in eccleſia Dei, qui & errātes poſſit corrigere, & pertinaces ſua ſumma iuriſdictione compeſcere, vt per neceſſarium quoddā antecedens ſenſit idem Paulus in loco pręmemorato, vbi ſic ſcriptum eſt. Idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata. Hoc enim præceptum ſatis impleri nunquam poſſet, niſi vnus ſupremus eſſet in eccleſia iudex, cuius imperio fide-
28 les omnes coërceantur, vt concludit B. Thomas ſecunda ſecundæ quæſt. j. arti. x. cui ſententiæ conſentiunt tradita per Oldr. in conſilio xciiij. Andr. Sic. in conſil. lxvj. inter conſ. Curt. & Anto. Corſ. in trac. de poteſt. Regia in v. par. facit. c. legimus. xciij. diſt. Hinc Cyprianus eccleſiaſticorum ſcriptorum propemodū antiquiſſimus in eos inuehi-

tur,

tur,qui huic principatui detrahunt, affirmans nõ
aliunde ortas fuiſſe hæreſes, & nata ſchiſmata, 29
quàm ex eo,quòd ſacerdoti Dei non obtempera
tur,nec vnus in eccleſia iudex vice Chriſti cogita
tur.Hęc ille in Epiſ.3.Rurſus in epiſt.12.ad Cor
nelium Romanum Pontificem ſcribens,gratula-
tur,quòd ſchiſmatici quidã ad pacem redierint,
& eorũ confeſſionẽ referens ait,eos inter alia di-
xiſſe:Nos Corneliũ Epiſcopũ ſanctiſſimæ eccle-
ſiæ catholicæ erectũ à Chriſto ſcimus,& ibi Pau-
lopoſt.Nõ ignoramus vnũ Deum eſſe,vnũ Chri
ſtum,vnũ ſpiritũ Sanctũ,& vnũ epiſcopum in ec-
cleſia catholica eſſe debere.Hæc Cyprianus.

Quare iã liquere arbitror,vt multa alia præter-
mittamus, quibus hęc eadẽ res cõfirmari poſſet.
Vnũ in eccleſia eſſe oportere, apud quẽ ſit sũma
coërtio,ſit ſummũ & ampliſſimũ ius ĩ vniuerſos.

Nunc ſupereſt,vt hũc eſſe ac ſemper fuiſſe Ro
manum pręſulem doceamus. Nõ eſt autem no-
bis propoſitum ea omnia perſcrutari, quę ad Pa-
pæ primatum attinent,de quo aliàs latiſſimè ſcri
pſimus,ſatis enim erit hoc tẽpore ex multis pau-
ca delegiſſe,quibus id,quod probare inſtituimus,
oſtendatur: principatum ſcilicet hunc, ſolius eſſe
Romani Antiſtitis,idq́; fuiſſe diuturna & perpe- 30
tua morum,animorum, & ſeculorũ approbatio-
ne confirmatum, atque ideo eum omnibus præ-
eſſe & à nemine iudicari poſſe. Negari .n. haud 31

poteſt,quin Petro,à quo hæc pontificia poteſtas
32 originem trahit,amplior quàm cęteris Apoſtolis
iuriſdictio tradita fuerit,ſi verba pollicitationis,
& executionis ei a Chriſto dicta ventilabuntur.
Verba enim, vt à maioribus noſtris accepimus,
33 ſecundum ſubiectam materiam ſunt ſemper in-
telligenda.l.ſtipulatio iſta,cũ ibi tradi.ff. de verb.
ob.l.ſi de certa.C.de tranſac. Quòd ſi promisſio-
34 nis huius verba conſideremus,ea tum demũ pro-
lata depręhendemus,cũ de fide ageretur, & de ijs,
quę credi à fidelibus oportebat.Quod vel ex ipſa
Chriſti interrogatiõe cuiuis facilè patere poteſt,
Ait enim,Quem dicunt homines eſſe filium ho-
35 minis,Matth. 16.Fidẽ autem totius eccleſię fun-
damentum eſſe nemo eſt, qui neſciat: ſimul etiã
de ædificanda vniuerſali eccleſia Chriſtus loque-
batur dicens, Et ſuper hanc petram ędificabo ec-
cleſiam meam,atque vno & eodem tempore ſo-
lum alloquens Petrum ob eius vnius cõfesſionẽ
ſubiunxit.Et tibi dabo claues, &c. Quodcunque
ligaueritis,&c.Ex quo verborum contextu,ſi pol
licitatio ad ſubiectũ negotium referatur (vt par
36 eſt)facillimè intelligimus,poteſtatem Petro pro
miſſam adeo amplam extitiſſe, vt ad ſupremã in
vniuerſali eccleſia iuriſdictionem,& ad cũcta ma
iora negotia extẽdatur. Quod de alijs Apoſtolis
37 minime dici poteſt, ſi verba ligandi & ſoluendi,
quæ illis omnibus dicta ſunt,volumus diligenter
animaduertere,

animaduertere, Matth. 18. Ibi enim non de vniuerſali eccleſia, non de fidei fundamentò, ſed de foro conſcientię agebatur, & Chriſtus erudiēdos Apoſtolos ſuſceperat, quēadmodum erga fratrē peccantem ſe gerere deberent: id enim liquet tā ex præcedentibus, quā ex ſequentibus verbis, ex quibus etiam media declarantur. l. qui filiabus. & 38
l. ſi ſeruus pluriū. ff. de leg. i. In principio etenim inquit Dominus, Si peccauerit in te frater tuus, &c. Deinde vltimo loco Petrus & verba & mentem Chriſti repetens ac reaſſumens ait, Domine ſi peccauerit in me frater meus, quoties dimittā 39
ei? Vt congruū igitur ſermoni pręcedenti ſit: hoc Petri reſponſum, patet ibi rem ad ſolum peccati negotium fuiſſe coanguſtatā, cui ſi verba poteſtatis illius ſimul prolata annectantur, vt & naturæ ratio, & ius ipſum poſtulat, conſequens eſt, verba illa quanquā vniuerſalia ad illos dimittēdorum peccatorum limites, & ad ferendā contra impœnitentes excommunicationis ſententiam, de qua ibi agebatur, reſtringi oportere, alioqui veræ interpretationes eluderentur, ſi quis amplius ac latiùs, quā ſubiecta materia exigat, interpretando complectatur. Rurſus inter hanc & illam poteſtatem permagna eſt differentia, ſi etiam executio promisſionis factæ Petro conſideretur. Nā talis 40
pręſumitur ac intelligitur cauſa pręcesſiſſe, qualis ab effectu dignoſci ſolet. l. cū de in rem verſo, &

ibi

ibi Bar.ff.de vſur.Bal.in l.ſi certis annis.C.de pac. cum ſimili. Vt igitur promisſionem Petro factã, fuiſſe amplisſimam demonſtratum eſt:Ita eiuſdẽ quoq; executionem eccelſam intelligimus, atq; in altisſimo dignitatis gradu collocatam, cùm ei dictum fuerit, Simon Ioannis diligis me plus his? paſce oues meas. Tria enim ex his tam paucis verbis priuilegia colliguntur. Quorum primum eſt, hanc poteſtatis amplitudinẽ ſoli petro fuiſſe conceſſam: Quandoquidem hunc vnũ Dominus in ſingulari numero, ſub nomine proprio, ac etiam perſona patris, vt res magis conſtaret, demonſtrata, fuerit allocutus. Ita enim ſolent etiam iuriſcõ-
41 ſulti nõnunquam ſua colligere argumẽta.l.ſi nominatim.& l.quę conditio.ff.de cond.& demon. Pręterea & vox illa, plus his, perſonam Petri ab alijs fuiſſe ſeiunctam non obſcurè indicat. Siquidem ab eo maiorem Chriſtus dilectionẽ exigebat, cui & maiorem traditurus erat poteſtatem. Idq́; etiam ſatis percipitur ex verbis illis in promisſione prolatis. Beatus es Simõ. Tu es Petrus. Et tibi dabo.& reliqua, quę a theologis vẽtilãtur.

Secundum verò priuilegiũ ex eo elicitur quòd ei dictum eſt Paſce, vt intelligeremus autoritatem illam non ſolum ea complecti, quæ ad forũ conſcientiæ pertinent, ſed etiam ea, quæ ſunt iuriſdictionis amplisſimę, cùm (vt in ſacris antiquo-
42 rum literis videre eſt) Paſcere, Regere, ac Regnare non

re non dissimilia sint. Reges enim pastores nun- 43
cupabantur. Exech. 34. Esaiæ. 44. & 56. Hier. 2.
& 22. & Psal. 22. Ad hęc accedit illud Paral. 11.
& 11. Reg. 5. Tibi dixit Dominus Deus tuus, Tu
pasces populú meum Israël & tu eris princeps super
eum. Et omnes denique illi tam Gręci quàm
Latini patres in concilio Florentino legitimè cõ
gregati solẽniter declararunt diffiniẽtes, Petrum 44
non modò pascendi verùm etiam regendi & gubernandi
vniuersalẽ ecclesiam potestatis amplitudinem
accepisse. Quare ex ijs constat, Potestatem
illam nõ ad certum aliquid coarctatam, sed
ad omnia latissimè extẽdi Christum Dominum
voluisse. Tertium deniq; priuilegium illud fuit,
quòd ei dictum est indifferenter, oues meas, nec
ouium pars ab alijs ouibus fuit distincta, vt supra
fideles omnes prorsus ei traditam intelligeremus
hanc supremam iurisdicendi potestatẽ, vt habetur
in c. solitę. de maio. & obed. facit l. si pluribus.
cũ ibi not. ff. de leg. ij. Hoc igitur loco soli Petro,
supremam iurisdictionem, ac super omnes traditam
fuisse colligimus. Quæ omnia promissioni 45
pręcedenti consentanea sunt, vt diximus. Et cùm
loquimur de solo Petro, hoc idem & de successoribus
eius est intelligẽdum, ne alioqui mortuo Petro
ecclesia Dei relinquatur acephala. Verũ hac
de re postea. Nunc autem ex superioribus liquet, 46
longè angustiorem fuisse apostolorum quàm 47

Petri

Petri poteſtatem, cùm ea, quæ duplex fuit, vna
ſcilicet ad forum conſcientiæ, altera verò ad ferē-
dam excommunicationis ſententiam pertinens,
ad fratrem peccantem reſtringatur, ſic enim hic
vbi de apoſtolis, & aliter vbi de Petro, ſubiecta
materia exigit, à qua (vt prædictum eſt) verba &
ſententiæ omnes regi ſolent, ac declarari. Demū
dicimus, poteſtatē apoſtolis traditam, qualiſcun-
que illa fuerit, nō aliter eſſe interpretandam, quā
vt principaliter in Petro fuerit collocata, à quo
in alios ceu à fonte & capite in membra diffunda-
tur, vt docuit Leo, vir ſcilicet omni veneratione
dignisſimus, in Epiſt. 87. & relatū eſt in c. ita Do
48 minus. xix. diſt. Leonis autem Epiſtolæ à quinto
Concilio Cōſtantinopolitano receptę fuerūt, vt
legitur actiōe prima in Epiſt. Epiphanij, & in re-
ſcripto Ioannis Hieroſolymitani, atque ideo ab
hac declaratione diſcedere non liceret l. i. §. oīa.
C. de vete. iur. enucl. & ita tenet etiam. B. Thom.
in 4. ſent. diſt. 18. q. ij. art. ij. vbi ait, Deum Petro
clauē iuriſdictionis contuliſſe, quæ ab eo in alios
deſcendit. Præterea huius concluſionis ratio eſt
in promptu: cū enim Petro prius tota fuiſſet pro-
miſſa poteſtatis amplitudo, neceſſe eſt, vt quæcū-
q; poteſtas in Dei eccleſia exercetur, ab eo per
participationem quandam & deriuationem (vt
ita dixerim) habeatur. Ne alioqui Deum ipſum
amplitudini Petro promiſſę quicquam detrahere

voluiſſe

voluiſſe exiſtimemus: ſi enim ab humana cõceſ- 49
ſione abhorret, quòd alteri præiudicium affe-
ratur l.ij.§.merito.ff.ne quid in flumi.publi. cum
vulg.multo magis id à Chriſti pollicitationũ ſen
ſu eſt alienum, quoniam quæ procedunt a labijs 50
eius non faciet irrita. Pſal.88. Et cœlum & terra
tranſibunt, verba autem eius non præteribunt.
Matth.24.Sed is proculdubio primatu ſpoliare-
tur.cui alij ſine ipſius cõſenſu in iuriſdictione cõ-
ſortes efficerentùr.Fatendum igitur eſt cũ Leone
& alijs, apoſtolorum poteſtatem fuiſſe in Petro 51
tanquam in capite principaliter collocatam. Et
magno huic expoſitioni eſt adiumento, cum vi-
deamus,Petro ſine apoſtolis,ſed nõ illis ſine Pe-
tro traditam fuiſſe poteſtatem:Quaſi vt ipſe ſine 52
illis poſſet in quacunque cauſa ius dicere,ſed ipſi
iuriſdictione ſua,qualiſcunq; ſit,non ſine ſuo ca-
pite vti poſſent.Poſtremo Petri in alios imperiũ
ex illa quoque ratione inferri non obſcurè vide-
tur.Apoſtoli enim quando(vt mittam ordinem
apoſtolatus)tanquam oues Chriſti accipiuntur, 53
fateamur neceſſe eſt,eos ſubiectos eſſe paſtori,cũ
Chriſtus dixerit vnum tantùm gregẽ & vnicum
eſſe paſtorem Ioan.10.ac nuſquam legatur, aliũ
quam ſolum Petrum fuiſſe paſtorem conſtitutũ,
vt ſupra viſum eſt.Quare duo ex prædictis colli-
guntur,Alterum eſt Petri ſolius poteſtatem nul-
lis clauſam terminis amplisſimam fuiſſe, aliorũ 54

55 autem Apoſtolorum intra cettos limites con-
tractam, quippe quæ in fratrem duntaxat pec-
cantem ſeu peccata ſacramentaliter confiten-
tem, extendatur. Alterum illud eſt, quòd qua-
liſcunque fuerit illa, quæ Apoſtolis tradita eſt, à
56 Petro quaſi ex fonte in cæteros defluit. Quem
Petrum etiam Dionyſius ille Areopagita, vir
doctisſimus & inſignis Chriſti Athleta in libro
de Diuinis nominibus, ſupremum & venerabi-
lisſimum apicem Theologorum appellat. The-
ologos autem intelligit Apoſtolos, Dei ſcili-
cet verbum diſſeminantes, ſicut etiam ſcriptum
eſt apud Damaſcenum in vita Barlaham & Io-
aſaph ſanctorum Indiæ, & in libro transfigu-
rationis Chriſti. Verùm multa ad rem hanc
facientia poſteà loco citabuntur opportunio-
re. Paſtor igitur & princeps Petrus inſtitutus eſt
omnium, atque eadem deinceps in ſucceſſores
poteſtas tranſlata, Nam ſi nullus B. Petro in prin
ciparu ſuccesſiſſet, pari ratione nullus quoq, fuiſ-
ſet in locum apoſtoli cuiuſcunq; ſuffectus, cum
nulla ſit ratio differentiæ, & vbi eadem eſt ratio,
ibi idem ius ſit conſtituẽdum: atq; ita ordo ec-
cleſiaſticus in ipſo ſtatim exordio cecidiſſet. Id
quod ab omni ratione penitus abhorreret. Præ-
terea non minor cura & dilectio Dei èſt erga ec-

clesiam

clesiam mortuo Petro quàm ipso viuente, igitur quemadmodum Christus Petrum instituit, qui vice ipsius vniuersali ecclesiæ præsideret: ita pariter est credendum mortuo Petro Christum sponsæ suæ ecclesiæ in hac potestatis amplitudine alium præfecisse: & maximè cum fidelium numerus percrebuerit, & maiores aduersus eos procellæ fuerint excitatæ, atque ideo: multo magis hac supremi rectoris potestate & vigilantia indigeret, & ideo dixit Abb. in. c. venerabilem de electio. quod Christus non fuisset diligens paterfamilias nisi aliquem vices suas agentem in terris reliquisset, qui ea omnia posset, quæ ipse potest, & ad hoc citat Innocē. & Hostien. Et propterea in. c. quanto, de transla. episco. ita scriptum est. Potestatem transferendi episcopos ita sibi retinuit Dominus & Magister quòd eam soli. B. Petro vicario suo, & per ipsum successoribus suis præbuit & concessit. Hæc ibi. Adrianus Papa ad constantinum & Hirreneon Imperatores scribens, in ea decretali, in qua de veneratione imaginum tractat, sic ait. Ipse Princeps Apostolorum. B. Petrus, qui primitus apostolicæ sedi præsedit, Apostolatus sui principatum successoribus snis perenniter dereliquit, quemadmodum & ipsi à saluatore nostro

conceſſus eſt. Ignatius Patriarcha in epiſtola ad Adrianum Papã, quæ fuit recepta in. viij. ſynodo, poſt illa verba, tu es Petrus &c. inquit, Tales enim beatas voces non ſecundum quandã, vtiq; ſortem Apoſtolorum Principi Petro ſolum circumſcripſit, ſed per eum, & ad omnes, qui poſt illum efficiendi erant ſummi paſtores & ſacri pontifices ſenioris Romæ. Hæc ille, ſic etiã antiquæ & nouæ legis autoritatibus conſtantiſſimè affirmatur, in Extrauag. Vnam Sanctam, De maio. & obed. vbi ſancitum eſt, omnes fideles de neceſſitate ſalutis teneri credere ſe ſubiectos eſſe Romano Pontifici. Idem habetur in c. per venerabilẽ. qui fil. ſint legit. in c. cùm ex eo. de pœn. & remiſ. in c. maiores. de bapt. in c. j. de homic. in vj. & in infinitis propè alijs conſtitutionibus, quas omnes vt recenſeamus, nec huius temporis eſt, nec parui ſanè laboris. Ne quis tamen hîc fortè corruget nares. quòd ad probandum Romani põtificis principatum, armis ipſis pontificijs, id eſt, canonũ decretis adeò confidenter vtamur, quaſi hac in re facere fidem hæc non debeant, prædictum volumus, præter conciliorum, & aliorum innumeras autoritates, quæ hoc in libro afferuntur, de vi canonum, & cuius põderis eſſe apud omnes debeãt nos eſſe in fine ſuſcepti operis diſputaturos. Illud igitur non omittendum cenſeo, Leonem, cuius ſupra meminimus, & cuius epiſtolæ a concilio re

ceptæ fuerunt, hæc in eadem epiſtola tradidiſſe. Veterum eſſe conſuetudinē, vt a Romana ſede vel retractentur iudicia vel confirmentur, & Petro ouium curam ita ſpecialiùs fuiſſe mandatam, vt qui ei principatum deneget, non illi minuat dignitatem, ſed ſe in inferiora demergat. Hæc ille. Qui igitur hunc Papæ primatum negat, etiā concilium illùd reſpuat neceſſe eſt. Item Gelaſius in decreto vna cum lxx. epiſcopis edito de apocryphis ſcripturis, multa ſcitu digna de hoc Romani antiſtitis principatu, ex veterum conſuetudine prodidit, patrum illorū accedente conſenſu. Au- 57
diamus nunc Athanaſium & totam Aegyptiorū epiſcoporum ſynodum, qui omnes ad Liberium Papam ſcribentes, nunc eum patrem patrum appellarunt, nunc ei cōmiſſam eſſe a Chriſto aiunt vniuerſalem eccleſiam, vt ſua ſumma autoritate infeſtos comprimat, & oppreſſos releuet. Iidem ad Fœlicem II. ſcribentes teſtantur, ſemper eorum anteceſſores ab illa ſuprema Romani Præſulis ſede ordinatiōes & dogmata accepiſſe. Hoc ipſum Stephanus Archiepiſcopus, & cum eo tria Africæ concilia confirmarunt, in quibus habetur Papam eſſe ſummum omnium Præſulem, cuius ſedi Epiſcoporum iudicia & ſummorum finē negotiorum in honorem B. Petri patrum decreta omnium prorſus reſeruauere ſententiam, & antiquis regulis fuiſſe ſancitum, vt quicquid etiam in

longinquis

longinquis partibus ageretur, nō prius ratum ha-
beretur, quàm ſi fuiſſet eiuſdem Papæ autoritatę
firmatum. Hæc habentur in decretis Damaſi, &
relata ſunt in c. antiquis. ix. quæſt. iij. Quid? nō ne
58 in primo concilio Conſtantinapolitano ca. v. cō-
ſtitutum fuiſſe nouimus, Conſtantinopolitanū
Epiſcopum, primatus honorem tenere poſt Ro-
manum: atque ita primum omnium eſſe Roma-
num etiam hæc ſynodus ſenſit. Non eſt ſilentio
tranſeundum in v. Romano cōcilio, in quo vna
cum Symmacho ccxviij. Epiſcopi inrerfuere, li-
59 brum Ennòdij approbatum fuiſſe, & patres om-
nes præcepiſſe, eum ab omnibus in quacūque eius
parte futuris temporibus eſſe tenendum, & pro-
pterea inter illius concilij geſta referri debere. In
eo autem Romani Antiſtitis mirum in modum
60 principatus extollitur. Socrates Epiſcopus, cuius
opera in ſeptimo concilio roborata fuere, tam in
hiſtoria Caſſiodori, quàm alibi primatū Roma-
61 næ ſedis ſuper alias extulit. In tertio autem conci
lio Toletano patres illi decreuère, Romanorum
Præſulum epiſtolas & ſanctiones cuſtodiri debe
re. Ex quo ſequitur, quòd cùm infinita propè tā
in epiſtolis quàm in ſanctionibus Pontificum ad
rem hanc facientia inueniantur, ea omnia ita prę-
cipiente concilio eſſe diligenter cuſtodiēda. Au-
diamus etiam quid ipſi Cæſares priſcis illis tēpo-
ribus de hoc Romani antiſtitis principatu tradide

rint Constantinus Augustus in suo ædictò mirũ in modum Romani Pontificis potestatem extollit eumq́; vocat vniuersalem episcopum dicens illum esse celsiorem, & sacerdotum totius Mũdi principem Valentinianus Augustus ad Theodosium imperatorem patrem scribens ita inquit, dignitatem proptię venerationis B.Petro apostolo intemeratam seruemus,quatenus Romanę vrbis episcopus,cui principatũ sacerdotij super omnes antiquitas contulit,locum habeat ac facultatem de fide ac sacerdotibus iudicandi, Hæc habentur in epist.præambul. ad synodũ chalcedonẽsem. Valentinianus & Marcianus in epist.ad Leonẽ cum inuitantes ad synodum Chalcedonensem aiunt. Tuam Sanctitatem principatum in episcopatu fidei possidentem iustum credimus alloquẽdum. Quid varò Cyrillus Alexandrinus in libro Thesaurorum, quid Ioan. Chrysostomus homeli.55.in Matth.& vltima in Ioan. quid Ignatius, quid Ambrosius in homel.lib.1.quid Hieronymus ad Damasum, quid Bernardus in secũdo de consideratione & plerique alij magni nominis viri de hac ipsa re eruditissimè scripserint & quali ac quanta sententiarum grauitate huic veritati contulerint præteribo, ne ad longiores tractatus digrediamur. Sed quæso Maximum in orientali ecclesia ob doctrinam & sanctitatem vitæ meritò decantatum audiamus,qui 62

Thendosio Cęsareæ Episcopo quęrenti, quomodo in Christo duæ naturæ & duç operationes poni debeant, sic respondit, Ad Romanum Pontificem de ea re conscripta remittite. Cęterùm ne vetera repetamus, satis erit Florentini concilij sanctionem, cuius supra meminimus, adduxisse, in
63 qua tã Græci quam Latini patres collatis & Græcorum & Latinorum autorum libris in vnã eandemq́; coiere sentẽtiam, decernentes Romanum Põtificem in vniuersum orbem terrarum tenere principatum, & ipsi in B. Petro pascendi, regẽdi, & gubernandi vniuersalem ecclesiã a Christo traditam esse potestatem, quemadmodum & in gestis æcumenicorum conciliorum, & sacris canonibus continetur. Quare iam satis superq́; cõstat, hunc Romani Antistitis principatum vsq; adeò in perspicuo positum esse, vt de eo dubitare ampliùs, nedum obloqui, sit nefas. Et certè, vt sermonem hunc aliquando claudam, nisi cum omnes vna voce fateremur, necesse foret sanctorum ac doctissimorum virorum testimonia reijcere, canonum sanctiones euertere, conciliorum decreta respuere, atq; omnium seculorum consuetudinẽ
64 abrogare. Quin exautorandus esset Imperator, cùm eius electores ex decreto Gregorij v. fuerint constituti. Preterea Episcopi omnes essent desedibus eijciendi, & gesta præcessorum suorum irrita faciẽda: Nam sublato Romani præsulis princi

patu,

patu, cui hæc omnia veluti fundamento solidissimo innituntur, ea necessariò corruerent. argum. c. cùm Paulus. j. q. j. Quàm autem hæc sint absurditatis plena, & ab omni prorsus veritate abhorrentia, iudicent etiam ij, qui prædicta non verentur oppugnare. Nemo enim citra summam dementiam, (vt interim hæreticæ prauitatis crimen taceatur, hæc monstris similia pronunciarit, cũ nullo alio pacto quàm rerum prędictarũ ordine sãctissimè instituto ꝑtinacia possit humana cõuinci. Prętereà si in negotijs huma
nis, quæ sui natura mutari solẽt. c. nõ debet. de cõ 65
sang. & affin. traditũ est, ea minimè esse mutãda, quę certam interpretationẽ semper habuerunt. l. minime. ff. de legi. cũ vulg. Quo pacto hęc, quę si dei sunt, & cõsequenter immutabilia. c. maiores. xxiiij. quæst. j. post tam diuturnos mores, nũc veluti dubia absque nefario crimine disputabuntur?
Si enim legislatores omnes soli consuetudini, quę 66
viuentium memoriam excedit, vsque adeò detulerunt, vt eam iuri scripto, ac priuilegio in validissima forma cõcesso ęquiparandã censeant. l. hoc iure. §. ductus aquę. ff. de aqu. quot. & esti. c. super quibusdam. de verbor. signific. Quis est adeò lucis expers, qui in re tanti ponderis, in qua defixum est nostrę fidei fundamentum, post tot leges, & tam constantem sanctissimorum hominum consensum, mores etiam ętatum omnium, & natio-

num certam viuendi formam ſtultè redarguat? Nam vt Auguſtinus ait, In re dubia ad certitudinem multum valet autoritas, quæ ipſa populorũ conſenſione affirmatur· Hæc ille in.c. palam. 11. diſt. Hiero. quoq; aſſerit, traditiones eccleſiaſticas ita eſſe tenendas, vt à maioribus traditæ ſunt. c. illud. cum ſeq. 12. diſt. morem enim fidelisſimę vetuſtatis ſeruandum eſſe docuit tex. in. l. Teſtamenta. C. de teſta. Quod ſi quis alium aſſerit ſupremum eſſe in Dei eccleſia, quàm Romanum Antiſtitem, illum proferat, qui vel iuſtius vel diutius hac amplisſima vſus fuerit poteſtate, & in quẽ exteræ quoq; nationes magis conſenſerint. quarum Epiſcopi diuerſis temporibus, à Romana ſede ſemper in arduis iudicia petierunt, Cur enim patres illi, vel ad Conſtantinopolitanum, vel ad Alexandrinum, vel ad alium nõ ibant Epiſcopum, ab eo, maîorum negociorum deciſionẽ requirentes? Sed Romanum ſolum cõſulebant, Romanum ſemper rogabant, Romanum venerebantur, aiebantq́; ad ipſum ſolum regulas fidei pertinere, illum deniq; vnum, quid eſſet in eccleſia Dei tenendum, poſſe & oportere præcipere. Cur demum Auguſti ipſi, qui præcipuam eccleſię curam habuerunt, ſupremum ſemper honorem. & principatùm (vt vidimus) ſoli Romano Antiſtiti detulerunt? Cur concilia id toties confirmarunt? vt dictum eſt, ac etiã infra loco dicetur opportuniore;

portuniore? Cur deniq; libri pleni ſunt canonum à Romanis Pontificibus còndítorũ, qui iam pridem paſſim & vbique pro legibus cuſtodiuntur? Rurſus dicant illi, quinam alij vnquã fuerint, 67
quàm Romani Pontifices, qui Reges, ac Imperatores eorum dignitatibus ſpoliarint, & de ſedibus eijecerint. Zacharias Romanus Pontifex, Regem Francorum, non tã pro iniquitatibus eius, quàm eo quòd tantæ poteſtatis videbatur indignus, regno priuauit; & Pipinum Caroli magni patrem, in eius locum ſubrogauit; vt videre eſt in. c. Alius xv. q. vj. Innocentius Papa contra Archadiũ Imperatorem excõmunicationis ſententiam protulit. c. duo. 96, diſt. Stephanus Papa. 11. imperium à græcis, ad germanos tranſtulit, vt habetur in. c. venerabilem. de elec. Honorius. iij. (vt legitur in Chronicis) Federicum imperatorẽ anathematizauit, & proceres eius à iuramento fidelitatis abſoluit; quem poſtea Innocentius. IIII. in concilio Lugdunenſi ab imperiali dignitate deiecit, vt legitur in. c. ad Apoſtolicæ, de re iud. in. vj. Proindè B. Auguſtinus, in quodam ſermone Petri & Pauli incip. Fortis, hãc Petri & ſucceſſorum ſuorum poteſtatem admirans, ait. Quis plebeũ piſcatorẽ apoſtolorum facilè crederet principem, & regibus obſiſtere, Reges ſanctificare, Regibus omnibus imperare, mundũ frenare legibus? & reliqua. Hinc ètiam. S. Thomas contra errores græcorũ

cap.lxvj.ĩquit,similem esse errorẽ dicentiũ Christi vicariũ ecclesię Romanę Põtificem nõ habere primatũ vniuersalis ecclesiæ errori dicentiũ spiri
68 tũ sãctũ à filio nõ ꝓcedere.Hęc ibi.Propterea error asserentiũ Papã nõ esse ĩmediatũ & proximũ Christi vicariũ dãnatus fuit in cõcilio Cõstantiẽsi inter errores Io.Vuicleff.Quàm igitur impiè & impudenter agãt,qui nõ modò Romani Antistitis autoritatem respuũt,verùm etiã negare audẽt Petrũ Romę morã traxisse;satis in precedentibus fuit ostensum,in quibus,vt ꝑmultas, tũ sanctorũ ac doctissimorũ patrũ traditiones; tũ sacrorũ canonũ,& cõciliorũ sanctiões adduximus,quę vim faciũt atq; cõpellunt ad credendũ,Ita opportunè hoc in loco rationes nõnullas,quę persuadeãt,&
69 delectent,audiamus.Non iniucundũ.n.fore arbitror,si ratio inuestigetur.cur Romę potius quàm alibi hæc sedes amplissima fuerit collocata, & quamuis nõ modò arcanorum Dei ratio imperscrutabilis sit, vt multis autoritatibus notatu dignis aperuit Feli.in.c.si quãdo,de rescrip.sed eorum etiam,quæ à maioribus nostris tradita sunt, teste iurisconsulto, quãdoq; causa reddi nõ possit.l.Non omnium.ff. de legi. si quispiam tamen fortasse tanto huius inuestigationis desiderio teneretur, vt omnino aliquam optaret huiusce rei rationẽ intelligere; is sciat, in voluntate alicuius excutiẽda plurimũ spectari oportere, quid is,cuius

ius ratio volũtatis exquiritur, facere cõsueuerit; hoc.n.modo optimũ esse argumẽtũ legislatores docuerunt.l.si seruus pluriũ.§.fi.ff.de leg.i.l. pen. ff.de alim.legi, Quòd si quis animũ attendat, fa- 70
cilè videbit, Christũ iam inde ab initio fuisse hoc vno potissimũ delectatũ, vt ijsdẽ quãdoq; ad sustentandã atq; augendã religionẽ suã instrumẽtis vteretur, quæ ad eã ipsam euertendã orta esse videbantur, quo scilicet admirabili argumento, quàm ĩcõparabilis esset Christi potẽtia, & quàm vera eius religio, passim ab omnibus intelligeretur: Huius .n. rei manifestus ac fide dignissimus testis (vt multos alios prętermittã, ẽ Paulus, Paulus inquã ille huiusce fidei hostis acerrimus, & indefessus; qui deinde ad eã defendendam adeò est accẽsus & animatus; atq; ità in prędicando euangelio cęteris oĩbus pręstitit, vt vas electionis iure appellari mereretur. Hac ego rõne adductus opinor etiã in re ꝓposita iure conijci posse, hoc ideò Dei numine cõtigisse, vt Romanę illę vires, quæ iã anteà Christianã religionẽ opprimebãt; eandẽ defenderẽt, illudq;, à quo potissimũ Christi fideles trucidabãtur; ĩperiũ eisdẽ subijceretur, ac deniq; vt ibi verę religionis caput emineret, vbi supstitiõis caput excellebat, ita.n.sentit Ambro. loquẽs de martyrio Petri & Pau. vt relatũ ẽ ĩ.c.Beati.ii. q.7. Vnde Euse. testis illustris ĩ ecclesiastica histo. c.xiii.ait. In ipsis claudii tẽporibus, clemẽtia diuinę prouidentiæ

prouidentię probatissimum omnium apostolorum, & maximum fidei magnificētię, virtutis merito primorum principem Petrum ad vrbem velut aduersus humani generis communem perniciem deducit, ducem quēdam & magistrum militiæ suæ scientem Domini prælia gerere, & virtutū castra tutari. Hæc ille. Hanc igitur tam amplam, ac præclaram victoriam, hæc tam insignia trophea, nō humana virtute, sed diuina manu esse parta, nemo iure vnquam dubitauerit. Magnū quoque huius rei est argumentum, cùm animaduertamus nō modo Hierarchias omnes iampridem maiestatē imperij perdidisse, verumetiam, omnes ferè florentissimas olim ciuitates, quę prißcis illis tēporibus imperabāt, aut tum, cùm florerent cecidisse; aut postea ab humanarum rerum dominis tempore, & fortuna, vel funditus euersas, vel penè deletas: Roma tamen hucusq; ita cęteris regijs vrbibus antecellit, vt fateri omnes, nō solum possimus: verumetiam debeamus, illi vni eternitatem imperij esse diuinitus datam; cui nulla vnquam ætas finem sit allatura, & huius regni sceptrum, non homines, sed ipsum planè Deum, qui semper ille idem est succepisse, sibique hoc vnum è toto terrarum orbe sempiternum immobileque domicilium delegisse. Ita.n. ex legibus ipsis cęsareis licet coniicere, quæ Romam Vrbem ęternam, hac ratione, vt credimus, appellarunt. vt

habetur

habetur in l.j.C.de priuil.corp.Vrb.rom.lib,xj.Et in. l.j.C.de ſuari.eo.lib. Rurſus Roma vrbs ſacratisſima nuncupatur. l.Senatores.C. de incol.libr. x.Cõſtat autem leges fieri nutu diuino,& per ora principũ promulgari. l.fi.C.de prę ſcri.lõg.temp. & habetur in glo.not.in l.2. ff.de leg. Et breuiter quàm ampla ſint priuilegia & dignitates.tam vrbis,quàm eccleſię Romanæ latè videatur per Alberic. de Ros. in . l. Iubemus nulli.C. de ſacroſ. eccle.in Auth.vt eccle.rom.cen.an.vbi in princi. hęc habentur,sũmi pontificatus,apicẽ apud Romam eſſe, nemo eſt qui neſciat,& certè niſi omnes hoc ipſum diceremus,fruſtra Papa eligeretur vt ait glo.not.in clem.Ne.Romani, in verbo, nõ conſonam,de elect. Quare cum dubitare non liceat, Papam ſupremum eſſe iudicem in eccleſia militanti, illud deinceps clarisſimè ſequiturr, de quo noſtra eſt diſceptatio, & quod iam inde ab initio huius inueſtigationis polliciti ſumus,ſcilicet,eum,qui fidelium omnium eſt iudex,à nemine in hoc ſeculo, & ita neque à concilio poſſe iudicari: quoniam in alios omnes poſſe ius dicere, ſignum eſt ſupremę poteſtatis maximum, ab alijs autem iudicari, eſt inferioris ſtatus indiciũ, cùm igitur hæc ſibi inuicem repugnent, ac disſidentia ſint,ſequitur,vt ſimul ſtare non poſint.l.vbi repugnantia,cum ibi trad.ff.de regul. iur. Quẽadmodũ enim aliquis & ſanctus & peccator ſimul eſſe

76 nō poteſt.c.ſicut Chriſtus.j.quęſt.j.nec legitimus & illegitimus.c.fin.cum ibi not.de cland.deſpon.
77 neque liber & ſeruus.l.duobus.ff.de liber.cau.Ita pariter dicamus, eundem & ſuperiorem & inferiorem ſimul & eodem tempore eſſe non poſſe. Pręterea ſi(vt in principio huius inſtitutę diſputationis diximus) à legibus ipſis abhorret, parem
78 in iuriſdictione,ab habente par imperium coerceri poſſe.l.nā magiſtratus.ff.de arbit.c.innotuit. de elect. longè minus licere fateamur neceſſe eſt, ſuperiorem ab inferioribus iudicari.c. cùm infe-
79 rior.de maior.& obed.c.inferior.xxj.diſtinct.Ab ſurdum enim uideretur, Papam ab illis poſse iudicari, quos ipſe ligare poteſt & ſoluere,ut ſupra fuit oſtenſum.Ad quod accedit arg.tex.not.in.§. sed quod ſancitū,in Aut.de nupt.ubi hæc habentur, Erubeſcit enim lex caſtigatores filios genitoribus ſtatuere, Et ita apertiſsimè tradidit Iulius primus vir doctus & integer in epiſtola prima ad orientales Epiſcopos. Atq, ita hac ratione ducti legislatores omnes, & ſancti illi patres, qui Dei ſpiritu ducebantur, decreuere neminem in hanc primam ſedem & aliorum omnium iudicem ius dicendi poteſtatem habere,cùm ſcriptum ſit,Nō
80 eſt diſcipulus ſupra magiſtrum,vt videre eſt in cō cilio Romano;in quo unà cum Syluestro cclxxv. epiſcopi erant collecti, fuit quoque ſæpiſſimè cō
81 ſtitutū,eius culpas eſſe Diuino iudicio relinquen das,

das,cùm à nemine mortalium iudicari queāt, vt 81
habetur in c.nemo,in c. cuncta per mundū. in c.
aliorū·ix.q.iii.in c.nunc autē,xxi.dist.in c.si Papa
xl.dist. in quibus locis semper hæc vrgentissima
ratio affertur, id proptèrea nō licere, quòd Papa 82
aliorū est iudex,Et quòd neq; ab ipso cōcilio iu-
dicari possit(casum hęresis semper excipio) cùm
tunc minor sit quolibet fideli, secundum glos. in
cap.Achatius.xxiiii.quæs.i.Dico id lege & ratio-
ne probari.De hoc enim est tex.satis expressus in
dicto cap.nemo, dū ait, Papā neq; ab omni cle- 83
ro,neq; ab omni populo iudicari posse. Ergo nec
totius fideliū vniuersitatis iudicio subiacebit quę
in hæc duo tantùm genera hominū diuisa est c.
duo sunt.xxii.quæst.i.Nec dicta verba de singu-
lari iudicio sunt vllo pacto intelligenda, tū quòd
de ipso prius dictum erat,ibi.Nemo,&c.quare se-
quentia illa verba sunt de tota ecclesia necessariò
exponenda,quæ in concilio esse iuris interpreta-
tione censetur:tum etiam, quia vbicunque repe-
ritur,Papam iudicari posse, semper est intelligen 84
dum à concilio , vt docuit glos. frequentioribus
votis approbata in c.sicut inquit.ii. quæst.vii. &
Abb.in tract. de concilio Basil. in secundo dubio
col.ii.Rosell.in tract. de concil. & Dec. in consi.
clj.quare pariter vbicunque traditum est, Papam
à nemine iudicari debere , dicēdum est iudicium
ipsius concilii potissimum excludi, quod solum

eſſe poteſt(ſi caſus daretur)ſummorum Pontifi-
85 cum iudex ob tantæ reuerentiam dignitatis. Idq́;
ideo in re propoſita eſt intelligẽdum, ne alioqui
ſacræ illæ conſtitutiones de caſu indubitabili pro
86 mulgatę videãtur l.quod Labeo.ff.de carb. edict.
& l.ancillæ.C.de furt.Et ita textũ illum in d.c.ne-
mo,de concilio ſenſiſſe nõ negauit Rom.alioqui
hoſtis acerrimus pontificię maieſtatis, vt habetur
87 in eius conſil. cccccxxiij. Prætereà iſta concluſio
ratione optima cõfirmatur, multa enim legimus
fuiſſe concilia,& inter alia Chalcedonẽſe,& Con
ſtantienſe, quæ geſtorum ſuorum confirmatio-
nem ã Romanis Pontificibus petiere.id quod nõ
88 niſi ã ſuperiore peti ſolet, ſecundũ Bald.in l. fin.
C. de leg. & Felin. in c.j. de tregu. & pac. Ex quo
89 illud ſequitur,ipſamet cõcilia ſe Romano Pręſu-
le inferiora declaraſſe,atque ideo in eũ nullũ pror
90 ſus imperiũ habere. Huc accedit text.in d.c.alio-
91 rũ, cùm ait Pontificem Deo tantùm innocentiæ
ſuæ rationem eſſe redditurum,illa enim vox,tan-
tùm,eam vim habet vt omnia iudicia Diuino ex
cepto excludat.l.his ſolis.ff.de condit. & demõſt.
& Clemen. exiui .§.cum autem.de verb.ſignific.
92 Neq; obſtat illud quod pro ſolutione d.c.alio
rum.afferebat Rom.in d.conſ.cccccxxiij.dicens,
nõ incogniti iuris eſſe,in iudicandis ſacerdotũ in
feriorum criminibus nõnunquã ſacros canões tra
didiſſe, eorum cauſas Dei iudicio reſeruari,vt ſe-

cundum

cũdum eum habetur in c.electionem . lxxix.dist. Sed re vera ille text.non facit ad rem,cùm de summis Pontificibus loquatur,vt etiam ibi sentit Gemin.Prȩterea affert text.ĩ c.futuram.xij.quȩst.j.in c.accusatio.ij.quȩst.vij.& in c.oues.vj.quȩst.j.&tamen hoc non obstante, eos posse ait à summo Pontifice iudicari:atq; ideo pari ratiõe dici posse secundum eius sententiam, ita quoque Papæ causas,quȩ Dei iudicio relinquuntur, concilij. subiecere censuræ,à quo iudicium afflante Dei spiritu proferri solet.Respondeo enim , Verba quȩ non 93
solùm videntur esse similia,sed quȩ illamet atque eadem sunt , vnoq; contextu prolata , non esse in quocunque casu pariformiter exponenda,sed ea varios,pro diuersitate rationis, admittere intellectus l.manumissiones.ff.de iust. & iur.habetur in l.nam hoc iure.ff. de vulg. & pupill. Ratio igitur quare causæ clericorum in iuribus à Romano adductis, Dei iudicio subiiciũtur,illa est, quoniam ibi iudicare seu accusare volentes erant ipsis sacerdotibus inferiores.Nam in d.c.futuram. erant 94
laici ipsis sacerdotibus inferiores c.si diligenti.de for.cõpet.Et in d.c.oues.erant populi veluti oues ipsis subiectæ.Iccirco respectu inferioritatis eorũ causas illas Dei iudicio reseruari oportere fuit optimè constitutum,sed propterea iudicium Pontificis Maximi in ipsos clericos non censetur exclusum,cùm ipse sit supremus Dei minister in eccle-

ſia militanti, vt anteà concluſum à nobis fuit:
95 Nam et hoc Dei eſſe iudicium intelligitur ſecundum glo. in c. continua. xj. quæ. j. omnis enim poteſtas à Deo eſt, vt ait Apoſtolus ad Rom. 13. Et qui huic poteſtati reſiſtit ordinatiõi Dei reſiſtit. c. qui reſiſtit. xj. queſt. iij Et hoc confirmatur quo-
96 niam ſicut Epiſcopi, & eius vicarij vnum & idem eſt tribunal cap. Romana. de appel. in vj. ſic eſt de Chriſto concedendum, & ſummo Pontifice, qui eius vices gerit in terris c. j. vt eccl. benef. c. quãto. de tranſl. prælat. & c. j. xxj. diſt. Hæc autem omnia ceſſant, vbi de iudican do ipſo Romano præſule agatur, cùm nulla in hoc ſeculo ſit ſupra eum poteſtas, vt latè iam anteà diſputatũ eſt. Quare cùm ipſe nullum habeat ſuperiorem, neceſſe eſt eius cauſas Dei iudicio ita eſſe ſubiectas, vt ex defectu iuriſdictionis, quoruncunque mortalium iudicia excludantur: Quemadmodum enim in conſtitutionibus per Rom. adductis traditum eſt, clericos à laicis, & ſacerdotes ab eorum ouibus accuſari non poſſe, reſpectu inferioritatis. Pari ratione cõcludendum eſt, Papam ab aliis, qui omnes ei ſubſunt, iudicari non poſſe, atque ita canones per Romanum allati contra eum vel maximè retorquentur. Et ex hac tali ac tanta rationum diſparitate ipſius argumenta refelluntur, arg. l. inter ſtipulantẽ, §. ſacram, ff. de verb. oblig. cũ ſimil. Huc
97 accedit, nuſquam valere ſumptũ à ſimilitudine

argumen-

argumentum, quando casus in iure inueniuntur expressi, vt plenè docuit Felin. in cap. translato, num. 15. de constit. Sed casus Pontificis, de quo agimus, scilicet, vt à solo Deo iudicetur, & à nemine præterea, est expressus, in d. c. aliorum. ibi, Deus istius sedis præsulem suo sibi sine quæstiõe reseruauit arbitrio: Hoc enim soli Deo cõgruuit, 98
qui causas sine quæstione decidit, quod mortalium nemini potest conuenire, apud quos & quę stio haberi debet, & defensio cuicunque concedi c. qualiter. ij. de accusat. & Clem. pastoralis, de re iud. Rursus ibi, Nolite ęstimare eas animas inquisitoris non habere formidinem, quas Deus præ cęteris suo reseruauit examini. Si prę cæteris, ergo causæ Papę sunt magis specialiter Dei iudicio reseruatæ, quàm aliorum causæ clericorum, & sic contra Romani sententiam. Rursus ibi, Non ha- 99
bet de allegationis nitore subsidiũ, qui vtitur eo teste quo iudice; sed quis est ille, qui simul possit esse testis & iudex, nisi is, qui p Hieremiã cap. 29. ait Ego sum testis & iudex, s. solus Deus, qui cuncta cognoscit. c. nouit, de iudic. Quare cõcluditur, ibi de solo Dei iudicio ita tractari, vt quorũcunq; aliorum sententia excludatur, idq; ob speciale Petri priuilegium, vt in d. c. positum est. Cùm igitur casus iste in iure inueniatur expressus, sumptum à similitudine corruit argumentũ. Talia enim minimè reperiuntur expressa in illis cõstitutionibus

in

in quibus Epiſcoporum & ſacerdotũ cauſæ Diuino arbitrio relinquuntur: Nam id in eis exprimitur reſpectu aliorum, qui eis ſunt inferiores, vt prædiximus, ſed aliud canones ſanxerunt, cùm de
100 illis à ſuo ſuperiore iudicandis ageretur: Tunc.n. ſtatutum eſt Epiſcoporum & ſacerdotum accuſationes, cum duobus ſeu tribus idoneis teſtibus eſſe recipiendas c.accuſatio.ij.ij. queſt.vij.c. qualiter.ij.de accuſat. Hìc igitur Epiſcoporum accuſationts recipiuntur, & ita iure pręcipiente ab hominibus terminãtur: ibi verò, Papæ accuſationes reijciuntur, & illius cauſæ ſine quæſtione Dei iudicio reſeruantur d.c.aliorum.iũctis alijs, quæ ſupra attulimus. Quare ex his apertisſimè conſtat, quàm varie in vtroque iſtorum caſuum canones ob rationum disſimilitudinẽ conſtituerint, quorum alter ab altero declaratur l.vtrum, vbi Ang.
101 ff.de peti.here. Non dubium igitur eſt, quãdo canones, Papæ cauſas Dei iudicio ſuppoſuere, eos de ſolo Deo ita intellexiſſe, vt omnia alia iudicia omnino reiiciãtur, & ita clarisſimè ſenſit Ennodius, in eius libello, qui fuit autoritate quinti Romani concilii confirmatus, & inter illius concilii geſta relatus. Quod confirmatur ex his, quę habẽtur Ezechielis.xxxiiii. vbi Deus inquit, ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meũ de manu eorum & alibi, Sanguinem animę, quę peribit propter negligentiam illius, qui pręeſt, de manu

ſpeculatoris

ſpeculatòris requirã. Idem. xxxiii. ex quibus verbis planè colligitur, Deũ ſuo arbitrio reſeruaſſe pœnã illius qui ſuper ſpeculã pręſidebit. Cõtrariũ verò fuit in aliis ſacerdotibus conſtitutũ, quos nõ obſtante illa reſeruatione ab eorũ ſuperiore iudicari poſſe ac debere fuit optima ratione ſancitũ. Et ſic Romani hæc prima confutatur obiectio.

Nunc aliã quoque diluamus, qua ipſe in eodẽ loco concludit Papam tum demum à concilio iudicari non poſſe, cum iuſtitiam deſiderat temperare & rectè agere, motus autoritate tex. in. d. c. nemo aliter ſentiens, vbi Pontifex erraret, & à recto tramite declinaret. Ego verò (tam illuſtris ingenii pace dixerim) dicere ſanè auſim, hanc ipſius concluſionẽ non modò à vero aberrare, ſed etiam eſſe dignam irriſione. Quis enim ille eſt, 102
qui rectè agens posſit ab aliquo iudicari? Nemo certè. Et ideo verba illa tex. Iuſtitiã tẽperare deſiderantem, non faciunt conditionem, ſed potius ſunt ad officiũ, illius ſedis referẽda: & hoc modo exponenda, ſcilicet, quæ iuſtitiam temperare deſiderat, quemadmodum & de iudice ſcriptũ eſt, qui dicitur ea ratione ius dicere, quamuis nonnũquam agat iniuſtè l. pen. ff. de iuſt. & iure. Et hoc probatur: Nam in d. c. nemo. vis tantę poteſtatis in eo poſita apparet, quòd hæc vna ſedes omniũ eſt altisſima, & in ea, qui ſedet Papa, aliorum iudex, vt dignitas ſit, non autem vita irrepræhenſibilis

bilis quæ Papã ab aliorum eximat potestate. Idq; apertè colligitur in d.c.facta, ibi, Deteriores sunt,
103 qui vitam & mores corrumpunt iis, qui substantiam diripiunt. Ex quo patet, ibi de factis agi delictorum, & sic contra Rom. Hoc idem Bonifacius, qui martyrii corona fuit illustris, apertissimè sensit in c.si Papa, xl.dist. dicens. Huius culpas iudicare præsumat mortaliũ nemo, nisi sit à fide deuius. Hæc eadem sententia in multis quoque aliis sacris sanctionibus continetur, quæ, vt breuior fiam, prætermittuntur, & complura de maioritate Papæ supra conciliũ adducuntur per And. Sicul. in Clemen. ne Romani. de elect. & per Catal. de bon. comp. in tract. potest. Pap. num. 75. & per Iason. in consi. xcviii. in. iiii. volu.

Clara igitur & firma remanet nostra cõclusio, scilicet Papam à nemine, & sic neque ab ipso cõcilio iudicari posse, si.n. apud legislatores indignũ existimatur, eũ, qui multorũ est iudex, & magnis præest, manere sub alterius potestate, vt habetur in §.1. in Aut. de dignit. coll. vj. multò magis hoc de Romano pontifice est concedendum qui est cunctorum fidelium iudex, & omnibus præest.

Quinimo Pont. Maximum se cõcilio sponte
104 etiam subiicere non posse iuris interpretes communiter affirmarunt, dicentes, eum amplitudini Pontificiæ potestatis, quæ à Deo est. c.j. xxii. dist. quicquam detrahere non posse. Et quamuis reperiatur

periatur ab aliquibus Pontificibus nonnunquam id factum fuisse, aiunt id iure fieri non potuisse: ita Ioan. And. & Felin. post alios in c. ecclesia S. Mariæ, de cõst. Rom. in sing. cxxxiiij. & Ias. post Alex. in l. est receptũ, ff. de iurisdict. omn. iud. vbi hanc partem crebrioribus sententijs approbatam esse ait. Et rectè, hic enim actus, vt in præcedentibus dictum est, sibi inuicem repugnaret, vt scilicet idem ille eodem tempore & inferior & superior sit. Quin nec legislator nec Deus ipse facere 105
posset, vt repugnantia sint in eodẽ subiecto, teste Ang. in consi. clxxxvii. in fi. citat. l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur. vbi Dec. hoc idem confirmat. Hinc (vt opinor) Synodus cõtra Symmachum Theodorici Regis autoritate coacta, eidẽ Theodorico, antequã res agi cœpta esset, duo obiiciebat: conciliũ scilicet absque ipsius accusati Pontificis iussu congregari non posse, nec primę sedis antistitem minorum iudicio subiacere: quasi diceret, etiam si concilium præcedente ipsius præsulis autoritate conuocaretur, nobis tamen, qui in- 106
feriores sumus contra Pont. Max. ferre sententiã non liceret, prius enim obiectum congregandi concilij principium respicit, scilicet, vt conuocatio iniussu Pontificis facta, sit irrita. Posterius autem obiectum ad concilij iam congregati autoritatem attinet, scilicet, vt Pontifex, qui etiam congregationi autoritatem præbuerit, nõ propterea

iudicari poſsit,& ſic tex.ibi,hoc modo expoſitus, probat,Pontificem etiam ſponte concilii iudicio ſe ſubmittere non poſſe. In eo enim concilio de iudicandis Papæ culpis agebatur, cui Papa ſuam autoritatem impartiendo, cōſequentur etiam ſe eiuſdem cēſuræ vltrò ſubijciebat, & tamen Synodus ipſa ea verba dixit, quæ paulo antè adſcripſimus:& ſe eo etiam caſu Pontifice minorem eſſe cenſuit,quod & re ipſa declarauit, nam quamuis deinde Symmachus autoritatē ſuam interpoſuiſſet, Synodus tamē de eo ſententiā proferre haud auſa fuit.Sed hoc modo arbitrata ē, Symmachus
107 Papa ſedis apoſtolicę Pręſul ab huiuſmodi oppoſitionibus impetitus, quantum ad homines reſpicit,ſit immunis & liber: cuius cauſam totam Dei iudicio reſeruamus. Hęc omnia habētur in §.hīc etiam.xvij.diſt.Quorsū enim illi patres Symmachum,& Papam, & geminando ipſius dignitatē, etiam ſedis apoſtolicæ Præſulem, & ſe homines eſſe memorarūt; certè non ob aliam cauſam.niſi vt ex his re ipſa,quod ſuperiùs dixerant,oſtenderetur,ſcilicet hominibus in eum,qui ſupra homines eſt, & qui Dei vices gerit, ius dicere non licere. Nam etiam ſi prima illa oppoſitio ſcilicet nō legitimè congregati concilij ſublata eſſet accedēte demum ipſius Pontificis autoritate,alia tamen adhuc ſupererat,minori ſcilicet in ſuperiorem ius dicere fas nō eſſe. Idq; in ferenda de Symmacho

ſententia

ſententia præſtitit impedimentum: quia vbi duæ 108
rationes æquè principaliter adducuntur, ſufficit vna ſublata adhuc alteram ſupereſſe §. affinitatis. inſtit. de nupt. & quamuis Symmachus criminũ ſibi obiectorum reus repertus non fuerit, tamen concilium non tam hominis innocentiam, quàm dignitatis amplitudinem reſpexit, vt videre eſt, ſi ſentẽtiæ latæ verba diligenter conſiderentur: Nõ enim ſynodus illa vſa eſt verbo abſoluimus, & liberamus, vt in ſententijs, quę pro innocente proferuntur, communiter dici ſolitum eſt: ſed ipſe, qui eſt Papa, & apoſtolicę ſedis Præſul, quantum ad homines reſpicit, ſit immunis & liber, perinde ac ſi diceret, non ſit liber, quia eum noſtra ſententia liberemus, neque ſit immunis, quia eũ noſtra autoritate abſoluamus: ſed quia ipſe ẽ Papa, ipſe eſt apoſtolicę ſedis Præſul, nos homines ſumus,
quibus non licet de eo ſententiam ferre. Nemo 109
enim qui condemnare non poteſt abſoluere poteſt. l. nemo. ff. de regul. iur. Hoc igitur pacto quã uis Symmachus ſe ab obiectis erroribus expurgauerit, patres tamen in ſententiæ ſuæ verbis non Symmachi innocentię ſed dignitatis celſitudini, honorem detulerunt. Nam ſi eos hominis potiſsimum mouiſſet innocentia, illis vtiq; vſi eſſent verbis, abſoluimus & liberamus, quæ ferè ſemper in
abſoluẽdis reis proferre iudices ſolent. Non igno 110
ramus autem ea, quę à communiter contingenti

bus & vſitatis ſunt argumenta, valida exiſtimari, vt habetur in l.neq; natales.C.de proba.tum etiã quia ex præcedentibus ſequentia declarantur.l.ſi ſeruus plurium.ff.de lega.j.cum ſimil. Sed in principio patres etiam ante cauſę cognitionem dixerant, ſeipſos, qui inferiores erant, ſummum Pontificem iudicare non poſſe, ergo præcedentia cũ ſequentibus iuncta id nõ obſcurè indicant: quod ab illis quoq; verbis geminatis confirmatur, vbi dictum eſt, Symmachus Papa & apoſtolicę ſedis Præſul: Iſta enim geminatio Põtificiæ dignitatis arguit, eam potiſſimũ præ oculis habitam fuiſſe.
111 Nam vbi verba geminata proferuntur, ibi à loquentibus vim factã fuiſſe Iureconſulti arbitrantur.l.baliſta.ff. ad Trebel. tradit Bartol.in l.cùm ſcimus, C.de agric. & cenſ.lib.xj.

Nec vrget argumẽtũ, quo contra hoc Romanus vtebatur in cõſi.cccccxxiij.dicẽs Symmachũ nõ ex defectu iuriſdictionis fuiſſe ab illa ſynodo abſolutũ, ſed quia eius crimina nõ fuere detecta, & quoniã occulta eſſe poterãt, iccirco fuerũt Dei iudicio reſeruata, ad quod probãdũ attulit textũ
112 in cap. nos ſi incõpetenter.§.itẽ Symmachus.ij. quæſt.vij.vbi ſecundum eum probatur, priuſquã de calumnioſa illius accuſatione ſynodo conſtitiſſet, eam interloquendo declaraſſe, Symmachũ eſſe prius dignitati Pontificiæ, qua ſpoliatus fuerat, reſtituendũ, quàm accuſationibus reſponde-

re cogeretur. Respondeo enim textum illum sensisse contrarium eius, ad quod fuit adductus, si rectè illius verba considerentur, ibi, Et si rectè videbitur accusantium oppositionibus respõderet, ex quibus liquet patres illos decreuisse, eum non esse cogendum accusationibus respondere, nisi facta prius restitutione dignitatis, hoc deinceps eis rectum esse videretur. Animaduertendũ enim est, eos non dixisse, & si facta restitutione de obiectis criminibus constabit, damnabitur, vt par erat, si Romani opinio veritati inniteretur, sed tãtum pronuntiarunt, Papam accusatũ nec respõdere quidem esse compellendum (id quod in ipso statim causę ingressu fieri solet) nisi ita ęquum videretur: Ex hoc enim loquẽdi modo licet cõiicere, patres iam inde ab initio suæ iurisdictionis defectum præ occulis habuisse, vt etiã supra tetigimus, cum de §. hinc etiã. sensu tractabamus, alias enim priusquã causa cognosceretur, & antequã de veritate seu calũnia accusantiũ intelligi quicquam possęt, suã cœtus ille autoritatẽ, in dubiũ non reuocasset. Proinde cum vsque tunc de hoc dubitauerit, ac deinceps se à ferenda contrà Symmachũ sententia abstinuerit, consequens est, vt prædiximus, honorem non tam accusati innocẽtiæ, quàm Pontificiæ celsitudini fuisse tributum. Ex præcedentibus enim et sequentibus etiam media declarantur, vt prædictum est. Atque ita non

modò

modò Romani refellimus argumentũ, ſed etiã quantum tex.per eum allatus noſtræ intentioni præbeat adiumentum, ſatis ſuperq́; ex prædictis liquere arbitror. Et ſic tex.in.d.§.hinc etiam, diligenter examinatus probat, concilium declaraſſe minorem ſe Pőtif.Max. poteſtatẽ habere. Dico etiam ſi pontifex ſe concilio ſubijciat, vt prędixi. Ad idem eſt tex.not.in c.nunc autem, xxj.diſtin. vbi Nicolaus Papa probare volẽs maiores ab inferioribus iudicari non poſſe, Marcellini & Syxti
113 Pontificum adducit exempla: aitq́; cõcilia contra eos congregata dixiſſe, nemini primã ſedem iudicare licere, ac eis propterea dictum fuiſſe, vt ſeipſos iudicarent. Aduerte textũ in d.c.nunc autem. cùm Syxti exemplum adducit, loqui de cõcilio, quod Valentiniani Auguſti iuſſu cõuenerat, cui quidem concilio Syxtus à quodam Baſſo accuſatus ſe ſponte ſubiecerat, vt ait tex.in.c.mãdaſtis, ij.quęſt.v.& tamen tex.in d.c.nũc autem. ait, eum à cõcilio tanquã ab inferiore iudicari nõ potuiſſe, atque ita ipſum concilium declaraſſe: ergo ibi eſt irrefragabilis tex. addito d.c. mãdaſtis, ꝓbãs Pőtificẽ adeò maiorẽ cõcilio poteſtatẽ obtinere, vt tãetſi velle, ſe cõcilio ſubmittere ne queat, quod optimis vtiq; rationibus ex mente Bellem.affirmat Card.Alex.ĩ c.inferior, xxj.diſt.
114 Nec obſtat, Pontifices quandoq; ſe concilio ſubieciſſe: quia ſi tenemus, eos iuriſdictioni patrum

trum se supposuisse, id de iure dicimus nō licuisse, vt Ioan. And. & Felin. tradidere in c. ecclesia S.Mariæ, de constit. idq; in præcedentibus confirmatum est. Verūtamen quia non adeò facilè 115
credendum est pontifices illos quicquam, quod de iure fieri non cōcederetur, facere voluisse arg. l.si miles qui.ff.de test.milit. Iccirco sanctius esse arbitrarer, si fortè diceretur, eos id in sua tamen celsitudine permanentes egisse, scilicet non vt se imperio cōcilij subiacerent, sed vt quadam honestate vitæ suę rationem redderent exemplo Dei, 116
quem quādoq; facti sui rationem reddidisse Diuina monimenta cōmemorant, vt Esaiæ 44.& exemplo Iob 31. Si contempsi subire iudiciū cū seruo meo, &c.& Ioā.8.ait Dominus, quis ex vobis arguet me de peccato? Sic quoq; Ioan.18. inquit, si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo, &c. hoc enim modo videmus Christū etiam ipsum obiecta crimina diluisse, nec tamen propterea dicere oportet eos, apud quos eiusmodi excusationes afferebātur, in eū ius & potestatem aliquā habuisse: Verùm ex perfectione mo- 117
destiæ id factū fuisse probat tex.not.in c.testes.ij. quęst.vij. quod de Pontificibus quoq;, qui id aliquando fecerunt, respondendum est, nec aliter, si rectè inspiciātur, sentire videntur canones, qui dictorū Pontificum exempla cōmemorant: non enim eos se concilij sententiæ submisisse, sed co-

ram

tex.in d.c.mandastis.ibi,sed non alijs, qui noluerint, aut sponte hoc non elegerint, faciendi formam dans, &c.Ergo videtur pontifex sponte se concilio posse subijcere.Nam si dicimus Syxtum se potestati Synodi supposuisse, respondeo id cõtra ius factum fuisse,vt ait Felin.in d.cap.ecclesia S.Mariæ.idemq; probat tex.per me diligenter expositus in d.c.nunc autem.Si verò dicimus ipsum concilio se nequaquam subiecisse,sed tãtummodò se expurgasse, vt prædictum est, tunc non repugnat: siquidem non modò non repræhendimus, sed laudamus Pontifices, qui se publicè excusando,obiectorum criminum suspicionem tollunt, non tamen concedimus concilia aduersus eos propterea autoritatem vllam potuisse nãcisci per prædicta. 121

Neq; verò illud obstiterit, quòd nouimus, Pontificem Papatui renunciare posse c.j. de renunt. in vj. atque hinc argumentum duci posse, quòd multò magis se concilio posit submittere, quod vtiq; minus videtur.Respõdeo enim, actũ renunciationis nullam in se repugnantiam continere,quoniam papa renunciando abdicat se a põtificatu atq; ita superior esse desinit, Rursus dico renunciantem sibi ipsi duntaxat prçiudicium afferre:quod vtique locum non haberet, si se synodi supponeret potestati: nemo enim eodem tempore & superior & inferior esse potest, cùm

G repu-

repugnantia simul esse, vllo pacto nequeant, vt prædictum est, per l. vbi repugnantia. ff. de regul. iur. Mõstrosum quippe esset superiorem ab inferiore iudicari posse. teste Host. in c. per venerabilem. §. sanè. qui fil. sint. leg. Preterea p subiectionem hanc, non ipsi Pontifici, sed dignitati Pótificiæ iniuria fieret: vt aiunt Ioan. Andr. & Feli. in d. c. ecclesia S. Marię. Nõ obst. quemlibet priuilegio suo renuntiare posse. Quoniam immunitas à iudicio inferiorum non est priuilegium extrinsecus additum, sed de formali ipsius rei essentia & integritate, Præterea etiam si priuilegiũ esset, argumentum non urgeret: Id enim tum demum verum est, quum personis priuilegia cócedũtur: hæc autem eminentia potestatis nõ personę vlli, sed pontificiæ tradita est dignitati, vt sæpe dictũ est. Ergo ei pontifex Maximus renuntiare nõ potest, per not. in c. si diligenti. de for. cõp. & in terminis per Ioã. Andr. & Feli. in d. c. ecclesia S. Mariæ. Sic etiã clericus se ipsum vulnerans nõ modo propter propriũ ipsius cõsensum nõ excusatur, sed excõmunicationis pęnę subijcitur, propterea quòd priuilegia clericalia læsit, & dignitati suæ iniuriam intulit, ita docuit Alberic. de Ros. in l. peculium autem, §. si ipse seruus. ff. de pecul. & Dec. in l. seruus. C. de pact. atq; ita ex his liquere
122 arbitror, Pontificem etiam vltrò se concilij potestati subiicere non posse, Nam eius est restringere

gere potestatem, cuius est ampliare, arg. l. qui vetante. §. eius. ff. de regu. iur. sed Papæ potestas, à Deo est. c. quamuis xxi. dist. & vt supra latè fuit ostensum, atq; ideo à nemine præterquàm à solo Deo potest restringi vel dilatari. Præterea nemo citra hęresim quicquàm potest detrahere iuribus apostolicæ sedis. c. oēs. 22. dist. Sed minuere suæ potestatis amplitudinem est lędere iura pontificię, maiestatis igitur &c. Hinc Nicalaus Papa ad Michaelem imperatorem scribens ait, Priuilegia apostolicę sedis nullatenus possūt minui, infringi, vel cōmutari, quoniam fundamētū, quod Deus posuit, humanus non valet amouere conatus. Hæc ibi. quam cōclusionem apertè tenuit Io. de Lig. post Vin. in d. c. ecclesia. cæteriq; 123
eam frequentioribus votis approbauere, teste Decio in d. c. ecclesia. Et latè illam confirmauit Card. Iacob. in d. tract. de concil. in quæst. de submissione Papæ. Eandem opinionem Romanus quoq; tandem resipiscens approbauit in singul. cxliii. vbi se errasse, quia priùs contrarium senserat, fateri non erubescit. Pontificis autem culpas (vt reuertamur vndè digressi sumus) à concilio iudicari nō posse, Leonis etiā exēplo corro- 124
boratur, qui quāuis à grauibus sceleribus sibi obiectis se in concilio sponte purgauerit, hanc tamen aliis Pontificibus formam non præscripsit; 125
hæc ille in c. auditum. ii. quæst. vii. Hieronymus 126

quoq; in libro virorum illuſtriũ atteſtatur, Damaſum accuſatũ adulterij ſe ſpõte cũ xlij. Epiſcopis expurgaſſe. Hęc habentur in c.nos ſi.in fi.ij.q.vij.Põtificis igitur culpas à nemine mortaliũ iudicari poſſe,exẽpla,quæ cõmemorauimus,& autoritates affirmãt. Quare iam non obſcurè probatũ eſſe arbitror,Papã errantẽ, nòn tamen in fide, à concilio tanquã ab inferiore iudicari nõ poſſe.

Verùm ſi quiſpiã obijciat, Papã ſaltẽ in caſu

127 hęreſis iudicari,per d.c.ſi Papa.Dicimus hoc propoſitę cõclùſioni nõ repugnare, cùm primùm.n. Pontifex hæreticus eſt: cum extra eccleſiam ſit, Põtifex eſſe deſinit, & Pontificiam poteſtatem amittit.Nam in lege veteri ſcriptum eſt, non po

128 teris alterius gentis Regem facere,qui non ſit de fratribus tuis.Deut.xvii. faciunt not. per glo. & ſcrib.in c.fi.de ord. ab Epiſc. qui renunt. Epiſc. & teſte Cypriano didicimus hæreticos & ſchiſ-

129 maticos nil penitus poteſtatis habere: quia eccleſia,quæ vna eſt, & intus & foris eſſe non poteſt.Hæc ille in c. didicimus.xxiiij. quæſt.j. ſic & Nicolaus Papa de hæreticis ſcribens ait.Hi,quos diuina teſtimonia non conſequuntur,quia extra eccleſiam ſunt,pondus humani teſtimonij perdiderunt aduerſus eos,qui in eccleſia eſſe videntur. Nec aduerſus eoſdem eccleſiaſticæ autoritatis pondus habere poterunt, qui ab eius fide diſceſſiſſe probati ſunt. Hæc Nicolaus in c. miramur.

in fi.

in fi.xxiiij.q.i. hæresis enim separat omnem hominem ab ecclesia, vt ait tex.in c.conueniẽtibus. i.quæst.vii. Hinc dixit Bal.in.c.licet de elect.exceptionem hæresis, propriè exceptionẽ dici non posse: sed nullum esse, ideo Papa huius criminis reus nõ est Papa. Propterea & Bellem. & Card. 131
Alex.in c.Anastasius.xix.dist.aiũt, Papã hęreticũ inter alios Põtifices nõ cõnumerari, & Anastasij II.exẽplũ afferũt, qui, quoniã hæreticus fuit, in numerum Põtificum nõ refertur: atq; iccirco alius, qui deinde idẽ nomẽ assumpsit, Anastasius II.nõ autẽ III.nũcupatur & de Papa hæretico scilicet vt ideò iudicetur, quia ampliùs Papa nõ est, latè habetur per Card.Alex.in d.c.si Papa. & in rub.xv. dist. & p Catald. in tract. de pot. Pap. num.45.& nũ.82. & p Ias.in consi.xcv. col.vj.in iiij.vol.& talis sentẽtia, vt ait Petrus de mõte in tract.de pot.Pap. potiùs priuati iã Pontificis declaratio est, quã noua priuatio, arg.l. quid tamẽ. §.si arbiter.ff.de arb. & l.sicut.§. sed si quæratur. ff.si ser.vẽd. qui.n.nõ credit, iã iudicatus ẽ. Nos autẽ de illo Põtifice, qui Põtificia fungitur autoritate, loquimur. Quod aũt de Pontifice propter hęresim iudicãdo prædiximus, ita demũ verum 132
esse arbitror, si ipse antequã sentẽtia ꝓferatur nõ re pisceret, ac seipsum corrigeret contra Rosel. Qui in tract. de concil.in iij.q.scriptum reliquit, concilium eo etiam in casu se à ferẽda sententia

in

in Pontificem abſtinere nõ poſſe,quod nos à veritate abhorrere exiſtimamus.Nã ſi Teſte Apoſt. ad Titũ 3.vt habetur ĩ cap.dixit Apoſtolus.xxiiij. quęſt.iij.hęreticus homo non niſi poſt ſecundam correctionem deuitandus eſt, ergo multò minus deponẽdus.& ita ſentit gloſ.notab. in c. nunc au
133 tẽ.xxi. diſti.quod etiã ratione comprobatur, nã vox iſta,hæreticus,vox eſt criminis & pertinacię, vt ſtatim aperiemus,atque ita conſequenter dicimus,eum tam diu iudicari poſſe,quàm diu hæreticus eſt,& pertinax eſt.Cęterum ſi ad fidem correctus redeat,cùm in praua opininione nõ perſiſtat,eum amplius hęreticum appellari non debere,& ſacri canones & eorũ interpretes ſępiſſimè tradiderũt,illum dũtaxat huiuſcemodi criminis reum exiſtimantes, qui nimium prauæ opinioni hæret,contra c.ne innitaris, de cõſtit.aliter verò ſentientes,ſi eum pœniteat,exemplo Pauli,cùm ait,veniam conſecutus ſum,quia ignorãs feci in
134 incredulitate mea . Cũ igitur is hæreticus appellari ampliùs iure non poſſit,cùm errorem ſuum non defendat, nec ei pertinaciter hæreat, vt docuit glo.& Bar.in l.1.C.de hæret. & Inn. in c.i.de ſumm.trin.& Albe.de Roſ.in ſuo dict.in verbo, hæreticus,ergo neq; pœnæ hęreticis ſtatutæ ſuppoſitus eſt. Ad quod adduco tex.in c.ſi Papa.xl. diſt.ibi, Huius culpas iudicare præſumat mortalium nemo,niſi ſit à fide deuius.Ex quibus verbis,

colligitur,

colligitur, Papam tempore ferendi iudicij á fide deuium esse oportere, nouimus enim qualitatẽ, 135
quæ verbo adiuncta est, secũdum tempus verbi, cui adiicitur, esse intelligendam l. in delictis. §. j. ff. de nox. hoc idẽ tradidit Ioã. de tur. crem. in. iij. lib. suæ summæ cap. viij. vbi etiam ponit formã, quæ seruanda esset quando Papa de heresi accusaretur. Hæc aũt ita demum vera esse credimus, vt is vsque ad secundam correctionẽ, vt ait Apostolus, expectetur, & non plus, ne hæretico centies á fide deflectere posse, & centies redire concessum videatur. Hoc idem sensit etiã Caiet. in tract. de pot. Pap. & concil. comp. c. cxxiii. & ad prędicta videri poterũt, quę scripsit B. Tho. in. ii. ii. quęst. xi. art. iii. & iiii. de receptiõe hęret. & omnino tex. notatu dignus ĩ c. quia sanctitas, & in c. põderet, l. dist. Quare optimũ cõsiliũ hac in ma-
teria fore censemus, si Pontifices, quod absit, de 136
huiuscemodi crimine accusarentur, vt se paratos esse corrigi, per documenta publica notum omnibus faciant: idq; eo modo, quem docuit Alber. de Ros. in Rub. c. de hæretic. in fi. Vbi ait, protestationem hanc Bonifacio VIII. cuius memoria accusabatur, multum profuisse. Ex ijs igitur colligo, conclusionem prorsus contrariam Roselli sententiæ, ipse enim concilium eo in casu á ferenda depositionis sententia se abstinere non posse sensecrat, nos verò concilium non modò id posse, sed

etiam debere,ex prędictis arbitramur. maximè p tex.in d.c.dixit apostolus.& in d.c.nunc autē.vbi sęcundùm vnam expositionem glo. habetur,concilium à ferenda cōtra Marcellinum sententia se abstinuisse,quia corrigi fuit paratus.Hoc idem de hæretico Pontifice loquens sensit Rom. in cons. cccccxxiij.col..ij.Neq; obst.si diceretur, si eo ipso quòd Papa hęreticus ē,à Pontificia dignitate cadit,& extra ecclesiam est (vt prediximus) ergo is redire non potest, saltem vt iterum Pontifex sit, alioqui huiusmodi reditus nouæ electionis vim
137 haberet, & ita concilium Cardinalibus eligendi ius auferret,quod iure fieri non potest secundùm Rosel.in d. loco. Respondeo in proposita re ius eligendi interpretatione iuris ita demum ad Cardinales deuolui,si sententia criminis declaratoria subsequatur: quoniam pœnę,quę pro hæresi ipso iure imponuntur, exequi non possunt,nisi huiuscemodi præcedat sententia c.cùm secundum.de hæret.in vj.Eam verò proferri oportere lege aliqua non probatur. Immo contrarium, quando Pontifex resipiscit,paulò antè demonstatum est. Quare cùm istud ius ad Cardinales reuocabiliter deuolutum sit,hoc est,vt ita demum nouus Pontifex eligatur,si is peracta pœnitentia non resipiscat,idq; à Cardinalibus præcogitari possit, cum ex natura rei contingat, eis nulla infertur iniuria, vt in simili casu considerat Dec.in c.quia diligentia.

tia. in fi. de elect. Faciūt ad hoc trad. per Mar. Soc.iunio.in consi.20.vbi ait,rem aliquam alienatā dici nōposse, quando fuit alienata cū pacto redimēdi,& fuit redempta , nec mirū est si absq; alicuius solēnitatis interuētu huiusmodi reintegratio fiat,nā quēadmodū ob delictū priuatio di gnitatis nudo iuris misterio fit, ita per pœnitētiā crimine extincto , res eiusdem iuris nudo misterio ad primum statum redit,cùm nihil tam naturale sit, quàm eodem modo quodque dissoluere quo colligatū est l.nihil tam.ff.de reg.iur.Nec dicatur,hoc nouæ ellectionis vim obtinere , & hoc modo ius suum Cardinalibus adimi, quoniā longè dissimilia esse solent,aliquid nouiter fieri , vel actionem ipso iure delatam remitti: nā(vt exemplis vtamur)satis exploratum est, Prælatum bona ecclesiæ,si capituli nō accedat consensus,alienare non posse,tot.titu.de reb.eccles.nō alie.Verum si bona ipso iure ad ecclesiam deuoluantur ex eo, quod emphiteota canonem nō soluerit,vt latè docet Ias.ī l.ij.C.de re emph.Prçlatus eo casu nō solutas pensiones recipiendo caducitatem remittere poterit,vt tradūt Card.Flo.& ali.in c.po tuit.de loc.Ad hoc accedit Iureconsulti sententia in l.qui autem .ff.de his,quę in fraud.cred . quę ē, vt quamuis omnis alienatio in fraudem creditorum prohibita sit,debitor tamen hæreditatē sibi delatam absq; aliqua suspicione fraudis repudia

(margin: 139, 140, 141)

re possit, alienare enim & nō acquirere imparia
142 iudicātur.l·si sponsus.§.si maritus hęres.ff. de do
nat.īter vir.& vxor. Quapropter idem quoq; &
hic concedendum est, vt scilicet conciliū, quod
à ferenda sententia abstinet, nullā ob id Cardi-
nalibus iniuriam inferat, neq; nouā electionem
faciat. īmo hoc facilius admittendum est, quia
in prædictis casibus prelatus ille caducitatem re-
mittere & nō remittere poterat, & debitor hære
ditatem adire & nō: hic verò concilium ad non
143 ferendā sententiam tenetur, vt prædiximus. Qua
re si ea, quæ lege permittente fiunt, iuste fieri so-
lent. l. Gracchus. C. de adult. ergo multò magis si
lege fiant præcipiente. Prætereà apud legum cō-
ditores non insolitum est, vt si quis per senten-
tiam iudicis restituatur, is ad ea omnia, quæ pri-
us erant sua, restitutus intelligatur, idq; non so-
lum si ipsi restituenti, sed etiam si tertio præiu-
144 dicium afferat, text. est in l. fin. C. de senten. pas.
vbi filius qui patre deportato, & liberationem
à patria potestate, & paternarum rerum domi-
nium erat adeptus, eo restituto vtrunque ius
amittit. ad idem adduci possunt scrib. in l. Gal-
lus. §. & quid si tantùm. ff. de libe. & posth. Bel-
lem. in decis. dccxliiij. & Felin. in c. inter quatu-
145 or. de maior. & obed. vbi communi cōsensu af-
firmant, eùm, qui restituitur, ad ea omnia quæ
occasione criminis perdiderat, restitutum esse
existimari.

existimari. Si igitur hæc restitutio superioris operatur, quid mirum si in proposito casu restitutio ipsius iuris misterio facta idẽ operatur? Facit ad 146
rem glo. not. in l. si testamentum. ff. de testa. cuius hæc sunt verba, Res facilius renascitur quàm de nouo nascatur, & prædicta mea cõclusio probatur, nam videmus bona hæretici ipso iure publicari, & tamen si is resipiscat antequàm senten 147
tia declaratoria proferatur, bona sua recuperat, & ea amplius occupari non possunt, vt docuit Glo. in c. maximum. i. quæst. vii. Glos. in summ. xxiii. quæst. vii. Ioan. And. in c. quia diligẽtia, de elect. & in c. accusatus, de hæret. in vi. Card. Zab. in Clem. i. §. sanè, in i. quæst. de hæret. & Aret. in c. at si clerici, §. de adulteriis, num. 23. de iudi. & Philip. Franc. in c. vt cõmissi, de hæret. in vi. vbi ad hoc citat Dom. & Imol. dicant alii quicquid velint. Nam pro ista opiniõe videtur etiam esse tex. expressus in Aut. de priuileg. dot. hęreti. mul. vbi de mulieribus, quæ propter hæresim & munera & priuilegia dotalia perdiderũt, ita scriptũ est, Licebit autem eis melioris sententię factis & rectam veramq; amplectentibus fidem perfrui muneribus & priuilegiis. Hæc ibi, Ex quibus patet restitutionem statim ipso iure fieri, & absque aliqua iusdicentis autoritate.

Nunc ad primum institutum redeundo, si ali- 148
quis fortasse iis, quæ superius affirmauimus, ex

mente Abb. opponeret dicens, concilium etiam
149 quãdo dubitatur an Papa hæręticus ſit, poſſe cau
ſam cognoſcere, per d.c.ſi Papa, & tamen adhuc
non liquere, eum ob dictum crimen amplius nõ
eſſe Pontificem, neq; ab eo recedi poſſe, vt in ca.
cum non liceat. de præſcript. & in c. non ne, viii.
quæſt. iiij. Reſpondeo, Cum iſta qualitas, quòd
Papa hæreticus ſit, iuriſdictioně cõcilio tribuat.
tunc regulam iuris locum habere diſponentem,
vbi certa qualitas iuriſdictioně prębet alitèr non
habenti. ſi de huiuſmodi qualitate dubium eſt,
ei, an qualitas illa vera ſit, cognoſcere licere, vt
150 deinde procedere valeat, per cap. ſi clericus, & ibi
Ant. de But. Abb. cæteriq; communiter tradiderunt, de foro compe. l. ſi quis ex aliena, ff. de iudi.
& Bar. in l. pręſcriptione, C. ſi cõt. ius vel vti. pub.
Non mirum igitur ſi in caſu dubio, quando ſcilicet, an Papa hæreticus ſit quæſtio eſt, concilium
cognoſcere non prohibetur, quia non vt iuriſdictioně habens in Pont. Max. id facit, ſed vtpote
fundamentum iuriſdictionis præparãs quàm ad
ſe ratione hæreſis ptinere arbitratur. hęc Iaſ. in d.
cõſi. xcv. col. vj. verſ. Nec ob. vnũ obictũ D. Abb.

Rurſus poſſent aliqui contra concluſionem
151 noſtram inſurgere dicentes, Pontificem quãdo
in notorio crimine, & ſcandalum afferente perſeueraret, iudicari poſſe, moti autoritate Glo. ĩ d.
c. ſi Papa, quã approbat Abb. in c. ſignificaſti. de
elect.

elect.& in q.incip.Episcopus ĩ solut.ij.dub. Ro. in cõsi.ccccxxij.& Dec.in d.c.significasti. & latè in consi.cli.vbi ait Glos.illã canonũ interpretibus communiter placuisse, à Theologis autem dãnatum esse, rationes verò autoritatesq́;, quæ pro vtraq; parte adducuntur, ibi videri poterũt, & per Ias.in d.consi.xcv.in iiij.vol.eas enim breuitatis gratia nõ recensemus. His ita se potestati Pontificiæ opponentibus respondeo, Glo. illã, quæ à Theologis redarguitur, iure optimo reprę hendi. Nam re vera cõtra tex. suum apertissimè locuta est, si & mẽs & d.capituli verba oculo veritatis inspiciantur. Ibi enim expressum est, Põtificem, qui notoriè adeò & vehementer errat, vt ratione scãdali secum innumerabiles populos in gehennę præcipitiũ attrahat, iudicari non posse nisi sit à fide deuius. Ecce quãuis crimina notoria in Pontifice sint, & scandalum afferant, ob id tamen ipse nulli censurę suppositus est. Ergo cõtra Glo.hoc idẽ & ratio ibi posita, quę legis opti 152
ma est interpres, confirmat. id enim omne à iure sancitũ esse existimatur, in quo eadem ratio est, vt docuit Bal.in l.data opera, C.qui accus.nec aliter se habet ratio ad legem, quàm anima ad cor- 153
pus, ita Bal.in l.si quis seruo, C.de fur.meritò casus omnes, qui ab eadem ratione gubernãtur, ita sub lege complectuntur, sicut species sub genere cõtinentur, vt post multos affirmat Alex.in cõs. lxxv.

lxxv.in v.vol.& Dec.in cōſ.ccclxxij.& rectè: Nā
154 lex eſt,quicquid in ratione conſiſtit,teſte Abb. in c.nulla ratio. de pręb. Ea igitur ratione tradidit tex.in d.c.ſi Papa, Pontificem iudicari nō poſſe, quia cum ipſe aliorum omniū iudex ſit,indignū omnino videretur, ſi ſuperior iudicio inferioris parere cōpelleretur:Nulla enim profectò aut maior,aut potentior ratio afferri potuiſſet,cum legiſlatores non modò(vt prędictum eſt) ſuperiorem ab inferiore ſed parem à pari iudicari poſſe nefas eſſe exiſtimauerint. Quare aut contrariam partē ſequentes ſentiunt,Papā notoriè peccātem,vt dictum eſt,Pontificiam amittere poteſtatē,aut nō, ſi eam amitti perhibent, tunc iſtud concluſioni noſtræ non eſſet impedimento, quia ſi is Pontificia poteſtate careret,iccirco iudicaretur, quia nō amplius Pontifex eſſet,vt ſuprà etiam de Papa hęretico traditum eſt.Si verò aduerſantes conſentiunt,vt neceſſe eſt, Pontificem quomodocunq;
155 peccantem,excepta hæreſi,à Pontificia non cadere poteſtate, quo pacto deinde velint, ipſum ab alijs,qui ei ſunt inferiores,iudicari poſſe, non video. Semper enim illa potentiſsima ratio viget, quę à d.c.ſi Papa,conſideratur, eùm ſcilicet, qui aliorum eſt iudex iudicari non poſſe,ſed is ob ſua crimina aliorum iudex eſſe non deſinit,vt ſtatim aperietur. Ergo,&c. Vt in ſimili caſu conſequentiam hanc facit Bellem.ad quē accedit Cardinal.

Alexand.

Alexand.in c.inferior,xx.dist.Quòd autem propter crimina Pontifex à sua iurisdictione non cadat,negari nõ potest.Id enim clarissimè habetur in d.c.si Papa,Vbi Papam notoriè peccantem & innumerabilibus populis graue scandalum afferẽtem à nemine iudicari posse positum est.Idq; ratione præmemorata,quæ proculdubio non subsisteret,si ob eam causam Pontificia dignitas amitteretur. Quod satis etiam in præcedentibus fuit ostensum, cum plenissimè probauerimus, indistinctè Põtificis culpas Dei arbitrio reseruari, & in primam hanc sedem à nemine posse ius dici,
cùm enim in cõstitutionibus ibi adductis vnum 156
crimen ab alio non distinguatur, neque nos debemus distinguere,præsertim vbi de absoluta Pontificis ditione tractatur c.solitę,de maio.& obed.& Extrauag.Vnam sanctã eod.tit.Pontifici enim à Deo iura terreni cœlestisq; imperii fuere cõmissa, vt habetur in c.i.xxii.dist.Et per Felin. latè in c.i.col.ii.de cõsti.vbi amplissima verba de hoc ipso principatu libero& supremo protulit,& idẽ ibi
Dec.confirmauit. Papæq; teste Bal.tota monar 157
chia spiritualis tradita fuit, & Thesaurus omnis dignitatis in eo ẽ, ac ipse ẽ culmen Episcoporũ & aliorum,quos potest cõcipere intellectus,cui data est clauium plenitudo,& eius summa & libera est potestas absolutaq; ab omnibus vinculis,& ab omni regula coercente, exceptis euangelii tradi-

tionibus. Hæc Baldus in prooemio Decretal.quē retulit Dec.in conſ.ccccxcviij. Quare tam ex ijs, quàm ex illis, quæ iā anteà cumulatè adduximus conſtat, amplitudinem Pontificiæ poteſtatis nullam prorſus diſtinctionem admittere, atque ideo inter hæc vel illa Pontificis crimina nullum eſſe diſcrimen, modò ipſe, vt iam ſępe diximus, à fidei tramite non deflectat. Hæc autem concluſio ex illo quoque vehementer confirmatur, nō ſolum enim poteſtas ipſo iure, vt diximus, non amittitur, ſed nec vlla iuris vi, nulla omnino ratione Pontifex, ob crimina deturbari, atq; de ſede eijci
158 poteſt, ſed tolerandus in dignitate eſt. Nam ſi res aliter ſe haberet: vtique non dixiſſet Petrus Epiſt.1.c.2. ſubditi eſtote Dominis veſtris etiā diſcolis. Nec Chriſtus Dominus phariſeos, quorū mores deteſtabatur, ī poteſtate cōfirmaſſet dicēs, Facite quęcūq; vobis facienda eſſe pręcipiūt vt B.Ioan.Chryſoſtomus inquit in illa verba ſup cathedram Moyſi, &c. Quæ referuntur, & in re, propoſita eſſe maximi ponderis oſtenduntur in c.non quales.j.quæſt.j. Hoc idem ſi rectè conſideremus, apertè Chriſtū ipſum docuiſſe nouimus, Matth 18. Cum dixit pedem, manum, oculumq; non tamen caput, ſi ſcandalum afferret, amputādum eſſe: non enim vlla ratione credendum eſt, Deum, cuius perfecta ſunt opera, & qui ineffabili ſapientia eccleſię ſuæ corpori myſtico prouide-

bat

bat, sine mysterio voluisse membra quæcunque 159
scandalum afferētia præcidi: de capite verò nul-
lum verbum fecisse, quāuis illud, à quo membra
gubernātur, esset vel imprimis animaduersione
dignum. Et quantum à naturali capite humani 160
corporis ad Papam ipsum ecclesiæ caput valida
sint argumenta, præclarè docuit Ioā. de lignano
in tract. de censura ecclesiastica §. iiii. Hæc eadē
sententia sumpto à sacris antiquorū literis pro-
batur exemplo, legimus enim 1. Regū licet Saul
Rex iā vnctione ob suas omnibus notas iniqui-
tates īdignus effectus esset, Dauid tamē, qui Dei
spiritu ducebatur, nunquam eum capere, aut in-
terficere ausum fuisse, quāuis id facere potuisset,
vt legenti historiā liquet. Vbi est, nisi Dominus
percusserit eum, aut dies eius venerit, aut descen-
dens in prælio perierit, propitius sit mihi Domi
nus, vt non mittam manum in Christum Domi
ni. Rursus Non īmittam manum in Dominum
meū, quia Christus Domini est, rursus. Quis im-
mittet manum in Christum Domini & innocēs
erit? Ecce ergo quamuis Saul Rex esset iniquissi- 161
mus, & insignis peccator, īcorrigibilisq;, tamen
Dauid nunquam ausus fuit aduersus eum īsurge
re, appellans eum, quamuis īprobissimum, Chri-
stum Domini, quippe quē ob notissima scelera
non modò dignitatem non amisisse, sed nec eijci
sine scelere posse iudicaret. Itaq; Dei iudicio, vt

& nos in proposito casu affirmamus dereliquit dicẽs, iudicet Dominus ĩter te & me, & vlciscatur Dominus te & me. H c ibi, quæ omnia in figura contingebant illis, scripta sunt autẽ propter nos, in quos fines seculorum deuenerunt, vt ait
162 Apost. 1. ad Cor. 10. Hinc Augustinus ait, Memento, Dei sacramẽtis nihil obesse malorũ hominũ mores, quin vel non sint, vel minus sancta sint. Item si non habebat Saul sanctitatem, quid in eo Dauid venerabatur? si autẽ habebat innocentiam, quare innocentem persequebatur? Et ibi paulo post, Ecce Saul non habebat innocentiam, & tamen habebat sanctitatem, non meritò vitæ suæ, sed vnctionis, nam sacramentum Dei, quod in malis hominibus est, sanctum est. Hæc ille contra Petilianum, & relata sunt in c. Domi
163 nus. j. quæst. j. vbi etiam Caiphæ pontificis & grauissimi peccatoris affertur exemplum, qui licet ipse verax nõ esset, tamen ob dignitatem, quam, propter incõparabile scelus nõ amiserat, honore diuinæ veritatis pronũciandæ, non est ab ipso Deo indignus iudicatus. Huc accedit illud Pauli Act. 23. nesciebã fratres quia princeps est sacerdotum, eiusdẽ sententiæ est Damascenus in libro illo, quem de immaculatis mysterijs edidit. Ecce igitur quàm clarè ostendatur, non modò Pontificem ob crimina à Pontifitia non cadere potestate, sed ĩmo eum ob tantæ præcellentiam dignitatis

dignitatis debere passim ab omnibus venerari, atque in eo summi honoris gradu, (vt etiam infrà dicetur) tolerari, nam potestas omnis ex se bona est, quoniã à Deo est, vt ait Apost. ad Rom. 13.
Quod autem ex se bonum ac sanctum est, vtiq; 164
à malo administratore fœdari nõ potest c. fi. xv. q. vlti. proinde etiã sacri canones tradiderũt sacramenta malis quoq; prælatis cõferri, vt videre est in d. c. fi. & in d. c. Dominus, & in c. sicut Christus, & in c. ĩtra. cũ seq. j. quæst. j. & in cap. vtrũ, de consecr. dist. ij. cũ multis alijs, quæ citari possent. quod vtiq; esse non posset si tales prælati sua dignitate carerent: idq; clarè docuit B. Thom. in 4. contra gentiles, & Io. de turre cremata in suo lib. contra impugnatores potestatis summi pont. in j. lib. cap. 99. cũ seq. quare sunt hæc vitia nõ sedi, sed sedentibus non dignitati sed hominibus imputanda. Veneranda igitur est dignitas, quæ etiã in malis hominibus toleratur, mores damnandi, aut potius nõ tam damnandi, quàm, ne Principi maledicamus, sunt, quantũ potest, obtegendi. vt
filios illos Noë nunquã satis laudatos imitemur, 165
qui patris ebrij pudenda nõn detexere, sed operuere. Imitandũ est etiam memorabile illud Cõ- 166
stantini documentum dicentis, si clericum viderem peccantem, meis illum vestibus tegerem, ne ab aliquo videretur, vt traditũ est i c. ĩ scripturis, xcvj. dist. Quod si quid aliquando accidat, quod

repræhendi poſsit, quòd palam ſit, vt eſt huma-
167 num ingenium procliue ad peccandum, tunc pro eo ſupplicandum eſt, & eo caſu nõ tam quid Romæ fiat, ſpectandum eſt, quàm quid fieri debeat, vt ait Iuriſcõſultus, licet aliud agens, in l. ſed licet, ff. de offic. præſid. & Papam corruptis moribus viuentem, à ſua non cadere poteſtate, & verum eſſe Pontificem, probatur autoritate concilij
168 Cõſtantienſis, in quo Ioan. Hus fuit damnata ſententia, qua continebatur Papam contrarijs moribus Petro viuentem verum nõ eſſe Pontificem. Quare cùm dubitare nõ liceat, Pontificem etiam ob mores perditiſsimos, & graue ſcandalum afferentes, à ſua non cadere poteſtate, atque ita aliorum omnium iudicem eſſe non deſinere, conſequens eſt, eum ob id à concilio iudicari non poſ-
169 ſe. Quid ergo dicent illi, qui Papam, qui Chriſtus Domini eſt, pro quocunque notorio crimine deponi poſſe perhibent? Caueant obſecro ne in dictum illud incidant, Veh vobis, qui dicitis bonũ malum, & malum bonum, ponentes lucem tenebras, & tenebras lucem, Eſaiæ 5. & in c. veh, qui dicitis, xj. quæſt. iij. eadẽ enim efficaciſsima ſuperioritatis ratio ſemper viget, quæ à d. c. ſi Papa, conſideratur, vbi eſt text. contra gloſam ſuam, quem euitari poſſe non arbitror, cùm de publicis criminibus & ſcandalum afferentibus loquatur, & tamen pro Pontifice loquitur, vt prædictum eſt.

Nec obstát responsa, quę, vt iste text. inęuitabilis euitaretur, Abb. & Decius tradidere. Abbas .n. cōcilij Basiliensis fautor, ac defensor, in tract. quē 170
de d. cōcilio edidit, in ij. dub. vers. iij. dixi. col. ij. & pen. cùm negare non posset d. c. si Papa, de notorijs criminibus sensisse, ait, ibi non concilij sed tantummodo singularis personæ iudicium excludi, quia text. inquit, huius culpas iudicare præsumat mortalium nemo: ait enim ipse, concilium propriè persona non dicitur, neque iudicium eius 171
mortale, sed diuinum est. Ita secundùm Abb. d. c. verba, de concilio minimè sunt intelligenda. Sed (pace dixerim tanti patris) hæc responsio inepta est: Nam si hoc modo ille text. explicaretur, maximum sequeretur inconueniens, videlicet Papam in casu hęresis ibi excepto, à particulari persona iudicari posse. Nam ibi habetur, Huius culpas iudicare pręsumat mortalium nemo, nisi sit à fide deuius, ea verò huius dictionis, nisi, vis est, vt id 172
ponat, quod in oratione præcedenti vetitum est, vt not. Bartol. in l. actione. C. de transact. Verū si in pręcedenti oratione, personę duntaxat particularis iudicium prohibitum fuerat, & ab hac prohibitione solus casus hæresis sit exceptus: quod prædiximus, sequeretur omnino, videlicet, eū in casu hæresis à particulari persona iudicari posse, vt in exceptione ponatur, quod in regula negatum erat. Hoc autem inconueniens à iure penitus ab

horret,

173 horret, quia vbicunque Papam iudicari posse reperitur, semper intelligendum est, à cócilio Glo. communi consensu approbata in c. sicut inquit, ij.quę.vij.idq; affirmauit ipsemet Abb. in d.tract. de concil.Basil.in secundo dubio, col.ij. habetur per Rosell.in tract.de concil.& per Dec.in d.cōs. cli.& ab hoc nemo vnquam, quem viderim, dissentit. Cùm igitur, hæc ita sint, dicimus text.illū de concilij quoque sententia intelligendum esse,
174 ne aliter eo modo legem interpretemur, quo res difficultatem patiatur, cōtra l.vnic.vbi Bald.C.de
175 sen.quæ pro eo quod inter. Nouimus enim ita legem non esse exponendam, vt posit à sapiente repræhendi, sicut elegāter docuit Iurecōsultus l.Saluius Aristo.ff.de leg.pręst. Sed quidnā magis repræhensibile foret, quàm si in aliquo casu Pont. Max.à singulari persona iudicari posse concederetur? Pręterea text.illum, de cōcilio sensisse, docuit Glos.c.mandastis, ij.quęst.v.quę Papā ab vniuersali concilio iudicari non posse ait, nisi in casu heresis, & d.c.si Papa, autoritate mouetur, sicq; nō obscurè sentit tex. illum de cōcilio locutū fuisse. idem quoque à c.nemo, & c.aliorum, ix.quæ.iii. cōstitutum esse superius demonstratum est. Quare ex his Abbatis responsum satis superq; refutatum esse arbitror.

176 Nunc superest, vt Decii responsū dissoluatur. Decius enim conciliabuli Mediolanensis prote-

ctor,

ctor, cùm videret. tex. hunc vehementer vrgere cótra notorii criminis obiectioné, quę Iulio II. Pót. Max. opponebatur, dicebat d.c. si Papa, etiá si de notoriis Papæ erroribus loqueretur, de his tamen duntaxat, quę in omittendo consistunt intelligi oportere: ponderando ibi tex. negligens, remissus in operibus, taciturnus à bono, &c. Et ideo aliter esse dicebat in delictis, quæ committendo perpetrantur, quia cùm hæc grauiora sint, de vno casu ad alium ob rationis dissimilitudiné arguendum non esse perhibebat, vt per glos. in l. si mora, ff. solut. matr. Cęterum & ista Decii opinio valde absona est, quia quicquid aliàs sit, negligentię peccatú in pręlato grauissimú est. meminimus enim timere nos debere, quod comminetur Deus negligétię sacerdotum, ait Hilarius in c. nulli fas, xxv. quæst. i. Iccirco delictum hoc non minori pœna dignum, quàm si dolo perpetratum esset, à legibus existimatur, vt videre est in c. dictú, lxxxi. dist. vbi Glo. id adnotádum esse dicit, pręlatú pariter pro negligentia, sicut & pro dolo deponendum esse, & ad hoc multos canones hoc ipsum sentientes adducit, hoc idem & Hieronymi testimonio cóprobatur, qui ad Heliodorum scribés ita locutus est, Infatuatum sal ad nihilú prodest, nisi vt proiiciatur foras, & à porcis cóculcetur. Quę verba nil aliud indicant, quàm prælatum negligenté dignitate spoliandum esse, teste Glo. in c. nó omnes, ii. quæst.

177 (beside "catú in pręlato grauissimú est. meminimus enim")

178 (beside "Glo. id adnotádum esse dicit, pręlatú pariter pro")

quæst.vii.accedit Glo.in c.sæpe fit,xii.quæst.ii.Idē colligitur ex his,quę Deus negligenti speculatori comminatur Ezech.33. Quare autem inter hæc crimina in prælato nullum discrimen sit,ea ratio
179 esse potest, quia, qui ad sacerdotale munus assumitur,pręconis officium suscipit.c.sit rector,xliij. distin.Et hoc potissimùm ad Pontificē pertinet
180 cap.officii,xxiiii.quæst.i. Verùm is, qui proferendæ veritatis onus assumpsit, ita dicitur proditor veritatis,eam tacendo, ac si mendacium loqueretur cap.nolite timere,xi.quæstione iii. Idq; attestatur etiam Augustinus ad Casulanū dicens, vterque reus est,& qui veritatē occultat, & qui mendacium profert, quia ille prodesse nō vult, & iste nocere desiderat, quæ paria sunt, vt habetur in
181 c.quisquis metu,xi.quæst.iii.Hinc testis qui se ad dicendam veritatem astrinxit, ita ob veritatem, quam tacuit,sicut ob prolatum mendacium, falsi criminis reus efficitur.c.i.de cri.fals. quādo enim aliquis seu à pacto, seu à lege ad non negligendum onus,quod suscepit, astrictus est, tunc eum si negligit,perinde ac si committeret,peccare docuit Ang.in consil.lxxii.& in proposita re omittēdus non est elegans tex.in l.si seruus,§.si fornicarius,ff.ad leg.aquil.& tex.cùm Glo.in c.inferiorū.
182 lxxxvi.dist.Cùm hæc igitur ita se habeant, vt negligere,& committere in sacris Episcopis paria iudicentur,dissimilitudo illa rationis,quam frustra

excogitauit.

excogitauit Dec. cõfutatur. Cuius commento re clamant apertè verba illa d. c. huius culpas iudica re,&c. Vox enim illa culpas indefinitè prolata ē: indefinitam porrò idem poſſe, quod vniuerſalis 183
ſatis explorati iuris eſt l. ſi pluribus, ff. de legatis ii. quamobrem indiſtinctè omnes culpę ſub illo ver bo cõtinentur, neq; vna ab alijs diſtinguenda eſt. Ita arguit tex. in c. ſolitę, de maio. & obed. & ĩ Ex trauag. Vnam ſanctam, eod. tit. & quamuis tex. in princip. d. c. ſi Papa, de negligente Põtifice exem- pli cauſa locutus ſit, nouimus tamen, & legem ab 184
exemplis nõ coanguſtari. §. hactenus, Inſtitut. de grad. & conſtitutionem ſtrictè loquentem à pin- 185
guiori ratione dilatari conſueuiſſe l. cùm pater, §. dulciſsimis, ff. de leg. ij. l. regula, §. licet, vbi Bar. de iur. & fact. ignor. ſed ĩ d. c. pro ratione. ſublimi- tas Põtificię dignitatis affertur, quę in vtroq; caſu pariter exuberat, ergo idem ius, vbi eadem ratio: 186
prę ſertim cum id indefiniti verbi virtus poſtulet Hæc eadem contra Dec. concluſio, ratione opti- ma comprobatur: Nam non incognitum eſt. ex- 187
ceptionem de regula eſſe oportere, l. fin. §. cui dul cia, ff. de vin. ole. trit. leg. Bar. poſt Glo. in l. i. ff. de reg. iur. Sed ĩ d. c. ſi Papa, à regula caſus hęreſis fuit exceptus, qui in committendo conſiſtit, cum de- clinare à fide, & ſacris conſtitutionibus pertinaci ter aduerſari, hoc ipſum importet: ergo, vt exce- ptio de regula ſit, in regula etiam crimina, quæ

eiuſdem naturę ſunt,& committendo fiunt, com præhenſa eſſe concludendum eſt. Quare & hoc
188 Decii infirmato reſpõſo,tex.in d.c.ſi papa, illęſus remanet,à quo apertiſsimè declaratum eſt,ſcelera Pontificis etiam notoria & qualiacunque ſint, dempto errore fidei, iudicari non poſſe: ſed ob celſitudinẽ dignitatis & poteſtatis amplitudinẽ, quæ in eo eſt Diuino iudicio reſeruari. Cui non obſtat ratio, qua aduerſarii mouebantur, dicentes, iccirco Pontificem propoſiti criminis reum damnari poſſe,quia hæreſim ſapit, cùm in noto-
189 rio crimine pertinax ſit.Primò.n.id cõtra d.c.eſſe demonſtratũ eſt:deinde uis quęſtionis in eo uertitur, an Papa ob id deſinat eſſe Põtifex nec ne: nã ſi eũ Põtificia carere dignitate dicimus,tunc ideo iudicari poſſet, quia penes ipſum Pontificia non eſt poteſtas. vt de vero hæretico ſuperiùs dictum eſt,& hoc concluſioni meę non repugnaret.quia concilium hoc modo maiorem Põt.Max.autoritatem habere non diceretur.Si verò eum à Pontificia dignitate non cecidiſſe affirmamus, vt verũ eſt,& ex prædictis liquet, tunc ideo iudicari non poteſt, quia ipſe aliorum omnium iudex eſt. Iſta enim eſt illa inconuincibilis ratio, cui ſacræ conſtitutiones conſtantiſsimè innituntur, & quæ in d.ca.ſi Papa,conſideratur. & cõſequentiam hanc (vt dixi)facit Bellem.& Card.Alexãd.in d.c.inferior, Ex hoc etiam infertur, verum non eſſe, id,

quod

quod hæresim sapit, in constitutione de hæresi lo
quente, contineri. Id enim de sola hæresi vera, vt
est error in fide, intelligendum est, vt tradit Glos.
in c. si quis pecunia, lxxix. distin. & B. Tho. in iiii.
dist. xix. & Card. Alex. in d. c. si Papa, & Feli. post
Dō. in c. sciscitatus, col. ii. de rescript. quod maxi-
mè verum est existente tanta inter hos casus ratio
nis dissimilitudine, vt ibi amittatur, hîc verò Pō-
tificia potestas retineatur, & ab hac ratione leges
pendeant & prophetæ. Nam, vt Zepherinus Papa 190
testatur, maiorum quispiam minorū accusatio-
nibus non impetatur c. maiorū, ii. quæst. vij. Non
tamen inficiamur Papæ clauibus expressè abuten 191
ti, & notoriè quæ mala sunt præcipienti, in illis ca
sibus parendū non esse. c. manet, xxiiij. quæstio. i.
c. & si illa, i. quæst. vii. idem affirmauit Inno. in c.
inquisitioni, de sent. excom. cui accedūt alii ibi &
Card. in cons. cxlvii. in fi. & in cons. cl. in fi. Quod
tamen intelligendum est, quando talia Pontifex
sine iusta causa præcipit: Nam ex causa etiam cō- 192
tra vniuersalem statū ecclesiæ statuere non pro-
hibetur, secūdùm Innoc. in c. quanto, de consuet.
Non igituur Pontifex errās damnari poterit: Im
mo in reliquis ligandi fungitur autoritate, vt pro
batur in c. in memoriam, xix. distin. vbi habetur,
in memoriam B. Petri summo Pont. parēdū esse,
etiam si vix ferenda præcipiat. Idem colligitur ex
tex. & Glo. in c. ipse ligandi, xi. quæsti. iii. ibi. n. in

193 text.declaratum eſt, Pōtificem ligandi poteſtatē carere, quādo eam pro voluptatibus ſuis exercet, Glo. ibi quamprimum ait, eū ob id depoſitionē dignum eſſe, vt dicunt etiam, qui aliam partem ſequuntur, ſed illicò Glo. ab hac opinione diſcedit inquiens, ei in illis abuſibus parendum non eſſe:
194 Nouiſsima enim opinio præualet, vt per Glo. in l. qui filium §.i.ff.ad Trebell. Quare ibi Glo. eſt, quæ hoc modo cōſiderata, ſniām hanc approbauit, quam etiam expreſſe ſenſit Glo. in c. mandaſtis.ii.quęſt.v. cum ait, Papam pro nullo crimine, niſi pro ſola hæreſi iudicari poſſe, citat d. c. ſi Papa, idq́; ſequitur Glo. quę eiuſdē capituli autoritate mouetur ī c.i. de renū. ī vi. accedunt Ioā. Andr. & Hoſt. in c. propoſuit, de prębend. & Card. Alex. in c. ſynodū, col.ii.xvii.diſtin. & in d.c. ſi Papa, & in c. Anaſtaſius, xix. diſt. Quę quidem opinio etiā confirmatur per text. in c. oues, ii. quęſt. vii. oues paſtorem nec repræhendere, niſi à fide exorbitauerit, nec vllatenus accuſare poſſunt, quia facta
195 paſtorum ouis gladio ferienda non ſūt, quamuis repræhendenda rectè videantur, & vt S. Anterius
196 Papa teſtatur in c. facta, ix. quæ. iii. Facta ſubditorum iudicātur à nobis, noſtra verò à Domino iudicantur. loquitur enim de factis peccatorū Pontificis, dum ſubiungit, deteriores ſunt, qui vitā & mores corrumpunt iis, qui ſubſtantiam aliorum prędiaq́; diripiunt. Et vltra prędicta concluſionē

hanc

hanc approbat Glo. not. in d.c. si quis pecunia, & B. Tho. in iiij. dist. xix. atq; huic sentẽtię accesserũt Albertus Magn. Pet. de Palu. Herueus, Vlricus, Aug. de Anch. & alij relati per Ioã. de Turr. Crem. in lib. de eccles. hoc idem latè cõprobauit Caietanus in tract. de autor. Pap. & cõcil. & eccl. cõpar. c. xcvj. & c. xxvij. Quibus addo Card. Ioã. de Imol. & Feli. quos retulit, & secutus est īsignis Doctor Ioã. Bap. Cast. ī addit. suis ad sing. Rom. num. 794. concludens, Papã scandalum afferentem ad renunciandũ Pontificatum vllo pacto 197
cogi non posse, atque ideò nec de sede eiici, ne quod vna via prohibetur per aliam concedatur. c. cùm quid, de regul. iur. in vi. Quinimò superioribus temporibus fuit inter iuris īterpretes discep- 198
tatum, posset ne Papa vltro suæ dignitati renũciare, an non; vt videre est, in Glo. c. i. de renun. in vi. ad cuius controuersiæ diffinitionem promulgata fuit sanctio illius. c. i. Quare ita colligitur argumentum. Si Papa iustis de causis secũdũ iuris diuini, aut humani constitutiones ad renũciandum pontificatum cogi quoquo modo potuisset, vtiq; extra dubitationem extitisset, eũ saltem sponte posse pontificatũ se abdicare, ne igitur sine vlla ratione inter tot sapientes sit decertatum, absq; difficultate cõcedendũ videtur, Papam ratione cuiuscunq; scandali inuitum de sede eiici nõ posse. Et mehercule nisi ita diceretur,

aperte

aperta esset via principibus laicis, qui sæpissimè Romanis pontificibus sunt infesti, ad ponendam eorum dignitatem in magno discrimine, possent enim aduersus Pontifices ob illorum potentiã multa confingere, quæ maximas in ecclesia Dei procellas facillimè excitarent; quibus est obuiãdum l.conuenire.ff.de pact.dotal. Et ideo concludendum est, cum Specul.in titu. de accusato. Papam pro solo crimine hæresis accusari posse; Ad quem accedit Pet.de Anch.in repe. cap. Accessorium de reg. iur. in vi. in quæst. illa. Vtrum Gregorius xii. obligatus esset pontificatui renũciare. Neque id (vt nõnulli faciunt) obijciendum est, omnino veritati consentaneum non videri, Pontificis scilicet errantis culpas à nemine iudicari posse, ne hoc modo capite languescente mẽ-
199 bra infirmentur. Nam Deus quandoque ob peccata populorum & malos antistites, & corruptis moribus Principes regnare patit. Iux. illud Oseę 13. Dabo vobis Regẽ in furore meo. & Iob 33. Qui regnare facit hominem hypocritã propter
200 peccata populi. Hinc Hieronymus, Non semper princeps populo, & iudex ecclesiæ per Dei arbitrium datur, sed prout merita nostra deposcunt, si mali sunt actus nostri, & operamur maligna in conspectu Dei, datur nobis princeps secundum cor nostrum. Hæc ille in c. audacter. viij. quæst. j. Quod Euaristus quoq; Papa confirmat in c. nõ

est

est.ij.quæst.vij.Quod si ipsi nos corrigeremus,& charitas in nobis reflorescceret, fortè honestioris vitæ superiores tam clericos quàm laicos habere
mus.Quare talis Pontifex tolerandus est,tũ quia 201
ex hoc forte bonum in ecclesiam peruenire poterit:tum etiam quia, vt Augu.ait, non est magnum tolerare illum,qui à Deo Opt.Max.toleratur.Eiusdem quoq; sentẽtiæ fuit Petrus anteà citatus in Epist. 1. cap,2. vbi ait, Subditi estote Dominis vestris etiam discolis, hęc enim est gratia si propter Dei conscientiam sustinet quis tri-
stitias patiens iniustè.Hæc ibi,Neque timẽdum 202
est,vt quandoque aduersarij autumant ob reprobatos summi Pont.mores vniuersalem ecclesiã subuerti posse.Nam cùm ea Christus fore se vsq; ad cõsummationem seculi pollicitus est,Matth. vlt. Hinc Deus, vt apud veteres scriptum est, in pastores illos inuehitur, qui potestate abutentes gregem dilaniant,dicens,Liberabo gregem meũ de ore eorum,& non erit vltra eis in escam: visitabo oues meas,& liberabo eas ĩ die nubis & ca-
liginis,Ezech. 34. Sic etiam Balaam veniens ad 203
maledicẽdum populo,cui Deus benedixerat,ab 204
ipso Deo prohibitus est, vt legitur nu. 22. Item Anastasius. 11. cum vellet Achacium reuocare nõ potuit,quia ab ipso Deo fuit pcussus,vt habet in. c.Anastasius cũ gl. 19.dis. Et iõ teste Hilario de trin.lib.vij.cuius meminit Oldr.in cõs.cclv.&

Card.

ſententiã inclinare videtur etiam Iaſon in conſ. xcv.in iiii.vol.& quãuis hic illius Glo. ſenſus eſſe non poſsit.Illud tamen verum puto fore,vt vbi Deus eccleſiæ ſuæ periculũ viderit imminere,aut malum Præſulem eripiat,aut cor illius immutet, cum præſertim cor Regis in manu Dei ſit, Prouerb.c.12.aut inenarrabillibus modis illi ſuccur- 207
rat.Itaq; concludendũ eſt.ſiue Deus (vt diximus) velit malum principẽ regnare ob ſcelera populi, ſiue aliquo modo permittat,vt fortaſse iuſti exerceantur,ei à nobis parendum eſſe atque eius iudicandi & caſtigandi poteſtatem Deum ſibi ſoli reſeruaſſe vt etiam anteà citata cõfirmant,quę prudenter Symmachus ait:Nolite exiſtimare eas animas inquiſitionis non habere formidinem, quas Deus præ cęteris ſuo reſeruauit examini,non habet apud illum reus de allegationis nitore ſubſidium, quando ipſorum factorum vtitur eo teſte, quo iudice.Hæc ille in c.aliorum,ix.quęſt.iii.Nõ omitto Petrum de monte in d.ſuo tract.Glo.illã d.cap.ſi Papa,maledictam appellaſſe,dixiſſeq;,eã non ſentire,Pontificem pro notorio crimine deponi poſſe,ſed accuſari tantum:fortè vt repræhẽdatur, & modeſtè corrigatur, ſecundum doctrinam Apoſt.ad Timoth.5.Seniorẽ ne increpaue- 208
ris,ſed obſecra vt patrem,& vt ei in his maleſactis reſiſtatur,exemplo Pauli Petrum repręhendẽtis, quod legimus in c.Paulus Petrum,ij.quęſt.vii.nõ

tamen, vt deponatur. Quemadmodũ nec Petrò ob eius delictũ Pontificia dignitas fuit adempta.
209 Postremò presupposita aduersantium opinione, quam tamen constanter negamus, per predicta fortasse noua quæstio excitari posset, an scilicet eo casu omnium patrũ consensus nemine penitus dissentiente requiratur, & hoc quoniã, vt tradit Bal. in l. Barbarius, ff. de off. præt. in addit. siue apo. col. iij. sicut prelatus habet ius in subditos, ita
210 & subditi ius reale in eum, vt eis subsint, in cuius iuris quasi possessione sunt, quemadmodũ & filius in quasi possessione filiationis. Idem clarè ait Inno. in c. Auditis de præscrip. Dicens inter esse subditorũ ne mutẽt Dominos. Quibus stantibus illud sequi videtur, vt vnanimis omnium patrum
211 consensus exigatur: cum enim eo casu de auferendo cuique eorũ iure & dicta quasi possessione agatur, explorati iuris est, in re communi potiorem esse prohibẽtis causam l. Sabinus, ff. comm. diuid. cum cõcord. Et ita similem quæstionem decidit
212 Archid. in c. si transitus, lxxix. distinct. Quod etiã cõprobari posset per tex. sing. in §. fin. in Aut. de defen. ciuit. quẽ valdè extollit Rom. in sing. xcv. & multi ibidem in addit. relati, vbi habetur, quòd ad cõfirmandum defensorem omniá suffragia exiguntur. Si ergo actum confirmationis vnius dissensus infirmat, qu ntò magis depositionem Põtificis summè odiosam? Accedat regula c. vbi periculum.

riculum.

riculum. de elect. in vj. Et hoc præsertim cùm in 213
re dubia tutior via sit eligenda c. iuuenis. de spon
sal. Cæterum quia nos prædictę conclusioni nostræ constanter adhæremus, sufficiat hoc tẽpore præsens dubium excitasse, pro cuius decis. videri possent tradita in c. cum omnes de constit. Nunc
vt quæcunque hactenus dicta sunt in breue com 214
pendium redigamus, illud in summa colligimus, nullam prorsus esse concilij potestatem in eum, qui iure sit Pontifex. & quamuis tria sint, in quibus prima fronte aliud videri posit, primum vbi plures de Pontificatu cõtendunt, alterum vbi Põtificis electio est irrita, tertium vbi fuerit hęreticus Pontifex: horum tamen nihil conclusioni nostrę obsistit. Nam & in eo, quod primò diximus, vbi nõ apparet quis sit Pontifex perinde est ac si non esset, cùm non esse & non apparere paria esse iudicẽtur. Quod autem secũdo loco tractatum est, qui legitimè non est electus, is neque Pontifex appellari meretur, nec Põtificia subnixus est autoritate: is denique, qui in hæresim lapsus contumaciter in praua opinione perseuerat, ne inter Pontifices quidẽ numeratur. Quę omnia euidentissimis rationibus, & maximorum virorum autoritatibus, superiùs ita ostendimus, vt plura addere superfluum videatur. In reliquis autem Papam quã quam manifestissimè peccantem, neque ab vllo mortalium iudicari posse, neque potestatem suã

concilij cẽsuræ iure posse submittere abundè probatum est:& hęc,quod ad prius nostrę distinctionis caput attinebat,dixisse satis sit. Nam quæ de criminosi Pontificis autoritate polliciti fueramus,cumulatè præstitisse nobis videmur.

SECVNDA PARS.

VNC iam igitur secundam partẽ aggrediamur, in qua quid iuris sit quando non de Papa iudicando, sed de expediẽdis ecclesiæ negotijs agitur,inuestigandum est. Atq; vt rem hanc, quæ satis proli
1 xa est,& fortasse hactenus non recto ordine pertractata, planam faciamns, eam in tria tempora diuidendam esse iudicaui,vt primùm videamus quid fieri oporteat,cùm cœpta negotia ab anteactis concilijs decisa non sunt. Secundo loco an Pontificis potestas super ea sit, quæ ab illis satis decisa fuisse videri possunt. Tertiò vbi legitimè coacto concilio dissentit Pontifex à patribus,
2 vtra sententia sit præferenda.In primo itaq; casu quærendum est,an occurrentia negotia, qualiacunque illa sint, à Pontifice Maximo expediri possint,an vero aliqua tanti ponderis sint, vt nõ

nisi

nisi de concilij consensu decidi valeant. Hìc non defuere, qui voluerint fidei & vniuersalis ecclesię causas, ad solum concilium pertinere, moti autoritate Gregorij, qui de quatuor primis cōciliis ait se illa summa deuotione amplecti, quia in eis velut in quadrato lapide sanctę fidei structura consurgit, & cuiuslibet vitæ communis atque actionis norma consistit, hæc ille in c. sicut. xv. distin. & per istum tex. voluit Glo. & ibi nonnulli per Card. Alexand. in c. Anastasius. xix. dist. memorati quæstionem fidei solius autoritate concilii decidendam esse. in hanc quoq; sententiam adducebantur, qui hanc partem sequuntur, per tex. in d. c. Anastasius, quo exprimitur Anastasiū, idcirco hæresis crimine dānatum fuisse, quia absq; concilio Episcoporum, Achatij eius criminis rei particeps fuerit. Pro hac eadem opinione afferūt tex. in c. habeo librum, xvi. dist. vbi habetur oportuisse, vt Synodus vniuersalis contra quorundā hæreticorum prauitatem canones promulgaret. Nam, sicut ibi Gem. ait, Verbum illud, oportuit, verbum necessitatis est, ex quo infertur, de his, quæ ad fidem attinent, absque concilio statuta sanciri non posse: ita Andr. Sic. in addit. ad Abb. in c. quod translationem, de offic. delega. vbi pro opinionum cōcordia subiunxit, fidei negotium, quod graue & arduum est, ad solam Synodum pertinere: si verò tale non sit, Pontificem Maxi-

mum

mum id decidere nõ prohiberi. Quæ opinio etiã ex mente Iaſ. eſt in conſi. xcv. col. iiii. verſi. Et licet ſolus Papa, in iiij. vol. vbi Gloſam ĩ d. c. Anaſtaſius, intelligit, quando cauſa fidei ardua eſt, & hoc modo priùs eã intellexerat Abb. in q. incip. Epiſcopus, in iij. char. cuius meminit Card. Alex. in d. c. Anaſtaſius. Verùm enimuerò ijs, quæ pro hac parte afferuntur, non obſtantibus & contrariam ſententiã potiorem eſſe, & hanc opinionũ concordiã veritate carere demõſtrabimus. Atq;, vt planior hæc fiat materia, illud conſtãter affirmamus, Pontifici in Petro omniũ cauſarum & pręcipuè maiorũ decidendarũ poteſtatẽ tributã eſſe. Secundò cauſam fidei à Pontifice terminari poſſe. Tertiò quęſtionẽ fidei pręſertim ad Pontificem referendã eſſe. Quartò eam potisſimũ ad Põtificem referri debere, quę ſit ardua, & ex hoc vltimo malè concors illa concordia deſtruetur.

7 Primo igitur dico, omnium negotiorum & præcipuè maiorum, iuriſdictionem eſſe in Pontifice Maximo. Quia Pontifex eadem autoritate fungitur, quã habebat & Moyſes teſte B. Ber-
8 nardo ad Eugenium, ſed ad Moyſem præſertim maiora referebantur: alia verò, vt ipſe minus grauaretur, ab alijs quos ipſe elegerat, decidebantur, vt legitur Exod. 18. & Deut. 1. Ergo, &c. Id etiã probatur ex his, quę habentur Deut. 17. vbi quãdo occurrebant ardua, iusſit Dominus adeundũ

eſſe

esse locum, in quo sacerdotes leuitici & iudex, qui super eos erat, sedebant: & illos, qui sacerdotis imperio non obediebant, morte dignos esse declarauit. Sed ille sacerdos, nunc Pontifex Maximus est, vt apertè ostendit tex. in c. per venerabilẽ. §. rationibus. qui fil. sint leg. ergo Pontificis est præsertim in arduis imperare: & eius imperio parendum est, ita iubente Deo, nec dicat aliquis tex. Deut. non de solo summo sacerdote, verũ & de adiutoribus loqui, quia adiutores illi non ad minuendum summi sacerdotis imperiũ, sed ad labores adimẽdos erant assumpti vt nuperrimè dictum est, quod cõfirmatur per not. in d. §. vbi scriptores communiter consenserunt, solũ Pon- 9
tificẽ sine adiutoribus ardua expedire posse. Quã conclusionem eo in libro, qui à me de cardinalatu conscriptus est quęst. xxxix. latissimè probaui Hoc idẽ indicant verba, quæ Pontifici in Petro dicta fuere. Quodcũq; ligaueris, &c. Matth. 16.
quæ quidẽ verba, cũ vniuersalia sint, omnia cõ- 10
tinẽt, & nihil ab eis intelligitur exceptum, vt ait tex. in c. solitę, de maior. & obed. Ergo cũ vnum negotium ab aliis seiũctum non fuerit, ne nobis quidem id facere licitum est, vt ait tex. in d. c. solitę. & in Extrauag. vnam sanctã, eod. tit. vbi ex infinitis propemodũ antiquę & nouę legis autoritatibus ostẽditur, omnia Romano Põtifici de necessitate salutis subesse: quod qui non credit

ibi legat. Quod tamẽ etiã nos in ſuperiorioribus multis rationibus,& locupletiſsimis clariſsimorũ virorum teſtimoniis,comprobauimus, ad quę accedat hoc idem fuiſſe rationibus optimis confirmatum,per Glo.in Clem.ad noſtrã.de hęret. Ad
11 rem facit tex.not.in c.j.xxij. diſtin. Qui abſolutè ait Petro iura terreni cœleſtisq́; Imperii à Deo cõmiſſa fuiſſe, & aliter credentem hęreſis criminis
12 reum eſſe.Idem atteſtatus eſt Bald.in proęm.Decretal cui accedit Dec.in cõſil.cccxcviii. col.fin. dum ait eſſe in Pontifice totam monarchiam ſpiritualem, & eius poteſtatẽ abſolutã eſſe ab omni regula coarctãte accedat tex.in c.rogamus,xxiiij. quæſtio.j.vbi habetur ita Deo pręcipiente cuncta maiora negotia ad eccleſiam Romanã eſſe referenda.Idem legitur in c.dudum,iii.quæſt.vi.& cũ
13 dicimus eccleſiam Romanam, de poteſtate ſummi Pontificis loquimur, vt colligitur in d. cap.dudum.vbi ob autoritatem Petri defertur eccleſiæ
14 Romanæ,quę illius nomine conſecrata eſt, quod confirmabitur ex infrà dicendis , dum citabitur Card.Zab ĩ Clement.vna.de Sũma Trinit.§. nos igitur. & Papam plenitudinem poteſtatis habere probatur in c.cum ex eo,de pœnitẽ.& remiſſ.vbi Innoc.III.id in cõcilio generali affirmauit. Idẽ expreſsè voluit B. Bernardus in Epis. ccxxxviii. inquiens quamuis alii in partem ſolicitudinis vocati ſint, Pontificem tamen ſolum plenitudinẽ

habere

habere potestatis. Vt etiam docuit Paul. de cast. in consi. 414. in facto præsenti in primo vol. Ad idem est tex. in c. ad honorem. de aut. & vs. pal. quod & B. Thom. confirmauit in quod lib. iiij. art. xiij. Sed quis Cyrillo de huiusmodi potentiæ plenitudine vel altiùs, vel illustriùs, vnquam locutus est? Qui in lib. Thesaurorum ait, Filiũ Dei, quemadmodum ipse à patre accepit ecclesiæ & gentium sceptrum, & potéstatem super omnem principatum, & super omne quodcunq; est, vt in eius nomine genua cuncta curuentur: ita eandem amplissimam potestatem Petro & successoribus suis plenissimè concessisse. Hinc iuris vtriusque 16
consulti votis frequentioribus affirmarunt, Papam in hac iurisdictionis amplitudine etiam potestatem vtriusq; gladij accepisse, atque ideo ipsum quoque imperium ab ecclesia dependere, & ita de necessitate salutis credi ac teneri firmiter oportere, vt traditum est in cap. nouit, de iudic. per. Abb. Panorm. in consi. xxviii. in primo vol. Aret. in consi. lviii. & per Bart. in l. i. ff. de requir. reis. vbi ait, Dantem propterea quod contrariũ 17
senserat, ab ecclesia fuisse quasi damnatum. Ideo idem Barto. sing. ait in tract. ad reprim. in verbo. 18
per edictum, Papam posse citare quemcũque & in quocunque loco existentem, quoniam vbiq; est Dominus. Et eum posse omnia, modo cõtra 19
fidem non sentiat, tradit. Soc. in cõs. xiii. in i. vol.

Alexan.in conſi.cvii.in ii.vol.& Feli.in c.ſi quã-
do,de reſcrip.Dec.in conſi.cxxxviii. in i.volu.&
de hac ipſa Põtificiæ poteſtatis amplitudine pul
cher eſt tex.in Clemen.i.vt lit.pend.& in c.Epi-
ſcopo.9.q.3.& eſt tex.not.in c.nolite errare.11.
diſt. Ratio autem vltra prædicta huius tam am-
20 plæ autoritatis eſt in prõptu. Cum enim ad Ro-
manum præſulem potisſimũ ſpectet remp. Chri
ſtianam ad benè beateq; viuendum non modo
hortari verùm etiam vrgere,& compellere.C.de
iudæis.45. diſt. conſequens eſt,vt ei quoque illa
omnia intelligantur eſſe cõceſſa ſine quibus hæc
agi non poſſunt l.ii.cum ibi trad.ff. de iuriſ. omni
iud.c.Præterea de of.deleg. & ad hoc leges no-
tatu dignas attulit Ang.in conſi.290.Cõſtat aũt
21 ſine cauſarũ cognitione, ſine correctione morũ,
ac etiam penarum iniũctione,quibus mali coer-
centur, & boni quieſcunt, nõ poſſe homines ad
hanc vitæ honeſtatem adduci,cap.cum & plan-
tare,de priuil.cap.factæ.4.diſt.& habetur in titu
lis tam ciuilis quàm pontificii iuris, qui de pœnis
inſcribuntur: Igitur ad Papam pertinet hortari,
cõpeſcere & punire, quæ omnia ſine huius am-
plitudine poteſtatis exerceri non poſſent. Et la-
tisſimè hanc iuriſdictionem coactiuã, in omnes
22 fideles tuetur Io.de turr.crem.ĩ lib.ii.ſuę ſummæ
cap.45.cum ſeq.Proinde multi iuriſconſultorũ
celeberrimi, qui de donatione Conſtantini ege-

runt,

runt, literarum memoriæ prodidere, Constantinum restituisse potiùs, quàm donasse, cum Papa Christi vices gerat, cuius est terra & plenitudo 23
eius Psal. 23. Et cui data ē omnis potestas in cœlo & in terra Matth. vlt. Ita Glos. not. tradidit in c. ego Ludouicus, lxiij. dist. Io. de Lign. in Clem. Romani, de iureiur. Alex. in cōsi. lxxxvij. ī ij. vol. Secundùm ordinem cōtinuantem. Abb. in cons. lxxxij. in. j. vol. Aluar. Pelag. in tract. de plātu ecclesiæ lib. i. art. xliii. & lix. & Card. Alex. in c. Cōstantinus, xcvi. dist. & propterea quàm īpie agāt, qui donationē hanc, figmentū esse quoddā au- 24
dent affirmare, & ex prædictis constat, & ex his etiam, quæ inter gesta concilii Cōstantiensis habentur, in quibus damnatū fuisse legimus capitulum illud Ioan. Vuicleff. in quo asserebat, Sylue- 25
strum & Cōstantinū errasse dotando ecclesiam. Nam & ex assertione hęretici, & ex damnationis sententia à concilio promulgata colligitur, donationem hanc & veram & validam extitisse, qua de re latè aliquando disseruimus. Ad propositum autem negotiū redeuntes dicimus complura ad rem hanc pertinentia colligi per eundem Pelag. arti. xlv. & nonnulla etiam, quæ adduci possent, vt breuior sim, relinquuntur, satis enim tā ex iis, quàm ex illis, quæ iam anteà in re proposita copiosè attulimus, constat, Papam plenitudinē potestatis habere. Cum autem à plenitudine nihil 26

absit,eiq; nihil penitus adiici possit l.i.ff. de dot. preleg.tradit Mar.Soc.Iunior.in consi.cxxiiii.in primo volu. Consequens est,vt nulla omnino in quacunq; causa iurisdicendi potestas ab hac amplitudine Pōtificię maiestatis ītelligatur exclusa.

27 Secundò, vt ordinem institutum sequamur, dico causam fidei in specie à Pōtifice decidi posse:ita Hieronymus ad Damasum ī c. hęc ē fides, xxiiii.quęst.i.vbi ait, ad Pōtificem pertinere errantes in fide corrigere:& dissentiētes ab iis, quæ ipsius iudicio cōprobata sunt,cū Petri sedem teneat, hæreticos esse, ad idem est text. in c.roga-
28 mus,xxiiii.q.i. Insuper audi Cyrillū in dicto lib. Thes. Maneamus vt membra in capite nostro apostolico throno Romanorum Pōtificę àquo nostrum est quęrere,quid credere,& quid tenere debeamus,ipsum rogantes prę omnibus, quoniā ipsius solius est reprębendere,corrigere, statuere, disponere,& soluere, & loco eius ligare, qui ipsum ædificauit, & nulli alii quod suū est, sed ipsi soli dedit:cui omnes iure Diuino caput inclināt: & Primates Mundi ei tanquā Christo obediunt.
29 Hæc ille. Quapropter omnino dicendum est iurisdictionem hanc ad Pontificem pertinere: siquidē ei Dominus dixit in Petro Lucæ 22. Ego rogaui pro te Petrę, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Quæ quidem verba citātur à tex.in d.c.maiores,

de baptism.

de batiſm.ad oſtendendum maiores eccleſiæ cau ſas ad fidem pertinentes ſpectare ad ſummũ Pon tificem. Hæc eadem verba ad demonſtrandũ Pe tri primatum & eius inconcuſſam fidem adducũ tur à tex. in c.j.xxj. diſtin. nam,vt Iſidorus ait lib. vij. Ethymologiarum. c.xij. quod etiã legitur in ca.cleros,xxj.diſtinct. Põtifex princeps ſaccerdo tum eſt:vel dicitur quaſi via ſequentium: ipſe eſt ſummus ſacerdos: ipſe Pontifex maximus, ipſe quod vnuſquiſq; facere debet,oſtẽdit. Hoc enim vltimũ ad fidei normam pertinere arbitror,hinc
Innocẽtius primus Epiſt.xxv. ad Chartaginenſe 30
concilium reſcribens illos patres miris laudibus extulit: quoniam ſequentes maiorum decreta,no luerunt negotia fidei inconſulto Romano Ponti fice diffinire,à quo eccleſiæ omnes normam reci
pere conſueuerunt. Sic etiam legimus Chartagi- 31
nenſe concilium ſuper damnatione Pelagij atq; ita in iis,quæ fidei ſunt ab Innocentio Romano Põtifice petiiſſe, vt geſta Synodi cõfirmaret, qđ & factum fuit,vt videre eſt in Epiſt.concil. Char taginenſis ad Innocentium, & in Epiſtola reſpõ. ipſius Innoc. Proinde ex petita hũc in modum& conceſſa confirmatione hæc iuriſdictio Papę ſu- prema colligitur,cui ipſum concilium nouimus
in re propoſita detuliſſe. Vnde Mileuitana Syno 32
dus Chartaginẽſem imitata ſimiliter ad eundẽ Innocent.nouam hæreſim detulit,vt ipſe,qui pręcipuo

cipuo mũnere gratiæ Dei in apoſtolica ſede eſt collocatus, pronunciaret, quid tenendum foret. Hęc habentur in Epiſt. eiuſdem concilij ad Inno. & in Epiſt. reſp. ipſius Innoc. Ex quibus liquet Synodum illam apertiſsimè ſenſiſſe præcipuum eſſe munus Romani Põt. vt de fide ſententiam profe
33 rat. Hoc alia quoq; ratione adiuuatur, vna enim fides debet eſſe totius eccleſiæ c.j.§. vna de Sũma Trin. Idq; ait Apoſt. ad Epheſ. 4. & pri. ad Corin. primo, ibi. Idipſum dicatis omnes & non ſint in vobis ſchiſmata, ſed hoc impleri non poſſet, niſi exoriens de fide quæſtio à ſummo Pontifice, qui vniuerſæ eccleſiæ præfectus eſt, decidi poſſet, vt clarè concludit B. Thom. in ij. ij. quæſtio. j. artic. x. ergo, &c. Et qui aliter diceret hæreſis crimine teneretur, vt ait tex. not. in d. c. i. xxii. diſt. Idq; vrgẽtibus argumentis cõfirmat Glo. in d. Clement. ad noſtrum, de hæret. Ad quod etiam videatur Alu. Pell. in d. lib. j. art. xlv. Et memoria repetãtur, quæ nos ſuprà latè diſſeruimus, cũ obiter de primatu
34 Romani Antiſtitis ageretur, nec prætereatur Florentini cõcilij diffinitio, qua declaratum eſt, Romanum Antiſtitem omnium Chriſtianorum patrem & doctorem exiſtere, atque ideo eius eſt, fideles docere, non autem ab eis doceri. Et mehercule valde abſonum, atque impium videretur, ſi cõcilium duntaxat hanc iuriſdictionem haberet, ſic enim infœlices errantiũ multorum animæ ob

difficilli-

difficillimam cōcilii coactionem facillimè depe rirent: quæ quidem concilii congregatio multoties quoque ob iniuriam temporum impeditur. Vt exempla ueterum Conciliorum ostendūt. A primo.n.cōcilio Niceno, quod fuit sub Siluestro confectum, usq; ad secundum sub Damaso Constantinopoli celebratum. LII. anni fluxerunt, à secundo usq; ad tertiū ephesinum sub Celestino coactū. LX. anni à tertio usq; ad quartum chalcedoniæ sub Leone peractum, secundum aliquos. 30. secundū alios. 19. anni. à quarto vsq; ad quintum rursus Constantinopoli congregatum. anni 118. a sexto usq; ad septimum Nicenum tempore Adriani. CX. anni & à septimo usq; ad octauum Constantinopoli cōuocatum tēpore Adriani.ii. LXXXII anni. atq; ita patet intra quingentos quadraginta quinq; annos octo tantum concilia generalia fuisse collecta. Præterea possent etiam collecta synodo nonnunquam paria patrum suffragia reperiri, & res indecisa relinqui.
Huc accedit quòd ob nimiam conciliorum frequentiam, vbi facilis esset eorum collectio, Episcopi ferè semper ab Ecclesijs suis abessent, id quod à sacris constitutionibus disideret: c. inter corporalia, §. sicut enim: de transl. Episcop. cap. nisi cum pridem, §. verum, de renunt. & tot. tit. de cleric. nō reside: Deniq; id etiam propterea iniquum esset, quòd multi pauperes præ inopia de suo 36 37

ſuo iure decedere coacti opprimerentur, quippe qui pecuniarum defectu laborantes ad conciliũ accedere nõ poſſent, ſic etiam feminæ ad denun cianda peccantium crimina ad ſynodos accedere tenerentur. quæ omnia cum valde abſurda ſint,& à ſapientum auribus abhorrentia, iure me-
38 rito ſunt reiicienda, vt docuit Iuriſconſultus in l.Saluius Ariſto.ff. de leg.pręſtan.quo textu ad rẽ hanc ſępè Bal.& Soc.vti conſueuerunt. Cõcludẽ dum igitur eſt, ea etiam quæ fidei ſunt & omnia vel maxima eccleſiæ negotia poſſe iure proprio à Romano Antiſtite diffiniri. Quid? ea eſſe nõ niſi ad ipſum iure proprio referenda dicere non verebor, cum nuſquam fuerit ab euangelicis traditionibus acceptum, concilijs ipſis quibus robur deſit Pontificiæ maieſtatis, vim & poteſtatem aliquã tributam eſſe: ſi enim à verbis illis ſumitur conciliorũ poteſtas Dic eccleſię,& ibi paulò poſt, quæ cũque ligaueritis Matth. 18. vt patres Baſilienſes in xxxij. ſeſsione facere nitebãtur. dicimus verba illa ad ſolum conſcientiæ forum,& ad ferendę ex communicationis ſententię autoritatem pertinere, atque ideo ad alia maiora eccleſiæ negotia ex tendi non poſſe, vt latè iam anteà declarauimus, Præterea verba illa non ſunt collectiuè ſed diſtributiuè intelligenda, vt quicunque prælatus poſsit autoritatem hanc in ſua Diœceſi exercere, vt à ſacris Theologis fuit cõmuniter affirmatũ, idq; ve

tuſtiſsima

tuſtisſima docuit cõſuetudo, quæ legũ omnium 39
optima eſt interpres l.minimè.l. de quibus.ff. de
leg.cũ vulg. Tantę enim potẽtię eſt huiuſcemo- 40
di cõſuetudo, quæ à iure peritis interpretatiua nũ
cupari ſolet, quòd etiã ſi quælibet conſuetudo à
lege aliqua reprobaretur, illa tamẽ propterea nõ
intelligeretur excluſa, teſte Dec. in c.cũ M. Ferra
rienſis, de conſtit. vbi citat Pet. de Anch. in cõſil.
cxxvij.incip. viſis. Conſtat autẽ in re propoſita
pasſim & vbiq; à prælatis eccleſiarum ſeiũctim,
ac ſeparatim, iuriſdictionem hãc, qualiſcũq; illa
ſit, exerceri: Quæ concluſio confirmatur, nam & 41
Petrus, cui hæc verba dicta fuerunt, ſine aliorum
cõcilio Ananiam & Saphiram ſumma autorita-
te dãnauit, nefas autem eſſet aſſerere Petrũ Diui-
na præcepta tranſgredi voluiſſe Quare ad conci-
lium minimè ſunt trahenda, quæ fuerunt ſingu-
lis impertita, Item iſta denunciatio contra Pon- 42
tificem fieri nõ poſſet, cum nemini ſit ſubiectus,
vt per doc. in c. Nouit de iud. & latè per Io. de tur.
crem. in lib. ij. ſuæ ſummæ cap. 98. Iiſdem quoq;
rationibus reſpondetur, ſi forte verba illa Ioan.
xx. adducerentur. Quorũcunq; remiſeritis, & reli 43
qua. Nam ibi quoq;, & de foro cõſcientiæ, & de
poteſtate ſingulis apoſtolis, non autẽ ſimul om-
nibus & collectiuè tradita agebatur, & ideo quã
tùm diſtent hæc à concilii autoritate, & ab ipſa
veritate, omnes intelligũt: cùm enim longè diſ- 44

ſimilia ſint, de vno ad aliud non recta fiet illatio l.inter ſtipulantem, §.ſacram, ff.de verb. obli.cũ concor. Multò minus ea denique refragantur:
45 Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, & reliqua. Quoniam illi non de potestate cõcilii ſed de gratiis à Deo Opt. Max. impetrãdi intelligebatur, quæ non multitudini, ſed vnanimitati (vt Cyprianus ait) precantium conceduntur. Atque ideò ſi verba illa ad ſubiectam materiam referamus, vt iam inde à principio id fieri oportere probatum eſt, & cõcluſum, non deberet ad rem hanc prorſus alienam trahi atque extendi
46 l.non omnis, ff.ſi cer.pet. Quamobrem vnde originem ſuſceperit iſta conciliorum poteſtas; quæ nonnunquam ſupra ipſos Põtifices tollitur, ſatis intelligere non poſſum. Verùm ſi quis inſtaret di-
47 cens, Conſtantienſe cõcilium declaraſſe ſe immediatè habere poteſtatem à Deo, ſtatim reſpõdeo id fuiſſe iure optimo declaratum, cùm enim tunc nullus eſſet certus Põtifex, & maximum ob illud ſchiſma eccleſiæ periculũ immineret ac res omnino moram nõ pateretur: Pontificia poteſtas erat eo caſu ad concilium deuoluta, atque ideò illa poteſtas à Deo dependebat, vt infrà oportuniore loco declarabitur, quare rurſus dicimus quæſtionẽ fidei à Papa iure proprio poſſe decidi, & ſine ipſi-
48 us autoritate à nemine preterea, quod plus eſt. Et iſta concluſio, concilium, ſcilicet nullam à Deo imme-

immediatè habuisse potestatem concludenti ratione probatur. Nam aut asserimus potestatem hanc pontificia maiorem esse, aut parem, aut inferiorem. Si maiorem dicimus: hoc pacto sequeretur: Papam, deficiente iurisdictione, constituto concilio, desinere esse caput ecclesiæ, id quod esset absurdum, & ab omni ratione abhorrens, quoniam sine aliqua saccrarum literarum autoritate asserere papam tum demũ sua iurisdictione carere, cùm concilium congregatur, est vel facile contemnendum, quia vt inquit B. Hieronimus. Quod de scripturis non habet veritatem, 49
eadem facilitate contemnitur, qua probatur. facit l. illam. C. de collat. & tex. not. in §. cum igitur ibi, Nec est lex aliquid tale dicens, in Aut. de nõ elig. secu. nub. Præterea hoc nõ sine maximo fidelium detrimẽto contingeret, cum nulla maior necessitas dari possit, quàm fideles papa Christi vices agente carere, vt docuit glo. approb. in cle. ne Romani, §. cæterum, de elec. Insuper hoc idem repugnaret concilio Chalcedonẽsi, ex cuius epist. ad Leonẽ colligitur, à tota synodo summitatis titulum Leoni fuisse tributum. Qui autem summus est, vtique inferior esse non potest. Rursus ex ipsius gestis constat supremum semper honorem fuisse papæ delatum, & rursus ab eodem concilio, et à multis aliis fuit petitum, vt gesta in ipsis, à pontificibus Romanis approba-

rentur,quorum meminit Io.de turr. crem.in lib.
50 iij.ſuę ſummæ cap. 34. Confirmatio autem à ſu-
periore peti ſolet. Ad prædictorum confirmatio
nem accedit glo.ab omnibus approb. in c. iii. de
cler. excom.min. quæ ait excommunicatum nõ
poſſe à tota ſynodo diſpenſari, ſed hoc ad Ro-
manum pontificem pertinere: & ita etiam do-
cuit Imol.in c.graue,col.vj.de præben.dicẽs,pa-
tres,concilij ſe habere ad Papam, vt cõſultores,
non autem,vt iuriſdictionem habentes,quæ qui
51 dem tota in pontifice reſidet.Igitur maior eſt Pa
pæ poteſtas,non autem minor. Et ſi aliquis for-
tè alio exceptionis genere vteretur, quo nonnul
li ex Baſileienſibus ſequentes Iarſon vtebantur,
dicentes, quod & ſi pontificiæ poteſtatis ampli-
tudo tolli non poſsit, vel minui, poſſunt tamen
patres in concilio congregati illius executionem
ità reſtringere, vt nequeat ad actum deduci,niſi,
vt per ipſos patres fuerit ordinatum. Reſpon-
deas licet,obiectionem hanc falſam eſſe, tũ quia
52 nullo iure probatur,vt prędictum eſt,tum etiam
quia contrarietatem continet,contrarius autem
audiri non debet.c.pen.de off.deleg.in vj.c. vno
verſ.omnibus. Vt eccleſ.benef.ſin. Nihil enim
aliud hoc pacto ageretur, niſi quòd Papa am-
pliſsimã habeat poteſtatem in vniuerſos, & non
habeat,atque pleniſsima iuriſdictione fungatur,
53 & tamen iudicare non poſsit, hæc enim ſunt re-
pugnantia,

pugnantia, quæ simul stare nō possunt. l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur. Atq; ità patet Papæ potestatem, constituto concilio, inferiorē dici non posse. Si verò concilium parem cum Papa potestatem habere diceretur, in maximū incōueniēs incideremus; sequeretur enim ecclesiā Dei habere duo principia, & duas cathedras: Id quod ecclesiæ vnitas non admittit, nam teste Cypriano, in epistola ad Magnū, Dominus insinuās nobis vnitatem de diuina autoritate venientē ait. Ego & pater vnum sumus, ad quam vnitatem redigens ecclesiam denuò dicit, & erit grex vnus, & vnus pastor, & latè de hac vnitate habetur in c. loquitur & in c. alienus 24. quæst. 1. Idque Iuri- 55
sconsultorum sententia confirmatur, qua cautum est, idem à duobus eodem modo, & eodem tempore possideri non posse, atque ita nec exerceri. l. si vt certo, §. si duobus. ff. commod. Præterea pluralitas principatuum mala est xij. Metaph. Igitur à Deo prouenire non potuit, cuius perfecta sunt opera, & qui vidit cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Accedit ad hæc quòd cum Papa in patres, neque patres in Papam, autoritatem habeant, quia par in parem non habet imperium, non fuisset satis prouisum ecclesiæ. Id quod esset contra verbum Domini 56
dicentis. Quid vlterius debui facere vineæ meæ, & non feci? Denique posset facillimè schisma

oriri

oriri ob dissidentem inter eos sententiam. l. item si vnus. ff. de arbi. C. quia diuersitatem, de concess. præben. Id quod repugnaret apostolo ad Cor. i. Idipsum dicatis omnes, & non sint in vo-
57 bis schismata. Et ideò in schismatis remediũ hęc non est sequenda sententia. c. legimus, 93. dist. quoniã vbi schisma est, ibi ecclesia esse nõ potest, c. pudẽda. 24. q. i. Si demum volumus minorem esse concilii potestatem, tum dico, aut ea immediatè procedit à Deo, aut à Papa, Si à Deo, frustra fuisset constitutũ, concilia, quæ minoris essent autoritatis ad succurrẽdũ ecclesiæ periculis, non sine difficultate maxima congregari posset, cùm Papa ipse maiorem habens potestatem ecclesię facilius & cum minori dispendio prouidere potuisset: Deus autem nihil agit frustra, igitur &c. Si verò à Papa prouenit, sumus voti
58 compotes: cum hoc ipsum agamus. Quare à sufficienti partium numeratione colligimus nullam esse aliquo in casu concilii potestatem, nisi quatenus à Papa defluit. Argumentum enim hoc in iure ualidum est, vt habetur in l. ex maleficiis, §. Hęres, ff. de actio. & oblig. & in l. Patre furioso. ff. de his qui sunt su. vel alie. iu.

59 Tertiò dico, fidei negotiũ pręcipuè Pontifici Maximo suppositũ esse. Nam Christus Petro Põtificiam potestatem traditurus, discipulos omnes de fide interrogauit dicens, quem dicunt homi-

nes

nes esse filium hominis? vos autem quem me esse dicitis? &c. Et sic negotium hoc fidei erat, & quamuis omnes interrogati essent, tamen solus Petrus prosilijt inquiens, Tu es Christus filius Dei viui, ob quã confessionẽ Christus ei dixit, & ego dabo tibi claues Regni cœlorum: quodcunq; ligaueris, &c. Quasi dicat Christus (vt Hier. ait) quia tu dixisti me filiũ esse Dei viui, & ego dico tibi quia tu es Petrus, & tibi dabo, &c. Ita etiã prędicta verba exponit B. Io. Chrysostomus, etiã ob hanc pręcipuam ipsius Petri confessionem, cum Pontificiam nactum fuisse potestatẽ ait Card. Alex. in rub. xv. dist. & in c. fidelior, l. distinct. His sic se habẽtibus dico, si negotium, quod fuit causa Pontificiæ potestatis, fidei negotium fuit: ergo causa fidei, quæ Pontificiæ iurisdictionis occasionem præbuit, præ alijs debet sub eadem iurisdictione contineri, & hoc sentiens Innoc. I I I. ait in c. maiores, de bapt. Maiores difficilioresq; causæ ecclesiæ, & pręsertim fidei ad Petrum referantur. Quia 60
ipse interroganti Christo quis ipse esset, respondit, Tu es Christus filius Dei viui. Animaduerte verbum illud, præsertim, quod nõ sine mysterio in d. c. positum fuit. Hinc Innocentius ad Mileuitanum concilium rescribens, ait, causas omnes & præsertim fidei ad sedem Romanam esse referendas. Hęc ille in Epist. xxvi. accedit tex. in c. quotiens, xxiiij. q. j. Dum ait, Quotiens ratio fidei ventilatur,

tilatur, eam nõ niſi ad ſedem Petri referendã eſſe: Nam iſte text. iccirco negatiuè ait, queſtionem fidei non ab alio, quàm à ſolo Pontifice decidendam eſſe: quia ſpecialiter & potiſsimùm veritas fidei potiùs à Pontifice, quàm ab aliis ſperari poteſt, tum ob rationem prædictam, tum quia principaliter pro Petro oratum fuit à Chriſto ne fides eius deficeret, vt etiã cõſiderat Innocent. III. in d.c. maiores. Hoc idẽ ſummus Pontifex ſacro approbante cõcilio declarauit in Clem. vna. §. nos igitur, de Summa Tri. Vbi Card. Zab. per illũ tex. ait. Nota quòd ad ecclaſiam Romanã pertinet determinare ea, quæ concernunt articulos fidei, quia rationes fidei determinat ſolus Papa. Quod quidem documentum ad aliud quoque adnotandum eſt. ſcilicet, vt cùm de poteſtate eccleſiæ Romanæ loquimur, intelligatur, eã à ſolo Pontifice
62 exerceri poſſe. Rurſus dico fidei cauſã eſſe à Deo ſummo Pontifici mandatam, vt ſecundùm quorundam opinionem Papa ad eam decidẽdam vices ſuas nemini delegare poſsit. Hoc enim ſentit expreſsè Spec. in tit. de leg. §. nunc oſtẽdendum. verſic. xxxv. vbi enarrãdo caſus ſummo Põtifici reſeruatos, & qui à legato exerceri non poſſunt, caſum fidei exprimit. & quamuis deinde contra arguat de text. in c. frater noſter, xvi. queſt. j. tamẽ id vel de cauſis mediocribus intelligẽdũ eſt, vel, ſi de arduis loquimur, eas ab aliјs cognoſci, ſed

non

non nisi à Pontifice decidi posse, concedendum est, cùm ita præcisè in d. tex. traditum sit. secun- 63
dum quem verba illum citantis sunt intelligēda teste Bar. in l. non solum. §. liberationis. ff. de liber. leg. In hac eadem conclusione residet Catal. in trac. de potestate Papæ, nu. 38. per tex. in d. c. quotiens. ibi, non nisi ad sedem Petri, &c. Idē sen sit Alu. pel. de plan. eccl. in lib. j. art. 45. Quod & nos cōcludenti ratione sustineri posse credimus Quoniam fidei nostræ veritatem speciali ratione Petro & successoribus suis creditam fuisse, iā
antea demōstrauimus, ea verò in quibus personę 64
industria potissimum est electa, per alios expediri nō posse, notissimi iuris est. vt docuit Bar. in l. nemo est, qui nesciat, ff. de duo. & in l. diē functo ff. de offi. asses. & Fel. in c. licet ex quadam, col. ii. de test. inter artifices enim longam esse differentiam ait Iuriscōsultus, in l. inter artifices. ff. de solut. Quæ quidem omnia diligentissimè sunt animauertenda pro decisione alterius, qui statim sequitur casus. Ad illud autē, de quo nūc agitur propositum redeūdo, facit quod inquit Ambros. su
per Mar. vt refertur in c. nō turbatur, xxiiii. quęst. 65
j. vbi Petrus firmamentum ecclesię nuncupatur, referturque etiam si Apostolis omnibus dictum fuerit, vt retia laxarent, soli tamen Petro dictum fuisse, Duc in altum, id est, in profundum disputationū. Glo. ibi subiūgit ex hoc argui posse, quæ

ſtionem fidei ad ſolum Pōtificem pertinere: per d.c.quotiens,& ſic ibi Glo.ad text.relata vult alta
66 negotia & potiſsimùm fidei ad Pōtificem eſſe re
67 ferenda ſicut etiam eorum cōprobatur exemplo, qui in.vii. ſynodo conuenientes nō nulla in fide dubia Agatonis Papæ terminationem ſequentes diffinierunt. Sic etiam patres Chalcedonenſes de duabus in Chriſto naturis ad Leonis ſententiam acceſſerūt. Hinc infertur Papam ad cōgregandū concilium non teneri in ijs, quæ ad fidem pertinent, cùm ipſa ei decidere liceat, vt per B. Thom. in q.de poten.q.x.artic.iiij.in reſp.ad 13.cui accedit Card.Alex.in c.j.& in c.ſicut, xv.diſtinc. aiunt enim concilia dato certo & indubitato Pontifice quamuis vtilia, non tamen neceſſaria eſſe.

68 Quartò dico cauſam fidei præſertim quando ardua eſt, à Pontifice maximo iudicādam eſſe, & ſic cōſtanter ſentimus, & loquimur aduerſus cōmētitiā illam variarum opinionum cōcordiam, quam (vt ſuperius diximus) quidam fruſtra excogitarunt. Hac autem ipſa de re eſt tex. expreſſus in c.frater noſter, xvj.diſtinct. vbi Grego.ait, Si qua cauſa fidei eueniet, ſi mediocris erit, à noſtris reſponſalibus cognoſcatur: ſi verò ardua, ad ſedem apoſtolicā deducatur: vt noſtræ audientię ſententia decidatur. ad idem eſt tex. in d.c.maiores, de baptiſ.dū vult, maiores & difficiliores fidei cauſas ad apoſtolicā ſedē eſſe referendas. Huic demum

ſenten-

ſententiæ accedunt rationes,& autoritates, quas paulò ante ad rem hanc adduximus, & conſidera uimus,& pręcipuè Spec.in loco prędicto.hoc idẽ ſenſit .B.Bernardus ad Innocentium Papã dicẽs, oportet ad ueſtrum referri apoſtolatum pericula quæq; & ſcandala emergentia in regno Dei, ea preſertim, quæ de fide cõtingunt:dignum nanq; arbitror ibi potiſsimũ reſarciri damna fidei, ubi fides defectum habere non poteſt:hæc eſt pręrogatiua huius ſedis,cui enim alteri dictum eſt Ego pro te rogaui Petre,ut non deficiat fides tua? Hęc Bernardus.

Quare ex ijs omnibus ampliſsimè demonſtratũ eſſe arbitror,eccleſiæ cauſas omnes, & cuiuſcũque ſint qualitatis à Põtifice maximo decidi poſſe,vt latiùs quoq; in meo de Cardinalibus lib. q. xxxix oſtendi.

Nunc illud ſupereſt,vt quæ ſuperius in contrarium ſunt adducta, refellamus. Primùm itaque nihil vrget Gregorij autoritas in dicto cap. ſicut, Gregorius enim illa quatuor concilia non ideo 69
tam modeſtè veneratus eſt, quòd quæ ibi ſancita fuerant in ſolius eſſent concilii poteſtate: hoc enim conſtitutionibus, quas ſuprà citauimus apertiſsimè repugnaret:neque illorum duntaxat quatuor, ſed aliorum etiam conciliorum autoritati æquè detuliſſet. Verum eis potiſsimum (vt opinor) tantum honoris tribuit, quòd prauas ac

O 2 potentes

potentes hæreticorum ſectas perdiderant, & venerandas ſanctiones, tam ad fidem quàm ad communem vitæ ſtatum attinentes ediderant, vt etiã ſenſit Barb. in Clem. ne Romani, de elect. nec tam eorum, qui illi concilio interfuerunt autoritatem, quàm ſententiarum, quæ ibi leguntur, grauitatem inſpexiſſe mihi videtur.
70 Nam veritas à quocunque proferatur, non tenenda ſolùm, ſed etiam uenerãda ẽ, quod & Glo. oſtendit in cap. quęritur, ii. quęſt. vii. & à quocunque dicatur à ſpiritu ſancto eſt, ſecundùm Ambro. in prima ad Corinth. c. 12. Sed ratione cõtinentis ea non venera
71 tur niſi honeſtatis gratia: Quia cõcilia à ſummo Pontifice accipiunt autoritatem. c. ſignificaſti, de elect. habetur xv. xvi. diſt. Vnde Gelaſius Papa in c. ſancta, in fi. prin. xv. diſt. ait, Sed & ſi qua ſunt concilia à ſanctis patribus hactenus inſtituta, poſt iſtorũ quatuor autoritatem, etiam cuſtodienda, & recipienda mãdamus, & decernimus, atque eo pacto eis vim legis tribuit. Pręterea etiam ſi ad ſeruanda illa decreta ſe aſtrictum fuiſſe dixiſſet, hoc tamen opinioni meæ non eſſet impedimento. Id enim iccirco factum crediderim, quia cauſæ illæ iam ab anteactis cõciliis deciſæ fuerant, quod nobis non obſtat, vt in eo qui ſtatim ſequitur caſu, demonſtrabimus. In hoc enim, de quo nunc agimus, de iis tantumodo loquimur, quæ adhucà
72 conciliis deciſa nõ ſunt, Eodem modo ad d. cap.

Anaſta-

Anaſtaſius,reſpõdetur. Nam illa hæreſis ab ante acta Synodo damnata fuerat,vt ibi per Glo.Ad c.habeo librum,reſpõdetur,ibi oportuiſſe, vt cõ tra hæreticos Synodus canones promulgaret,ali ter enim hæretici illi pontificiæ deciſioni non ac quieuiſſent,quare ea facti potius,quàm iuris neceſsitas fuit, aliter canones ſibi inuicem repugna rent.Et ſi cui fortaſſe prędictis obſtare videbitur conſtitutio illa de reformatione capitis & mem brorum edita in quarta & quinta ſeſsione cõcilij Conſtantienſis & à Baſileienſibus repetita, is nõ ſubſiſtat,quia obiectioni huic inferius & rectè & opportunè reſpondebimus. Confutatis igitur ac 73
iam planè ſublatis contrariis argumẽtis,illud ſequitur quæſtiones qualeſcunque ſint,quæ nondum deciſæ fuerint, ad Petri ſedem eſſe referendas,quam concluſionem vltra alios latè approbauit Abb. in c.quod tranſlationẽ,de offi. deleg. & in dicto cap.maiores,de baptiſ. & in q. incip. Epiſcopus,Card. Alexand.in locis ſuperius memoratis:& alii, quos infrà in tertio membro referre conſtitui.

Iã promiſsi ordinis ratio poſtulat,vt ea, quæ ad ſecundũ membrum attinent perſcrutemur,videlicet quando decreta ab anteactis conciliis edita ſunt,ſuper ea ſit ne poteſtas Pontificia,vel contrà.Breuiter ex mente ſcriptorum omnium regu 74
la ſit,Pontificem Maximum concilii cõſtitutionibus

nibus ſuperiorem eſſe, vt ait tex. in c. cuncta per mundum.ix.quæſ. iij. iccirco ſemper ab eis autoritas Pontificis excepta eſſe intelligitur c.ſignificaſti,de elect. Immò concilia à Pontifice maximo autoritatem nanciſcuntur d.c.ſignificaſti,& c.dudum,iij.q.vi.§.hinc etiam, xvij. diſt. Itaque
75 meritò Papa maior eſt:quia prĩceps ſua facit omnia,quibus ſuam impertitur autoritatẽ l.j.§.omnia,C.de vet.iur.enucl.Si enim Pontifex illis eſſentiam & poteſtatem tribuit, vt legitur in c.ſancta,in fi.princ.xv. diſt.&,vt ſuprà latè fuit oſten-
76 ſum,vtiq; eis maior eſt.Hinc videmus, totius,eccleſiæ appellationes ad Pontificem maximum eſſe deferendas,vt ait tex.not.in c.ipſi ſunt, ix.q. iii. Clarum autem eſt concilium vniuerſalis eccleſię præſentiam atque imaginem exhibere,ap-
77 pellationem porrò de minori ad maiorem fieri debere, à legibus conſtitutum eſſe . Adiicitur in eodem tex. à ſententia Papę nunquam prorſus
78 appellari poſſe : quod quidem verbum, prorſus, adnimaduertendum eſt.

79 Nec obſtat illud, quod extorquetur ab epiſtola B.Auguſtini ad Glorium Eleſium, & Felicem grammaticum, qui aduerſus Donatum & quoſdam alios calumniantes ſententiam à Melchiade Papa cum nõnullis epiſcopis promulgatam,in qua Cecilianum in epiſcopatu ſuo confirmarũt,ſic ait.Ecce putemus illos epiſcopos, qui

Romæ

Romæ iudicarunt, non bonos iudices fuiſſe; reſtat adhuc plenarium vniuerſalis eccleſiæ concilium, vbi etiam cum ipſis iudicibus cauſa poſſet agitari, & ſi malè iudicaſſe conuincti eſſent, eorũ fines ſoluerentur. Ex quibus verbis argumentum colligunt aduerſantes, ſententiam latam per Papam poſſe à concilio reuocari, atq; ideò illud eſſe maius tribunal.

Reſpondeo eam non fuiſſe B. Auguſtini intẽtionem, qui tam in epiſtola ipſa, quàm in libro de Vnico baptiſmo, profitetur in Romana eccleſia vigere apoſtolicæ cathedræ principatum, id quod verum non eſſet, ſi alia maior poteſtas inueniretur. hunc eundem Papę primatum, extollit idem Auguſtinus in ſermone incip. Fortis, & in aliis locis, qui infrà opportunè citabuntur. Dicimus igitur, verba illa, Reſtat adhuc plenarium & reliqua, non ratione maioris poteſtatis eſſe intelligenda, ſed ratione plenioris examinis, quod nonnunquam concedi ſolet ad conuincendam pertinaciam eorum, qui malam cauſam fouent, vt in re propoſita ſenſit Auguſtinus dicens in locis præmemoratis, ſed iam tamen quaſi haberẽt quod dicerent; malos iudices eſſe perpeſſos. quæ vox eſt omnium malorum litigatorum, cum fuerint etiam manifeſtiſsima veritate ſuperati. Hæc ille. Quòd verò dicitur, ſententiam, ſi rectè iudicatum non fuerit, poſſe a concilio retractari, nõ

ſunt

ſunt verba Auguſtini eo ſenſu accipiēda, vt pro
putereà iudicium concilij, Romanæ ſedis ſenten-
tiæ præferatur, in qua, vt prædiximus, expreſsè
fatetur poſitum eſſe totius eccleſiæ principatum
ſed id totum fieri autoritate Romani Antiſtitis,
cui melius in concilio veritas innoteſcat, in quo
tot ac tantorum patrum ſententię audiuntur ar
gu. c. prudentiam de off. deleg. & ita fieri poſſe
80 docuit tex.in c.ſententiam.35.q.ix. Non enim
incogniti iuris eſt appellationem admitti à prin
cipe malè informato (vt verbis vtar iuris inter-
pretum) ad principem melius informandum, vt
habetur per Bal.in l.fi.C.de relat.& Io. de Neui-
za.in conſi,xii.inter conſil. Alberti Bruni. verſic.
quarta principalis. Sed appellari poſſe à Papa ad
concilium tanquàm ad maius tribunal haud li-
cet.c.ipſi ſunt.ix.q.iii.vbi habetur. Ipſi ſunt Ca-
nones, qui appellationes totius eccleſiæ ad huius
ſanctæ ſedis examen voluerunt deferri, ab ipſa
nuſquam prorſus appellare debere ſanxerunt, &
ratio eſt, quia alioqui ſequeretur, ſupremam po-
teſtatem non eſſe in Papa, contra id quod fuit
diffinitum à Martino.V.in concilio Conſtantiē
ſi, & declaratum in concilio Florentino, & con-
tra ea quę plenè in prima parte deduximus. Prę
81 tereà cùm vnum & idem Chriſti, & Papę cenſea
tur eſſe tribunal vt docuit Hoſt.in ca.quarto, de
conſuet. ſequeretur aliud in terris eſſe tribunal,
quod

qđ maioris eſſet autoritatis tribunali ipſius Chriſti, quod eſt abſurdum. Accedant ad hæc non- 82
nulla conciliorum decreta, quorum meminit Io.de turr.crem.in 3.lib.ſuæ ſummæ.cap. 47. cũ ſequen. & ne tempus conteramus extat bulla Pii II. Romani Pontificis, qua cautum eſt, in hæreſis crimen incidere eum qui à Papa ad concilium appellare audeat, & Papam ſupra omnia 83
concilia poteſtatem habere confirmat Glo.not. & ibi Gemin. in capit. vbi periculum, in verbo concilio, de elect. in vi. huic ſententiæ deſeruit Gloſſ. not.& ab omnibus approbata in cap. 3.de cler.excommu.min. quæ ait excommunicatum non poſſe à ſynodo diſpẽſari:idq́ue eſſe ſoli Põti.Max.reſeruatum.quam Glo.pro vltima concluſione Monarchiæ Papæ attulit Pet.de monte in ſuo libro.quod ea ratione confirmatur, ſcilicet concilia geſtorum ſuorum confirmationem à Romanis Pontificibus petere conſueuiſſe, vt in præcedentibus tractatum eſt. Quare non dubium eſt, eos eſſe ipſis concilijs ſuperiores,ſiquidem confirmatio à ſuperiore peti ſolet, teſte Bald.in l.fin.C.de legi.& Felin.in capit.i.de treg. & pac.

Ab hac autem regula duo caſus tantummo- 84
do à ſapientibus excipiuntur, ſcilicet caſus fidei, & caſus in quo de vniuerſali eccleſiæ ſtatu agatur, de primo text. eſt in cap.ſicut, xv. diſtinc. &

in c.Anaſtaſius xix.diſtinct.& ita Gloſam ibi procedere ait Abb.in q.incip.Epiſcopus,de ſecundo caſu eſt Gloſ.in cap.propoſuit, de cōceſſ.prębēd. pro qua facit tex.in c.quę ad perpetuam,& c.ſunt quidam,& c.contra, xxv.queſt.j. nec nō & multa alia,quæ in hac materia per Abb.& alios afferuntur,in d.c.ſignificaſti,per Abb.in tract. de concil. Baſil.& in q.incip.Epiſcopus,& p Roſell.in tract. de cōcil.ac per alios multos, qui variis in locis ea de re,quid ſentirent,ſcriptum reliquere. Et quāuis id, quod de pertinentibus ad vniuerſalem eccleſiæ ſtatum diximus,redargui poſſet ex his,quæ
85 docuit Archidia.in c.porrò,lxvj.diſtinct.vbi ait à Pōtifice maximo formam ſacramentorū ab Apo
86 ſtolis traditam immutari poſſe: Quod quidem ad vniuerſalem eccleſiæ ſtatū pertinere haud obſcurum puto:tamen id etiam concedendo,& quamuis in his duobus caſibus Pontifex ſupra concilium imperium non haberet, non ſequitur propterea quicquam ob id detrahi Pontificiæ poteſtati,quę in illis conciliis tanquam caput in membris, & tanquam Rex in regno inerat, ac veluti Sol inter minora ſidera corruſcabat:nam vbi concilia memorantur,de veris atque integris conciliis intelligimus,quę non niſi autoritatem prębēte capite,id eſt,Pōtificia poteſtate, cōgregantur, ut ſuperius dictum eſt, & infrà etiam demonſtra
87 bitur.Quare cùm totum concilium tanquam corpus

pus vnum censeatur, dici non potest, idem seipso maius, aut minus esse, argum. l. eum qui ędes, ff. de vsuc. & si in eodē corpore maioritas daretur, proculdubio caput cæteris membris præstantius esse ab omnibus iudicaretur, hinc enim scriptum est, non licere à capite membra discedere, sed sequi ipsum debere c. non decet, xii. distinct. & à capite naturali ad Papam totius ecclsiæ caput validum 88
esse argumentum ait Ioan. de Lign. in tract. de cēsura ecclesiastica. §. iiii. Et hoc modo in prędictis etiam sēsit Abb. in d. q. incipien. Episcopus. Hinc 89
etiam si super intelligentia eorum, quę a conciliis sancita sunt, ambigeretur, à sede apostolica vtpote à capite interpretatio ē requirēda c. nec licuit, xii. distinct. Verum dicet aliquis fortasse, cur sic à 90
sanctis patribus specialiter traditum est, decreta concilii in his, quæ ad fidem & communem viuendi modum pertinent, commutari non posse? Is sciat id optima quidē ratione, & non sine Dei numine constitutum esse, ne scilicet (vt Gelasius ait) prauis occasio præberetur, quę medicinaliter statuta fuere pulsādi. Hæc ille in c. maiores, xxiiij. quæst. j. vbi ait, hoc maiores diuino suggerente spiritu decreuisse: aliter enim nullus certus in fide nostra viuendi modus, nullum stabile fundamentum reperiretur, si ea quæ ad fidem attinent, subuerti possent: sic enim fides nostra non vna esset, 91
cōtra illud Apostoli ad Corint. 1. Idipsum dicatis

omnes,&c.Et primæ ad Thimo.c.3.Ecclesia est firmamentum & columna veritatis.Et hoc modo ecclesia super immobilis & inconcussæ petræ soliditate fundata dici nõ posset,cõtra illud Euãgelii. Et super hanc petram ædificabo ecclesiam meam:& contra tex.in c.ita dominus,xix.dist in. ibi, Hanc petræ istius sanctissimã firmitatẽ. Sed vt proximè demonstratum est,nihil ob id Põtificiæ detrahitur autoritati, quæ in illis concilijs
92 tanquam caput inerat. Et hoc ex eo etiam planius fit: q; eodem iure neq; ipsi concilio, prædicta fidei decreta mutare licitum esset, vt ait text. in d.c.maiores,eadem enim in vtroq; casu ratio est, & tamẽ propterea nemo dicere auderet, anteacta cõcilia maiorẽ futuris potestatẽ habuisse,
93 cum semper ecclesia fuerit,& futura sit vna, secũdum illud Cantic.Vna est colũba mea, &c. Quare hactenus minimè probatum esse arbitror concilium vllo in casu suprà Pontificem esse.

Reliquũ igitur est,vt absoluto hoc altero propositæ distinctionis membro, ad tertium nostra
94 traducatur oratio,in quo discutiendum est,quid iuris sit,quando congregata Synodo à sententia Pontificis Maximi, qui in cõcilio sunt patres dissentiunt,& vtra tum potior ac præferẽda sit sententia.Hìc vt res ista clarius habeatur,nõnulli seiunctim casus sunt considerandi. Quorũ primus est, si quando fortè Põtificis voluntati Diuinæ

traditiones

traditiones obstarent. Nã tunc Põtificẽ nil posse satis exploratum est. c. sunt quidam, xxv.q.j. Non enim fas est statuta maiorũ ab inferioribus 95
subuerti.c.cum inferior, cũ concor. de maior. & obed.nec vnquam alicui ampla adeò condendæ legis potestas concessa esse existimatur, vt is contra concedentis decreta statuere posit, teste Bal. in l.nulli, C.de sentẽ.cum alijs, quæ per Dec.afferuntur in consi.cccccxxxviij.col.pen.facit ad hãc rem illud Esaiæ 10.Nunquid gloriabitur securis contra eum, qui secat in ea? aut exaltabitur serra cõtra eum, qui trahit eam? qua in re Põtifici Maximo, non solum à cõcilio, sed à quocunque priuato, qui aut veteris aut nouæ legis autoritate mouentur resisti posset, exẽplo Pauli, qui restitit 96
in faciem Petri non ambulantis in via Euãgelii ad Gal. 2. Hoc idem & aduersus vniuersale cõcilium facere licitum esset, exẽplo Hier.qui diuinę legis autoritate motus contra concilium affirmauit, raptam & raptorẽ vinculo matrimonii posse 97
cõiũgi, vt videre est in c.tria.& ĩ c. placuit.xxxvi.
q.ij.sic etiam vbi solitæ rationes tantum adduce 98
rentur, deberent amplecti: cum enim in concilio Niceno ageretur de promulganda lege, qua sacerdotes prohiberentur dormire cum vxoribus, quas ante consecrationem duxerant, solus Pannutius firmis rationibus patres omnes à sententia reuocauit, vt habetur in c.Nicena. 31.distin.

tanta

99 tanta enim vis eſt rationis,vt perinde mouere debeat animũ iudicantis,ac ſi lex ſcripta adduceretur.ita docuit Andr. de Iſer. in procem. feud. ad quem accedit Iaſ. in l. quotiens. C.de rei vendi. vbi teſte Ariſt.inquit,legem querere quando ratio naturalis eſt in promptu mẽtis & intellectus imbecillitatem arguere.& quãti põderis ſit ratio traditur per Fel.in c.tua nos,de iureiu.& per Cra
100 uet.in cõſ. 31.nu.5.Secundus caſus pręcedenti ſimilis eſt,quãdo ſcilicet iuſſum Põtificis notoriũ ac manifeſtũ contineret errorem:tunc enim quãuis ipſum ob id damnari non poſſe docuerimus, nihilominus in eiuſmodi erratis cũ Pontificia carere poteſtate declaratum eſt,in c.manet, xxiiij.
101 q.i.& in c.ipſe ligãdi,xj.q.iij.nam poteſtas de genere bonorum eſt, & poſſe malum, non dicitur poſſe.c.principium,de pœnit.diſtinc.ij.& iſta poteſtas ſecũdùm Apoſtolum in ædificationẽ non in deſtructionem tradita eſt,propterea Pontifici præcipienti,quæ ſcandalum afferunt, & quę ſine dedecore eccleſiæ recipi non poſſunt,parendum non eſſe docuit Inno.in c.inquiſitioni, de ſentẽ. excom.Ideoq; nõ modò à patribus concilij, ſed à priuatis quoq; hominibus reijciẽda eſſent,quia (vt dixi) ad ea,quæ euidẽter mala ſunt, nulla po-
102 teſtas extenditur.Et aduertẽdum eſt,nos ſemper de ijs quæ nota ſunt omnibus mala loqui, contra id, quod aduerſus Pontificem Maximum ab

imperitis

imperitis dici ſolitum eſt: aiunt enim Pontificiã poteſtatem (vbi clauis erret) nullam eſſe, ac dein de, (quod ferri nullo modo debeat) ipſi ex libidine ſua, non ex æquo iudicant, & erraſſe clauem prædicant, ſi quid aduerſus ſua vota factũ vidẽt, nec intelligunt clauem errare dici non poſſe, niſi 103
tum demum cum error adeò apertus eſt, vt nulla ratione defendi poſsit. c. ſunt quidam. xxv. q. i. & ita ſi rectè inſpiciatur locutus eſt Inno. Cæterùm cùm res dubia eſt, ſummus Pontifex iuris inter- 104
pretatione non cenſetur errare. c. nõ nos, xl. diſt. vbi de Pontifice ita notanter ſcriptum eſt, Quis enim ſanctum dubitet, quem apex tantæ dignitatis attollit? Idem habetur in libro Ennodii, ſuperius memorato. Huic deciſioni optimè ſeruit. ele 105
gans Iuriſconſulti ſententia in l. liberto. ff. de obſeq. lib. cùm ait, Filio, ac liberto ſemper honeſtã ac ſanctam perſonam patris & patroni videri debere. Facit tex. in c. nõ turbatur, xxiiii. q. i. vbi ait, 106
non turbari nauem, in qua eſt Petrus, qui eccleſię firmamẽtum eſt. Idem enim & de ſucceſſoribus Petri proculdubio intelligendum eſt, vt prędiximus: Licet igitur in iis, quæ apertè mala eſſe noſcuntur, Pontificia non vigeat autoritas, propterea tamen dici non poteſt, concilium maiorem ipſo Pontifice poteſtatem habere: nam idẽ eſſet etiam ſi concilium erraret, vt ſuperius Hieronymi exemplum afferentes diximus. Cõcilia enim 107
quando

quandoq; errasse nō ignotum est, vt refert Card. Alex.in c.Anastasius, in fi.xix.dist.nō tamē in iis, quę ad fidē pertinent.Nō igitur sic rectè colligas, Pontifex in illis casibus ligandi potestate nō fungitur, neque ei parendum est: Ergo ille, qui ei nō paret maiorem ipso autoritatē habet, nam priuatus, vt prędictum est, ei parere non debet.& tamē nullam ipse potestatē habet. Tertius casus est, in quo discutienda est proposita difficultas, an scili
108 cet in decidendis ecclesiæ quęstionibus Papę opinio patrum sententię pręferatur, vel contrà. Itaq; vt facilior fiat huius ambiguitatis intellectus, sic distinguas censeo, vt diligenter perspicias de iis ne agatur, quæ ad fidem & communis vitæ normam non pertinent: an de iis, quæ pertinent. Primo casu arbitror, Pontificis sententiam proculdubio potiorem esse: Nam si Pontifex Maximus
109 potest ea tollere quando iam ab anteactis conciliis decisa fuere, vt superius in secundo distinctionis membro fuit ostensum: ergo multò magis, ne à patribus decidantur, facere poterit: tum quia
110 difficiliùs, quæ iam constituta sunt destruuntur, quàm ne fiant impediuntur, teste Iureconsulto in l.patre furioso, ff.de his, qui sunt sui vel alie.iur. tum etiam quia in illis conciliis etiam Pontificia inerat autoritas, hîc autem non, ergo, &c. Arguendo de maiori ad minus. Quinimo crediderim patres nullam iurisdicendi autoritatem habere, nisi

Pontificia

Pontificia potestate muniantur, à quo conciliũ 111
accipit autoritatẽ c. significasti, de elect. c. vbi pe
riculum, cùm glo. in verbo, concilio, eo. ti. in vi.
Egid. Bellam. in consi, 96. in 16. q. cum multis,
quæ per Card. lex. adducuntur, in d.c. Anasta-
sius, vbi ait, vnico verbo ad leges, quæ omnẽ cõ-
cilio tribuunt potestatem, responderi posse, eas
videlicet intelligendas esse, quando Põtificia po
testas, quæ concilij caput est, in eo in cõcreto cõ
sideratur. vel quando postmodum concilij gesta
à Pontifice Maximo approbantur: Nam princi
paliter conciliorum potestas in Papa cõsistit. c. 112
i. & per totum. xvii. disti. & conciliorum decreta
Pontifici ascribũtur c. si quis dogmata, xxv. q. ii.
facit, c. hi qui, de præben. in vi. vt latè suprà in pri
ma parte probauimus. Ad quæ accedit, idem nõ 113
obscurè sensisse Archidiaconum in c. porrò, lxvi.
dist. dum ait, Papam sacramentorum formam
etiam ab Apostolis tráditã mutare posse, vel Pa
pa mortuo id & concilium posse: cùm enim di-
cat id Papa mortuo euenire, sentit aliter se rem
habere ipso viuente ac contradicente, certè nulla
alia fuit Archidiaconi mens, nisi ꝙ Pontifice vi
uente, cùm ipse ecclesiæ caput existat, sine ipsius
autoritate concilium ius dicere non possit, eo au
tem mortuo concilium ecclesiæ caput existit, se- 114
cundùm Glos. in cle. ne Romani, de elect. idque
tradit Car. Alex. in d.c. Anastasius, meritò enim

cum ad concilium deuoluta sit pontificia pote-
115 stas eiusdẽ potestatis vi, id facere potest. Idẽ esset etiam deposito Pontifice, vel quando in vrgentibus ecclesiæ negotiis, ob incuriam summi Pontificis, autoritas eius ad concilium recideret. Nam his casibus tunc cõcilium potest: quia in eo Põtificia inest potestas, vt in fine eius quæstionis aperiemus. Sed patribus sine pontificia potestate
116 ius dicere non licere, ex prædictis satis arbitror liquere, ergo Papę sententia præferẽda est. Ad hoc illud etiam facit, ꝙ (vt superius latè visum est) ipsiusmet causæ ob supremam, quæ in eo est, potestatem, ipsi vni in hoc seculo reseruantur, modò ne à fide declinet, tũc enim Pontifex esse desinit. Quantò ergo magis aliorum causæ ad eũdẽ sunt referendæ? Si verò loquimur de iis, quæ ad fidẽ pertinent, tũc quia hoc opus hic labor est, rei difficultatem, quàm fieri potest diligentissimè, examinandam esse censeo. In primis igitur ex mẽte Abb. Card. Alex. in d. c. Anastasius, ait, Si in negotio fidei Papa melioribus rationibus moueretur tunc ipsius sententiam potiorem esse. Et idẽ etiã dixerat Rosell. in tract. de concil. In casu autem dubio inquit Card. patrum opinionem vtpote meliorem anteponendam esse: & Papam aliter sentiẽtam tanquã hæreticum dãnari posse. Ego autẽ optimis rationibus subnixus affirmare ausim, hanc hominum alioqui eruditorum opinionem

nem nemini meritò placere posse. Nam fides no 117
stra vna est, teste Apostolo ad Ephes. 4. & c. j. §.
vna. de Sum. Tri. & vnica est veritas, vt ex prædi
ctis apparet. Aut igitur volunt ij, sententiã patrũ
esse præferendam, quia quod ipsi vnanimiter sen
tiunt, id dicatur veritate munitũ, aut id pręsumi,
& sic casum dubium adhuc remanere, quia præ-
sumptio locũ nõ habet nisi in casu dubio, vt no- 118
tũ est. Si verũ esse autumãt, quod à patribus decla
ratur, quomodo dici potest Papæ sententiã præ
ferri, quãdo melioribus rationibus roborata est?
nam omne, quod à veritate deflectit, falsum est,
&, vt ait Apostolus, omne quod non est ex fide,
peccatũ est. Quare si quod à patribus profertur,
veritas est, illud sequitur, vt id omne, quod ab eo
rũ sententia discrepat, falsitas sit. Qua enim auto
ritate diceretur, patrũ sententiã veritatẽ habere,
quòd ab ipsis proueniat, eadem autoritate dicen
dum foret, rationes Pontificis, quę à concilio vt-
pote nõ bonę reiiciuntur, veritate carere. Pręsup
ponimus enim concilium congregatum esse, &
sententias sibi inuicem repugnare: aliter si nego-
tium fidei iam decisum fuisset, id amplius retra-
ctari non posset, per d. c. maiores. xxiiij. q. j. Præte
reà quis esset iudex, an Papa melioribus quàm pa
tres rationibus moueatur? Ergo, &c. Aut casum 119
dubium esse sentiunt, sed pro opinione patrum
pręsumendum esse, per c. prudentiam, de off. de-

legat.& tunc dico, Papam damnari nō poſſe, niſi pro hęreſi vera,& de qua non ſit dubium, quin ſit hęreſis, vt ipſemet Card. Alexand. ait in c. ſi Papa, xl. diſtinct. & hoc regulare eſt: nam in dubio reos non eſſe damnandos apud Iureconſultos traditū eſt. l. abſentem, ff. de pœn. quod de Pontifice pręſertim dicendum eſt, qui errare non exiſtimatur ſecundùm c. non nos, xl. diſtinct. Quicquid ſit,
120 Card. Alex. in d. c. Anaſtaſius, ait in negotio fidei, patrum opinionem potiorem eſſe: idē voluit & in c. j. & in c. ſicut, xv. diſtinct. Quanquam autem eo animo ſim, vt arbitrer vix vnquam hoc poſſe euenire, ſi tamen accideret, & Pontificē, & patres in ſua opinione pertinaces eſſe, puto contrariam prædictę ſententiam magnis rationibus & autoritatibus defendi poſſe. Quinetiam ſi aliter ſe res haberet, non tamen ſequitur, concilium maiorē ipſo Pontifice poteſtatem habere. Ad primū moueor, quia, vt in primo diſtinctionis membro clarè fuit oſtēſum, ſoli Pōtifici per illa verba, Quodcunque ligaueris, etiam decidendæ quæſtionis fidei iuriſdictio tradita fuit, & præſertim negotiū fidei in illis verbis (vt ibi diximus) continetur, ergo ſolus poterit id iudicare, & ei parendum erit. Et ſi aduerſantes diſtinguunt an cōcilium ſit congregatum nec ne, dico diſtinctionem hanc iure
121 non probari, & Pontificiam poteſtatem, quę nec diſtincta, nec anguſtata vnquam fuit, nec diſtin-

guendam,

guendam, nec restringendã esse vt docuit tex. in cap. solitæ. de maior. & obed. Et in Extrauag. vnã sanctam eo. tit. & glo. not. in cle. ad nostrum. de hæret. Idq; testatus est Bal. in procem. decretal. di
cens in Põtifice totam esse monarchiam spiritua 122
lem, & ipsius potestatem ab omni regula, quæ co arctet, absolutam esse. Præterea quando plura in 123
vno sermone coniunguntur & ab eodem verbo reguntur, ea omnia dicuntur eiusdem esse qualitatis arg. l. vnic. vers. hoc ita tã variè. C. de caduc. tollend. Sed hoc modo omnium iudicandorum potestas Petro tributa est, per illa vniuersalia & amplissima verba: Quodcunq; ligaueris. Ergo quemadmodum Pontifex ob illam potestatem alia negotia etiam contradicente concilio iudicare potest, nec sine Põtificia potestate patres id possunt, vt nuper dictum est, ita ob eandem potestatem etiam negotium fidei decidere poterit, vt omnia pariformi ratione cẽseantur secundum l. iam hoc
iure, ff. de vulg. & pupill. intelligo semper dũmo- 124
do summus Põtifex apertè contra dogmata fidei nõ loquatur: nã tunc hęreticus esset. c. sunt quidã, xxv. quæst. j. loquimur enim in dubio quando interpretanda est scriptura, & Pontificis interpretatio non est contra euangelica documenta, sicut erat interpretatio Arrij, Videlicet patrem esse maiorem filio, quæ repugnabat verbo Domini, Ego & pater vnum sumus. Ioan. 10. quod habetur in

c.qui-

c.quidã,verſ.Arriani.xxiiii.quæſt.iii.Inſuper hoc concludenti ratione comprobatur: nam aut negas ſolum Pontificem negotia fidei iudicare poſſe,aut non: Si id negas, contra expreſſas conſtitutiones & contra ſanctorũ dogmata loqueris, quorum ſuprà meminimus:Si verò id concedis, tum ſequitur,quòd cum poſsit ſolus Pontifex & nolit ſine concilio iudicare, illa Synodi coactio, quæ pro decidenda illa queſtione fit, ad libitum Pontificis eſt, cùm nulla cogente neceſsitate eam cõ
125 uocet.Sed in caſibus, in quibus pro libito Pontificis Synodus congregatur, Pontifex abſolutam habet poteſtatem,vt latè per Roſell. in tract. de cõcil.& per Card.Alexand.in cap.j.colum.iiij.xv. diſtinct.Idq; omnes hac de re ſcribentes conſen-
126 tiunt.Non enim poteſt Pontifex Maximus diminuere Põtificiam poteſtatem,neq; obligare ſe,ne poſsit ea,quę Pontificiæ dignitati tradita ſunt:nã cùm amplitudo huius poteſtatis à Deo autoritatẽ ſumpſerit,non poteſt humana Põtificis voluntas,eam vllo modo mutare,ob hanc enim rationem ſcriptores, quos non multo ſuperius citauimus,vno ore affirmant,Papam ſe concilio ſubijcere non poſſe.Quinimò dico,Papam etiam ac-
127 cere non poſſe.Quinimò dico,Papam etiam accedente iuramento & voto ſe aſtringere nõ poſſe quin ea poſsit,quæ à Deo Pontificiæ tradita ſunt poteſtati,vt late tradidit Alex.in cõſil.ccxxiiii.in vj.vol.& Barb.in conſ.i.in j.vol. Qui ambo ita in

facti

facti contingentia Pauli II.temporibus reſpõde
runt,dum enim Cardinales pro eligendo Pontifi 128
ce in conclaui eſſent,omnes iuris iurandi religio-
ne ſe obſtrinxerunt, vt qui eorum Pontifex eſſet,
niſi fratrum accedente conſenſu neque Cardina-
les creare,neque bona eccleſiæ in feudum poſſet
concedere.Prædicti autem iuriſcõſulti celeberri-
mi Paulo II.ad Pontificatum aſſumpto cõſulue
re, eum hæc peragere poſſe iuramenti religione
non violata.Aiunt enim talia iuramenta votaq;
irrita eſſe,quia amplitudini Pontificiæ repugnãt,
& conſequenter Pontifici hæc agere licere, perin
de ac ſi nullo iuramento ſe obligaſſet. Ad rem fa 129
ciunt quæ per Felin.& alios habentur in c. ſi dili-
genti, de for.comp.Inquiunt enim, clericum pri-
uilegio fori renuntiare non poſſe: quia priuile-
gium de iure diuino eſt. Quare ita in propoſito
caſu dicendum videtur. Nam ſi Pontificiæ pote-
ſtati à Deo traditum eſt, vt emergentes fidei quæ
ſtiones decidere poſsit. Ergo non poteſt Põtifex
per congregationem Synodi, quæ ſponte ab eo
fit,ſe obligare quin eodẽ modo ſolus poſsit: quo
& ante actum hunc volũtarium,ſolus id poterat.
Ceterum poſſet voluntas Pontificis facere,ne Põ
tificiæ liceat poteſtati,quod ipſi datum à Deo eſt
cõtra prædicta.Intelligo dummodo, vt ſępe iam
dixi,Pontifex apertè contra dogmata fidei nõ lo
quatur,per c.ſunt quidam,xxv.quæſt.j. hæc cadẽ
ratio

ratio locum etiam haberet, quando iam cōgrega
130 ta Synodo aliqua fidei quæſtiò naſceretur. Non
enim Pontifici Maximo licitum eſt, in Pontifi-
cia iuriſdictione ſibi conſortes adhibere, vt per
Card. Alex. in c. inferior, xxi. diſt. & huius dicti ra
tio eſſe poteſt, quia Pontifex Maximus, qui Dei
vices gerit in terris, nō poteſt ſibi pares & multò
minus ſuperiores cōſtituere: quia, ſecūdū Ariſt.
ſtantibus terminis diſcretiuis nullum inferius po
teſt eſſe id quod ſuperius, nec participare. Hæc
ſunt aurea verba Baldi de Imperatore loquente
in præludiis feud. verſ. expedita definitione, quæ
extolluntur à Cur. in conſ. lxiiii. & hoc ſatis clarè
apparebit ex autoritatibus, quæ inferius citabun
tur. Præterea in multa alioqui abſurda incidere-
mus. Nam ſi patrum ſententia præferenda eſſet,
ſequeretur idem eſſe, etiam ſi non omnes vnani
miter in eandem ſententiam adducerentur. ſed
131 eorum maior pars, (quia in vniuerſitatibus quod
à maiori parte fit cenſetur ab omnibus approba-
tum l. quod maior. ff. ad municip.) & eſt tex. not.
in l. ſi quod extraordinarium, C. de legatio. lib. x.
vbi hæc habentur, atque id, quod maioris partis
probauerit aſſenſus, ſolemnis firmet autoritas, &
tunc ſequeretur ab vnius minimi Prælati ſuffra-
gio, quod ſuprà dimidiam partem ſuffragiorum
eſſet, fidei noſtræ veritatē depēdere poſſe. Quod
eſt contra tex. in c. hæc eſt fides. & in c. quotiens,

xxiiii.quæſt.j. & contra cap.maiores,de bapt. & contra innumeras conſtitutiones, quarum ſupra meminimus,in quibus continetur, hoc præcipuum eſſe munus Romani Pontificis. Si verò volumus dicere etiam minorem ſuffragiorum partem,cum qua Pontifex ſentiat, præferri. Vt malè ſenſit Roma.in conſi.ccclxvi.in fin. Tunc quæram, vbi & quo iure,prætereà ſequeretur,plus poſſe Pontificem, cui quatuor vel quinq; Prælati accederent,quam alios omnes patres, quod vtique ridiculum meritò uideri poſſet, ſi negemus ſolũ Pontificem id poſſe, quod cum quinq; vel ſex patrum conſenſu poſsit,cum tot ſuffragia ferè nunquam Pontifici Maximo, à quo creantur, deeſſe poſsint, neque verò debet Pontifici per indire- 132
ctum licere,quod ei directò prohibetur cap. cum quid,de regu.iur. in ſexto. Si verò diceretur, hæc nõ habere locum niſi quando ſuffragia eſſent paria vel quaſi paria,reſpondeo ad mille diſtinctiones & ſubdiſtinctiones hoc modo deueniri, quæ à iure non probantur.erubeſcimus autẽ cum ſine lege loquimur l.illã.C.de coll. Sed Pontifex Ma- 133
ximus fundatam atque inconcuſſam habet intentionem ſuam,cum ei dictum ſit, Quodcunque ligaueris, vbi nihil prorſus fuit exceptũ c. ſolitæ.de maio.& obed. Qui vult hanc intra certos limites coercere poteſtatem, doceat qua autoritate id faciat. Vbi enim limites non præfigit lex, ne nobis 134

quidẽ id facere permittitur,l.j.§.generaliter,ff.de legat.prę̄st ã.propterea B. Thom.ij.ij.quęſ.j.art.x. concludit,vt diuerſitas opinionum tollatur, neceſſe,eſſe,vt in quęſtione fidei ſolus Pontifex Maximus iudex ſit ſupremus.Prętereà ſi patribus hęc iudicãdi poteſtas cõcederetur, hoc modo omnes Pontifici Maximo eſſent æquales:quod plurimis conſtitutionibus contrarium eſt, in quibus legimus Pontificem eſſe ſummum,eſſe maximũ,eſſe aliorum caput,& principem, vt videre eſt in multis conciliorum decretis,quæ ſuperius memorauimus,& in c.ſolitæ,de maior.& obed.in princip.in c.ſi Petrus,viii.quæſt.j.in c.cũ Beatiſſ.xxiiij.q.i. in c.puto,ii.quęſt.vii.& in c.Petrus,ead.cau.& quęſ.
135 Hoc idem legimus apud ſextum concilium Conſtãtinopolitanum actione xviii.à quo Papa nuncupatur Pater patrũ,ſummus Papa, & apoſtolicę ſummitatis antiſtes. Verum is principatu ſpoliatur,cui alii exęquantur.Quòd ſi quis teneret, Papam omnibus non præeſſe,hæreticus eſſet, vt habetur in text.in c.i.xxii.diſtinct.& Glo.in Clẽ.ad noſtrum,de hęret.Vbi ſcriptum eſt,hunc peccare contra illum articulum vnam ſanctam.Hoc ipſũ & Hieronym.& cæteri doctiſsimi pariter ac ſanctiſsimi patres,quorum ſuperius memini,docuere.Idem expreſsè ſenſit Bald.in l. Barbarius, ff.de
136 offic.præt.in fi.vbi ait Papam in ſpiritualibus eſſe omnia & ſuper omnia.Idq; etiam conſtitutũ eſt

in

in sępe citata Extrauag. vnam sanctā. de maio. & obed. Huic opinioni, quæ his rationibus subnixa est, non desunt magnæ autoritates si rectè considerentur. Nam pro ea est Glo. in cap. quodcunq;, xxiiij. quæst. i. quæ mouit difficultatē hanc, videlicet quęnam sententia preferatur, totius ne ecclesiæ, an ecclesiæ Romanæ: & sic Pontificis, vt superius declaraui. ea deniq; Glo. adductis pro vtraq; parte argumentis concludit, Pontificis sententiā esse præferendam, citat. c. hæc est fides, qui tex. de solo Pōtifice, & de quęstione fidei loquitur: ergo 137
ita & Glossæ decisio intelligenda est, per not. per Bart. in l. nō solū, §. liberationis; ff. de liber. legat. vbi ait, semper doctoris verba secundum leges adductas intelligēda esse. Hoc idem expressè sentit etiā Archid. in c. Anastasius, in fi. xix. distinc. Vbi hac quęstione mota in negotio fidei, & argumentis pro vtraq; parte factis, decidit sequendam esse Glo. in d. c. quodcūq;. quę, vt dixi, ad fauorē Pontificis sententiam protulit. & Arch. pręcisè in negotio fidei loquitur, Demū pro hac eadem con- 138
clusione est, Glos. in ca. in istis, iiii. dist. quę ait in condendis statutis semper pręferendam esse Pontificis sententiā Episcoporum sententiæ, nisi contra fidē loquatur, citat. c. sunt quidam, xxv. q. j. qui tex. loquitur de pertinētibus ad fidem, vt ibi Glo. declarat, & Glo. in c. sequen. & ibi declaratur, tūc 139
demum Pontificē loqui contra fidem, quum con

tra euangelica documenta, vel id quod apertè & diffinitiuè iudicatum eſt, loqueretur: ſentiens lõgè aliter ſentiendum, quando cõtra ea nõ ſtatueret apertè. Sed nos prę ſupponimus Papã hoc modo nõ errare, ergo eius ſentẽtia præfertur, ꝑ Glo. illam. quæ debet intelligi etiam in negotio fidei, cùm citet d.c. ſunt quidam, quod de fide tantùm loquitur, vt dixi. Et ita Dom. de. S. Gemi. in d.c. in iſtis, teſtatur doctores in hac ſentẽtia reſidere. Accedit quia prĩcipaliter pro fide Petri oratum fuit, & ei à Chriſto dictum fuiſſe nouimus, confirma fratres tuos, Luc. 22. & ſic Petri eſt alios cõfirmare, non autem ab alijs in fide confirmari, quæ verba in cap. maiores, de baptiſ. adducũtur ad probandum Pontificis poteſtatem maximè in pertinẽtibus ad fidem præcellere, quod etiam ſenſit Auguſtinus ad Paulinum Epiſt. 106. cuius meminit Alciatus in Epiſtola Inter claras, C. de
140 Sum. Trin. Prætereà Pontifex princeps eſt ſacerdotum, & ad eũ pertinet, quid vnuſquiſq; facere debeat, oſtendere, vt ait B. Iſid. quod repetitum eſt in c. cleros, xxj. diſt. ergo ipſe alios docere debet, non autem ab alijs docendus eſt, quid circa fidem tenendum ſit, vt Synodus Florentina declarauit dicens, Papam omnium Chriſtianorum doctorem exiſtere. Idq; adeò latè iam anteà traditũ eſt, vt vel plura afferre vel eadem repetere ſuperfluum videatur.

Non

Non obſtat huic concluſioni illa vnica ratio, quæ ab aduerſantibus affertur, videlicet patrum ſententiam præualere, quia ſanior & melior exi ſtimatur, cùm à pluribus approbata ſit. Nam or- 141
bis maior eſt vrbe c. legimus, xciii. diſt. Reſpondeo enim imprimis conſequentiam hanc fallacem eſſe & inanem. Nam etiam populus maior eſt, quàm ſint pauci prudentes, qui ex illo populo deligantur: horum tamen prudentior quàm totius populi exiſtimatur eſſe ſentētia, teſte Abb. in c. Oſius, de elect. populus enim docendus eſt, 142
non ſequendus, vti traditur in l. decurionum. C. de pœn. & in c. docendus, lxii. diſt. & in ca. miramur, lxi. diſtinct. Quare non ita ſimpliciter verū 143
eſt, multorum ſententiam, vnius, qui ex multis fuerit delectus iudicio præualere, & præſertim quando ei ob præcellentem dignitatem, quæ in eo eſt, Spiritus ſanctus aſsiſtit: cùm enim Chriſtus pro Petro potiſsimum preces ad patrē effuderit, ne eius fides vnquam deficeret Luc. 22. & propterea etiam eidem mādarit, vt fratres ſuos in fide firmaret: nil mirum eſt, ſi illius ſedis iudi- 144
cium in iis, quę ad fidem pertinent, infallibile eſt, atq; ideo cæteris omnibus pręferendum, vt apertiſsimè ſenſit Hieron. ad Damaſum, & relatū eſt in c. hæc eſt fides, xxiiii. q. i. idem habetur in cap. maiores, de bapt. & alibi ſępè. itaq; ratio illa, quæ cōtra nos affertur, facillimè cōfutatur, quam re-

probauit

probauit etiam Glo.in d.c.quodcunq;, vbi ea reiecta decidit Papæ ſententiam præualere per tex. in d.c.hæc eſt fides,eandem obiectionem in negotio fidei adduxit Archi.in d.c.Anaſtaſius,ſubiungens,graue ac periculoſum videri,ſi fides noſtra vnius ſolius arbitrio committeretur,& tamẽ ea non obſtante ſequitur Glo.in d.c. quodcunq; quæ (vt dixi)pro Pontifice ſenſit. eandem rationem citauit etiam Glo.in c.in iſtis,iiii.diſtinc.& tandem dummodo Pontifex non loquatur contra fidem eo modo, vt habetur in c.ſunt quidam xxv.quæſt.j. ait Pontificis iudicium omniũ Epiſcoporum ſententiæ præualere. Quod confirmatur ex decreto Florentini concilij præmemorato.Pręterea dicimus,nos non diſputare quænã ſententia melior cẽſeatur, ſed quænam poteſtas maior ſit, & tum demum intelligo, cùm Papa manifeſtè non erraret in fide, prout iuris interpretatione non cenſetur errare c.non nos, xl.di-
145 ſtinct. Principis enim voluntas talis eſſe præſumitur,qualis eſſe debet,vt per Bald.& Iaſ.in l.ex facto,ff.de vulga.& pupill. cum multis alijs ſcitu dignis,quæ legimus in conſ. Io.de Neuiz. xij. inter conſil.Alberti Brun. id quod multò magis de ſummo Pontifice eſt concedendum, qui viuus fons iuſtitiæ nuncupatur,vt docuit Soc. in conſ. clxiiij.in j.vol. Quare & ſi horum aut illorũ ſententia melior exiſtimatur,ideò tamen non ſequitur,

tur, vt eius iudicis sententię sit præferenda, qui illi iuridisdictioni pręest, Arg. c. puto, ij. quæst. vii.
Cùm enim potestas & prudentia differant specie, de vno ad aliud non rectè sumitur argumentum, etiã si à maiori ad minus colligeretur, quod alioqui validissimum est in iure, ita traditum est in l. solemus, § latrũculator, ff. de iud. tradit Dec. in l. non debet, ff. de regu. iur. & in c. cùm in cunctis, de elec. Pręterea ista collectio, vbi maior est sapientia ac etiam maior charitas. ibi quoq; maior est autoritas saperet hæresim Valdensium & Io. Vuicleff, quoniã sequeretur solum apud Sanctos viros claues ecclesiæ residere, vt ait Ioan. de turr. crem. in 2. lib. suæ summæ cap. 85. facit tex. not. in cap. noua quædam de pœnit. & remis. vbi gratiæ sunt diuisæ de vna ad aliam non recta fiet illatio, vt sentit B. Thom. in q. de veritate. q. 12. art. 11. in resp. ad illud Matth. 11. Non surrexit maior Ioanne Baptista. Huc accedit, quòd d. ca. legimus. loquitur non de autoritate potestatis.
Sed de autoritate consuetudinis, quę tanto maioris autoritatis esse dicitur, quantò generalior est, & à pluribus obseruatur, teste Cardi. Alex. in d. c. sicut, in fi. & Caiet. in tract. de potest. Pap. & concil. c. xix. atq; ideo, cum hęc dissimilia sint, illatio aliqua de vno ad aliud fieri non potest l. Papinianus exuli, ff. de minor. cum concord. caput enim totius rei est videre patres ne sine Papa li-

gandi

gandi autoritate fungantur an non? Et hîc videmus pro Petri fide oratum fuiſſe, dictumq; ei, vt fratres ſuos in fide firmaret, & non contrà videmus omnibus Apoſtolis de fide interrogatis ſolum Petrũ reſpondiſſe, Tu es Chriſtus filius Dei viui, videmus ei ſoli dictum fuiſſe, quodcunque ligaueris. Apoſtolis autem ſine Petro nullã fuiſſe traditam poteſtatem, & cõplura alia poſſunt, animaduerti, quæ in prima parte copioſiſsimè diximus. Ad quæ accedit, quod ſi dicemus, Apo-
148 ſtolos parem cum Petro iuriſdictionẽ accepiſſe, ſequeretur, quot erant Apoſtoli, & fuerunt eorum ſucceſſores, tot etiam capita eccleſiam habuiſſe, quę cum corpus ſit myſticum vtiq; monſtrum efficeretur, quod citra hęreſim dici nõ põteſt per ea quę habentur in extrauag. Vnam ſanctam, de maio. & obed. & in c. ſi duo, lxxix. diſt. & in l. non ſunt liberi, ff. de ſta. ho. Vel ſi eos omnes non capita ſed membra appellare volumus, contra Paulum loquimur dicentem. Quòd ſi eſſent omnia vnum membrum, vbi corpus? item ſequeretur oues congregatas & in vnum collectas, paſtori non eſſe ſubiectas. Quod & ab euangelicis traditionibus, & ab omni prorſus ratione abhor-
149 ret. Proinde concludendum eſt, vt iam anteà fecimus, ad ſolum Pontificem poteſtatis amplitudinem pertinere, alios verò in partem ſollicitudinis tantùm vocatos eſſe, vt ait etiam B. Bernar

dus

dus in epiſt.ccxxxviii.quod confirmatur per tex. in c. decreto cum c. ſeq. ii. q.vi. & in c.ad honorem,de aut.& vſu pal.& in c.multum,iii.quęſ.vi. Et qualiſcunq; ſit aliorum poteſtas, ea tamen à Papa in illos ceu à capite in membra diffunditur vt docuit Leo in c. ita Dominus,xix.diſt. Eiuſdem ſententiæ fuit Bernardus, qui ad Eugenium ſcribens de Pontificis & aliorum poteſtate ſic ait,Habent alii aſsignatos greges ſinguli ſingulos ſed huic vniuerſi ſunt crediti, nec tantummodo ouium paſtor,ſed & princeps paſtorum,&c.Quę quidem ſententiam cõfirmatur per Pau.de Caſt. in conſi.414.in facto præſenti in i.vol.Ad hęc accedit glo.not.& communiter approbata, & iam ſępe citata in c. 3.de cler.excom.min.quæ ait ex- 150
communicatum à tota Synodo diſpenſari non poſſe:Sed hoc eſſe ſoli Põtifici reſeruatum. Atq; ita expedita eſt quæſtio Pontificem ſcilicet omnia ſine aliis poſſe, alios verò ſine Pontifice nihil poſſe,vt iam anteà copioſè probatũ eſt, ad quod accedũt ea,quæ in libro de Cardinalatu q. xxxix. iam pridem attulimus.

Neque obſtat illud, quo nonnunquam vtun- 151
tur hæretici, qui maior eſt veſtrum ſit miniſter. Marc. 9. Quaſi quod ob id Chriſtus in eccleſia ſua neminem eſſe maiorem voluerit,nã hoc potius contra eos eſt, ſiquidem Chriſtus non modò primatum non vetat, ſed immò illum præſuppo

nit dicens, qui maior est, qualem autē & quāmo destum eū esse oporteat, qui cæteris præest, hoc ibi verbo ita docuit, sicut alibi re ipsa, cum lauit pedes Apostolorum dicens, exemplum dedi vobis, &c. Quibus tamen quàmprimum, nō frustra equidem dixisse voluit, Vos vocatis me magister & Domine, & benè dicitis, sum etenim Ioan. 13.

152 Nolo etiam insolutum prætermittere illud obiectum, quod nonnulli contra Pontificem afferūt: aiunt enim (vt & nos diximus) ecclesiam vniuersalem corporis imaginem exhibere: sed ipsius dicunt Pontificem non esse caput, sed Christum, secundū Apostolū ad Coll. 1. & ad Ephes. 1. ipsūq; solum esse caput asserunt, ne aliter corpus hoc si duo haberet capita mōstrosum videatur. Respondemus, eos vel decipi vel alios velle decipere: nā Christus & Papa vnum duntaxat caput esse existimantur, vt declaratum est in extrauag. Vnā sanctam de maio. & obed. & vnum & idem tribunal constituunt, vt per Host. in. c. quāto. de transl. prę lat. cui accedit Barb. in Clem. ne Romani. nū. 32.

153 de elect. Papa enim nomen capitis in ecclesia nō meretur, nisi in quantum est Christi visibile instrumentum, & ipsius vices gerit in terris, quare quemadmodum Episcopi & eius Vicarii, vnū & idem tribunal esse nouimus, non autem duo cap. Romana, de ap. in vj. ita pariter illud idē de Christo ac summo Pōtificē concedamus, qui illius vi

ces

ces tenet c.j.vt eccl.ben. c. quāto, de transl prælat. Aliter quę nā esset hęc illius mystici corporis recta compages si eius membra, qui fideles sunt, humana forent, visibilia & mortalia: caput verò supra humanum duntaxat inuisibile ac diuinum esset? Quodnam corpus vel magis disforme vel magis dissimile vnquā intellectu posset concipi? quàm hoc, quod à Christo ipso, cuius perfecta sunt opera, miro quodam ordine compositum est? Prætereà cùm proprium hominum sit dissentire l. item 154
si vnus, §. finali. ff. de arbitr. atque ideo ex mente B. Thom. vnū in ecclesia Dei esse oportere diximus, cuius iudicio dubia orientia decidantur. Quæram an eo casu Christus, cùm hîc secundum eos nemo cæteris præsit, ad habendum iudicium sit adeundus? Quamobrem, vt res facilius intelligatur, considerandum est, quòd & si Christus ille idem & Deus, non solum ecclesiæ suæ caput sit, sed etiam omnium Dominus secundū illud Hiere. 23. Cœlum & terrā ego impleo. Tamen cum 155
ex hoc mūdo esset recessurus, voluit homines suę potestatis esse participes, & ab illis ea omnia, quę ab eo in ecclesia dum in humanis esset gerebātur, officia exerceri posse: Idq; triplici ratione ni fallor, primum quia eius clementiæ ac bonitati congruebat, vt hominibus, quorum amore ductus propriæ vitæ non parcebat, suæ potestatis amplitudinem impartiretur: Nam quantò quilibet me- 156

lioribus præest, tantò maior ipse & honestior est, vt legitur §.nos igitur, in aut.de defen.ciuit. Vndè Hugo de Sancto Victore in prologo sui commenti super Angelica hierarchia sic ait: Ipse verò omnium conditor, cuius ineffabilis maiestas, & indeficiens virtus potens erat sola gubernare, quę creauerat sola, voluit rerum à se creatarum participes habere & cooperatores, non vt ille eorum ministerio iuuaretur, sed vt ipsi potestatis eius cõsortio sublimes efficerentur. Secundò quia hoc
157 ipsius dignitati conueniebat, valde enim ad Dominantis decus attinet, dignos ac præcellentes habere ministros, qui eius potestatem exerceant, ut de hoc est tex.singu. in.c.si ergo tantus.§.gubernatio populi viii.q.i.quē tex.in re proposita multum extulit Cæpoll. in tractatu de Imperatore militum deligendo.§. Ratione diginitatis nu.7. & de his Christi ministris ac eorũ dignitate illud scriptũ putamus Psal.138. Nimis honorati sunt amici tui, Deus, nimis cõfortatus est principatus eorum. Tertiò quia hoc humanę vtilitati expediebat, homo enim visibili cognitione ducitur, ac ei facilè credit. Cùm igitur Christi gloriæ indecorum esset, vt ipse ille, qui super cœlos corporaliter exaltari meruit vt Psal.8. Eleuata ē magnificētia tua super cœlos: nobiscum semper visibiliter permaneret: conueniens inquam humanæ fuit vtilitati, vt cuncta mysteria, quæ ipse in ecclesia insti

tuerat, ab hominibus administrarētur. Cur enim Christus Dominus, vt legitur Act.9. cùm Saulū increpuisset dicens, Saule Saule quid me persequeris? audissetq; Saulus Iesum esse secum loquētem, ac stupens dixisset: Domine quid me vis facere? Cur inquam Saulum ipse non instruxit? Sed per Ananiam voluit instrui, visū recipere, & baptizari, & repleri spiritu sancto? Nimirum post ascensum in Cœlum per homines, quibus homines facile credunt, agere omnia voluit, quos suæ potestatis sublimi consortio decorauit. Proinde sicut videmus, eum instituisse, vt homines prædicarent, peccata dimitterent, sacramenta conferrent, & per sensibilia panis & vini accidētia inuisibilem gratiam acciperent c. sacrificium. de consec. distinct. ii. ita pariter constantissimè affirmādum est, eundem quoque voluisse, vt vnus homo esset in ecclesia sua, qui tanquam caput cæteris præesset, qui supremam ipsius potestatem visibiliter exerceret, qui suo arbitrio schismata & dissidentes hominum sententias definiret, & qui denique traditionibus suis nos ad eum finem dirigeret, ad quem & Christum nasci, & eundem mori voluisse nouimus. Cur enim Iesus vt legitur Act. 10. cum Angelum misisset ad Corneliū vt eum in viam salutis dirigeret, adeundum esse Petrū præcepit, à quo necessariæ traditiones ad salutem acciperentur? dicēte Angelo. Petrus tibi dicet quid

te

tè oporteat facere. Non ne ex ijs Christus dominus patefecit, cunctam rectè viuendi normam, et vera Christianæ fidei dogmata non ampliùs (vt diximus) ab ipso iam super cęlos euecto, sed ab hominibus, & potissimùm ab eo qui vices illius in terris agens, cæteris præest, esse semper accipiẽda? Et ita resi det Abb. in c. venerabilem de elect.
158 dicens, Christus non fuisset diligẽs paterfamilias, nisi aliquem vice ipsius in terris dimisisset, qui in occurrentibus causis posset ea omnia facere, quæ ipse Christus posset. citat Innoc. & Host.

Ad prędictorum cõfirmationem animaduertendum est, Christum, cuius actio nostra est instructio, dum in humanis ageret sublimem hanc potestatem Petro nunquam tradidisse, sed eam tãtum promisisse per illa verba. Et tibi dabo, &c. Quæ cum futuri temporis sint, solã pollicitationem important testis est Abb. in c. significasti, de elect. Cum verò in cęlum esset ascensurus, eam Petro exercendam mandauit, dicens: Pasce oues meas, quæ verba exercitium & laborem indicãt, vt per Abba. in d. loco. Perinde ergo fuit ac si dixisset, nunc iam tẽpus est, vt promissam tibi exerceas potestatem. Ex ijs enim duobus simul consideratis conijcitur, tunc ideo Christum potestatem hanc promisisse tantum, nõ autem & dedisse, ne prædictum corpus si duo capita in terris habuisset mõstrum efficeretur: deinde verò quamuis

uis nobiſcum ſe fore pollicitus eſſet vſq; ad con-
ſummationem ſeculi, Matth. vlt. tamen huius ſu- 159
premæ poteſtatis exercitium Petro iccirco man
dauit, ne eccleſia & ſic corpus ſuum myſticum ſi
ne capite viſibili ac cęteris membris conformi re
linqueretur. Et hoc ex ijs, quæ ab Inno. IIII. in
concilio generali ædita ſunt, comprobatur, vt ha
betur in cap. j. de homic. in vj. ibi, Dei filius Ieſus
Chriſtus, ne gregem ſui precio ſanguinis glorioſi
redemptum aſcenſurus poſt reſurrectionem ad
patrem, abſque paſtore deſereret, ipſius curã Bea
to Petro Apoſtolo, vt ſuæ ſtabilitate fidei cæte-
ros in Chriſtiana religione firmaret, commiſit,
& hanc concluſionem latè defendit B. Thom. in
4. contra gentiles capi. 76. Pręterea in concilio 160
Florentino Papam caput eſſe totius eccleſię fuit
adeò ſolemniter diffinitum, vt neceſſe ſit vel cõ-
ciliorum autoritatem euertere, vel obiectionem
hanc penitus irridere. Sileant igitur non modò
qui Papam eſſe caput eccleſiæ inficiantur, verum
etiam qui traditiones hominum reſpuunt, & de
illis impudentiſsimè obloquuntur: Cum ex prędi
ctis apertiſsimè conſtet Ieſum ipſum voluiſſe tra
ditiones, & dogmata ab hominibus, & pręſertim
à Petro eſſe ſuſcipienda.

Verum ſi obijceretur, quando Petrus poteſta- 161
tem accepit, eũ eccleſiam ſignificaſſe teſte Augu.
ſuper Ioan. Quod legitur in capitu. quodcunque

xxiiii.q.i.ita vt non ipſe ſed eccleſia in ipſo poteſtatem habuerit.Huic obiectioni reſpõdet Petrus de monte in ſuo tracta.de poteſta. Pap.verbum Auguſt.hoc modo impleri poſſe, dicendo videlicet,toti eccleſiæ in habitu poteſtatem traditam eſſe in exercitio autem ſoli Petro tantùm vt inter paſtorem & ouile aliquod ſit diſcrimen, facit illud Oſeę 1. Congregabuntur filii Iuda & filii Iſraël & ponent ſibi caput vnum & ca. audiuimus,xxiiii.q.i.dum ait Petrũ pro omnibus & præ omnibus poteſtatem accepiſſe, ſubiungens, pro omnibus ad denotandam vnitatem, & præ omnibus ad denotãdam pręlationem. Poſſet etiam reſponderi Petrum eccleſiam ſignificaſſe, id eſt, vniuerſalis eccleſiæ poteſtatem accepiſſe, cùm in eo tota eccleſia repreſentetur ita d. c. quodcunq; intellexit Glo.in c.à recta,xxiiii.quæſ.j. Hæc alii. Nos autem iure putamus aliter reſponderi poſſe iis,qui aliquando hoc fundamẽtum adduxere ſcilicet ſi rectè,& mens & verba Aug. percipiantur, concluſionem noſtram corroborari. Nam vidés ipſe eccleſiam ligandi & ſoluendi autoritatẽ exercere,& opus eſſe, vt eã habeat per rationes, quas paulò poſt conſiderabo, non tamen videbat, eã ipſi in euangelicis documẽtis traditam fuiſſe, nõ enim alia de ligandi poteſtate verba reperiuntur pręterquam ea,quæ Apoſtolis dicta fuere, & iſta, quæ ſoli Petro dicta ſunt,ſcilicet: quodcunq; ligaueris,

gaueris, &c. Sed illa ecclesiæ collectiuè considera tæ non seruiunt, tum quia eis distributiuè tradita fuit potestas, vt omnes ferè consentiunt, tum etiã quia data fuit eis participatiuè tantum, vt prædi-ctum est, ista verò soli Petro dicta fuere. Vndè Aug. volens inuestigare non quidem an Petrus vt Pontifex supremam hanc potestatem acceperit cum id cunctis euangeliũ sciẽtibus liqueat, vt ait Greg. ad Mauricium Imperatorem scribens: Sed vnde ecclesia eam sumpserit, cum id nullibi repe 162
riatur expressum, ait, si ista verba Petro tãtum di cta sunt, nota verbum, tantum, quia de natura ta xatiuę dictionis est, excludere nõ expressa, quare ex hoc sentit Aug. se nõ dubitare, quin ipse solus, cum id expressum sit, iurisdictionẽ acceperit, sed an solus duntaxat: si enim ipse tantum habuit (in quit Aug.) hoc nõ facit ecclesia, id est, hoc facere non potest, cum id nusquam reperiatur: sequitur deinde, si autem & in ecclesia fit, & sic si non solum Petrus ipse, sed etiam ecclesia hoc facere po test. (Id enim & copulę & aduersatiuæ vis exposcit) ergo opus est confiteri, quando Petrus eam habuit, non tantum ipsum, verum etiam ecclesiã accepisse illam in Petro. Nã hæc ratio concludit, quia si ecclesia eam habet, & nemini nisi Petro hæc suprema potestas data fuit: opus est, vt eam in Petro adepta sit. Atque ita Augu. non obscurè sentit, Petrum solum eam habuisse, ac etiã eccle-

ſiam in eo, cuius ipſe eſt caput: vt clarè ſentit tex. in c. omnibus xxiiii. q. i. vbi legitur etiam domũ Dei quæ eſt eccleſia claues accepiſſe: & poteſtatem ſoluendi & ligandi, Nam illa vox implicati-
163 ua, etiam, caſum magis dubitabilem includere cõſueuit, vt habetur in l. etiam, & in l. fi. C. ſi tut. vel cur. inter tradit. Glo. in l. illud. ff. ad leg. Aquil. & Alex. in conſi. xxiii. in v. vol. Atq; ita colligitur maius dubium eſſe de eccleſia, quomodo claues & hanc poteſtatem acceperit, quàm de Petro cui ſoli & ſucceſſoribus eius traditus fuit vicariatus à Chriſto, alioqui neceſſe non eſſet Papam eligi, vt inquit Glo. in clem. ne Romani, in verbo, non conſonam, de elec. quam ad hoc notatu dignam eſſe, ait Abb. in quęſt. incip. Epiſcopus, col. pen. Quare puto Auguſtinum ſenſiſſe contrariũ eius, ad quod adducebatur. Ex ipſius enim documento contradicentes inferebant, eum voluiſſe, eccleſiam dũtaxat, non autem & Petrum poteſtatẽ illam accepiſſe, & dubium Auguſtini eſt è contra, an ſcilicet ſolus Petrus tãtùm, adeò vt eccleſia excludatur, eam acceperit: Nam de Petro Auguſtinus nũquam dubitauit. Audi eum in ſermone de Petro & Paulo, cuius principium eſt, Ecce fortis, vbi ita inquit: Quis plebeum piſcatorem facilè crederet principem, Regibus obſiſtere, Reges sãctificare, regnis omnibus imperare, mundum frænare legibus? & reliqua. Rurſus audi eundem ſuper

per illud quod ait Petrus, Ioan. 13. Domine tu mihi lauas pedes? dicit ille: Non ita hoc intelligẽdum eſt, quaſi aliquibus iam lauaſſet & poſt eos veniſſet ad Petrum: Quis enim neſciat primum 164
Apoſtolorum eſſe beatiſsimum Petrum? ſed intelligendum eſt quòd ab ipſo cœperit. Et ſic Auguſt. primatum Petri vtpote notiſsimum affirmat. Hoc idem conſtanter aſſerit in ſermone de 165
cathedra Petri ſic dicens: Inſtitutio ſolennitatis hodiernæ à ſenioribus noſtris cathedræ nomẽ accepit, ideo quòd primus Apoſtolorum Petrus hodie Epiſcopatus cathedram ſuſcepiſſe feratur, atque ibi paulò poſt. Et ideò dignè hoc fundamentum eccleſia colit, ſuper quod eccleſiaſtici ædificij altitudo conſurgit. Idq; ſatis exploratum eſt: Nam ſi eccleſiæ tantùm tradita eſſet poteſtas, ſequeretur, quòd Pontifex Maximus maiori, quàm quilibet de concilio, iuriſdictione non frueretur; quod proculdubio ridiculum eſſet, & contra euãgelica documenta, & cõtra canonum ſanctiones decreta conciliorum, ac traditiones ſanctorum, quas abundè iam anteà cõmemorauimu, ex quibus omnibus habetur, Romanum Antiſtitem in Petro poteſtatis amplitudinem accepiſſe. Sed de traditione poteſtatis eccleſiæ nuſquã expreſſum eſt, vt ſuprà plenè probauimus. Iccirco dubiũ pro 166
babile fuit, quærere ſcilicet vndè originẽ ſumpſerit iſta poteſtas, quam exercet eccleſia, & quã vt

quandoque habeat neceſſe eſt: aliter ſequeretur, duobus de Pōtificatu certantibus eccleſiam iu dicare non poſſe, quod & nefas eſſet, & in graue cederet eccleſiæ detrimentum, ac repugnaret cap. ſi duo, lxxix. diſtin. Ideóq; ſi Papæ electio tanquam ſimóniaca vel metu facta oppugnaretur, ſecundùm c. ſiquis pecunia, lxxix. diſtin. Similiter ſi Papa mortuus eſſet, vel demētia captus, vel ob hęreſim de ſede eiectus, vel negligens in vrgentibus negotiis & imminentibus eccleſię periculis, eccleſia decernere non poſſet, niſi ſupremam hanc poteſtatē haberet, quàre quòd eam habeat neceſſariò concludendum eſt: quomodo autem eam habeat, inferius explicabitur. Si igitur & ſolus Pontifex eam habet, & eccleſia in ipſo. Quonam pacto patres concilii eam ipſo inuito, quod longè maius eſt, & contradicente exercere poſsint, non video: cùm ipſe huius poteſtatis ſit ſundamētum & caput. Hoc eodem, vt prædiximus, modo illa obiectio confutatur, quę nonnunquam colligi ſolet in c. firmiter, §. vnam ſanctā. & ibi Ioan. And.
167 de ſumm. tri. vbi traditum eſt, Chriſtū ipſum eccleſiæ, & Apoſtolis ac eorum ſucceſſoribus claues conceſsiſſe, cui ſententiæ videtur etiam cōſentire Hoſt. in c. noua, de pœnit. & remiſſ. Nā hoc intelligendum eſt ordine præmemorato, ſcilicet, vt in Petro prīcipaliter collocatę ſint claues, & poteſtatis amplitudo, deinceps verò à Petro & eius ſucceſ-

cessore tanquam à fonte in alios potestas defluat, vt Leo iam sæpè citatus docuit in c.ita dominus, xix.distinct.& habetur in c.fundaméta, atque vt latius fuit in prima parte conclusum. Si igitur & ecclesia & alii omnes hanc non habent autoritatem nisi in Petro & eius successore Romano Põtifice: Pontifex autẽ eam habeat: Omni quæstione remota videtur eius decisioni adhęrendũ esse, qui hac plenissima iurisdicẽdi fungitur potestate. Intelligo tamen nisi Pontifex vsque adeò insaniret, vt expressè contra dogmata fidei loqueretur.

Verùm si aliquis fortè diceret, eum dici errare, quòd contra patrum sententiã loquatur. Respõdeo verum id non esse, quia nusquã cautũ est: eru 168
bescimus autem cum sine lege loquimur.l. illam, C.de collat.immo à sacris cõstitutionibus declaratum est, Papã errare tantummodo quãdo apertè contra euangelica documenta, vel contra Apostolorum & sanctorum patrum eos sequentium decisionem apertam decidere vellet, vt ait text.in cap.sunt quidam, Sed hoc in proposito casu non pręsuppõitur, ergo, &c.& hoc repugnaret iis, quę Abb.Rosell.& Card. Alexand.in locis iã anteà citatis aiunt, dum affirmant Pontificis opinionem sequendam esse, quando melioribus quàm patres rationibus moueretur. Si enim pręsupponũt eum melioribus rationibus moueri posse: Ergo etiam 169
sentiũt, Papam eo ipso quòd à patribus dissentit,

non

non errare: ſed rectè reperitur contrarium, cum qui in negotio fidei à Pontifice diſſentit hæreticum exiſtimari, ita Hieronymus in d.c. hæc eſt fides, xxiiii. queſt. i. Præterea ſi hoc verũ eſſet, Glo. in d.c. quodcunq; & Archid. qui eã in q. fidei amplectitur, malè loquerentur: præſupponunt enim ſententiam Pontificis patribus contradicentẽ prevalere: ideo eo ipſo Pontifex non dicitur errare. Sic etiam deſtrueretur Glo. in d.c. in iſtis, vbi cõtradicentes ſententias præſupponit & arbitrium Pontificis preualere ait, niſi contra fidem loquatur: Atque ideo non dicitur Papa contra fidẽ loqui, etiam ſi aliter quàm patres ſentiret. & hoc eo magis quia citat d.c. ſunt quidam. ſecundũ quod ſunt ipſius verba intelligenda, vt p Bart. in d.l. nõ ſolum. §. liberationis. ff. de liber. leg.

170 Deniq; non obſtat, ſi diceretur, Papam errare poſſe. c. nunc autem, xxi. diſt. eccleſiam autẽ vniuerſalẽ errare non poſſe. c. à recta, xxiiii. q. i. Quia reſpõdeo quãuis Papa vt homo errare poſsit iuxta illud, omnis homo mendax, tamẽ ſi notoriè nõ errat, in dubio errare non cenſetur, cũ eius vita iam ad Chriſtianæ vniuerſitatis regimẽ approbata ſit. c. non nos, xl. diſt. facit l. i. ff. de offic. præ-

171 fect. præt. & ideo ipſius ſententiæ, qui iudicandi autoritatem habet, ſtandum eſt, vt prædiximus. & eſt tex. in c. noua quædam de pœnit. & remiſ.

172 Rurſus dico loca in quibus autores ſentiunt Põtificem

tificem errare posse, intelligenda esse de iudicio personali ipsius Pontificis: aliter autem vbi Pōtifex Maximus, vt Christi Vicarius sedens in solio suæ maiestatis negotium fidei definiret, quia eo casu, cùm ei Spiritus sanctus assistat, vt paulò ante probauimus, credendum est, eum errare non posse, ita docuit Leo in ij. ordinationis suæ dicēs super illud, Ego rogaui pro te, &c. specialis cura à Domino Petri suscipitur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa non fuerit. Hoc idem sensit B. Bernardus, qui ad Innocentium Papam scribens ait. Dignū arbitror ibi potissimum resarciri damna fidei, vbi fides defectum habere non possit, & reliqua, quæ supra retulimus. Sic etiam B. Thom. in quolibeto. ix. ar. vltimo, secundum quod refert Brixiensis in quibusdam responsionibus factis contra Panor. distinguit inter opinionem Papæ & sentētiam Papæ. Idem ait Caietanus in trac. de aut. Pap. & cōcil. & alij, qui hac de re egerunt, pro quibus adduco tex. in d. c. hęc est fides, vbi Hieronymus ait, se in ijs quæ ad fidem attinent, emendari paratum esse à Pontifice, quia Petri sedem & fidem tenet. Ecce nisi Hieronymus sensisset, Pōtificē in sede Petri sententiam fidei proferentem à veritatę declinare non posse, vtiq; ei fidem suam non credidisset, & hoc præsertim cùm non aliam huius suę credulitatis rationem afferat, nisi quia Pontifex

Petri

Petri ſedem tenet. Quod deinde etiam magis ex preſsè confirmat dicens, ſi autem hæc noſtra con feſsio Apoſtolatus tui iudicio comprobatur, qui cunque me culpare voluerit, is ſe hęreticum com probabit, ex quibus verbis non obſcurè colligi- tur, Hieronymum ſenſiſſe Pontificem Apoſtola tus ſui iudicio iudicantem errare non poſſe, cùm à tali ſententia diſſentientem hæreticum eſſe per hibeat: & ratio eſt in promptu, nam ſi Papa in ijs, quæ ad fidem pertinent, iudicandi poteſtate per- fruitur, vt latè iam anteà fuit oſtenſum: cõſequẽs eſt, vt errare non poſsit, alioqui nihil ſtabile & fir mum in eccleſia haberemus: quo nihil deterius poſſet contingere. Et huic rei magno eſt argumẽ to, cùm nuſquam inueniatur, Papam aliquẽ, quã tũcunq; malum, vel conſtitutionem condidiſſe, vel ſententiam protuliſſe, quæ à fide deflecteret: id quod profectò non potuit niſi Dei ſpiritu af- flante contingere, qui iudicio illius ſedis ſemper

172 aſsiſtit, vt ſuperiùs tetigimus. Poſſet etiam ab ali- quo fortè dici, cõcilia quoque nonnunquam er- rare poſſe & quandoque erraſſe, vt docuit Cardi. Alex. in d. c. Anaſtaſius, in fi. Nec refragatur text. in d. c. à recta, primò, quia ibi non probatur id, ad quod d. c. allegari conſueuit, cum ibi non eccleſiã errare non poſſe, ſed nunquam erraſſe conſcriptũ ſit. Hæc autem diſsimilia ſunt, ergo de vno ad aliud non infertur l. Papinianus, ff. de minor. Se-

cundò dicimus text. illum de vniuersali ecclesia 173
intelligendum esse,quę est omnium fidelium col
lectio,vt habetur c.ecclesia,de consecr. distinct.j.
ita Glo.in d.c.à recta.& Abb.in c. significasti, de
elect.cui accedit Ripa in c.j.de iud.& Caiet.Car
di.Alex.& Card.Iac. in locis præmemoratis con
sentiunt,arbitrántes hoc de concilio, in quo tan
tummodo vniuersalis ecclesia repræsentatur,sen
tiendum non esse ob rationis dissimilitudinem,
quia primo casu fides in quocunque etiam mini-
mo fideli reperiri posset,quemadmodum & in so
la B.Virgine fuit reperta.Vel si volumus(vt ma-
gis verum puto) q; non modò ecclesia ipsa vni-
uersalis,sed etiam is,qui eam repręsentat, in perti
nentibus ad fidem errare non posit, tūc ea ratio
ne Pontificem quoque errare non posse dicimus, 174
quippe cum in eo vniuersalis ecclesia repręsente
tur,c.quodcunq;,xxiiii. q.j. c. scire debes, vii. q.j.
tradit Glo. in d.c. à recta.Et propterea id, quod
fuit statutum à Papa dicitur fuisse ab vniuersali
ecclesia constitutum,c.Pia cum glo. de excep.in
vi.hinc ait B.Thom.in ii.ii.q.xi.arti.ii.in solutio
ne vltimi arg.autoritatem vniuersalis ecclesię in
Romano Pontifice residere. quod verum esse in
telligo,quando Pontifex ex Pręsulatus sui iudi-
cio sentētiam profert,vt prædiximus.Sed posito
etiam quòd Pontifex errare posset,concilium au
tē non,intelligo illud de concilio integro in quo

ſummus ineſt Pontifex, qui eius caput eſt, quia quanquam ipſi ſoli ſine alijs ligandi poteſtas tradita eſt: tamen non aliis ſine ipſo tributa fuit. Et doctores, quorum ſuprà memini, dicũt, Papam melioribus quandoq; rationibus moueri poſſe, in iis, quæ ad fidem pertinent, ergo ſentiũt Synodum cui Pontificia deſit autoritas errare poſſe. quia fidei veritas vnica eſt, quam ſi à Papa cõtra dicentibus patribus inueniri poſſe concedimus, fatemur patres à tramite veritatis poſſe deflectere, & conſequenter errare. Præterea cũ loquimur de eccleſia, loquimur de corpore myſtico, ergo de capite & principaliter intelligimus, vt etiã ſuperius dictum eſt, reſpondendo ad leges, quibus cautum eſt cõciliũ pleniſsimã habere poteſtatẽ:
175 Nam intelligũtur de integrali cõcilio, in quo Põtificia poteſtas, tãquã ſol inter ſydera corruſcat, præſertim cùm pro ipſius fide à Chriſto principaliter oratum fuerit. Sed capite à membris diſſentiente, dico membris à capite diſcedere non licere, ſed illud ſequi debere per c. non decet, xii. diſt. Caput enim quantum cęteris mẽbris ſit præſtantius & natura ipſa ſatis indicat, & eruditè admodũ declaratur per Bal. in c. i. §. ad hæc, de pac. iur. firm. Abb. & Feli. in c. cum non liceat, de pręſcri.
176 Quare cum de capite naturali ad Papam eccleſię caput valeat argumentum vt Leo docuit in c. ita Dominus, xix. diſt. & Cyrillus in libro Therſaur.

& Ioan.

&Ioan de Lign.in tract.de censura ecclesiastica. §.iiii.Consequẽs est, vt quemadmodum mẽbra dissentiente capite agunt frustrà, ita membra huius corporis mystici negotia ecclesię pręsertim ardua contradicente Pontifice distinire nõ possit.

Ex iis igitur liquere arbitror, etiã in dubia fidei quæstione Papæ iudicium sententiæ patrum 177
præferri. Nunc dico etiam si aliter esset, hoc propositæ cõclusioni nostræ non repugnare: nã vt Card. Alex. ait, in d.c. Anastasius, hoc nõ esset ex maioritate potestatis, sed ex maioritate iudicii: quia ex quo Patres veritatem fidei iudicare existimatur, sequeretur Pontificem aliter sentientem errare in fide, & consequenter eius sententiam tã quam à fide alienã reiiciẽdam esse: immo ipsum tanquam hæreticũ accusari posse, vt d.Card. ait, sed tunc propterea non diceretur concilium maiorem ipso Pontifice potestatẽ habere, quia eius potestatis causa non esset ipsum cõcilium, sed veritas, contra quam si Papa niteretur, tanquam hęreticus, & consequenter tanquam non Põtifex, iudicari posset. Nam veritas à quocunq; inueniatur tenenda est, vt sæpe dictum est. Postremo ne 178
illud quidem omiserim, quod dici fortasse posset cõcilia etiam sine Põtifice multa posse facere, vt 179
est, Papa mortuo, aut deposito, aut negligẽte ad prouidendum necessariis ac imminentibus ecclesiæ periculis: ergo videtur concilia etiã sine Pon 180

tifice ſupremam habere poteſtatẽ. Breuiter dico Papa naturaliter ſeu ciuiliter, vt puta per depoſitionem,mortuo, ideo concilium ſummam habere iuriſdictionem in caſibus,qui moram non patiuntur,quia tunc Pontificiam nanciſcitur poteſtatem,vt iam anteà tetigi, & latè tradunt qui ea de re ſcripſerunt. Idem eſt etiam vbi Pontifex in vrgẽtibus eccleſiæ negotiis periculisq; negligens
181 eſt.Nam in quacunque vniuerſitate ob magnam maioris & potentioris partis incuriã propria poteſtas ad alios recidit,& eis accreſcit, qui alioqui
182 nihil poſſent.l. cùm Nauarchorũ. vbi Bart.C. de naui. lib.xi.not.in c.gratum,de poſtul.prelat. Fa
183 ciun: not.tradita per Pet.de Anch.in conſi.409. uiſo & diligenter inſpecto col. pen.& fin. Dum tradit Poteſtatem etiam Papæ reſeruatam poſſe tempore ſchiſmatis ab ordinariis exerceri propter urgentẽ neceſsitatẽ. quẽ ſequitur Car. Alex. in.cap. per uenerabilem.§. quod autem, qui fil. ſin.leg.car. 21 & 27. Hinc etiam ad vnum ſolum Cardinalem aliis negligentibus, totius collegii iura deuolui, & ipſum ſolũ nomine omnium Pontificem eligere poſſe nouimus.in Glo. communitur approbata in Clement. ne Romani, §. porrò,de elect.& ne longè exempla petamus, in hac materia ſcilicet congregandi concilii, quamuis principaliter ſummi Põtificis autoritas exigatur,tamen inſtante neceſsitate, vt puta pro ſedã
184 da

dà hæresi, Papa requisito & recusante, aut negligente, potestas illa ad Cardinales, & eis negligéti bus ad Imperatorem, tum deinde ad alios principes, ac deniq; ad inferiores quoq; deuoluitur, vt per Rosell. in tract. de concil. & per alios, qui hac de re scripserũt, quos etiam retulit Ias. in cõs. xcv. in quarto vol. hoc tamen de hæresi sedanda declarandum est, vt infrà in tertia parte explicabimus. Quare & in proposito casu dicimus Pontificiam potestatem, ob summam ipsius Põtificis in negotiis vrgentibus negligentiam ad conciliũ recidere: ut probatur ex multis, quæ in simili docuit Feli. in c. cum olim de testi. Itaque cùm in eo & Pontificia insit potestas, illud sequitur, nihil proptereà Pontificiæ adimi potestati, neq; cõcilium Pontificia potestate maius esse, cum illa concilii caput sit, ac in eo in concreto consideretur. Facit ad rem hanc Archidiaconi documẽtum in c. porrò, lxvj. distinct. cum multis, quæ copiosè superius adducta sunt, & pro conclusione ac sigillo (vt ita dixerim) eorum, quę in hac disceptatione deduximus, affertur edictum cõcilii Florẽtini, quo 185 cautum est, Romanum Antistitem in Petro regendi & gubernandi vniuersalem ecclesiam potestatis plenitudinem accepisse: quo stante nefas est amplius disputare de potestate concilii sine Pontifice, ne dum suprà eum. Nam ecclesia vni- 186 uersalis, collectio fidelium est, quæ in concilio esse iu-

ſe iuris interpretatione cenſetur (vt prędiximus) ſuprà quam quidem vniuerſalem eccleſiam, ſi Papa eſt, vt fuit apertiſsimè ab illo cõcilio decla ratum, inanis eſt iſta collectio, cùm ad ipſum Põ tificem ſpectet regere & gubernare eccleſiã vniuerſalem, non autem ab ea regi vel gubernari. Et eo magis cum hoc ipſum concilium declaret, ita quoque præcedentes Synodos æcumenicas ſenſiſſe, quod infrà etiam plenius opportuno loco aperiemus.

Nec aduerſus prædicta omnia vrget conſtitu tio in iiii. & v. ſeſsione à Conſtantienſi concilio
187 edita, & à Baſileienſi deinceps repetita, qua cautum eſt. Quęcunque cuiuſcunq; ſtatus & dignitatis etiam ſi Papalis exiſtat, obligatum eſſe pare re præceptis illius, & cuiuſcunque alterius cõcilii legitimè congregati in iis, quę pertinent ad fidẽ, & extirpationem ſchiſmatis, & ad reformationem eccleſiæ in capite & in membris. Quorũ ver borum occaſione dici nõ poteſt, quãta ſit exorta perturbatio, & quàm multi conati ſint ſupremi capitis imminuere poteſtatem, qui & ingenio & doctrinæ gloria florentes poſteà quãplurimis au tores fuere ita ſentiendi, & huius altercationis & ciuilis atq; inteſtini belli in eccleſia excitandi de hac maioritate poteſtatis, de qua hoc libro diſpu tare inſtituimus. veritatis autem ſtudio laborem hunc libenter ſuſcepimus, atque in hiſce potiſsi-

mum

mum refellendis,quæ vim magnam habere exiſtimantur,quanta potuimus diligentia dedimus operam,vt argumẽtorum fallacia, & quaſi nube depulſa,veritas ipſa in lucem prodiret: cur enim alias alibi à nobis diſputata, ſed nunc diligentius conſiderata,multiſque nouis aucta rationibus,in hoc perquam neceſſario loco tractare pudeat? Quicquid igitur de hac ipſa re Cardin. Alexand. in Rubri.xv.diſtinct.& alii alibi dixerint:nos ſal uo ſemper ſanctę matris eccleſiæ arbitrio opinamur,ſanctiones illas ita intellectas, vt futuris Põ tificibus indubitatis normam dare nitantur,ferri nullo iure potuiſſe. Idque duobus vel præcipuis concluditur argumentis: Primum eſt, quoniam 188
concilia,quæ ſine iuſſu certi atque indubitati Põ tificis congregantur,legitima non ſunt: nam con ceſſo Romani antiſtitis principatu, de quo latiſſimè iam antea diſſeruimus,ſequitur,membra ſine capite,& oues ſine paſtore congregari iure nõ poſſe: nam ad illius ſolius autoritatem pertinet 189
concilia congregare, cui omnes fideles obedire tenentur, ſed Papa ille eſt, cui tota parere debet eccleſia c.i.xciii. diſt. & iam ſæpe probatũ eſt, igi tur.&c.Præterea ſi ad alios etiã hæc autoritas ptineret,facillimè ſchiſma oriri poſſet, cui vt occurratur,ad ſolũ Papã eã ſpectare opus eſt cõfiteri. Idq; ſatis apertè probatur Macab.1.c.14.vbi Symoni ſummo ſacerdoti fuit tributũ cõuẽtus ſine

190 ipſo fieri non poſſe. Hæc veritas probatur etiam in c.dudum iii. q. vi. vbi habetur, ab Apoſtolis & eorum ſucceſſoribus in antiquis fuiſſe decretum ſtatutis, quæ ſancta vniuerſalis tenet eccleſia, nõ debere abſque conſcientia Romani Põtificis cõ
191 cilia celebrari & ibi Gem. Hoc idem in concilio Niceno fuiſſe ſancitum multi patres fide digniſsi
192 mi prodiderunt: Iulius enim Primus, qui paulò poſt illam Synodum fuit ad Pontificatum euectus, in Epiſtola prima & ſecunda ad orientales Epiſcopos, & Athanaſius ac omnes Epiſcopi Aegyptij, Thebaici, & Lybici, in Alexandrina Synodo congregati, in epiſtola ad Fœlicem II. affirmarunt, ita (vt prædiximus) fuiſſe à Niceno concilio ipſis præſentibus conſtitutum. Hoc ipſum & Galla Theodoſij Auguſti mater in epiſtola ad
193 filium confirmauit dicens, Legatos Romani Põtificis ſecundum Niceni concilij diffinitiones ſolitos eſſe concilijs præſidere. Nec quiſpiam miretur hoc inter illius Synodi conſtitutiones non reperiri, cum nouerimus multas ex eis hæreticorũ inſidijs fuiſſe delatas, vt Fęlix II. qui martyrij corona fuit inſignis, in eius decretis teſtatur, & habetur in epiſt.concil.Sardicen. Idque Athanaſius & Epiſcopi in Alexandrina Synodo collecti, quorum paulò ante meminimus, confirmarunt, rogantes Fœlicem II. vt ob hoc Niceni concilij ſtatuta diligentiſsimè cuſtodiret. Quare ex tot et

tantorum

tantorum patrum teſtimonijs liquet, hoc in Niceno concilio fuiſſe proculdubio conſtitutum. Hęc eadem ſententia in concilio Chalcedonenſi actione decima continetur, vbi ſcriptũ eſt, Cecropio proponente ab omnibus patribus acclamatum eſſe, illud appellari concilium iure non poſſe, quod non eſſet Apoſtolica autoritate collectum. Atque ideo legimus Synodum quoque contra Symmachum Papam iuſſu Theodorici coactam decreuiſſe, ad ipſum Papam quamuis accuſatum, pertinere, Synodum illam cogere, ne alioqui irrita foret, §.hinc etiam, xvii.diſtinct.& de quo ſuprà latius viſum eſt. Huc accedit Marcellum primum, qui martyrio fuit inſignis Epiſt. ij.Damaſum Epiſtola iij.ad Stephanum Archiepiſcopum, & ad tria Africę concilia, ac Iuliũ primum in locis præmemoratis affirmaſſe, ab Apoſtolis & eorum ſucceſſoribus traditum fuiſſe, concilia non debere abſque Romani Pontificis ſententia celebrari, ad quod videatur etiam tex.in c. Synodum, & in c.multis, xvii.diſtinct. In vniuerſitatibus enim habẽtibus caput, iure cautum eſt, nihil ſtatui poſſe ſine ipſius capitis autoritate ſecundum Innoc.in c.cum acceſsiſſent, & in c.cum omnes, de conſtit.facit. l. omni innouatione, & ibi Alber.de Roſ.C. de ſacroſ. eccle. Hinc nouimus Pelagium II.prçcepiſſe vana irritaq; eſſe ea omnia, quæ agebantur in Synodo ſine ipſo Nea

194 (beside "Hęc eadem ſententia…"), 195 (beside "cellum primum…")

poli congregata, vt videre est in eius epist. decretali, & in d.c. multis, facit, c. bene quidem, xcvi. distin.

196 Similiter & Damasus epist. v. eadé ratione constituit, concilium Ariminense nihil prorsus statuere potuisse. Ennodius ĩ libro autoritate v. Romani concilij confirmato, atq; inter illius gesta relato, & Socrates Episcopus in lib. iiii. ca. ix. cuius opera in vii. cõcilio approbantur, cõstãter asserũt, ecclesiasticis regulis mandari, ne præter sententiã Romani presulis concilia cõgregẽtur.

197 Non pretermitto ante conciliũ Sardicense fuisse ab Arrianis Synodum in Antiochia collectã, quæ fuit habita nullius momẽti propterea quòd absque Romani Pont. autoritate cõuenerat, vt autores Græci in lib. iiii. Tripartitæ historię docuerunt.

198 Deniq; Sanctus ille Stephanus, cuius celebritaté Græci xxiiii. die Septẽbris venerantur, damnat conciliũ, quod de abrogandis imaginibus sine Romani antistitis autoritate cõuenerat, & cùm eius concilij decretum æcumenicũ diceretur, exclamans ait, O ignorãtiam, ò absurditaté, & quomodo Synodus hęc ęcumenica vocabitur, quam Romæ pręsidens nõ approbauit? sine quo impossibile prorsus est, res ecclesiasticas regulari.

199 Accedit ad hæc tex. in c. Regula, xvii. distinct. & in c. ideò. ii. q. vi. & quæ habentur per Aymarum Archiepiscopum Remensem in suo lib. de Synodis, cap. xviii. vbi ita inquit, ne mireris, quòd ipsorum

rum conciliorum autoritatem Romano Ponti-
ci aſcribamus,nam nulla concilia rata leguntur,
quę apoſtolica autoritate ſuffulta non fuerint.

Et quoniam apud pertinaces de hac ipſa re nō 200
nunquam difficultates oriuntur,libet in ea venti
landa paulùm immorari,vt contraria diluamus.
Huic igitur apertiſsimæ veritati obiiciuntur ea,
quæ illi,qui contra nos ſunt,aliquando obloquū
tur,dicentes; antiqua concilia non fuiſſe Roma
ni Pontificis autoritate collecta: Nicenumq́ue,
Conſtantinopolitanum,Epheſium, & Chalce-
donenſe adducunt. Rurſus aiunt, Concilium
Aquileienſe fuiſſe in Italia celebratum, cui præ-
fuit Ambroſius.Reſpōdeo enim, vt pro illuſtrio
ri dicendorum intellectu affirmandum eſt, non
eſſe à ſacris conſtitutionibus, & ſanctorum pa-
trum ſententia diſcedendum,quamuis quædam
ex priſcis illis conciliis prima frōte, ſolo iuſſu Cę
ſaris videantur eſſe collecta;quoniam id propte-
rea non contingebat, quòd Romani Pontificis
abeſſet autoritas;quinimò,eà præcedente, Impe
ratores illa concilia congregabant,vt inquit Ar-
chid.in cap.mandaſtis, ii.q. v. dicens,vbicunque
reperitur Cæſares concilia coegiſſe,id ſemper eſ-
ſe intelligendum, iuſſu ſcilicet Romani Pontifi
cis præcedente.Quapropter illius autoritatis ma
gis executores, quàm perturbatores iure nuncu-
pari poſſunt. vt ſentit tex.in cap. ſexta Synodus,

xvi.dist. ibi exequente piissimo Principe Constantino; idq; testatur Aymarus ĩ.d.loco. Iccirco autem priscis illis temporibus solum nomen Imperatoris proponebatur, ut omnes ex diuersis prouincijs cõuocati patres facilius colligerẽtur. Cùm n. tunc maxima esset hæreticorum potentia & insolentia, parum fuisset, si nudum Papæ pręceptũ pręcessisset, atq; ideo Papa per Principes seculares agebat, quod per se ipsum agere non potuis-
201 set, & multa contra Cæsaris autoritatem attulit oldr. in cons. 69. ubi totis uiribus conatur ostendere illam nullo iure uel Diuino uel humano esse subnixam, quod quidem cons. terribile esse dixit Feli. in. c. cùm non liceat de pręscrip. sed quicquid sit de hac re saltem dicimus, Cæsarem non modo ullum in sacerdotes imperium non habere, sed illud etiam, quod in homines sibi subiectos exercet habere accumulatiuè ad Papam non autem priuatiuè, ut uerbis utar Feli. & aliorũ, qui ita docuerunt in. c. Quoniam de rescript. uacante autem alio principatu sæculari, non Cæsar sed ipse papa succedit secundum ueriorem sententiam, quoniam ei subest tanquã habenti potestatem illam in habitu reducibilem ad actũ, ita Feli. post alios in. c. Licet ex suscepto de for. compet. ubi eadem ratione cõmuniter affiirmatum est, Papam uacante imperio succedere, & non è contra, ita etiam habetur per Bart. cum ibi additis in

l. j. §. denique.ff. de aqu. plu. arcc. ſed de his ha-
ctenus. Iam igitur doceamus ſine Pontificis auto 202
ritate concilia illa non fuiſſe coacta. In Niceno
concilio dicimus Oſiũ Epiſcopũ Cordubenſem
unà cum Vincentio & Victore uices agẽtem Syl
ueſtri Romani Pontificis præfuiſſe, ut legitur in
præfatione ad concilium Sardicenſe, eoſque
illius concilii ſanctionibus primos ſubſcripſiſſe,
nam ab ordine ſubſcriptionis ſuperioritas coniici
ſolet, l. j. §. quibus. C. de nou. cod. fac. quæ etiam
ex eo uel facilè dignoſci põt, quòd patres illi pe-
tiierunt, ut acta in illo concilio, ſua ipſe Syluester
autoritate firmaret; id quod ſuperiorem poteſta-
tem haud obſcurè indicat, ut iam ſæpe dictũ eſt.
Conſtat etiam ex relatione multorum inſigni pie
tate illuſtrium, quos paulò ante attulimus, in ea-
dem Synodo inter cætera fuiſſe ſancitum, non
licere ſine Papa Synodos conuocari. Quapro-
pter conſtantiſsimè affirmandum eſt, patres
illos in ſuo concilio celebrando, alio iure uti
non uoluiſſe, quàm eo, quod ipſi aliis ſtatuerunt
argumen. l. j. & tot. tex. ff. quod quis iur. Præ-
terea antiquis documentis traditum eſt, Sy-
nodum illam, nutu Syluestri fuiſſe coactam. ut
habetur in epilogo Romani concilii ſub Sylue-
ſtro Propterea quamuis ſolus Conſtantini iuſ-
ſus præceſsiſſe uideatur, credendum tamen eſt,
id ſine Sylueſtri uoluntate non fuiſſe peractum,

tum

203 tum ex prędictis, tum etiam quoniam quantum honoris Syluestro Constantinus tribueret, videre est, in edicto Constantini, in quo eum esse summum, esse maximum, esse sacerdotum principem, prædicauit; Porrò in hæresim laberetur, qui illius sedis priuilegia lędere auderet. c. omnes xxii. distinc. quod scelus de Constãtino illo optimo suspicari, ne dum dicere, est nefas. Denique huius sententiæ magnum est argumentum, cum nouerimus Constãtinum multos libellos, in quibus sacerdotes accusabãtur, sibi oblatos reiecisse, & palàm dixisse ad se huiusmodi iudicium non pertinere. Quare verisimile est, eum pari ratione, ne Romani Pontificis autoritas imminueretur, noluisse pręcipere, vt Synodus colligeretur,
204 nisi Syluestri præcedente consensu; quoniam in voluntate hominis excutienda plurimum inspici solet, quid is facere consueuerit. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. j. l. pen. ff. de alim. leg. Ha-
205 ctenus de concilio Niceno. Primum concilium Romanum in quo ipse Constantinus & cclxxv. patres interfuere, Syluestri iussu coactum est, solam Constantino præsentiam exhibente. Arelatense concilium ii. vnà, cum Eugenio & Quiriaco Syluestri vices agentibus celebratum est. Romana Synodus ii. Iulio 1. præsidente, habita fuit. In concilio Sardicensi plurimum honoris Romano Pontifici delatum est. vt in iiii. & vii. cap.

eiusdem

iusdem concilij continetur. Statutum enim in eo fuit, episcoporum appellationes ad illam sedẽ esse referendas; atque ideò conijciendum est, illud quoque concilium fuisse Iulij autoritate coactum; ne supremę ipsius dignitati detraheretur, quamuis id expresse legi non posSit; cùm integra gestorum illorum exemplaria non habeantur. Traditum enim est in præambulis ad concilium Sardicense multos patres se ob angustas inducias excusasse, culpantes Iulium Romanum Antistitem: Cur autem de induciarum angustia reprehẽderetur, qui suam in cogenda Synodo non impertitus esset autoritatem? Prętcrea exploratum est, vt ibidem habetur, multas tunc Romano Pontifici ab hæreticis redditas fuisse literas Athanasiũ accusantes, multasque à catholicis eum exculpantes, à quibus tum accusationibus, tum excusationibus porrectis secuta est celeberrimi illius concilij congregatio. Diu etiam ob hanc eandẽ caussam Athanasium Romæ moram traxisse nouimus. Ex quibus omnibus necesse est in eam ire sententiam, vt Papæ autoritas omnino magnæ illi Synodo interfuerit; multæ enim coniecturæ probationi plenæ sufficiunt. l. ii. cum glo. ff. de ex 206
cus. tut. Imo. in cons. cxxxix. Crauet. in cõs. clviii. Imò sola pręsumptio plenè probat, in ijs, quę sunt consona veritati secundum Bar. in d. l. ii. ff. de excus. tut. Mileuitanum cõcilium, in quo ratio fidei

ventilatur,

ventilatur,autoritate Papæ fuiſſe collectum, teſtatur Innocẽtius 1.cum enim ad illos patres,qui ad eum literas dederant,reſcriberet,ait. Mileuitanum noſtra autoritate concilium. Septimum Chartaginenſe concilium non fuit ſine Papę legatis celebratum. Quòd autem attinet ad concilium Conſtantinopolitanum,quamuis in eo parua admodum Romani Põtificis mentio habeatur,non tamen propterea contra nos ſumendum eſt argumẽtum, quoniam ob Arrianorum furorem aliquando aliter fieri non potuit, vt habetur in v.cap.illius concilij. Veruntamen etiam ibi vidimus Romano Antiſtiti ſupremũ ſemper honorem fuiſſe delatum, cùm ſtatutum fuerit primũ honorem Conſtãtinopolitano, poſt Romanũ, deberi epiſcopo. In concilio illo Epheſino primo, quamuis integra eius geſta non habeantur, nouimus tamen Cyrillum Alexandrinum vice papę Celeſtini præſidiſſe,vt legitur in præambulis ad illud concilium, licet mendaces aduerſarij, & in hoc,& in Chalcedonenſi, negent autorita-
207 tem Romanorũ Antiſtitum interceſsiſſe. Vt igitur hæc eorum impudentia detegatur,Chalcedonenſis illius cõcilii geſta perſcrutemur, ex quibus conſtabit in ea Synodo & cogenda,& celebranda,& poſt illius confectionem, ſupremum ſemper honoris, & iuriſdictionis gradum Leoni fuiſſe tributum,atque ita ex iis, quid in aliis quoque

veteribus

veteribus illis concilijs fuerit obſeruatum, vel fa cilè accipietur: Valentinianus & Marcianus Augusti in epiſtola ad Leonem, cum rogarunt, vt magna Synodus Chalcedonenſis, ipſo autore, colligeretur. Huius veritatis eſt conteſtis vir ſanctiſsimus Leo, qui ad Synodum illam ſcribens in epiſtola xlv. ſic ait. Amplectendum eſt clementiſsimi Principis concilium, qui nos ad reformandam eccleſiam conuenire voluit, Petri tamen iure atque honore ſeruato. Exiſtimetis igitur nos in his fratribus Paſchaſiuo &c. qui ab hac ſede directi ſunt, illi concilio præſidere. Hoc idem confirmat Leo ad ipſum ſcribens Marcianum Auguſtum, vt patet in epiſtola xlvii. cùm inquit, prædictum fratrem & coepiſcopum noſtrum vice mea conuenit concilio præſidere. Aiunt iſti veritatis perturbatores, Leonem inuitari, nec nos id negamus, ſed quo tandem modo inuitatur & rogatur? Certè vt concilij autor ſit, vt ei præſit. Præterea diligenter eſt animaduertẽdum, rogatum fuiſſe ab Auguſtis Leonem, vt ſuam concilio pręſentiam exhiberet. Sic enim futurũ ſperabant, vt res eccleſiæ, quæ in ij. Epheſina Synodo, vi & metu fuerãt ab hæreticis profanatæ; maiori ordine componerentur: Verùm quia moris non erat, vt Pontificia maieſtas accederet, pręſertim cum in longinquis partibus concilia colligebantur. Sed tantum per Legatos

eò destinatos præesset. Iccirco Legatos misit, qui huic concilio præsiderent. Audiamus Paschasiuum Leonis legatum coram toto concilio ipsa hæc profitentem, affirmantemque ideò necesse esse, vt omnia, quæ ibi erãt pertractãda, sua prius interlocutione decernerentur, cui omnes patres assensere; vt videre est in Actione iii. illius concilii. hoc idem latè probat Ioã. de turr. crem. in iii. lib. suæ summæ. ca. xi. Gelasius in epistola ad episcopos Dardaniæ constanter asserit, Romanam sedem sola sua autoritate decreuisse, vt Synodus Chalcedonensis haberetur. Quid igitur adhuc plura desideramus? cum Gelasii, Leonis, ac ipsorum habeamus testimonia Imperatorum, quæ Leone autore, aiunt Synodum Chalcedonẽsem fuisse collectam.

208 Nunc idem in ipsa celebranda obseruatum fuisse doceamus. Colligitur ex libellis cõtra Dioscorum porrectis, semper Leonis nomen concilio fuisse prælatum, atque indè coniicitur, ipsum tanquàm caput cæteris præfuisse; maiores enim in prioribus locis poni consueuerunt. l. i. §. quibus. C. de nou. cod. fac. ex gestis eiusdem cõcilii. Actione x. habetur, à patribus dictum fuisse palàm: Romanæ sedis legatos, & prius loqui, & prius acta confirmare consueuisse. Immò cum de ferenda contra Dioscorum damnationis sententia ageretur, patres concilii, Leonis vices agẽ

tibus

tibus dixere, ipſos ibi primatum obtinere, & propterea ipſorum eſſe ſententiam ferre, in quā vniuerſa Synodus eſſet conceſſura. hæc ibi in Actione iii.

Verum quid deinde celebrata illa Synodo actum fuerit aperiamus. Tota Synodus in epiſtola ad Leonem teſtatur, ipſum ſibi, vt capu membris præfuiſſe. Imperatorem verò ad ornamentū interfuiſſe. Ecce quàm clarè hoc loco probetur id, quod paulò antè narrauimus, ſcilicet Imperatores nunquam conciliis, vti præſides præfuiſſe ſed ad ornamentum, hoc eſt ad libertatem concilij defendēdam. Item Synodus à Leone petijt, vt geſta approbarentur, Idem quoque Auguſtus & Auguſta petiere, vt in eorum epiſtola traditū eſt. Leo autem illa tantum confirmauit, quibus ipſe ſuam autoritatem fuerat impertitus, inſinuans, concilia autoritate Romani præſulis, quaſi quodam freno temperari ac regi, hæc habentur in epiſtolis Leonis lvii. lviii. & lxix. Quantū etiam honoris Leoni concilium exhibuerit, ex eo liquet, quòd ei ſummitatis titulum tribuit in epiſtola eiuſdem concilij ad Leonem. Qui autē ſummum quidpiam eſſe affimant, nihil illo ſublimius eſſe pronuntiant. 209

Quare quid amplius pro hac parte adduci poſsit, non video, quàm ſi quis doceat antiquā concilia iniuſſu Romani Pontificis non fuiſſe

collecta;ab eodem verò Pontifice petitum,&ab ipsis concilijs,& ab Imperatoribus, vt conciliorum gesta, sua autoritate firmaret, ab eodē acta ritè celebrata roborari, & rursus ab eodem illicita damnari.

210 Clamant concilium Aquileiense,cui præfuit Ambrosius,in Italia celebratū, in quo nulla Romani pręsulis mentio habetur. Respōdeo illius concilii acta mutila esse, nec integra ad posteros peruenisse, & propterea quæstiones nostras illorum autoritate decidi nō posse, & idem dicimus de multis aliorum conciliorum gestis, quæ imperfecta ad hanc ætatem vix peruenerunt. Nam,

211 vt Celsus ait Iurisconsultus, inciuile est, nisi tota lege perspecta iudicare.l.inciuile.ff.de leg.faciūt ad remtr a.per Bar.in l.omnes populi.ff. de iust. & iur.& per Doct.in rub.ff.de no.oper. nunc. & per Canon.in c.contingit,de fid. instr.Collectio enim ista non valet,hoc non legitur factum,igitur non fuit factum, quia locus ab autoritate negatiuè nullius est roboris,& momenti. Legitur enim Io.vlt. multa alia fecit Iesus, quę non sunt scripta in libro hoc. Pręterea non est verisimile patres illos præsertim in Italia conuenisse, nisi Papę saltem tacito accedente cōsensu,idq; quoniam ita in concilio Niceno fuerat iam anteà cōstitutum, vt à fide dignis autoribus acceptū est, quorum supra meminimus:tum etiam quia con

cilia

cilia iniussu Papæ congregari non consueuisse affirmatum est in concilio Chalcedonensi, vt supra diximus. Demum illud quoque affirmamus, si concedatur quod iure negari potest, illam Synodum iniussu Pontificis conuenisse, non tamē propterea hac Pontificiæ potestati obesse; nihil enim noui de fide ibi traditum est, sed quidam tantum, qui in Arrianam perfidiam inciderant, erant hæretici declarandi, vt ait Gelasius in epistola ad Episcopos Dardanię: quocirca cùm iam anteà error ille esset damnatus, hæc sententia illorum magis conciliorum, quæ hæreses damnauerunt, quàm Aquileiensis, iure appellari potest c. Acatius, cum glo. xxiiii. q. j. Qui autem iudicis sententiam exequitur, autoritatem illius intelligitur comprobare. l. ad solutionem. C. de execut. rei. iud. faciunt ad rem tradita per Abb. per illum tex. in. c. in causis, de elect. & est tex. not. vbi Bar. in. l. vnum ex familia, §. j. ff. de leg. 2. vbi habetur id quod ab executoribus testamenti factum est, ab ipso testatore factum esse censeri.

Disputatū etiam fuisse aiunt, in concilio Chartaginensi, esset ne in Synodo Nicena sancitum Episcoporum appellationes ad Romanum esse Pontificem deferendas, & in libris illius concilii nusquàm canonem hunc inuentum fuisse, & ex hoc inferunt contra Romanæ sedis autoritatem. Nos verò asserimus ibi duntaxat disputatum esse; 212

an

an inter illos canones hic canon eſſet deſcriptus. Proinde et ſi repertus non fuit, non tamen ſequitur, eundem canonem non fuiſſe in illo concilio cônſtitutum, præſertim cum id Athanaſius, & Egyptii Epiſcopi, aliiq́ue plurimi affirmarunt vt prędictum eſt. Nec mirum eſt, ſi multi ex dictis canonibus deſint; quia (vt ait Athanaſius ſcribens ad Felicem. II.) ab hæreticis potentiſ-
213 ſimis deſtruebantur. Quid plura? videamus quòd legati Papæ aſſerebant Africanis Epiſcopis diſſentientibus; id ne iure diceretur, an non? vt intelligamus vtra iuſtior eſſet contentio. Iuſtiſsimam fuiſſe dicimus legatorum affirmationem, cùm id à Nicenis patribus fuiſſe ſancitum ſuperius docuerimus. Præterea hoc idem fuit in ſardicenſi concilio declaratum, vt habetur in. 4. & 7. cap. illius concilii. Iure igitur fiebat, quod vel vnius, vel alterius ex his duobus conciliis erat autoritate ſubnixum, & vſu comprobatum. Quare vel Africanos iniquè egiſſe concedendum eſt, cùm à concilii ſaltem ſardicenſis ſententia diſcreparint, vel dumtaxat diſceptaſſe, an ille canon eſſet inter alios Nicenos deſcriptus: quo caſu nō ſequitur, hoc propterea ibi non fuiſſe ſancitum, quod in libris concilii non ſit repertum, nam vt prædictum eſt, legitur Io. vlt. multa quoque alia fecit Ieſus, quæ ſcripta non ſunt in libro hoc. potuit enim vel ab hęreticis ſubtrahi, vel ab iis, qui

maieſtati

maieſtati pontificiæ inuidebant, quemadmodū
alios quoque ſubtractos fuiſſe non incognitū eſt.

Verùm ſiquis adhuc perſpicuam hanc verita-
tem mordere niteretur, dicens, olim imperato- 214
ribus fuiſſe conceſſum, vt Pontifices ipſos elige-
rent, vt habetur in.c.Adrianus.63. diſt.et ex hoc
inferre, quòd ſi electi ab ipſis Imperatoribus pō-
tificatum aſſequebantur, quo nihil maius in Ec-
cleſia Dei videtur poſſe contingere cap. licet, de
elect.c.vbi periculum, eod.tit.in.vi. & clem. Ne
romani, eod. tit. Multo magis concedendum vi
deretur, ad eoſdem ius congregandi concilii per
tinere. Aut. Multo magis.c.de Epiſc. & cler. Re
ſpōdeas licet in primis: priuilegiū hoc ab Adria-
no, conſentiente concilio, Carolo Francorum
regi, imperatoriq; fuiſſe conceſſum. d. c. Adria-
nus, & hoc idem Leonem viii. Ottoni primo im
peratori ſeu Alemaniæ regi confirmaſſe vt habe-
tur in. c. in Synodo. lxiii. diſt. idque tum ob in-
gentes à Carolo magno pro Eccleſia res fortiter,
pieque ac feliciter geſtas; tum etiam ob nimiam
hæreticorum, & ſchiſmaticorum potentiam ac
ſæuitiem, qui ſummos præſules acriter adeò op-
primebant, vt ferè tota Eccleſia ſubuerteretur.
Quapropter catholicę religionis gubernatores
exiſtimarunt hoc pacto pontifices debere ab im-
peratoribus protegi, ac defendi, vt videre eſt in
c. vota. §. rationibus, lxiii. diſt. Poſtquàm autē
cum

215 cùm nutu Dei tādem tanta hæc hęreticorum po-
tentia cecidisset; Ludouicus ille nunquàm satis
laudatus Imperator, hæc dignitatē Ecclesiæ de-
decorantia perhorrescens, vltro huic tanto priui-
legio, sedente Paschali Pontifice, renunciauit, vt
traditum est in.c.ego Ludouicus. lxiii. dist. & in.
c.sacrorum.§.ex his, ead.dist. Præterea dicimus
non rectè colligi argumentum, si dicatur, Qui eli
gunt Pontificem, electo Pontificiam tribuunt
potestatem, & propterea maioris viderentur esse
216 autoritatis; quoniam aliud est iurisdictionem cō
ferre, in personam declaratam, & vt ita dixerim,
determinatam. Aliud est determinare, & decla-
rare personam, quæ ex collatione iam facta hu-
iusmodi nanciscitur autoritatem, vt de hoc est
tex. not. & ibi Bar. & alij in.l.vnum ex familia.§.
j.ff.de leg. ii. Vbi talis extat elegans iurisconsulti
sententia. Hæredem, qui fundum ex dispositio-
ne testatoris vni ex ipsius familia relinquere coge
batur: quamuis in eius optione sit, vnum, ma-
gisq; alium, cui relinquat. eligere; nihilominus
ex quo vnum omninò debebat eligere, nihil ei
tribuisse censeri; atque ita beneficium illud pri-
mo testatori, non autem hæredi illum eligenti
acceptum fertur. Hoc idem pari ratione est etiā
in proposita re concedendum: cùm enim Impe-
rator vnum, qui futurus esset Pontifex, omninò
217 eligere teneretur; Qui eligitur, Pontificiam po-
testatem

testatem Deo eam tribuenti,& legi ita præcipiẽti, acceptam fert, non autem eligenti, vt docuit Feli. in cap. cum R. canonicus de offi. deleg. qui enim declarat, nihil de suo tribuit, sed datum significat. l. hæredes palàm. §. si quid post, ff. de testa. simile videmus in eligentibus Imperatorem, & in Cardinalibus, qui nunc eligunt Romanos Pontifices, & tamen ipsi non solum sunt longè inferiores Pontifice, sed nulla prorsus Pontificię potestatis prærogatiua potiuntur, vt latè docui in lib. meo de Cardinalatu. q. xxii. Quare deletũ remanet illud obiectum, quod ab ista eligendi Pontificis potestate, quam Imperatores nonnũquam habuere, colligebatur. Alioqui enim in illum errorem vel facilè incideremus, Pontificiã scilicet dignitatem à Cęsare inoleuisse, & Papę præfectionem à Cæsare emanasse, qui quidem 218
primũ fuit Marsilij de Padua, qui propterea fuit damnatus in extrauag. xxii. incip. licet secundum doctrinam Apostoli, & cum denuò Io. Hus. in eundem cecidisset, fuit iterum in concilio Constantiensi damnatus. Hinc legitur in Actione iii. concilij Chalcedonensis Dioscorum quasi suspectos haberet illos patres, petijsse, vt sententiæ de ipso ferendę senatus Cæsaris pręesset, cui à patribus responsum est, haud quaquàm licere, quę ad religionem spectant, coram laicis pertractari. Hac eadem ratione fuit in Antiocheno concilio

219 constitutum, eos qui in spiritualibus adire Imperatorem auderent, esse mulctandos, vt relatum est, in ca. si quis à proprio, xxi.q.v. In octaua Synodo cap. xvii. affirmatum est, nusquàm sacros canones sanxisse, Principes seculares in concilijs conuenire, sed solos Antistites. Hoc idem fuit disputando conclusum in concilio sub Eugenio IIII. Senis indicto & congregato, vt testatur Abb. in quæst. incip. Episcopus, & Feli. in c. Apostolicę, de excep. Quid quod ipsimet laici principes palàm hoc ipsum aliquando affirmarunt. Theodosius enim ad primam Ephesinam Synodum scribens, ait, illicitum esse eos, qui non sunt ex ordine episcoporum, ecclesiasticis immisceri tractatibus. Theodosius Rex alioqui impius, id pariter testatus est; Is enim in cõcilio cõtra Symmacum Papam collecto apertè professus est, ad patres Synodi tantum spectare, quæ sequenda essent præscribere, ad se autem nihil, pręter reuerentiam, pertinere, vt habetur in §. hinc etiam xvii. distinct. sic etiam nouimus, vt iam antea dictum est. Constantinum eadem ratione in Niceno concilio multos libellos reiecisse, in quo sacerdotes accusabantur.

220 Quare vt tandem eò redeamus, vndè digressi sumus, concludendum est, Principes seculares filios esse ecclesiæ; & non pręsules: ac eis conuenire, in iis, quæ ad religionem spectant, discere po-

tius,

tius,quàm docere; & multo minus pręcipere. C. si imperator. xcvi. dist. & hāc conclusionē plenè probat Io.de tur. crem.in iii.lib.suæ sūmę.c.xxv.

Hæc igitur omnia apertissimè concludunt,robur nullum habere concilia iniussu Pontificis congregata.

Ab hac autem firmissima regula casus tollendi schismatis, & alii, qui moram non patiuntur, excipi solent. quoniam tunc ideo sine iussu Papæ concilia conuocantur,quo necessarium opportuno tēpore fluctuāti ecclesiæ tribuatur auxilium, atque id tamen fit vi Pontificiæ potestatis,vt pręclictum est, quæ ad vniuersitatem Episcoporum recidit,in illis duntaxat casibus,in quibus, periculum imminet,ne Respublica Christiana diu manens in tanto discrimine periclitetur,alia verò negotia,quæ differri possunt,futuro Pontifici relinquūtur,vt docuit Dec.in c.Osius,de elect. Vbi ait hoc ipsum in Synodo Constantiensi,de qua agimus,fuisse conclusum. Idq; Rosell.in tract.de potest.Pap. Abb.in quest.incip.Episcopus,& Card. sancti Syxti in sua summa retulisse. Faciūt ad rem tradita per Felin.in cap.super literis,de rescript. Ijs hunc in modum expositis & intellectis,iam contra prædictas cōstitutiones clarissima fiet illatio. 221

Quoniam causa,quare concilium illud Constantiense conuenerat,ea potissimùm fuit,vt schisma tum vigens tolleretur,à quo in dies aduersus iacta 222

tam Petri nauiculam impetus procellarum & turbinum magis ac magis inualeſcebãt. Idq́; tam ex bulla Io.23. in qua illius concilii indictio cõtinetur, quàm ex iureiurãdo ab eodẽ Io. ſuſcepto colligitur. Quare ſequitur illius concilii poteſtatẽ fuiſſe ad illos duntaxat caſus coarctatam, qui congregationi illi cauſam prębuerũt, extra quos illę ſunt conſtitutiones, de quibus agimus, quæ futuris indubitatis Pontificibus normã dare videntur, atq; ideo iure dicimus, eas ex defectu poteſtatis irritas eſſe & inanes. Nam cùm patres illi ſuæ iuriſdictionis limites egrederẽtur, qui erãt in tollendo ſchiſmate ob pericula imminentia cõſtituti, ab eis ędi iure ſtatuta non potuerunt, quæ ad illos præcisè caſus non pertinerent, qualia ſunt prædicta, ſiqui
225 dem à limitata cauſa limitati producũtur effectus l. cancellauerat. ff. de iis, quę in teſt. delen. cũ ſimil. ceſſante enim, quæ vrgebat, negotiorũ cauſa, quæ illi Synodo præbuerat autoritatem, illius quoque iuriſdictio ad finem perueniſſe cẽſebatur. l. adigere, ff. de iur. patr. c. cùm ceſſante. de appellat. Et ita ipſum illud conciliũ ſenſiſſe apertiſsimè conſtat, cùm multa negotia hac ratione futuro Pontifici reſeruarit, ſecundum Abb. in d. quæſt. Epiſcopus, & Dec. in d. c. Oſius. Id quod factum nunquã fuiſſet, ſi amplam & non reſtrictam putaſſent illi patres ſuam eſſe poteſtatem, argumẽto l. cum de indebito. ff. de probat. Conſtat igitur ex prædictis,

decreta illa tanquam extra casus præmemoratos 224
promulgata nullo iure suffulta iudicari debere. Neque vrget si aliquis fortè instaret dicens, Cõcilium Cõstantiense legitimũ fuisse, atq; ideo omnia illius gesta venerari oportere. Nos enim legitimũ fuisse conciliũ illud concedimus, & fatemur, sed in illis duntaxat casibus, in quibus instante necessitate ad illud deuoluta erat iurisdicendi potestas:
in aliis secus, & stant ista simul, concilium quoad 225
quædam legitimum esse, & quoad alia quædam non esse, sic Leo vir omni veneratione dignissimus gesta concilii Chalcedonensis approbauit in iis tantum, quæ sine sua autoritate non fuerant ꝑtractata, reliqua verò voluit irrita esse & inania, vt videre ẽ in eius Epistola lvii. & lix. Quamobrẽ Gelasius hoc potissimũ Leonis exemplo ductus, id quod prædiximus, confirmauit, vt in Tomo eiusdem Gelasii continetur. Quapropter iure affirmamus quicquid fuit extra negotium schismatis, & alia, quæ moram non patiebantur, à Constantiensi concilio constitutum: id totum nullius fuisse roboris & momenti. Et ratio est in prõptu: Nam sublata schismatis occasione, & dato indubitato Pontifice, patres illi sine eius autoritate cõuenire non potuissent, vt latè in præcedentibus fuit ostensum. Longè minus igitur ob aliud congregati, potuerunt Pontificiæ potestatis amplitudinem coercere, quod est plus. Idq; argu. l. relegatorum,

legitimę creati & certi Pontificis autoritati derogarent, tales autem videntur esse constitutiones quartæ & quintæ sessionis huius concilij, si eo modo, quo ab oppugnantibus Pontificiam maiestatem, intelliguntur.

Sed aliud quoque argumentum afferri contra potest. Nam etiam si cętus Episcoporũ omnium, quorum congregatione concilia cõsistunt, vt statim aperiemus, ampla quorumcunq; iudicandorum potestate perfrueretur; id quod iure optimo negatum est. Hoc tamen posito, constitutiones illæ à concilio Constantiensi eo modo decerni non potuissent. Animaduertendum enim est, vt 228.
petetigimus, iurisdictionem quæ ad concilium spectat, ad vniuersitatem habentiũ iura Episcopalia pertinere, c.j.xvij.distinct.c. satis euidenter.xcvi. distinct. vbi habetur, illicitum esse eum, qui non est in ordine episcoporum ecclesiasticis intermisceri tractatibus. Abb. in d.quæst.Episcopus, & Rosell.in tract.de conciliis. Idq; ab omnibus cõmuniter confirmatur: vt videre est per Doct.maximè Io.de Imol.in c.graue, de pręben. Hîc legi- 229
tur apud concilium Chalcedonẽse episcopos ibi commorantes, cum intellexissent nõnullos Aegyptios, qui non erant episcopi, vnà cum Dioscoro Chalcedonẽsi petiisse, vt concilio interessent, clamasse omnes cõciliũ episcoporum esse aliosq; esse eiiciendos, & ideò Leo Papa cõcilium Chal

cedonense

cedonenſe cõcilium epiſcopale appellauit. de cõ
ſuetudine tamen admittũtur etiã Abbates & ge-
nerales miniſtri ordinum religioſorum & omnes
illi, qui cùm promouentur ad dignitatem iurant
venire ad concilium,& ita factum fuiſſe in conci
lio Baſileienſi,ait Card.de turr. crem.in rubri.qui
ad concilia generalia ſint vocandi, & traditur in
cerimoniali in rub.qui habent vocem deliberati-
uam in concilio, ij autem neque ad votum deciſi
uum admitterẽtur,niſi autoritate ſummi Pontif.
accedente, ſed habentes iura epiſcopalia ſunt iu-
dices ipſo iure & vi conſuetudinis hactenus in cõ
230 ciliis obſeruatæ, tituli autem eorum, qui diuerſis
in prouinciis huiuſcemodi eccleſias poſsident
enarrantur per excellentiſsimum Alber. de Roſa
te in Rub.ff.de ſtat.ho.huc accedit, quòd ſingulæ
eccleſiæ tenentur contribuere pro impenſis, quæ
fiunt ab epiſcopis euntibus ad concilium,quia pu
blicæ vtilitati incũbunt, & hoc eſt eorum onus
præcipuum,vt docuit Abb.in conſi.vii.col.fin.in
ii.volu. Cùm verò ad Synodum illam, ſi eorum,
qui aberant numerus ſpectetur, minima Epiſco-
porum pars conueniſſet, conſequens eſt eam ni-
hil prorſus extra cauſas in concilii indictione ex-
preſſas decidere potuiſſe. Ratio eſt in promptu,
231 nam ſoli pręſentes nunquam poſſunt autoritatẽ
exercere,quæ ad vniuerſitatem ſpectat,niſi accu-
ſata ac planè certa abſentium contumacia, tunc
enim

enim cùm omnes in vrgentibus negotijs moneã tur, qui venire negligunt, ipsi se ipsos à ferẹndis suffragiis excludunt c.cum nobis olim, de elec.& eorum potestas ad solos prẹsentes recidit licet nu mero sint pauciores l.cũ nauarchorum,& ibi Bar. C.de nauic.lib.xj.ca.bonæ. & ibi Glo. & Inno.de elect.c.vbi periculum,cum ibi trad.eo.titu. in vi. facit tex.not.in §.si autem sanctissimus de ecclesi. 232
tit.vbi data negligẽtia episcopi in pijs causis exequendis,sancitum est,licere cuicunque alij omnibus modis studere,vt causæ pię compleantur,quẽ tex.ad hoc citat Bar.in l.nec quicquam.§.fi.ff.de off.procon.& leg.faciunt ad hoc tradita per Feli. in cap. cum olim, de testi. Quinimo ob aliorum negligentiam iura totius vniuersitatis ad vnum solum quandoque deuoluuntur, vt est text. not. in l.sicut,ff. quod cuius. vni. no. & in cap. si iure, lxv.distinct.vt prædiximus.Atque ideo tria in indictione concilij, ne à re proposita digrediamur, exprimi solent,scilicet causa,locus,& tempus, vt ijs omnibus publicè intellectis, contumaces penitus excludantur, & in solis præsentibus legitimũ esse concilium intelligatur, ita prædicti sapientes & diuturni mores docuerunt, qui pro lege non immeritò custodiuntur,l.de quibus.ff. de legi.

Cum igitur patres ad concilium Constantiense requisiti fuerint & citati pro sedando schismate, & procuranda inter fideles pace, vt prædictũ est,

tamen potuissent, dico etiam indubitati Pontificis accedente consensu, talia diffinire, quibus Pötificiæ maiestati detraheretur, quæ à Deo est & amplissima est, vt iam indè à principio plenè discussimus.

Et huius solidissimę cõclusionis veritatẽ apertiorem fore arbitramur, si effectus animaduertuntur, qui deinde ab illis sanctionibus hoc modo intellectis prouenerunt. Solent enim causæ ab effe 238
ctu plerunq; cognosci l.cùm de in rem verso, vbi Bart.ff.de vsur.Bal.& alii in l.si certis annis, C.de pac. cum simil. Cæterùm quid aliud, quam schis- 239
mata & magna in ecclesia Dei dissidia pepererũt? Basileiẽses enim earum autoritate potissimũ freti Eugenium IIII. sua sentẽtia de sede eiecerũt, electo in eius locum Fœlice. Tandẽ tamen nutu Dei, & Eugenio, & Nicolao eius successori vniuersalis adhæsit ecclesia, & meritò. Quàm iniqua 240
enim fuerit illa eiectio & quàm impiè tunc erexerit arrogantia supercilium, hæc ipsa per se res indicare potest. Nã (vt interim omittam pro solo casu veræ hæresis damnari posse Romanũ Antistitem, vt vidimus, cuius quidem criminis Eugenius nõ accusabatur,) dico Synodum illam pro certis 241
tantũ modo negotiis expediendis fuisse collectã, nimirum vt Græcorum & Latinorũ antiqua & notissima dissidia tollerentur, vt hæretici damnarentur, atq; vt bellorũ discrimina sedari possent,

vt notum erat. Idq; ex gestis illius cōcilij verè percipi potest, si rectè capitulum illud cōsideretur, in quo illius cōgregationis intentio declaratur. Cū
242 igitur multi Episcopi ob causas præmemoratas ad illud concilium non accesserint; qui proculdubio ad deponēdum seu confirmandum certū Pōtificem accessissent, si ad id citatio vel saltem fama aliqua præcessisset, quomodo soli illi præsentes eiecto Eugenio, ad quam rem nō erat indictū concilium, nec etiā fama vlla præcesserat, iniquissimæ temeritatis crimen effugient? Non enim vi propriæ potestatis id potuerunt, cùm ipsi essent numero pauciores, quibus nō licet autoritate propria totius vniuersitatis iura exercere, vt paulò antè probauimus. Non etiā vi deuolutæ ad eos potestatis id potuere, cum absentes ad id requisiti non fuissent, atque ideo veluti contumaces à suo iure non cecidissent. Non postremò vi mandatæ à Pōtifice Max. plenæ autoritatis, cùm ad certos alios tantum casus fuerit coangustata, extra quos eorū potestas non egrederetur, vt paulò antè narrauimus referentes talem à Leone latam fuisse senten-
243 tiam, & à Gelasio confirmatam. Quare vi nullius autoritatis Basileienses illi talem ac tantā sententiam protulerunt. Nil mirum igitur si iste pestiferi schismatis euentus ab illis constitutionibus male intellectis, tanquàm fructus ab infecta radice proueniens, statim fuit communi fidelium con-

sensu

ſenſu reprobatus. Neque ita multò poſt, aliud 244
ſchiſma contra Iulium II. originem traxit, vt vi
dere eſt per Dec. in conſi. clj. & tamen non mo-
dò Iulius, ſed etiam Leo x. eius ſucceſſor à tota
Chriſtiana Repub. venerati fuere & coram Leo-
ne Cardinales, qui contra Iulium inſurrexerant, 245
ſe palàm ſchiſmatis reos profitentes, illud piacu-
lum abiurarunt. Ex quibus omnibus luce clarius
conſtat, tum validiſsimis rationibus à nobis ad-
ductis, tum malis euentibus ob hoc ſubſecutis, tũ
etiam vniuerſalis eccleſiæ conſenſu, prędictas cõ
ſtitutiones, ſi contra Pontificiam poteſtatem in
telliguntur, minimè ferri potuiſſe: & in eis con-
dendis Dei ſpiritum non adfuiſſe. Huc accedit, 246
non deeſſe magni nominis viros, qui teſtantur,
quo tempore decreta illa promulgata fuere, vnã
tantum ex tribus ſectis, quæ tres illos, qui ſe pro
Pontificibus gerebant, ſequebantur, interfuiſſe,
cum nondum reliquæ duę conueniſſent; affir-
mantque, propterea Franciſcum Zabarellã Car-
dinalem, dum in concilio Conſtantienſi illã con
ſtitutionem publicaret, legere noluiſſe partem il
lam, quæ eſt de reformatione capitis & mẽbro-
rum, tãquam, quę ſurreptitia foret, ita Panor. ait
in quodam ſuo tract. nondum excuſſo, in quo de
clarauit, quid de concilio Baſileiẽſi ſentiebat, &
alii celebres autores id confirmarunt, quod etiã
ex eo vel maximè comprobatur, quoniam dein
ceps

ceps quando aliæ quoque ſectæ ad Synodum acceſſerunt, denuò fuit indictum concilium, vt legitur ſeſsione xxxv. ex quo conijci poteſt, illoſmet patres ſenſiſſe, cõcilium ante illam indictionem legitimum non fuiſſe: & ex mente Ioan. de turr. crem. in lib. ii. ſuæ ſummę c. xcix. rurſus obiicitur, decretum illud non fuiſſe in ea forma promulgatum, vt generaliter omnem Synodum cõplecteretur, ſed eam tantum, quæ ad tollendum illud ſchiſma conuenerat. Atque ideo earum cõſtitutionum inualiditas tanto magis eſſet manifeſta. Et ideo Card. Iacobatius in tract. de concilio lib. v. pagina 304. multas rationes adducit, quibus oſtendit, bonum eſſe ſi dictum decretum nullius fuiſſe roboris & momenti declararetur: ad quod accedãt ea, quæ habentur per Io. de turr. crem. in d. c. xcix. vbi multa notatu digna cõtra illius decreti validitatem inueniuntur: quæ breuitatis gratia præteribo.

247 Nec vrget ſi quiſpiã fortè alio exceptionis genere vteretur, obiiciens; Martinum v. certum iã & indubitatum Pontificem geſta illius concilii confirmaſſe: Nam ab illa confirmatione noſtra hæc opinio confirmatur, ſi enim decreta illa omnia (exceptis caſibus in quibus eccleſiæ periculũ imminebat) irrita non fuiſſent ob ſupremæ defectum autoritatis, Patres illi non affectaſſent, vt à

248 certo iam Pontifice approbarentur. Qui enim

ſanus

ſanus eſt non indiget medico. Matth. 9. & c. ad huc inſtant, de pœnit. diſt. iii. Cũ autẽ Martinus eis duntaxat robur addiderit, quæ fidei ſunt, vt in confirmatione legitur, illud ſequitur, vt ali a omnia in ſua permãſerint infirmitate, argu. l. cũ prætor, ff. de iud. Præterea etiam ſi Martinus vo luiſſet nullo habito diſcrimine omnia cõfirma re, id in ſucceſſorũ præiudicium, qui parẽ habẽt poteſtatẽ, facere non potuiſſet. Ea tamẽ, quæ fi
dei ſunt, excipio, quibus ſucceſſores etiam aſtrin 249
gũtur, in reliquis ſecus, cũ nemo poſsit quicquã detrahere amplitudini Põtificię poteſtatis, quæ à Deo eſt, vt in prima huius operis parte decla-ratũ eſt. Et ſi quis cauſam exquirat, cur ĩ fidei ne gotio ſucceſſores aſtringãtur, ĩ reliquis verò nul lũ ipſis prẹiudiciũ fieri poſsit, eã eſſe dixerim, ꝙ ea quæ fidei ſunt, nõ ſolius Papę, ſed Euangelij ſunt potiſsimũ autoritate ſubnixa. & quãuis Pa pa, qui eſt sũmus in eccleſia Dei miniſter, ea de clarãdi pleniſsima poteſtate fungatur, vt in præ
cedẽtibus viſum eſt. Ille tamẽ, qui declarat nihil 250
noui cõſtituit l. adeò, §. cũ. quis, ff. de acquir. rer. dom. l. hęredes palã, §. j. ff. de teſtam. Quare hu-iuſmodi conſtitutiones euãgelicæ potius, quàm Pontificię nũcupantur, & ideo non mirum eſt, ſi etiam ſucceſſores, immo etiam ipſimet Ponti
fices talia declarantes aſtringuntur, quoniã ſtatu 251
ta fidei ſunt immutabilia; nã aliter plures fides

concede-

concederemus,& vnum respectu eiusdem diffini tionis hæreticum esse posse, alterum non posse, quod illæsa veritate dici non potest, cùm tota ec clesia vnam tantum fidem confiteatur, vt notum est. Hæc verò cessant in iis, quæ ad fidem non per tinent, nam cùm Pontificis potissimũ autoritate nitantur, iniquum est, alios Pontifices, qui eiusdẽ
252 sunt potestatis, ab eis cogi. Cęterum si quis rursus instaret dicens, hoc ipsum, quod Papa in certis ca sibus concilio parere teneatur, ad fidem spectare: ac propterea illud sequi, vt cum à Martino fuerit approbatum, etiam successores eius astringantur. Respondeo Martinum illa duntaxat cõfirmasse, quæ principaliter erant de fide. Qualia erant ea, quę contra Ioannem Husiũ declarata fuere, non autem hæc, quæ per quandam consequentiam ad fidem trahuntur. Idq; argũ. l. si quis nec causam. cum ibi tradit. ff. si cert. pet. quod quidẽ ex gestis eiusdem concilii confirmatur. Nam prædictæ cõ stitutiones, quæ ad Pontificiam attinent potesta tem æditæ fuerunt antequam decreti essent iudi- ces, qui fidei negotiis operã darẽt, illud enim iiii. & v. hoc verò in vi. sessione fuit ab illis patribus cõstitutum. Atq; hinc manifestum est, ipsam Sy nodum sensisse, fidei causam ab illa fuisse seiun- ctam, argum. l. si idem, C. de codicil. Quid? nõ ne hoc ipsum dilucidè habetur in eadem cõstitutio ne à Constantiensi concilio ædita, & in Basileiẽsi repitita,

repetita, de qua nunc agimus? in qua declaratum est quęcunq; concilio esse subiectum in iis, quæ pertinent ad fidem, & ad extirpationem schismatis, & ad reformationẽ ecclesiæ in capite, &c. Ex 253
iis enim patet negotiũ fidei distare à negotio reformationis ecclesiæ in capite & in mẽbris, quoniam id copulę, Et, quę ibi posita est vis exposcit, quæ propriè inter diuersa poni solet, secundum Glo. approb. ĩ rub. ff. de iur. & fac. ign. & in c. querelam, de simon. faciunt not. in c. in plerisque, de elec. & per Abb. in prooem. Gregorii. Et licet aliquando contrarium inueniatur, hoc tamen communiter fit, & ista est propria huius copulæ significatio, à qua discedere non licet, nisi vbi de con- 254
traria mente disponẽtis cõstaret. l. nõ aliter, ff. de legat. iii. & l. fi. C. de his, qui ven. ętat. impetr. atq; ita patet, ista negotia fuisse tãquam diuersa, & separata, in hoc ipso loco ab illisĩmet conciliis intellecta. Et mehercule dici vlla ratione non potest, negotium, in quo de deponendo Pontifice ob aliam causam, quàm ob veræ hęresis crimen ageretur, propriè esse negotium fidei, nisi fortè ad id, secundum quid; & per quandam, vt diximus, cõ-
sequentiam traheretur. Verba autẽ de ea re sunt 255
semper interpretanda, quæ non secundum quid, sed purè & simpliciter est talis. l. hoc legatũ, ff. de lega. iii. tradit Soc. in cõsi. xlvii. in i. vol. Prætereà rectè potest hoc argumentum reflecti, atq; ita cõ

cludi,aut hoc negotiũ ad fidem pertinet,aut non: si fidei est,illud sequitur, vt cum ea,quæ ad fidem attinent mutari nequeant, vt paulò antè probatũ est.Id neque à Constantiensi concilio statui,neq; à Martino potuerit confirmari, cum potestatem Pontificis Maximi absolutã esse, & nullo limite coarctatam sæpè iam ante illa tempora fuerit & Pontificum sanctionibus,& conciliorum decre-
256 tis,atque ipsa consuetudine declaratum, vt inter alia concilium Florentinũ in diffinienda hac amplitudine potestatis apertissimè affirmauit, dicẽs Papam à Christo regendi & gubernãdi vniuersalem ecclesiam potestatis plenitudinem accepisse, quemadmodum & in gestis ęcumenicorum conciliorum & sacris canonibus cõtinetur.Ex quibus patet,ita testante cõcilio,anteactas Synodos ęcumenicas,& sacros canones hoc multoties & pariformiter statuisse.Idq́; in prima parte huius ope-
257 ris plenissimè cõtinetur. Si verò hoc fidei negotium nõ est,vt supra docuimus, atq; hoc idem ipsę Cõstantiensis & Basileiẽsis cõcilii sanctiones(vt prędiximus)aperuere, quas proximè considerauimus,consequens est, Martini successores,qui pari Imperio perfruũtur, vllo pacto coerceri ꝑptereà nõ potuisse.l.nam magistratus.ff. de arbit.c.inno
258 tuit. de elect. Et ita ex omni parte liquet, quòd quantò magis contra Romanæ sedis itur autoritatem,tanto,magis ea more puri auri fit illustris,

& prędi-

& prędictarum constitutionum inualiditas innotescit. 259

Verùm quia nostri moris non est, contra sanctiones patrũ insurgere, nisi vbi nos ipsa veritas, & religionis amor impellit, ideo cogitabam eas rectius posse interpretari, & rem ad concordiam adduci, cum aliàs fuerit (ni fallor) illorum patrum intentio. Quod enim in eis legitur, quencunque etiam dignitate Põtificia pręcellentem, & illius, & cuiuscũq; alterius concilii legitimè congregati pręceptis parere oportere in ijs, quæ ad reformationem ecclesię in capite & in membris attinent; dicimus verba hæc ad duplicem trahi posse intellectũ, vt scilicet, vel distributiuè, vel collectiuè, accipiatur: Si distributiuè, hoc est quòd etiam in reformatione cuiuscunq; membri & ecclesię particularis Põtifex cõcilio sit subiectus. Hoc modo prorsus Pontificia maiestas destrueretur, si cõcilij cõstitutio ad vnum tantum membrum attinens à Pontifice Maximo tolli non posset. Ita enim & constitutiones innumeræ, & sanctorum traditiones, atque ipsa consuetudo, à quibus omnibus contrarium astruitur, euerterentur. Quin illa quo- 260
que Synodus sibimet repugnaret, quæ in damnãdis capitulis Ioannis Hussij declarauit, Romanã ecclesiam supra quascunque alias potestatem habere: atque hoc pacto se ipsam statim oppugnaret contra l. nã ad ea. ff. de cond. & demonst. Prę-

tereá ista cōcilij potestas supra Pontificē post tot sæcula ita repente gigni nō potuit, sed opus erat; eam iam inde ab initio nascentis ecclesiæ semper fuisse, atq; eo demum tempore declaratam, quod quantum distet à verisimili nemo ambigit: cùm tot anteacta cōcilia, tot veterum decreta, tot illustrium virorum documēta, atq; ipse deniq; vsus
261 contrarium semper cōstantissimè declararint, ac nefas sit credere, veritatem hanc, quę suaptè natura dilitescere diu non potest, in concilio tantum Constantiensi post mille & quadringētos annos
262 & amplius fuisse detectam. Hæc enim, quę à verisimilitudine adeò deflectunt, tāquam falsa reiici debent teste Aristo. i. Ethic. & Bal. in l. i. C. de ser. fug. facit l. non est verisimile, ff. quod met. cau. cū
263 simil. Quare concluditur, illa verba de capite & mēbris distributiuè exponi vllo pacto nō posse, quoniam iste intellectus meritò posset à sapiente redargui, atq; ideo est reijciendus, l. Saluius Arist. ff. de legat. pręstan. Si verò ea, vt necesse est, collectiuè explicētur; hoc est, vt in reformatione capitis & membrorum simul, concilio Pontifex parere teneatur (vt etiam verba eius constitutionis indicant, quæ hoc sermone vtitur, Generalem reformationē ecclesię Dei in capite & in mēbris.) Tunc ab aliorum non videretur discrepare sententia, qui iampridem ante concilium Cōstantiēse
264 affirmarunt, ea, quæ ad vniuersalem ecclesiæ statum

tum pertinent, absolutè & simpliciter à summo Pontifice abrogari non posse, quoniã hoc pacto status ecclesiæ decoloraretur, secundum Glos. in c. proposuit, de conces. prębẽ. Glo. in § nisi rigor, j. q. vii. Inn. in c. inquisitioni, de sent. excommun. Archid. in ca. sunt quidam, xxv. q. j. Cardi. Zab. in consi. cxlvii. & in consi. cl. in fi. Abb. in c. significasti, de elec. & in q. Episcopus; & multi alii hoc idem senserunt, quamuis ego cum eis non ita facilè sentiam. Verùm esto, negari non potest, quin decretum, quod vnà & membrorum & capitis reformationem cõplectitur, ad vniuersalem ecclesiæ statum pertineat, atq; ita constitutio illa nihil noui penitus contra Pontificem attulisset, vt prædicant ij, qui perspicuam hanc veritatem audent oppugnare. Præterea memoratu dignum esse cẽ 265
seo, verba illa, Ad reformationem ecclesiæ in capite & in membris, referri oportere tãtummodo ad casus ratione hæresis aut schismatis contingẽtes, cùm tunc desit verus Pontifex, cuius pręcipuũ munus est, ecclesiam reformare: atq; ideo quod ibi de capite dicitur, intelligendum est, de capite dubio & incerto: non autem de indubitato & vero. Vbicunque enim in oratione qualitas aliqua 266
specialis exprimitur, ac deinde sermo subsequitur generalis, aiunt iuris interpretes, generalitatem hanc à qualitate sermonis præcedentis debere restrĩgi, l. fi. §. cui dulcia, ff. de trit. vin. leg. Bar.

in l.

in l.ſed & ſiquis,§.fuit quæſitum.ff.ſi quis cau.& vt latiùs paulò poſt declarabitur. Hoc autē ratio ne valida confirmatur: cùm enim hîc de reſtringenda veri ac certi Pontificis ditione tractetur, quę à Deo eſt, & nullo limite coarctata, (vt iam ſæpè diximus) ſequitur materiam hanc reſtringibilem eſſe,& ſtrictè,quātum fieri poteſt,ex iuriſ-
267 conſultorum ſententia interpretandam. Quapropter cum iſta verba ad dubium & incertum Pontificem referri poſſint, non debent vllo pacto ad certum & iudubitatum extendi l. cum quidā, ff. de lib.& poſt.c.odia,de reg.iur.in vi. Abb. in c.ſe
268 des,de reſcrip. Faciunt ad rem hanc trad. per Cōpoſt.& alios in c.cauſā quę,de reſer.vbi not.aiūt, beneficiū alicui collatū à Papa nō obſtāte collatione alteri facta,ītelligēdū eſſe de collatione inualida,nō aūt devalida: Hoc idem ſequitur Alex. in cōſ.cxxv.viſo titulo,col.ii in.ii. vol.& in conſ. xxxv. viſo proceſſu,col.iiii.in iiii.vol. Iaſ.in l.fin. col.v.ff.de conſt.princip. Dec.in c.i.de reſcrip. & Crauet.in cōſi.xciii. Dico amplius, verba iſta omnino verum Pontificem complecti non potuiſſe
269 Quoniam ſermo quantumcunque generalis nūquam ad ea porrigitur, de quibus in ſpecie diſponere non poſſet. c.tuę,de decim. & ibi Hoſtiē. & Ant.tradiderunt Alexand.in conſ.cxlj.in iiii. vol. vbi ex hoc limitat Glo.ſingu. in l. promittendo, ff.de iur.dot. quæ optimè rei propoſitæ applican

tur

tur. Sed in ſpecie illa conſtitutio certi Pontificis poteſtatem imminuere, ac ei pęnas iniungere nõ potuiſſet, vt latè in pręcedentibus fuit oſtenſum, ſequitur ergo, vt iſte caſus certi Pontificis in verbis illis generalibus minimè comprӕhendatur.
Nam verba etiam impropriè accipiũtur, ne actus 270
ad irritum deducatur, l. ſed & ſi poſſeſſori, §.j.ff. famil. herciſc. tradit Alex. in conſi. ccxlviii. in vi. vol. & Bald. Nouel. in tracta. de dote in xliii. priuilegio vbi citat tex. Glo. & Doct. in l. quęſitum, §. ſi ſeruus, ff. de legat. i. Neque deterrebor ſi fortè huic opinioni obiiceretur, conſtitutionem illã de vero quoque Pontifice ſenſiſſe in illis verbis,
etiam ſi dignitatis Papalis exiſtat. Quoniam ver 271
ba ſunt ſecundum materiam ſubiectam intelligẽda. Cum autem & tempore illius conſtitutionis nullus certus Pontifex haberetur, ac etiam cum illa conſtitutio in futurum de ſchiſmate & fidei negotio pertractet, debent illa verba ita explicari, vt de exiſtentibus in quaſi poſſeſsione Pontifi
catus ſenſerint, qui pro legitimis ac veris poſſeſ- 272
ſoribus haberi ſolent, donec contrarium oſtẽdatur. §. commodum, Inſtit. de interd. Ang. in l. qui interrogatus, ff. de pet. hęred. iſta enim proculdubio fuit illorum patrum ſentẽtia, qui hӕc omnia potiſsimum egerunt, vt illos de Pontificatu certantes è ſedibus occupatis eiicerent, vt latius infra aperietur.

Verum

Verum etiam si cōstitutionem illam de verò ac certo Pōtifice sensisse cōcederemus, propterea tamen Pontificiam potestatem imminutam esse haud concedimus: per quam diligenter enim (obsecro) illius verba considerentur, quæ de reformanda ecclesia in capite & in membris disponunt: quoniam de reformatione duntaxat ad mores pertinēte ea arbitror esse intelligēda: Id quod nihil nobis obesse poterit, vt statim probabitur.

273 Hoc autē à sufficienti partium numeratione probamus, quod argumentum in iure validum est l. ex maleficiis, §. hęres, ff. de actio. & obli. l. patre furioso, ff. de his. qui sunt sui vel alię. iur. habetur in c. per tuas, de sentē. excōm. & in c. si vir, de cog.

274 spir. In primis autem sciendum est, quòd reformare nihil aliud est, quàm rem aliquam in nouam formā traducere, vt ait Glo. in l. vectigalia, ff. de public. Aut igitur volumus ecclesiā reformari, & ita in nouam & insolitam formam trāsferri, quo ad caput & membra, hoc est dignitatem & eorū simul omnia priuilegia commutādo, & hoc fieri nō posse deciditur in c. priuilegia, primò & ii. xxv. quęst. ij. hoc enim pacto status vniuersalis ecclesię decoloraretur, si ea quæ hactenus ab Apostolis & eorum successoribus nobis tradita sunt, destruerētur, quod fieri non licet c. quæ ad perpetuam, & c. sunt quidam, xxv. quæst. j. c. & si illa, j. quęst. vii. Aut volumus prædicta applicare ad reformatio-

nem

nem eccleſiæ in capite ſimul & in membris, hoc
eſt prælatos omnes & ſimul ipſum Pōtificem de
ſedibus eiiciendo, & hoc longe minus fieri poſſe
cōcedimus, ratione & iuribus pręmemoratis, ita
enim totum eccleſiæ Dei ædificiū radicitus euel-
leretur, id quod vſq; adeò abſonum & irrationa-
bile eſt, vt vix cogitari poſsit nedū ſtatui. Aut vo
lumus vi prædictorum verborum ſolum caput,
hoc eſt, ipſum Romanum Pōtificē (loquor enim
de indubitato, nō autē de hæretico, ſchiſmatico,
vel intruſo) accuſari ac deponi poſſe pro obiectis
ei criminibus, & hoc ſimiliter fieri non poteſt, cū
paulò ante docuerimus, verba illa de capite & mē
bris, diſtributiue, ac ſeiunctim explicari non poſ-
ſe, ſed collectiue tantum, vt etiam vis illius copu 275
lę, Et, expoſcit, quæ ęque principaliter copulata
coniungit ſecundum Bar. in l. Seię, §. Caio, ff. de
fund. inſtr. & Abb. in c. cū Marthę, de celebr. miſſ.
Quid igitur eſt reliquum? niſi vt neceſſariò fatea
mur, verba illa de reformatione morū eſſe intelli
genda, & de iis, quæ ad bene beateq; viuendum,
& ad communem fidelium vtilitatem attinet?
quo caſu concedimus, Pontificem ea debere tan
to diligentius cuſtodire, quantò ipſe in dignitate
omnibus aliјs antecellit, cùm maiora faciat vitia 276
peccatorum ſublimitas peccantium ca. nulli fas.
xxv. q. j. & l. omne delictum. ff. de re milit. Ad of-
ficium enim ſummi paſtoris potiſsimum ſpe- 277

ctat, omne, quod irreprachensibile est, sua summa potestate defendere c. omne, xxv. quæst. j. cùm potestas ei data fuerit in ædificationem & non in destructionem, vt ait Apostolus, cuius contrarium ageretur, si huiuscemodi statuta conciliorum à Pôtifice pro libito voluntatis euerterentur c. si ea,
378 xxv. quæst. ij. Sed hîc animaduertẽdũ puto, quòd nihil propterea Pôtificię detrahitur potestati, idq; duplici ratione ostenditur. Quarum prima est, quoniam certus Pontifex eis non obediens propterea tamen puniri nõ posset, nisi forte declinaret à fide, vel esset intrusus, vt iam sæpè dictũ est, sed ei tantùm à concilio resisti posset, ne ecclesiã Dei cõfundat, vt vtar verbis Panor. qui hanc partem probauit in quęst. incip. Episcopus, citat Inn: in c. quanto. de cõsuet. Ita enim & Paulus restitit in faciẽ Petri ad Gal. 2. & in c. Paulus, ii. quęst. vij. Neque vrget si forte diceretur sanctionem illam contrarium sensisse, cùm pœnas non parentibus iniungat, etiam si talis Pontificia potestate fungatur, quia hoc iamiam cõfutabitur argumentum.
279 Altera ratio est, quòd illæ constitutiones loquuntur de concilio legitime congregato super pręmissis, legitime verò cõgregatum concilium dici nõ potest, nisi quando certus & indubitatus Pôtifex suam ei præbet autoritatem, vel eo deficiente negotium ita vrgeat, vt futuro Pontifici nequeat reseruari, quo casu propter instantem necessitatem

eius

eius poteſtas ad concilium recidit,cuius autorita
tis vi,cum ibi omnia conſtituantur,& in concilio
tanquam caput in membris, & anima in corpore
vigeat,conſequens eſt,in his caſibus dici non poſ
ſe, concilii poteſtatem Pontificia potiorem eſſe.
Niſi forte etiam dicere velimus, hominem eſſe
anima nobiliorem, cum conſtet hominem ſine
anima eſſe non poſſe, eamq; totius hominis par-
tem eſſe præſtantiorem:quę quidem partis ad to
tum comparatio etiam Philoſophis videtur ille- 280
pida.Cum enim ex connexione,quę eſt inter Pō
tificem ſeu pontificiam poteſtatem, vt patres in
Synodo exiſtentes corpus concilii, atq; ita quod
dam totum conſtituatur conſequens eſt, vt to-
tum,non ſit aliud à parte ſecundum Gloſ.not. in
c.nullus inuitis,lxi.diſtinct. tanta etenim conne- 281
xitatis eſt vis & potentia, vt plura pro vno & eo-
dem habeantur,& iure non diſpari iudicentur.l.
vulgaris,ff.de fur.C.vulgaris, de pœnit. diſtin. i.
proinde continentia ædificij cenſentur ædificiū
cum eo,cui cohærent.l.ii.&l.ædificia,ff. de verb.
ſigni.c.ſi ciuitas,de ſent.excommu. in vi.Faciunt
ad rem, quę habentur in l. voluntas, C.de fidei-
comm.in c.i.de conſecr.eccle. vel alt. & in cap.ſi
quis contumax,xvii.q.iii.Ex quibus omnibus li-
quere arbitror quàm īpropriè diſputetur quęnā
ſit maior Pontificis vel concilij poteſtas cum Sy
nodus ſine Pontificia poteſtate conſiſtere non

posſit.

282 Nunc ſupereſt, vt obiectionẽ illam diluamus, quam nuper de pœnis in illa conſtitutione contentis tetigimus. Reſpondeo enim debere perquàm diligenter animaduerti, tria eſſe negotia illa, quę in ipſa conſtitutione memorantur, ſcilicet negotium fidei, negotium ſchiſmatis, & negotium reformationis eccleſię in capite & in mẽbris. Propterea cùm ibi ſtatuatur, quemlibet cuiuſcunq; dignitatis, etiam ſi Papalis exiſtat, parere debere concilio ſuper præmiſsis legitimè congregato, & contrafacientes eſſe pœna condigna plectendos: Dico id rectè fuiſſe ſancitum, ſi tamen eius intellectui hoc moderamen ita iure cõgente adhibeatur, ſcilicet, vt ſingula ſingulis congruè referantur, hoc eſt, ſi de inobedientia inferiorũ conſtabit, ipſi in quocunq; caſu & nullo habito diſcrimine puniãtur, cùm id ratio ſubiectio-

283 nis expoſcat. Si verò de Põtifice Maximo ageretur, tunc id ſanè intelligendum cenſeo, vt puniatur in caſibus ibi pręmemoratis, in quibus id iure fieri liceat, hoc eſt, ſi fortè in primo illorũ caſuũ, qui ad fidem ſpectãt, Põtifex aberraret, puniri debet, c. ſi Papa, xl. diſti. Idem ſi in ſecundo caſu ibi præmiſſo duo de Pontificatu certantes peccarẽt, quia eiectionis pęna poſſet iniũgi. c. ſi duo, lxxix. diſt. Idem ait Bal. in c. olim, in fi. de reſcrip. & Feli. in c. ii. de pręſcrip. Et hæc fuit potiſsima cauſa

illius

illius congregandi cōcilii propter ſchiſma, quòd illis temporibus vigebat cum maximo fidelium detrimento, vt paulò poſt aperietur. Similiter Papa puniri poſſet, ſi in tertio & vltimo caſuum ibi compræhenſorum à iure deflecteret, ſi fortè circa reformationem capitis & membrorum aliquid à concilio decerneretur, vtputa, ſi Pontifex pe- 284
cunia electus, & intruſus, omneſq; in eum pertinaci voluntate conſentientes pœnis debitis ſubijcerentur. Nam tunc etiam ipſe Antiſtes de ſede eiici poſſet. c. ſi quis pecunia, lxxix. diſt. & hoc ſce- 285
lus in hac Synodo Conſtantienſi obiectum fuiſſe Ioanni 23. teſtatur Fulg. qui illi cōcilio interfuit, vt etiā retulit Iaſ. in l. Barbarius, ff. de off. prætor. vbi de Papa hoc modo electo aliter videtur ipſe ſentire, & non benè. Nam quemadmodum 286
Papa canonicè electus (teſte Bal.) eſt quaſi Deus in terris: ita contra ius ipſum ad ſupremam hāc dignitatem euectus, quodammodo Dæmō aliquis eſſe cenſetur. Hæc Bal. quem retulit Felin. in cap. ego N. col. ii. de iureiur. Atque illa opinio ex iis etiam refellitur, quę latè in libro de Cardinalatu à nobis ædito diſſeruimus in illa quæſtione, Quales in Pontificis electione eſſe debeant Cardinales. In aliis ergo caſibus, prętrer præmemoratos, Pontifex non obligabitur; niſi vt ei à concilio reſiſti queat, vt proximè fuit oſtenſum. Nec repræ- 287
henſibile eſt exiſtimādum, ſi eadem verba in illa

conſtitu-

conſtitutione, vno contextu prolata, varios, à diuerſitate rationis recipiāt intellectus. Id enim iure optimo fieri poſſe legiſlatores ſępiſsimè tradiderūt, vt videre eſt in l. manumiſsiones, ff. de iuſt. & iure. & in l. nā hoc iure, ff. de vulgar. & pupill.
288 verba enim quantumcunque generalia reſtringi ſolent, ne abſurdam expoſitionem admittere cogantur. l. ſiue hæreditaria, ff. de ñegot. geſt. l. nā abſurdum, ff. de bon. liber. iunctis alijs, quę plene habentur per Decium in cap. cū inter, de except. & per Abb. in conſil.. xlvij. in ij. vol. Hinc etiam contrarium illud reiicitur, quod forte obijci poſſet,
289 ſcilicet, verbū illud, Parere teneatur, quod in illa conſtitutione poſitum eſt, & quandam ſubiectionem videtur ſignificare, tam ad Pontificē quàm ad alios eſſe pariformiter referēdū, iuribus vulg. Nam illud quoad ipſum Pontificem (extra caſus per nos paulò ante enucleatos) accipietur improprie: & quoad alios proprie, id quod, vbi hoc ratio poſtulat, fieri ſolet, vt docuit text. & Glo. in l. ii. ff. de offic. proconſ. & text. not. in c. ab excōmunicato, & ibi Zabar. de reſcrip. & in c. cū dilectus, vbi Abb. de conſuet. cū multis aliis, quę per And. Sicul. adducuntur in cōſ. xxxiiii. & in conſ. xliii. in ii. vol. Ad prædicta omnia accedat, ſi hoc modo illa Conſtantienſis cōſtitutio explicetur, nec iuri communi, nec veterūm conciliorum decretis, neque conſuętudini diuturnis moribus confirmatæ

derogatum

derogatum iri,quibus omnibus aliter expoſita re pugnabit. Nouimus autẽ interpretationẽ illam, 290
quæ iuri conformis reperitur,tanquam maiori fa uore digniorem,ſemper eſſe cæteris pręferendam vt habetur in d.cap.cum dilectus,cũ Gloſ.not.de conſuet.& in c.ſtatutũ,iuncta Gloſ.de pręben.in vj. Alexand.in cõſ.lxxxiii.in ii·vol.& Feli.in c.cũ acceſsiſſent.de cõſtitut. Alia quoque ratio afferri 291
poteſt: nam ſi quod negatum eſt,nec concedi po teſt, illa conſtitutione Pontificia poteſtas reſtrin gi etiam potuiſſet,non tamen ex ea ita poſita cõ-iici ea res deberet, cum enim ibi in conſtitutio-ne illa tres caſus proponantur, ſuper quibus ſta-tuere intendebat,fidei,ſchiſmatis,& reformatio-nis eccleſię in capite & in membris:dicimus,cum in primo caſu ad fidem pertinente ſecundum ius commune cõſtituerit d.c.ſi Papa.& ſimiliter etiã in ſecũdo caſu.ſcilicet ſchiſmatis, à iure cõmuni nõ declinauerit d.c.ſi duo. Ita pari ratione cõſtitu tionẽ illam etiam in tertio caſu de reformatione capitis & membrorũ ibi copulatiuè annexo nihil noui penitus attuliſſe,ſed ſecundùm ius antea vſi tatum diſpoſuiſſe, vt in pręcedentibus declaratũ 292
eſt, quoniam à maioribus noſtris accepimus, vt prædictum eſt,vnam partem ex pluribus copula-tis debere à qualitate aliarum, quæ ei coniunctæ ſunt, reſtringi ac declarari, vt ait Rom. in conſil. ccxxx.incip. pręmiſſorũ Alex.in d. conſ.ccxlviii.

in vi.volu.Soc.in conſ.xiii.in iii.vol.& Mar.Soc.
Iunio.in cõſil.cxii.in i.vol.Facit text.not.in l.fin.
§.cui dulcia.ff.de trit.vi.leg.& ideo ſic rectè colli
gitur, ibi in i. & ii. caſu decretum illud à ſacris &
antiquis conſtitutionibus circa Pontificiam po-
teſtatem nõ diſcrepauit,igitur & hoc idem in iij.
caſu eſt coniiciendum: vt hac ratione ſimilem ca
ſum decidit Soc.in cõſil.cclxvj.col.x.in ij.volum.
293 Non prætermitto,interpretationem illam eſſe ſẽ
per accipiendam, qua contrariæ opiniones ad cõ
cordiam adducuntur,vt docuit Alexãd. in conſ.l.
in vii.volũ.& Soc.in conſil.lxvi. & in conſil.cxii.
in primo volum. Cum autem noſtræ huius fœde
re diſtinctionis ita fiat,quoniã & illarum conſti-
tutionum inanitas,& abſurdi intellectus reijciun-
tur,iure dici poteſt,eam non debere à ſapiente re-
dargui.Et profectò ſi illę ſanctiones introſpiciun
tur,facile intelligitur,eas potius declarare, quàm
noui aliquid ſtatuere voluiſſe,ſcopus enim & prin
cipalis illorum patrum erat intentio ſuper tollen
do illo ſchiſmate conſtituta. & propterea totis vi
ribus elaborarunt, vt cunctis fidelibus innoteſce-
ret,ibi legitimum eſſe concilium, cui etiã Ponti-
ficia maieſtate pollentes parere cogerentur, quo
poſſent certantes de Pontificatu de ſedibus eijce-
re,& optatam vnitatem fidelibus tãdem reſtitue
re,prout annuente Deo factũ fuiſſe nouimus, &
ideo ſtatutum illud non modò fuit in quarta ſeſ-
ſione

ſione promulgatum, ſed etiam in quinta repetitum. Non igitur ſanctiones illę ſunt pręter condi 294
torum mentem contra certum & indubitatum Pontificem afferendæ, argumento l. non omnis, cum ibi trad. ff. ſi cert. pet. Mens enim diſponentis eſt in quibuſcunque diſpoſitionibus potiſsimum attendenda, vt latè habetur per Soc. in con ſilio lviii. in j. vol. & per alios alibi ſæpè. Et iſta cõ cluſio (ni fallor) Florentini cõcilii autoritate pro batur: cum enim ibi ſit diffinitum, toto illorum Græcorum & Latinorum Antiſtitum annuente conſeſſu, Romanum Præſulem in Petro regendi & gubernandi vniuerſalem eccleſiam poteſta tis amplitudinem accepiſſe, quemadmodum etiã in geſtis ęcumenicorum conciliorum & ſacris ca nonibus continetur, duo hîc puto eſſe animad- 295
uertenda: Primum eſt quod illa Synodus anteacta concilia indefinitè commemorans intellexit, ea omnia huius poteſtatis amplitudini conſenſiſſe. l. ſi pluribus, ff. de leg. ij. cum ſimil. in quibus ſermonem indefinitum vniuerſali æquipollere traditum eſt: atque ideo hoc etiam de Conſtan- 296
tienſi concilio, quod eſt ipſo Florentino vetuſtius, intellexit: qui enim omne dicit nihil prorſus excludit. l. Iulianus. ff. de lega. iii. Alterum verò, quòd illa Synodus ſenſit, id eſt, ſcilicet in materia Pontificię poteſtatis à ſacris Pontificum de cretis nuſquam concilia diſcrepaſſe: Cum enim

Synodus hæc verba proferat: Quemadmodum etiam in gestis œcumenicorum conciliorum & sacris canonibus continetur perinde est, ac si diceret, in re proposita canones & concilia in vnã
297 eandemque semper conuenisse sententiam: quia vbicunque plura ab eodem verbo reguntur, iure ea omnia vnam eandemque interpretationem admittunt l. vnic. §. hoc ita tam variè, C. de cad. tollend. l. nam hoc iure, cum ibi tradit. ff. de vulgar. & pupill. cum vulgat. Verumenimuerò semper canones Pontificiam hanc potestatem amplissimam esse, & nullo limite coarctatam cõstãtissimè tradiderunt, vt latè in præcedentibus fuit
298 ostensum. Quòd si vt leges à legibus interpretantur, l. nam & posteriores, ff. de leg. l. vtrum, vbi Ang. ff. de peti. hære. Tradunt Docto. in l. omnes populi, ff. de iusti. & iur. ita pariter ac multò ma-
299 gis æquum est, concilia à concilijs, quæ eodẽ spiritu Dei reguntur, declarari, ex sententia Florentini concilij dicendum est, hoc idem, quod canones, etiam ipsa semper concilia statuisse: eorumq; decreta non esse aliter exponenda. Proinde ne à tanti concilij declaratione dissentiamus, necesse est, vt proximè explicauimus, constitutionem illam Constantiensem ita interpretari, vt Pontificię maiestati vlla in parte non reluctetur.

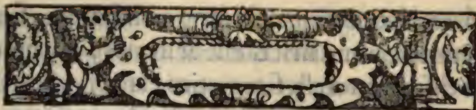
Atque ita nouis istis lucubrationibus, & rationibus (vt putamus) hactenus non auditis, dicta-

rum

rum conſtitutionum obiectio confutatur, ſiue eas contendamus irritas eſſe & inanes, vt primo loco diſputatum eſt, ſiue potius earum validitatem re probabiliori modo intellecta tueamur.

Quare confutatis omnibus, quę in contrariũ poſſent afferri, remanet clara cõcluſio, certi & indubitati Pontificis ſummam eſſe omnium iudicandorum poteſtatem. Ideoque fruſtra laborarunt, qui tãtum concilio deferre voluerunt, vt eã poteſtatem, cui nulla par in terris eſſe poteſt, minuere, & concilio ſubijcere non erubeſcant: in quo quantum à verò aberrarint, ex ijs, quæ non minus diligenter quàm verè diſputata arbitramur, percipi poteſt. 300

TERTIA PARS.

ON AB re neque iniucun
dũ hoc vltimo loco fore
arbitror, ſi oſtendatur
quid iis reſponderi opor
teat, quæ ferè communi
ter opponi ſolent, quo-
rum primum, id eſt, ſi ſo
lus (inquiunt) Pontifex
1 eccleſiæ negotia cuiuſcunque generis expedire
poteſt, vt aſſeris, inanis ergo conciliorum congre
gandorum ratio inſtituta, & fruſtra tum ab Apo
ſtolis, qui Spiritu ſancto ducebantur, tum ſecutis
deinceps temporibus indicta & coacta concilia
extiterunt. Huic igitur obiectioni primùm ſic ap
tè puto reſponderi poſſe, expedire, ac perutile eſ-
ſe, vt quandoque concilia congregentur: tũ quia
multa ibi tractari ſancirique conſueuerunt, quæ
ad benè beateque viuendum mentes hominum
erigunt, eo enim multi docti ac Sancti patres vn
decunque

decunque confluunt, qui varia ad honorem Dei proponunt: tum quia, quod plurimorum senten 2
tijs comprobatum est, sanius esse iudicium existimatur, c. prudentiam, de off. deleg. Nam multitudo sapientum sanitas est orbis terrarum ecclesiastici 6. & vbi multa consilia ibi salus. prouerb.
ij. faciliùs etenim inuenitur, quod à pluribus quæ 3
ritur cap. de quibus, xx. distinct. & per ampliores homines veritas reuelatur. l. quęstionem, C. de fideicommiss. tum denique quòd quæ vniuersali sunt approbata consensu, ab omnibus passim libentius accipiuntur. Ita colligitur ex tex. Hilarij 4
in cap. quod quis, xxxv. quæst. ix. Vbi ędito à Pōtifice decreto condemnationis quorundam excessuum. Papa hortatus est Synodum, vt suam etiam ipsa sententiam adhiberet, cui patres omnes proprias subscriptiones adiecerunt: quo decretum illud posset tenacius custodiri. Ex quibus colligitur, Synodi consensum, & subscriptionem requiri, non quòd Synodus maiorem ipso Pontifice potestatem habeat, sed quo res facilius recipiatur, & ab omnibus tenacius ac firmius teneatur. Eiusdem sententiæ fuit Innocent. in d. cap. de quibus, & Ioan. de Imol. in c. graue, col. vi. versic. 5
circa quartum, de præbē. vbi post alios ait, patres existentes in concilio, cui Papa præest, nullam habere iurisdictionem, sed magis videri cōsultores cum ipsæ potestatis plenitudinę perfruatur. Et

ideo

ideo decreta in quibus continetur concilia autori
tatem aliquam ſummo Pontifici tradidiſſe, ut in
capitu.dudum, iii.quæſt.vi.cum ſimil. ſunt intel-
ligenda approbatiuè & declaratiuè, quoniam
eius poteſtas à Deo eſt, ut latiſsimè fuit oſten-
ſum. Atque his de cauſis, & Apoſtolos, & alios de
inceps concilia coegiſſe arbitramur. Sed concilio
rum congregationem neceſſariam eſſe, eo quòd
eorum poteſtas maior Pontificia ſit, nullo pacto
concedimus. Idem ſenſit B. Thom. in quæſtio.
de poten. quæſtio.x.art.iiij. quem refert & ſequi-
tur Cardina. Alexand. in cap.j. & in cap. ſicut, xv.
diſtinct. dicens, concilia & ſi vtilia ſint, non ta-
6 men eſſe neceſſariò congreganda. Hic autem ani
maduertendum eſt, quod hæc ita demum vera
eſſe exiſtimamus, ſi de neceſsitate iuris loquimur,
cùm de iure concilia congregari non eſſe neceſ-
ſe docuerimus. Si verò de facti neceſsitate quæ-
ritur, vt ſtatim aperiemus, tunc quo res magis
clarè intelligatur, tria capita ſunt conſideranda,
eaque exemplis declaranda. Si igitur quæritur,
an ſaltem pro confutandis hæreticorum errori-
bus concilium neceſſariò congregandum ſit. Re
ſpondeo, aut huiuſmodi opiniones, & nouę ſunt,
& nondum reprobatæ, & tunc nõn niſi ad ſedem
Petri ſunt referendę: tex. eſt expreſſus in cap. quo
tiens, xxiiij. quęſt.i. hoc idem ait Hieronymus in
cap. hæc eſt fides, ead. quęſ. Idq; apertè conſtitutũ

eſt in

est in c.maiores,de bap.Eiusdē sententię est Gregorius in c.frater noster,xvj.dist.quod ex ijs etiam confirmatur quæ habentur. Deut. 17. Si difficile vel ambiguum apud te iudicium esse prospexeris,venies ad sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem, qui præerit loco,quem elegit Dominus, ipsi enim iudicabunt tibi iudicium veritatis. Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio morte morietur.Hæc ibi,quæ quidem verba in figura de Apostolica sede prolata fuerūt, vt traditum est in c. per venerabilem, §.rationibus, qui fil.sint leg.Et hæc opinio latè in præcedentibus confirmata est. Verùm si hæretici isti iudiciū summi Pontificis respuerent ,tunc de ipsis idem fieri oportere arbitrarer,quod de aliis ecclesiæ hostibus iamiam subiiciemus. Aut ergo prædicti er 7
rores iam antea damnati fuerunt,& summi Pontificis maiestas contemnitur.Et tunc cùm in hęresim iam damnatam incidāt, dico eos statim hęreticos esse,c.Anastasius,xix.dist.c.Achatius. xxiiii. quæst.j.cū ibi not. Pro erroribus verò iam antea damnatis,concilia amplius cogi non posse, optimo iure ac Diuino spiritu suggerente constitutū est in c.maiores,xxiiii.quęst.i. Quare si taliū hæ- 8
reticorum secta ita potens non est,quin à principibus saltem eradicari posit,eo casu audacter dicimus, & constanter affirmamus, principes nullo pacto excusari posse,quin armata manu ad expellendos

frater tuus,&c. De quo habetur in c. nouit, de iudic. Sed postquàm persistunt in praua opinione, lapidibus sunt eijciendi, vt vbi nō sufficit virtutis ingenium, ibi valeat armorum præsidium ad tutelam. hęc ille in c. olim, in fin. de rescript. Cauete 11
igitur mundi Principes ne periclitantem ecclesiā hoc potissimùm tempore destituatis, ne manus adiutrices impiè abstineatis. Verùm iam diu fluctuantem inter æstuantes procellas Petri nauiculam adiuuate: Proh dolor. Vbi nunc sunt ecclesię 12
immunitates illesæ? vbi religio non violata? vbi priuilegia clericorum intacta? vbi hodie iusdicentes laici manus in clericos non inijciunt? vbi formidabiles illę (fœdum Dij immortales facinus) censurę ecclesiæ non contemnuntur? Deniq; quinam alij sunt, quàm aliqui laici Principes, qui maiorum ecclesiarum sacerdotia cōferant? id quod à diuinis concilij Chalcedonēsis traditionibus in Actione iii. & à multis alijs sacris constitutionibus declinauit, quibus pariformiter est sancitum, spiritualia non posse à laicis pertractari. c. Messana, cum ibi not. de elect. ca. si quis à proprio, xxi. q. v. Neq; obiiciatur id fieri vi autoritatis, quam ipsi Pontifices concesserunt: Quis enim non intelligit rem hanc, quę adeò à tramite veritatis declinauit, & Pontificiæ maiestatis dignitatem tantoperè fœdauit; mali esse exempli, & propterea 13
esse reiiciendam? l. si quis aliquid. §. qui abortio-

nis.ff.de pęn. Quid? nō ne etiam his temporibus
prouinciæ quædam, ſpreto Pontifice, concilium
nationale indicere non verentur? Sed caueant
tranſgreſſores ne Deum iniuriarum, quas antea
memorauimus, vltorem experiātur. Ozias enim
propterea quòd ſacerdotum officia ſibi vendica
re nitebatur, fuit lepra percuſſus, j. par.xxix. & §.
item Balaam. ij.q. vij. Balthaſſarem Regem, qui
vaſis templi in ſuis conuiui s vti non horruit, gra
uibus pœnis fuiſſe percuſſum non ignoramus.
Daniel. 5. & in cap. veſtimenta, de conſecr. diſti.
j. Helidorus ab Antiocho Rege miſſus ad ærariū
templi auferendum, fuit ab equo diuinitus ve-
niente penè interfectus. ij. Macab. iij. Quę omnia
deberent eos, qui ſibi, vel arrogant, vel contem-
nun t eccleſiæ poteſtatem deterrere. Nicolaus 1.
in epiſtola ij. ad Michaelē Imperatorem ſcribēs,
ac vetera exempla repetens, latiſsimè docuit: nō
paucos Principes, quia debitum ſummo ſacerdo
ti honorem non exhibuerunt, grauiſsimas pęnas
dediſſe: contra verò, multos ob ſuſceptam eccle-
ſiæ defenſionem maxima eſſe præmia conſecu-
14 tos. Præterea, ſi ex præteritis, vt fieri ſolet, futura
vel facilè cognoſcuntur: quidnam aliud indicant
hęreſes quàm euerſionem earum, in quibus vi-
gent, vrbium & regnorum? nouimus enim Oriē
tem in quo priſcis illis temporibus pulcherrimæ
atque opulentiſsimę ciuitates florebant, poſt per

uerſum

uersum Arrij dogma, à summa illa felicitate ce-
cidisse. Græcia vsque adeò potens prouincia,
& quibuscunque virtutibus prædita, vt eam mor
tales passim admirarentur, postcaquàm à Roma
næ sedis obedientia se subtraxit, maiestatem Im
perij perdidit, & solum illius antiquæ Gręciæ no
men vix potuit retinere. Pannoniam celebrem
olim regionem diuitijsque & fortunæ indulgen-
tia triumphantem, cuius vires etiam potentis-
simos Principes deterrebant, post hæresim Ioã-
nis Hus & Hieronymi à Praga infeliciter cor-
ruisse, nemo est qui nesciat. Africa, cuius fœli-
citati multæ prouinciæ inuidebant, & in qua tot
illustria concilia celebrata fuisse legimus, post la-
bem Pellagianam diruta est & collapsa. Cæte-
rum (vt vetera pretermittamus) satis docu-
menti Germania sit, quæ cùm apud omnes in-
superabilis haberetur, nostris tamen tempori-
bus, postquàm impia Lutheri dogmata susce-
pit & fouit, à Carolo Quinto Cæsare Augusto
diuinitus superatur. Anglia quoque & Gallia
quot procellas, quos amfractus, & quæ damna
hodie patiantur ob schismata, quę in illis prouin
cijs, perquàm impiè dominantur, iudicent om-
nes, qui in iudicando solius veritatis viribus in-
nituntur. Ex quibus omnibus apertissimè con-
stat hæreticæ prauitatis comitem esse destru-
ctionem vrbium & regnorum. Eia igitur ca-

16 tholici Principes, ſi Deum colitis, ſi voſmet ipſos diligitis, ſi regnorum veſtrorum cupitis incrementa, regios illos animos veſtros tandem erigite, & totis viribus eccleſię titubanti ſuccurrite & date hoc vnum ei, à quo omnia accepiſtis; quid enim vel apud Deum iuſtius, vel inter mortales illuſtrius cõtingere vobis poteſt? quàm ſi potentię veſtræ vires (vt futurum tãdem ſperamus) pro eo exhibeatis, qui vos proprio ſanguine redemit, qui vos imperio tot vrbium, tot populorum, tot denique regnorum, tam liberali manu cohoneſtauit, ac tanquàm Deos in terris conſtituit. Ita enim fiet, vt omnes illi, qui à recto Chriſtianæ religionis tramite declinarunt, tandem velint, nolint, è vinculis errorum ſuorum, tanquàm è rigida hieme exeuntes ad ſemper vernantẽ Romanæ ſedis obedientiam reuertantur. Quòd ſi hę

17 reticorum potentia (vt tandem eò redeamus, vnde digreſsi ſumus) neque cenſuris eccleſiæ, neque hortatu aut armis principum, ſicut optimo iure cõſtitutum eſt, opprimi poſsit, niſi concilium celebretur, quo vno ſcilicet validiſsimo auxilio vltimoq; conatu per ſęcula retroacta ſemper omnes hæreſes & quæcunque diſsidia eccleſiæ ſublata & radicitus euulſa fuiſſe nemo eſt, qui neſciat: tunc rectè ne eccleſia diutius in tanto diſcrimine permaneat, cogi concilium oportere cõcedimus, & firmiter opinamur, idq; per tex. in c. nec licuit,

xvii

xvii.dist.ibi,Si peccator in profundū malorū peruenerit,& aliqui pertinaces reperiantur,qui doceri nolint,necesse est eos à sede Apostolica aut quocunque modo ad fidem attrahi, aut ne aliorum perditionis causa sint, secundùm canones per potestates opprimi seculares.hæc ibi. Ex quibus colligo,hæreticos altero ex duobus modis prædictis 18
in viā veritatis omnino esse reuocandos. Verùm si in proposito casu isti ob sectæ potētiam armis debellari non possent(vt par esset,) illud sequitur, vt per aliam viam,qualiscunque illa sit, cæteris fidelibus aggregari debeāt.Id enim vis illius verbi, 19
necesse est,& illius, quoquomodo (ni fallor) exposcit,vt docuit Glo.in l.quidam,in verbo, quoquomodo.ff.de fideicommiss. lib. huic sententiæ accedit euangelicum illud Matth.18.& Luc.15. Quis ex vobis habet centum oues, &c. & mortuus erat frater tuus & reuixit, vnde ait Augustinus. Quærimus perditos,vt de inuentis gaudere possimus.Hæc ille in epistola ad Vincentium,vt habetur in capitu.quemadmodum, xxiii. quæst. vii. Ad rem facit capit.ponderet,l.dist.& cap.credite, xlv. distinct. Quod etiam naturali ratione suaderi potest.Nam Christus & pariter eius mini 20
stri sunt medici animarum, vt colligitur ex verbis illis Matth. 9. Non opus est benè valentibus medico,&c.Mar.2.habetur in cap. adhuc instāt, de pœnit.distinct.iii.& in cap.omnis.§.sacerdos.

de

21 de pœnit. & remiss. Sed bonus medicus ac fidelis nunquam egrotantibus deest; donec superest aliqua spes salutis. Quare si pertinaces isti pariter ac potentes hæretici, nõ nisi coacto concilio ad fidem essent reuersuri, illud congregari oportere existimarem. Sed hanc necessitatem, facti potius (vt dixi) quàm iuris necessitatem putamus: quia nisi eorum iniusta potentia resisteret, ius ipsum exigit, vt modis superius enarratis eradicentur.

22 Hoc verò, quod de facti necessitate diximus, adhuc alia declaratione indiget; nam intelligo concilium eo etiam in casu cogi non posse, vt de fide temerè disputetur: neque vt ea, quę pro fidei nostræ fundamento iam decisa sunt, in dubium reuocentur, de hoc est tex. cum ibi not. in ca. maiores, xxiiii. quæstio. j. aliter enim non vnam fidem & vnam ecclesiam, sed plures fides incertasque ac plures ecclesias haberemus, quod vtique ab omni iure ac ratione prorsus abhorreret. Verùm huiusmodi concilij congregatio propterea vt hæretici doceantur, & corrigãtur, non autem, vt fides nostra, quæ certa & stabilis est, ob dementium falsas opiniones dubia fiat à iure con-

23 cedi solet. Quamuis reperiatur Bohemis in concilio Basileiensi fuisse concessum, vt in defensionem errorum suorum liberè loquerentur, decretique fuerũt quatuor Doctores catholici, qui eis responderent, teste Ioan. de Turr. crem. in iii. lib.

suę

ſuę ſummę.cap.9.vbi ſubiungit,poſt longam diſceptationem ipſo præſente factam eos, quamuis conuicti eſſent,ita perfidos vt venerant receſſiſſe.Sic etiam Roſell.in tracta. de conciliis ex relatis per Vincentium hiſtoricum ait, Arrium & nonnullos alios hęreticos poſtquàm eorum dogmata damnata fuerant, iterũ in cõcilio auditos fuiſſe.Quod tamẽ puto ſanè intelligẽdũ, ſcilicet, pręmiſſa proteſtatione ſe determinationes concilii eſſe humiliter ſuſcepturos. Quamobrem ſi parati eſſent doceri & corrigi, atque in omnibus & per omnia (vt ęquum eſt) concilij ſubiacere cenſuræ, nec aliqua capitula concilii libertatem coarctantia porrigerent, eo caſu (vt prędiximus) concilium meritò congregari debet, vt oues deperditę inueniantur, ac mortui fratres reuiuiſcant: ſi verò parati non eſſent corrigi, eo quo diximus modo, tunc non ſolùm pro eis Synodus cogenda non eſſet, ſed ij de iure ne in concilium quidem admitti poſſent, vt docuit verbum illud Pſal. Non ſedi cum concilio vanita- 24
tis, & cum iniqua gerentibus non introibo, legitur quoque in capitu.cum quibus, xxiiij.quęſtio. iij. Eccleſiaſtici moris non eſt,cum ijs, qui pollutam habẽt communionem permixtamque cum perfidis, miſceri concilium. & ibi paulò poſt, Nullum nobis fas eſt inire certamen cum homini nibus communionis alienæ.Audi Apoſto.11.ad

Theſſal.

Theſſal.3.Denunciamus autẽ vobis fratres in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & nõ ſecundùm traditionem, quam acceperunt à nobis,& 11.ad Corinth.6. Nolite iugum ducere cũ infidelibus: quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate?aut quæ ſocietas lucis ad tenebras? quę autem conuentio Chriſti ad Belial?aut quæ pars fidelis cum infideli? Rurſus ibi paulò poſt. Exite de medio eorum, ſeparemini, & immundum ne tetigeritis. Audi & Ioan.c.2. Si quis venit ad vos & hanc doctrinam non affert, nolite eũ recipere in domum,nec aue ei dixeritis: Facit tex.not. in. c.ſi quis inquit.i.q.i. Vbi habetur cęleſtẽ gratiam cum hęreticis communem eſſe nõ poſſe,cum quibus nec terreſtris cibus, nec ſecularis potus debet eſſe communis. Ad hęc accedant multa exempla notatu digna, quæ habentur in c. deniq;.vii. q. i. Quinimo ii tãquam membra putrida reſecari debent,& tanquam oues morboſæ, non ſunt cæteris ouibus aggregandæ, ne totúm ouile corrumpant,argumento capituli reſecandę.xxiiii.quæſt. iii. & c.fin.de regul·Intelligo tamen niſi ad eum finem,quem ſuprà diximus. Hoc idẽ ſenſit Gloſ. & Archid.in cap.conuenientibus.j.quæſt.vii.

Expedit igitur,vt quandoque (ſicut prædiximus) concilia congregentur,non tamen de iure neceſſarium puto,vtpote, quæ maiorem ipſo Põtifice

habeant

habeant autoritatem. Quæ quidem Pontificis 26
etiam ſupra ipſum concilium autoritas nutu Dei tandem in Florentino concilio fuit adeò perſpicuè diffinita, vt de ea re ampliùs dubitare non liceat: cuius diffinitionis tametſi antea ſępè meminimus, eam tamen hoc oportuno loco dilucidiùs explicare conſtitui, vt ea diligentiſsimè ventilata & plenè diſcuſſa, tota res plana fiat, & hæc tum demum expedita ſit queſtio. Hęc igitur præcisè ſunt illius verba conſtitutionis. Item diffinimus ſanctam Apoſtolicam ſedem, & Romanum Pōtificem in vniuerſum orbem tenere primatum, & ipſum Romanum Pōtificem ſucceſſorem eſ- 27
ſe B. Petri Apoſtolorum Principis, & verū Chriſti vicarium, totiusq; eccleſiæ caput, & omnium Chriſtianorum patrem & Doctorem exiſtere. Et ipſi in B. Petro paſcendi regendi & gubernandi vniuerſalem eccleſiam à Domino noſtro Ieſu Chriſto plenam traditam eſſe poteſtatem. Quēadmodum etiam in geſtis ęcumenicorum conciliorum, & in ſacris canonibus continetur. Hæc ibi, Videtis ne quot & quanta hoc ſacrum concilium attulerit? & quàm diligenter totis viribus elaborarit, vt omnino controuerſiam hanc inter has poteſtates proximis illis temporibus non ſine maximo eccleſiæ detrimento exortam, diuque & acerrimè diſputatam præcipuè terminaret. Nullam enim verborum vim, nullam ſen-

tentiarum amplitudinem prætermisit, quo perpetuum tantę disceptationi silentium hac sua Synodali declaratione tandem imponeretur. Icci-
28 dali declaratione tandem imponeretur. Icciro enim Synodus illa Romanũ Pontificẽ nõ modò verum esse Christi vicarium, & Petri Apostolorũ principis successorem, omniumq; Christianorũ patrem & doctorẽ existere, voluit declarasse: Verumetiam vt ecclesiæ vniuersalis & in vnum collectæ potestatem omnino huic Pontificiæ subiectam esse passim ab omnibus intelligeretur, adiecit eundem Romanum Antistitem in vniuersum orbem tenere primatum, eum esse totius ecclesiæ caput, eum denique in vniuersalem ecclesiam potestatis amplitudinẽ accepisse. Quapropter hæc (vt ita dixerim) vniuersalitas ibi toties memorata, & geminatis verbis tã variè explicata, apertissimè indicat, nihil aliud Synodum illam vel in primis egisse, quàm vt quæcunque de hac ipsa ecclesiæ seu concilij ditione quæstionis oriundæ occa
29 sio amputaretur. Quantum enim roboris & potentię habere soleat illa verborum geminatio traditũ est in l. balista, ff. ad Trebell. & latè per Ant. Cors. in tract. de verbis geminatis cum alijs vulg.
30 Quantum etiam orationem adiuuet illa copula, Et, toties, vt vidimus, repetita, satis est exploratũ, cùm eam in huiuscemodi materia fauorabili semper esse ampliatiuè accipiendam iure fuerit constitutum. l. ea tamẽ adiectio, ff. de leg. iii. l. si stipu

latus.

latus.ff.de vsur.tradit Bart.in l.cùm ita.§.fi.ff.de leg.ii.Soc.in consi.lxiii.in iii.vol.& Fel.in c.ii.de rescript. Prætereà nisi amplissima hæc illius cõsti 31
tutionis verba potissimùm sensisse de tota ecclesia collectiuè sumpta(vt diximus)fateremur,ea& superflüa & inania redderentur, qnod iure concedi non potest l.si quãdo,& ibi Bart.ff.de leg.i.c. si Papa.de priuilegiis.in vi.Item contra propriam si 32
gnificationem acciperentur:siquidem, ecclesia, vox quędam est collectiua,sicut populus,& grex: cùm non aliud ecclesia(vt visum est) quam fidelium collectio sit,idq; præsertim cùm vniuersalis ecclesia ita in numero singulari prolata,vt ibi, ad vnam tantum sit propriè referenda,quemadmo- 33
dum contrà, pluralis numerus in vno verificari nõ solet.l.vbi numerus,ff.de testib. Porrò notissi 34
mi iuris est,à propria verborum significatione discedere non licere.l.nõ aliter,ff.de leg.iii.l.fi.C.de his,qui ven.ætat. impetr.cum simil. Huc accedit quòd si forte illam solẽnem cõstitutionem.verborum violata proprietate, & penitus euersa illorum patrum intentione,ad particulares vel homines vel ecclesias restringere niteremur,in illud statim inconueniens, quod iam anteà tactum est, præcipites incideremus,scilicet, supremum hunc pastorem oues tantum seiunctas ac separatas, nõ autem in vnum collectas,atque ita totum ipsum gregẽ pascendi & regendi autoritate potiri,quod

quantum ab omni prorſus ratione abhorreat, nemo eſt, qui neſciat. Nouimus autem nuſquam legem ita eſſe interpretandam, vt poſsit à ſapiente reprçhēdi, l. Saluius Ariſto. ff. de leg. prçſt. Idq; potiſsimū cùm illa ſancta Synodus lucidiſsimè aperuerit, paſtorem hunc, nō modò vniuerſalem ecclesiam, & ſic totum ipſum gregem paſcendi &

35

36 regendi nactū fuiſſe poteſtatem, verùm etiā, quò res magis conſtaret, verbum illud, plenam adiunxerit, vt cuicunq; pateret, ampliſsimæ huic iuriſdictioni nihil omnino deeſſe, nihil ab ea excipi poſſe: cum ea plenitudinis ſoleat eſſe vis & poteſtas, vt nulla prorſus egeat adiectiōe. l. j. ff. de dot. prçleg. c. ſi omnia, vj. quçſt. j. traditur per Alber. in dictionario, in verbo, pleno iure, per Firm. in verbo, plenitudo, & nouiſsimè (vt alios prçtermittā) per Mar. Soc. Iun. conſ. cxxiiij. Verbum enim, ple

37 num, & verbum, liberum, paria eſſe exiſtimantur l. fideicommiſſa, §. quanquàm. & ibi Docto. ff. de leg. iij. Bar. in l. alio, ff. de alim. leg. & Fel. in c. audi tis. de prçſcri. Poſtremò ne amplius vllo vnquàm tempore vel à conciliorum decretis, vel à canonum ſanctionibus, aut aliundè aduerſus Pontificiæ poteſtatis amplitudinem argumenta colligerentur, atque ita, vt radicibus abſciſis peſtifera huius contentionis arbor tandem areſceret, Synodus illa ſubiecit, & anteacta concilia, & ſacros canones in hanc eandem ſemper coiſſe ſententiā.

Ea

ca enim omnia ita voluit declarare, & verum illorum sensum ita omnibus aperire, vt Synodali hac interpretatione, à qua discedere nefas est, cũctis fidelibus innotesceret, nemini posthac licere ab vlla parte vel diuini vel humani iuris detorquere intellectus, qui huic in vniuersalem quoq; ecclesiam potestati Pontificiæ reluctentur. Quis igitur religione illæsa negare audeat, eidem iurisdictioni cõcilia esse subiecta, cui vniuersalẽ subesse ecclesiam ab ipso concilio diffinitũ est? Siqui- 38
dem constat tantũ à tota ecclesia distare cõciliũ, quantũ vices gerens distat ab eo, cuius vices aguntur, vt videre est in c. à recta. xxiiij. quæst. j. & per Abb. in c. significasti, de elec. & in quæs. incip. Episcopus. & per alios alibi sæpè. Proinde multa, quę aduersus plenum, de quo egimus, Imperium Romani Pontificis in vniuersum orbem obijciũtur, & quæ prædictorum vi tacitè dissoluuntur, consultò prætermittam, vt est illud: extare scilicet in sextò canone Niceni cõcilij verba de iurisdictio- 39
ne Alexãdrini Episcopi in Aegypto & Lybia, sic illi tributa ex illarum regionum antiquo more, sicut parili apud nos more Romano Pontifici, vt habetur in c. mos antiquus, lxv. distinc. Ex quibus verbis colligi volunt, Episcopum Alexandrinũ Romano adæquari. Gregorium item Pontificẽ Romanũ (aiunt) virum sanctum & doctum prohibuisse se vniuersalem Episcopũ appellari. c. ec-

40 cc.ix.distinct.& Clemētem v.in extrauag. quę in
cipit, meruit charissimi filii.sic declarasse de Fran
ciæ Rege,neque illum,neque illi subditos homi-
nes credere teneri se esse subiectos Romano Pon
tifici, & id genus alia colligunt. Verùm & hæc,
quæ diximus, facilè diluuntur: &nobis proposi-
tum non est omnibus respondere, qui sic verba
disquirunt, & vndecunque venantur, vt huius
præsertim ætatis homines faciunt cōtentionis cu
pidiores quàm veritatis: qui se vicisse causam opi
nantur, cum vnum aut alterum locum ex sacris
voluminibus protulerunt,quem aliquo modo in
suam sentētiam detorquere potuerint.Quę verò
plurima & irrefragabilia à nobis afferuntur,nihil
ad se pertinere putant,& horum igitur ineptis ar-
gutiis superiore disputatione satis responsum ar-
bitramur,& quæ nuper retulimus,ne pręcipua re-
sponsione videantur indigna, promptam habent
solutionem.Nam cum anteà ostenderimus,in eo
dem concilio Niceno decretum fuisse præter sen
tentiā Romani Pontificis concilia celebrari non
posse,& testimonia Episcoporum Aegyptiorum
protulerimus,& Iulii I.& Fœlicis II.Pōtificis&
41 Martyris.Quis ex hoc non intelligat Romanum
Pręsulem in eo supremum omnium Antistitum
esse iudicatum?ac propterea verba illa de Alexan
drino Episcopo non eo sensu inferenda esse, sed
quoniam ecclesia Romana inter alias Patriarcha

les adnumeratur,quatenus hāc Papa priuato iure tenet,& priuatim est eius Patriarcha,cum Patriarcha Alexandrino comparari & afferri quędam inter eos similitudo potest : quatenus verò Christi vices gerit in terris,vt probatum est,in omnes habet imperium,vt dilucidè in præmemorata Florentini concilii sanctione cōtinetur : vbi postquā Pōtificiæ potestatis amplitudo est declarata, subiungitur,Alexandrinum Episcopum esse tertium 42
ordine Episcoporū. Quod verò Gregorius fecit, ad humilitatē pertinet,vt Sixtus,Victor,& Eleucherius,qui sunt ipsi quoque adscripti sanctorum numero, hunc titulum vniuersalis Episcopi non repudiarunt, quod in his viris non superbiæ sed veritati tribuendum est, sed vtraque virtus & hu 43
militatis & veritatis in ministris Dei plurimùm commendatur.c.cōtra morē,c.distinct.Glo. fin. in Clement.i.de relig.dom.tradit Alber.in l.cum ita legatum.ff.de cond.& demōstrat. Quis enim putet Gregorium sensisse Romanum Antistitem non esse Papam vniuersalem?cum ipse, vt relatū est in c.sicut,xv.distinct.concilium Chalcedonēse tanquam ęuangelium veneraretur,à quo concilio sciebat acclamatum Leoni Patriarchæ ęcumenico,id est vniuersali,cuius ipse Gregorius meminit in Epist.ad Mauricium Imperatorē, ad Eulogium Alexan.Ad Anastasium Antiochenū,Episcopos, vt omittam quod habetur actione tertia eius-

eiusdem concilij in libellis admissis contra Dioscorum, eundem Leonem vniuersalem Archiepiscopum nuncupari. Cur enim hîc repetantur gesta v. concilij Constantinopolitani & Mariani literę ad Agapetum & alia multa quę lõgum esset commemorare? Potest etiam aliter responde
44 ri ad d.c.ecce, & dici istam, (vt ita dixerim) vniuersalitatem dupliciter posse considerari, Primo inquantum summus Pontifex præest vniuersali ecclesię tanquàm caput, pastor, & rector]. Et tanquàm habens iurisdictionem in vniuersos, & hoc modo nefas esset dicere Papam vniuersalem appellari non debere tum ex iis, quæ hîc, tum ex illis, quæ in prima parte deduximus, ad quæ accedat c. in nomine Domini xxiii. dist. Secundo hęc vox vniuersalis, accipi potest in quãtũ Papa cuicunque ecclesiæ singulariter & immediatè præsideat, tãquàm eius specialis gubernator & rector; & hoc modo vniuersalis appellari non debet, & ita loquitur tex. in d.c.ecce, & in c. nullus, & in c. primę sedis, xcix. distinct. vt ait B. Thom. in trac. contra impugnantes religionem, & Cardin. S. Sixti in d. cap. nullus, & huic interpretationi deseruiunt tradita per Bal. in suo repertorio, in verbo, Prælato mortuo, Ista responsio probatur apertè per rationem positam in d.c.ecce, ibi, Si enim vniuersalem Papã vestra sanctitas dicit, negat se hoc esse, quod me fatetur vniuersum. Nam ista ratio non

tio non concludit niſi hoc vltimo modo vniuer
ſalitas accipiatur, quia primo modo accipiendo
non repugnat, quòd vnus præeſſet alicui eccleſiæ
particulariter, & alius eidem vniuerſaliter ſit præ
fectus, ſicut videmus etiam in bello multos qui-
dem eſſe pręfectos ſpecialibus cohortibus, & vnũ
eſſe præfectum omnibus, Quocirca magis ani-
maduertendum cenſeo in re propoſita, quod Eu
logius Patriarcha Alexandrinus ad Gregorium
ſcripſit, Quàm humilis Gregorii reſponſio, quia
minimè credendum eſt, patriarcham illum in tã
longinquis partibus commorantem & tantæ ſe
dis præſidem, Romano Pontifici hunc vniuer-
ſalis titulum tribuiſſe, niſi id iure fieri debere co-
gnouiſſet. Quinimo vſque adeò eſt vniuerſalis,
vt Papa cum omnibus alijs prælatis in eorum po
teſtate & iuriſdictione concurrat, & ideo quod 45
multo magis eſt, aiunt eum in feudum poſſe con
cedere non ſolum ea, quę ad ſuum Apoſtolatum
pertinent, ſed etiam quaſcunque res, quę aliarum
omnium ſunt eccleſiarum, ita habetur per Doct.
poſt Io. Mon. in c. ſi eo tempore, de elec. in vi. per
Bal. in c. j. in prin. qui feud. da. poſ. per Alb. Brun.
in conſi. j. & ij. & per Soc. in conſi, x. col. v. verſ. cir
ca tertium, inter conſi. Alber. Bru. quæ ſententia
confirmatur per tex. in cle. j. vt lit. pend. vbi ſcri-
ptum eſt, ad Papam, eccleſiarũ, perſonatuum, di
gnitatum, aliorumq; beneficiorum plenam & li-

beram dispositionem ex suæ potestatis amplitudine pertinere. Ad verba Clemētis v. in illa extrauaganti, quam diximus, breuissimè respondetur, constitutionē illam decernere nullū Regi aut regno præiudicium fieri, nec regnum nec regni incolas magis Romano Pontifici post eam cōstitutionem subijci, quam anteà subijcerentur. cùm id solum ageret, vt intelligeretur credendum esse de necessitate salutis, omnes oues Dominici gregis Romano pastori esse subiectas, quemadmodum & in Extrauag. vnam sanctam, fuerat declaratum, ut etiam ait Fel. in. c. cum non liceat, col. pen. de præscript.

47 Ex alijs verò, quæ contra disputationem hanc nostram & theses propositas, quas tuemur communiter afferuntur, illud in primis in ore est, de quo nos dicturos esse polliciti sumus, de canonum scilicet autoritate, quam alij irridere, alij nullum habere pondus in hisce disputationibus solent dicere, ac perinde nos ineptè facere, cùm eorum producimus testimonia contra obtrectatores, vel hostes Pontificiæ maiestatis, atq; medicus faceret, qui medicinas nihil profuturas egrotantibus adhiberet. Qui enim Pontificiam maiestatē aut imminutam aut euersam volunt, Quî speras, aiunt, horum testimonio, quę Pontifices decreuere, de sententia dimoueri posse? Nos igitur, qui, quantum in nobis est omnibus satisfactum cupimus,

mus, ſermonem noſtrum tripartitò diuidemus. Nam cùm tribus hominũ generibus eſt ea diſputatio inſtituẽda: Vnum genus eſt eorum, qui noſtræ quidem cauſæ ſe fauere profitentur, ſed hanc noſtram diſputandi rationem non probant: alterum eſt eorum, qui quanquam inter nos viuunt, vehementius tamen quam par eſt, firmitatem eccleſiæ, & noſtrorum autoritatem oppugnare conſueuerunt. Tertiam ſermonis partem dabimus ijs, qui impio mentis ſcelere inquinati apertas nobiſcum inimicitias exercent. Primis igitur ita reſpondemus, in his tractandis præter decreta Pontificum nos quidem virorum ſanctitate vitæ & doctrinæ cuiuſcunque præſtantia illuſtrium teſtimonia prope infinita protuliſſe, & per multas cõciliorum conſtitutiones recitauiſſe, atque euangelicas traditiones non paucas, quibus omnibus vi ſic perpetuò ſeruatæ cõſuetudinis accedente hæc noſtra communiuntur, quę ſi reijciantur ipſa quoque, quò prætereà malitia hominum pertinax cõuincatur, nihil prorſus relinquetur. De canonum verò autoritate, quam hìc inanem aſſerunt, quòd fidem illis nullam faciant, contra quos hæc diſputantur: ſic dicimus, in cauſis agendis non id inpri 48
mis ſpectari, vt fides ſcilicet aduerſario fiat, ſed vt iudices, à quibus expectatur victoria, iurium vi coacti in noſtram ſententiam compellantur. Ita Specu. in tit. de aduocato, idq́; docuit experientia

quę eſt efficax rerum magiſtra,c. quā ſit, de elect. in vj.optima enim & perfecta probatio eſt,cui iudex credere cogitur,vt habetur per Bar.& Pau.de Caſt.in l.admonēdi,ff.de iureiu.& eſt tex. in l.iii. §.tu magis ſcire potes, ff.de teſti. Idem traditum eſt in l.quinquaginta.ff.de probat. & per Soci. in conſi.clxxxvij.in j.vol.Hæc igitur habenda ratio non fuit, quàm paruum pōdus eſſent apud aduerſarios propter eorum perfidiam habitura quæ dicerentur à nobis, ſed quanti eſſent apud æquiſsimum iudicem æſtimanda:is autem iudex contra ipſos hæreticos & eorum opiniones,ſi Papæ iudicium reſpuunt,qui verus omnium iudex eſt & ſupremus.ſaltem erit,concilium legitimè, quemadmodum antea diximus,congregatum, cuius ſententię ſi ſubijci recuſent,recuſari autem nō poteſt ſecundùm Abb.& Barb.in c.j.de iud. cùm neque ſint eo caſu in concilio audiendi nec admittēdi, tunc nullum eſt mihi cum illis negotium qui hoſtes eccleſię iudicandi ſunt,& quaſi membra putrida de Chriſti corpore excidenda, vt paulò antè
50 explicatum eſt.Si enim neque Pontificem, neq; concilium, ad quod totus cętus epiſcoporū citari ſolet,vt iudicem ſuarum contentionum admitterent;quis eſſet iudex?nemo certè.Principes enim ſeculares eccleſiaſticis ſe tractatibus immiſcere non poſſe, ſupra in ſecunda parte probauimus: Idq; habetur in c.laicis.xvi.q.vii. & apertè colli-

gitur

gitur ex gestis concilij Chalcedonēsis: cùm enim Dioscorus quasi suspectos haberet illos patres pe tijsset, vt sententiæ de ipso ferendę Senatus Cæsa ris præesset, à sanctissima illa Synodo fuit reiectus, vt in Actio.iij.eiusdem concilij continetur: Ad quod accedit memorabile illud Pauli documentum.j.ad Cor.vj.vbi redarguens eos ecclesiæ Antistites, qui se iudicibus laicis subijciebant, ait. An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt?& si in vobis iudicabitur mūdus, indigni estis & reliqua. Proinde & iuris interpretes tradiderunt, Pontificem etiam ipsum, legem condere 51
non posse, qua clerici laicorum iudicio subijciantur: quoniam & ante Petrum à tali subiectione erant immunes. Scriptum enim erat, Nolite tangere Christos meos, & de hoc est Glo.sing.in c.si Imperator xcvi. dist. Ideò huiuscemodi ius à Papa tolli non potest, vt habetur in l.fi. C. si contra ius vel vtil.pub.& ita coram Papa per illam Glo. tenuit Card.Zab.in c.perpendimus de sent. excō. hęc habētur per Rom.in sing.ccccxiiii.incip. sed an potest Papa. Cum itaq; laici in negociis clericorum, & in ijs qui ad religionem pertinent, iudices esse non posint, & ecclesiastici recusentur, & præcipuè totum concilium, cuius sanctionibus re sistere, non modò legislatores omnes, verum etiā cuncta anteacta sęcula nefas esse semper existimarunt, (hinc enim & pius ille constans Impera- 52

tor

tor Constantio fratri comminatus est, nisi conci lii Sardicensis decreta exequeretur,) hoc pacto errantium opiniones sine aliquo iudice permanerent, siquidem tota Christiana Respublica in hęc tantum duo genera hominum, clericorũ scilicet & seculariũ, est diuisa. C. duo sunt. xii. q. i. id quod
53 ab omni iure & ratione penitus abhorreret. Nec obstat, si quis alio exceptionis genere vteretur di cens, neq; Papam, neq; concilium posse de iis cognoscere, quæ ad ipsum Pontificem, seu ad iura episcoporum pertin t, quoniã esse iudices in cau sa propria dicerentur. contra l. i. C. ne quis in sua cau. cum concord. Respondeo enim, hęc esse propria Papæ, vel concilii, iure dici non posse; sed totius ecclesiæ. Verum esto, non incogniti iuris est, eos, qui suprema iurisdictione funguntur, in causis etiam propriis ius dicere non prohiberi. l. proximè, & ibi Bar. ff. de his, quæ in test. delẽ. l. & hoc Tiberius. vbi idem Bar. ff. de hæred. instit. Et hoc
54 esse ius speciale ipsius Pontificis, vt causas ad ecclesiam spectantes, cuius ipse est rector & gubernator, iudicare valeat. docuit Oldr. in cõs. cxxiiii. Idq́; confirmauit Romanæ vrbis cõsuetudo, quę, secundum leges etiam Cæsareas. facit ius. §. si. In stit. de satisd. quottidie enim videmus, Romanũ Antistitem in quibuscunq; causis iudicare, quod quidem & de ipso concilio, in quo Pontificia viget potestas, est vel facilè concedendum, idque

per

per retroacta tempora fuit inuiolabiliter obseruatum. Quòd si parere concilio sint parati, tum 55
docere me oportet, quam vim sint habituri canones apud Concilium, in quibus inesse tantum religionis & iustitiæ semper creditum est, vt ab eis in ferendis sententijs non modò fideles omnes moueri debeant, verùm etiam vrgeri. cap. si Romanorum, cùm seq. & capit. enimuerò, cap. nulli fas, xix. distinct. & xx. distinct. per totam iuncto. c. i. xxi. distinct. Nam quis non videt anteacta concilia summum semper honorē canonum decretis & eorum conditoribus detulisse? Legant in v. Synodo Constantinopolitana actione prima literas Mariani in quibus hæc habentur, quemadmodum Deus misit Petrum magnum Apostolorū Principem ad Simonem condemnandum, ita misit Agapetum Papam ad hæreticos de sedibus eijciendos: & hęc in concilio lecta fuere nemine patrum dissentiente. Rursus in eodem cōcilio in interlocutione Mennæ Patriarchę hęc à patribus illis dicta inuenientur, non mirandum si suas etiā nūc magna sedes Apostolica sequitur sanctiones, vnde & nos sequentes, quę à sanctissimo Papa in epistola, & reliqua. Ex quibus facilè intelligitur Synodum illam Romano Antistiti, & eius decretis plurimū detulisse. Similiter quoq; ex epistola Athanasij & aliorum Episcoporum in Alexandrina Synodo commorantium ad Fęlicem II. hæc

habentur, Summam veſtram petimus ſedẽ iuxta canonum decreta, vt inde auxilium capiamus, vnde anteceſſores noſtri ordinationes, & dogmata acceperunt. Octaua Synodus doctrinam & ſentẽtiam Apoſtolicæ ſedis recipiens ita inquit, Quoniam ſequentes in omnibus apoſtolicam ſedem, & obſeruantes omnia eius ſtatuta, ſperamus, vt in vna communione, quam ſedes Apoſtolica prædicat, eſſe mereamur: in qua eſt vera & integra Chriſtianæ religionis ſoliditas. hęc ibi. In epiſtola Agatonis Papę ad Conſtãtinum Imperatorem, quę recepta fuit à ſexta Synodo, hęc de ſede Apoſtolica inueniuntur, Eius autoritatẽ vt puta Apoſtolorũ Principis ſemper omnis catholica Chriſti eccleſia & vniuerſales Synodi fideliter amplectentes in cunctis ſecutæ ſunt, &c. In concilio au-
56 tem Vormatienſi patres illi dixerũt, ſe præceptis Apoſtolicę ſedis eſſe inſtituẽdos, & propterea recitata Gregorij Pontificis Romani ſententia, in eã omnes vnanimiter conceſſerunt, vt legitur in geſtis illius concilij in c. de baptiſmi ſacramento. In iij. cõcilio Toletano ſtatutum eſt, Romanorũ Præſulũ ſãctiones eſſe perquàm diligenter cuſto-
57 diẽdas. Præterea in Synodo Lateranẽſi ſub Inno. III. celebrata, c. lxij. nouimus eſſe ſãcitũ reliquias ſanctorũ, quę nouiter inueniuntur, non prius eſſe venerandas, quàm à Romano Pontifice fuerint approbatæ. Poſtremò cõcilium Florentinum in

diffiniendo

diffiniendo Papæ principatu ſacrorum canonũ ſanctionibus potiſsimũ adhęſit. Ex quibus omnibus liquet, tum vetera illa, tum noua concilia, canonum & Romanorum Antiſtitum autoritati plurimum ſemper detuliſſe. Idq; latiùs confirmatur ex ijs, quę ſupra copiosè in j. parte deduximus cùm de primatu Romanæ ſedis ageretur. Ad quę accedant tex. not. in c. nolite, ii. diſt. & in c. ſi Romanorum xix. diſtin. & ea quę habētur per Aymarum archiepiſcopũ Remen. in lib. de Synodis c. iij. vbi poſtquàm pro autoritate canonũ ſũmorum Pontificum multa ſanctorum patrum teſtimonia attulit, ſic inquit. De autoritate autem ipſorum Pōtificalium decretorum nulla nobis dubitatio relinquitur, cum & ipſa vniuerſalia concilia autoritatem exinde perceperint, nec aliunde Synodicam firmitatem obtinere potuerint: hęc ille. & prædicta confirmantur, Quoniã alioqui multi ſanctorũ virorũ libri reijcerentur, propterea ꝙ ſola Romanorũ Pōtificũ autoritate nituntur, qui tamẽ paſsim ab omnibus venerãtur: vt docuit Io. de Tur. cre. in lib. ii. ſuę ſummæ. ca. cviij. Quare ſileãt illi, qui decepti ſpecie boni imprudẽter aiũt, ſacros canones nō eſſe magno huic cauſæ adiumento, cùm videamus eorum autoritatẽ, ſi nō apud impios aduerſantes, ſaltem apud ęquos iudices & prę ſertim apud cōcilia, in ſũmo honoris gradu ſẽper fuiſſe meritò cōſtitutã. Mul-

58

59

to magis enim mirari deberēt illi pariter & dole-
re, quòd nonnulli ex scriptoribus illis, qui aduer-
sus hæreticos religionem defendendam suscepe-
runt, non modò canones ipsos, qui vel in primis
sunt uenerādi, verumetiam sanctorum & doctis-
simorum interpretum documenta, & diuturnos
mores ecclesię prætermiserunt, incipiēdoq; à pri
mis ecclesię fundamentis, de hac potestate Ponti
ficis, & negotiis fidei, solis diuinarum scriptura-
rum verbis inhærentes non secus disputarunt, ac
si nudiustertius hæ solidissimæ bases catholicę re
ligionis in lucē prodiissent. Dii boni, quātū hi pa
tres alioqui eruditissimi à tramite veritatis (mea
sententia) declinarunt, putātes vno tantùm vin-
culo, tametsi validissimo, eos posse cōstringi, qui
fidei Christianę sinceritati adeò pertinaci impie-
tate reluctātur, vt vix possint omnibus etiam illis
vinculis, quę inter mortales sunt firmissima, coer
ceri. Cùm enim hęc omnia luminum pater nobis
præbeat adiumenta, his omnibus est constantissi
mè innitendum: & toto conatu defendenda est
causa veritatis, causa Dei. Nam si ea, vt explorati
60 iuris est, quæ per se singula non prosunt simul iun
cta prodesse solēt. l. ij. §. j. ff. de exc. tut. traditur ple
nè in l. admonēdi, ff. de iureiur. in c. cum dilectus,
de success. ab intest. & in c. cum causá, de probat.
Quanto magis hęc, quę apud integros iudices etiā
disiuncta & singula plenæ sufficiunt probationi,
debent

debent simul iuncta indubitatam nobis victoriã polliceri? Quantæ enim autoritatis (vt interim 61
canones omittamus) apud omnes esse debeãt illi sancti & doctissimi ecclesiasticorum scriptorum interpretes, & præsertim doctores ecclesiæ, traditũ est in c.i.de reliq.& vener.sanct. de quibus hæc habentur, ij tanquam athletæ Dei, & verã mundi lumina, suis perlucidis & salutaribus documentis ecclesiam illustrarunt, virtutibus decorarunt, & moribus informarunt: per ipsos præterea quasi ardentes lucernas super candelabrum in domo Domini positas, errorum tenebris profugatis, totius corpus ecclesiæ tanquã sidus irradiat matutinum. Hæc ibi. Huc accedit text. in c.de libellis, xx.dist. 62
vbi cautum est, quod si forte inusitatum negotiũ emerserit, quod nequeat sanctionibus iam antea editis diffiniri, dicta Hieronymi, Augustini, Isidori, & cæterorum similiter sanctorum doctorum magnanimiter esse tenenda. Proinde inter gesta concilii Hispalẽsis, cui Isidorus interfuit, hęc scripta inueniuntur, oportet nos & Diuinis libris & sanctorum patrum obedire præceptis hæc habentur in.c. In noua. 16.q.7. Hoc idem confirmatur in c.de quibus, ead.dist. Quantum etiam robo- 63
ris ac firmitatis habeant ea, quæ certam interpretationem semper à consuetudine habuerũt, satis in præcedentibus est ostensum, quibus addo Augustinum hęc protulisse, In rebus, de quibus nihil

certi ſtatuit Diuina ſcriptura, mos populi Dei, &
inſtituta maiorum pro legibus debent diligentiſ-
ſimè cuſtodiri, hæc ille ad Caſulanum. & relatum
64 eſt in c. in his rebus, xi. diſtinc. Hieronymus quo-
que Vigilantium eſſe hęreticũ probat, propterea
quòd venerandas non eſſe martyrũ reliquias con
tra eccleſię conſuetudinem affirmabat. Hinc text.
in c. multis, xvii. diſtinct. huiuſcemodi cõſuetudi
nem beatam appellare nõ dubitauit. Huc accedit
trita illa Iuriſconſultorũ ſentẽtia in l. minimè. &
65 in l. de quibus. ff. de legi. Quinimo vſque adeò le
giſlatores autoritati conſuetudinis tribuerunt, vt
quamuis irrationalis & inualida ſit, eius tamẽ vi
etiam ipſos delinquẽtes à pœna excuſari debere,
& impunè abſoluẽdos eſſe pręceperint. Ita Petr.
de Anch. in cõſil. cclxxxiii. Ro. in ſing. xix. Alex.
in conſil. viii. & in cõſil. ccxxxiii. in vi. vol. Soc. in
conſ. ccix. in i. vol. Iaſ. in l. ait prętor. §. iurari. ff. de
iureiurand. & in d. l. de quibus. & Dec. in cõſil. ix.
Quare ſi à legum conditoribus, quorum pruden-
tia vniuerſus terrarum orbis regitur, tantum auto
ritatis conſuetudini etiam inualidæ fuit tributũ:
Quanto magis huic noſtræ probatiſsimę conſue
tudini deferendum eſt? quæ tam Diuino quàm
humano iure & firmiſsimis rationum baſibus in-
nixa perdurat. Eorum autem omnium, quæ præ-
diximus, ratio eſt in promptu, cũ enim è duobus
alterum fateri neceſſe ſit, vel tot ſæculorum viros

clariſ-

clarißimos atque optimos, vel huius vnius sęculi obſcuros atque adeò etiam improbos à veritatis via declinaſſe. vtra ex his duabus veriſimilior ſit coniectura, cuiuſcunq; iudicio relinquatur. Cùm itaque pręter canones & euangelicas traditiones, ac decreta conciliorum, etiam prædicta cauſam noſtram vel maximè adiuuent, quorum vi ſi impii, vt diximus, aduerſantes cogi non poſſunt, ſaltem iuſti iudices compelluntur: Cur ea hi noſtri athletæ ſolius euangelii verbis innitentes abiecerint, ſatis intelligere non poſſum? Iure igitur iſti potius patres damnari hac in re potuiſſent ab his, qui noſtrum hoc diſputandi inſtitutũ redarguũt, ſi modo cenſores iſti, de quibus nunc agimus, puro (vt profitentur) animo catholicæ religionis deſiderant incrementa.

Sed iam ad alteros ſermo noſter conuertatur, qui etiam (ò ſceleſtum facinus) hoſtes eccleſiæ ita ſemper defendunt, cum his de rebus ſermo exoritur, vt dici nihil impudẽtius poſsit: quippe qui & contra Pontifices, & contra canones obloqui nõ erubeſçant. Quod ſi ioco faciunt, & ſermonis cau- 66
ſa, vt moris interdum eſt hominum, diſcant tãtis de rebus iocari non licere. Sin agunt ſeriò, neque tamen in cæteris conſentiant hæreticis, caueãt ne ſenſim ex hoc malo principio in impiam hęreticorum fraudem penitus delabantur. Pręterea per fraternam charitatẽ eos obſecramus vti videant,

ne

ne dum plus ſapere volunt, quàm oportet ſapere in ſpiritum ſanctum blaſphemi eſſe depræhendã tur. In id enim piaculum eiuſmodi homines inci dere didicimus in c. violatores, xxv. q. j. Quin eos etiam dignitatibus & honoribus priuari iubet ca non. in cap. nulli, ead. q. eos deniq; vt hæreticos à Christiana cõmunione vir inculpatæ vitæ Gregorius putat arcẽdos. c. nulli, xix. diſt. Extat ſuper eadem re grauis Hieronymi ſententia ad Dama ſũ in c. hæc eſt fides, xxiiij. q. j. Accedit ad hæc tex. in epiſt. liquet, C. de Sum. Trin. & in c. j. xxij. diſt.

67 Proinde ſanctiſsimi Damaſus & Leo Romani Pontifices, quorum alter ſecundum vniuerſale concilium, alter verò quartũ Chalcedonenſe apo ſtolica autoritate firmauit, omnia (inquiunt) decretalia prædeceſſorum noſtrorũ ita ab omnibus epiſcopis & generaliter à cunctis ſacerdotibus cu ſtodiri debere mandamus, vt ſi quis in illa cõmiſerit, veniam ſibi deinceps nouerit denegari. Agato Papa, qui ſextã Synodum vniuerſalem per legatos ſuos inſtituit & inſtitutã ſua autoritate firmauit, ſic ait, Omnes Apoſtolicæ ſedis ſãctiones accipiendæ ſunt tanquàm ipſius Petri voce firmatę. Nicolaus Papa 1. vniuerſalis concilij iudicio ſanxit, vt anathema eſſet quicũq; decreta Romani Pontificis contempſiſſet. Sanctus quoq; Adrianus Papa reges anathematizauit, qui ſedis Apoſtolicę decreta violare pręſumpſerint, hęc haben

tur

tur per Aymarum archiepiſcopum Remen.in d. lib.de Synodis c.iii.quas omnes ſententias nõ ſo lùm magnorũ virorũ autoritate, ſed validis etiã rationibus ſubnixas,cõſiderare diligẽter eos opor tet,& ſi catholici volunt eſſe,vt,verbo quidem & intra gręmium eccleſiæ vitã ducendo,profitẽtur, caueant ne talẽ eiuſmodi homines defendendi ſu ſcipiãt impudentiã,qui prætextu nouæ ſapientię ſinceritatem Chriſtianæ religionis corrumpunt vt cæci cæcis ducatũ præſtantes,in foueã, in quã ipſi ceciderunt, cadere omnes deſiderent.

His autem tertia huius noſtri ſermonis pars debebatur:quod quidem facere inſtituimus non cõ tendendi cauſa,ſed vt fraternè(quantum in nobis eſt)admoneantur. Non enim ingenij aut doctrinę oſtentandę cupiditas,ſed veritatis ſtudiũ, quo ſemper incenſi fuimus,ad hunc laborem nos impulit. Nec vt ipſi ſe hoſtes eſſe eccleſię Romanæ palàm fatentur, ſic nos hoſtilem planè aduerſus illos animum gerimus.Atq; vtinam, quo animo hæc à nobis ſcripta ſunt,eo ab illis legerentur.Nã ſi beneuolis & ęquis non abalienatis & perturbatis hæc mentibus accipiãtur, veritatis patrociniũ à nobis ſuſceptum eſſe viſum iri ſperamus.Velim igitur dicant qua ratione ducti ſacrorum canonũ ſanctiones contemnant. Nam cùm ad faciendã 68
fidẽ non rationes ſolę,quas & numero plurimas, & viribus firmas attulimus; ſed autoritas etiã te-

ſtium

ſtiũ multũ proſit, nõ poſſum ſatis intelligere cur
eorũ qui canones condiderunt teſtimoniũ reſpu
69 ant. Nam cùm eæ demũ perſonę magnũ teſtimo
nij põdus habeãt, quas aut morũ ſanctitas, aut im
perij potentia, aut multarũ rerũ ſcientia cõmen-
dat: quid eſt horum quod in canonũ conditori-
bus non ſit illuſtre? ſi ſcientiã requirũt, multos ex
ijs, vt eruditiſsima eorũ ſcripta teſtantur, profun
diſsimæ ſcientię viros fuiſſe nouimus. Si morum
ac vitæ ſanctitatem deſiderant, multi eorũ nõ ſo
lùm iuſti, continentes, ac modeſti, ſed fortiſsimi
etiam Chriſti milites religionis noſtrę veritatẽ,
non ſolum ſubtiliter diſptando, ſed etiã fortiter
moriendo defenderunt, & nunc martyrij ſui cõ-
ſtantia nobiles, cœleſti beatitudine perfruuntur.
Poterit ne autem vel cuiuſquam ſenſus illud ca-
pere, vel intellectus vix vnquam concipere, eos,
quos pietas ac religio quædã incõparabilis mar-
tyrio ſubiecit, ita faſtu atq; inani gloria elatos
fuiſſe, vt non modò eã, quæ ad ipſos iure nõ per-
tineret, poteſtatẽ ſibi vẽdicarint, ſed ea de re ſan-
ctiones etiam, quas nulla vnquam ætas delebit,
impudenter ediderint? Quòd ſi morum ſanctita
tem & doctrinam, quæ ſuadere ſolum poſſunt,
contemnitis, poteſtatem quia cogere poteſt ma
gis admiramini: quæ poteſt vel maior eſſe, vel au
guſtior poteſtas, quàm quę Petro & eius ſucceſſo
ribus IeſuChriſti Dei ac ſeruatoris noſtri voce dę

lata

lata eſt? quæ verò poteſt amplior eſſe iuriſdictio, 70
quàm in terris ita vel ſoluere vel ligare, vt quę hîc vel ſolueris, vel ligaueris, eadem in cœlo quoque vel ſoluta ſint, vel ligata? At hæc eſt ſummorum Pontificum, hoc eſt eorum, qui canones condiderunt, poteſtas, quos nemo ſanæ mentis unquã negauit eſſe in terris Chriſti vicarios. Eſt enim Pontifex re vera, vt Bernardus ad Eugenium ſcribens teſtatur, eſt in quã ſacerdos magnus, Epiſcoporum princeps, hæres Apoſtolorum, primatu Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, ordine Melchiſedech, dignitate Aaron, autoritate Moſes, poteſtate Petrus, vnctione Chriſtus, cui claues traditę, cui oues creditę sũt. Nã sũt & alii quidam ianitores cœli, & gregum paſtores, ſed hic tantò glorioſiùs, quanto differentius vtrunq; pręcæteris nomen hæreditauit, habent enim alii aſsignatos greges ſinguli ſingulos, ſed huic vniuerſi ſunt crediti: nec tantummodo ouium paſtor, ſed & princeps paſtorum, ipſe vnus omniũ paſtor, ſucceſſor vnius paſtoris Chriſti, ſedes vero illius, ſedes ſancta eſt, locus illius, quem conſtituit Dominus domus ſuę Dominum & omnis poſſeſsionis ſuæ principem, hæc ille. Accedit ad hæc epiſtola illa Nicolai Papæ ad Phocium Patriarchã Conſtantinopolitanum, quæ fuit in viij. Synodo recepta & approbata, in qua quidem epiſtola vt in viij. actione eiuſdem concilij cõtinetur ita ſcri

ptum est, Decretalia autem, quæ à sanctis Ponti ficibus Romanæ ecclesiæ sunt instituta, cuius autoritate atq; sanctione omnes Synodi & sancta concilia roborantur & indè stabilitatem sumũt, cur vos nõ habere vel obseruare dicitis, nisi quòd vestræ ordinationi contradicunt? & infra, & si ea non habetis de neglectu atq; incuria estis arguendi: si habetis & nõ obseruatis de temeritate estis corripiendi & increpandi, & habetur in c. si decre
71 ta, xx. dist. Hunc principem Episcoporum maximi viri ita venerati sunt, vt Hieronymus ille vnus omniũ doctissimus pariter & sanctissimus, fidem apud illum suam professus scriptum relinquere non erubuerit. Hæc est fides mea, Papa Beatissime, in qua si quid erro, cupio abs te emendari, qui Petri sedem tenes: si autem hæc nostra confessio Apostolatus tui iudicio comprobatur, quicunque me culpare voluerit, is se nõ catholicum comprobabit, &c. Ecce quàm expressè Hieronymus, eos, qui à Pontificum traditionibus deflectunt, hæreticos esse testatur, idq; ea tantum ratione ductus, quia Petri sedem tenent: Hæc ille ad Damasum, in c. hæc est fides, xxiiii. quæst. i. ac in multis aliis locis, quę breuitatis gratia relinquuntur, Pontificiam maiestatẽ vsque ad astra extulit. Papam Ambrosius fidei firmamentum appellare non dubitauit in c. fidelior, l. distinct. eiusdem sen tẽtię fuit Gregorius in c. nulli, xix. dist. Cyprianus

quoq;

quoq; autor probatissimus in hanc eandem opinionem adductus sic ait, qui cathedram Petri deserit se esse in ecclesia non confidat, vt legitur in c. qui cathedram, xciii. distin.] Quis autem Cyrillo maiorem vnquam honorem Pontificibus detulit? Qui in libro Thesaur. potestatem illorum tam excelsam, tam sublimem, tam denique venerandam esse prædicauit, vt ea in terris non modo quicquam maius reperiri, sed neque huic simile vnquam posit excogitari. Ad hanc demum sentētiā Augustinus, inter canonicas scripturas, apostolicę sedis epistolas referens, ut relatum est in. c. in canonicis. 19. dist. Ioan. Chrysostomus, Ignatius, cęteriq; celebres illis ac sancti patres vnanimiter accesserunt. concilium verò sub Stephano Papa celebratum humili professione Romanam ecclesiam Dominam suam appellat, vt legitur in c. oportebat, lxxix. distinct. Literas etiam Mariani supra citauimus ad Agapetum actione i. v. cōcilii Constantinopolitani, quæ maximum Agapeto Papæ honorem deferunt ex patrum illorum consensu. Illud præterea crimen inter cætera, ob quæ 73
Dioscorum à concilio Chalcedonensi damnatū fuisse legimus, grauissimum fuit, quòd contra sedem latrauerat Apostolicā, vt habetur in epistola eiusdem concilii ad Valentinianum & Augustum. Pari quoq; ratione fuit damnatus in cōcilio Cōstantiēsi articulus ille x. Io. Vuicleff. Decretales epistolæ sunt apocriphæ, & seducunt à fide

Christi & stulti sunt clerici, qui studẽt eis. Deniq; concilium, in quo aderat Carolus Imperator, eã dem ecclesiam honorari iubet, & licet vix ferendum ab ea sede iugum imponatur, pia tamen deuotione ferri præcipit c. in memoriam, xix. disti. Ad quod accedit B. Gregorius dicẽs, cõtra morẽ ecclesiasticum esse, si non patiẽter toleratur, etiã (quod à nobis absit) iniusta correctio, hæc ille in c. cõtra morem. c. dist. Itaq; cùm tales ac tãti viri canones condiderint, cũ tantę dignitatis sit Romana ecclesia, tantæ potestatis summus Põtifex, tãtę demum autoritatis sint ac numero plurimi, qui Pontificiam potestatẽ non modò venerati, sed etiam atque etiam admirati sunt. Vos qui canones contemnendo, simul eos omnes contemnere audetis, vobiscum diu & multum cogitate quinam tandem vos sitis, qui fuerint illi, vitam cum vita vestra, potestatem cũ potestate, doctrinam cum doctrina, pietatem cũ pietate, omnes denique illorum virtutes cum vestris cõparate: & quod in arcano pectoris conscientia dictarit

74 iudicate. Videte obsecro (vt nunc potestatem ac vitæ sanctitatem prætermittamus) quis vestrum Hieronymo doctior sit? qui præter linguarũ triũ peritiam tam multa sciuit, vt de eo verè dictum omnibus videatur, neminẽ scisse, quod ipse ignorauit. Quis Augustino in omni scientiarum genere excellentior? Quis Cypriano? Quis Chrisosto

mo

mo vel eruditior vel eloquentior?vt interim Gre
gorium,Ambroſium,Cyrillum,Ignatium,Boni-
faciū,Bernardum & alios magni nominis viros
omittam, quorum doctrina & falſarum opinio-
num offendicula ſublata ſunt,& ſana eccleſiæ do-
gmata ita illuſtrantur,vt toto terrarum orbe ſole
clarins eniteſcant:quæ niſi vera,valida, & ab ipſo
Deo profecta eſſent,nequaquā Chriſtus ipſe, qui
periclitantibus & ad ſe confugientibus deeſſe nō
ſolet perferre potuiſſet, vt tātus error, tāta fraus
in eccleſia ſua,tot anteacta ſecula fefelliſſet. Ita
enim,niſi inſanimus, & demētes penitus ſumus,
conijciendū eſt, & propè diuino illo Gamalielis 75
vtendum eſt argumēto,ea ſcilicet, quæ ſine opti
mi maximi Dei numine ſuſcipiuntur, & fiūt,bre
ui tempore deperire & diu firma & ſtabilia eſſe
non poſſe.Itaque cum hæc ab initio naſcentis ec
cleſiæ in hunc vſq;diem inuiolata permanſerint,
Dei vltionem reformidate, ne dū conamini ea
deſtruere,quæ ab antiquis patribus Dei ſpiritu tā
ſolidis fundamentis cōcorditer ſunt extructa,ipſi
in malorum profundum miſerabiliter corruatis:
cùm didicerimus,Deū ipſum præcepiſſe, ne quis
transferat terminos antiquos,quos patres noſtri
poſuerunt Prouerb.22.& alibi ĩperet,ne quis ab
ſumat terminos, quos fixerunt priores in poſſeſ-
ſione ſua.Deut.27. Quid? etiam ſi res dubia fo-
ret,quam tamen & indubitatam & certiſsimam
eſſe

esse satis superque probatum est, non ne tamen
76 tutiorem viam eligere oportet? Cui autem dubium esse potest, quin ea tutior sit sententia, qua maiorum sequimur documenta, & parentum vestigijs toto animo inhæremus, vt docuit Paulus, affirmans se à Deo errorum suorum veniam meruisse, propterea quòd parentum ac maiorum traditiones secutus esset, id quod longè faciliùs nobis non errantibus & proculdubio vera sequẽtibus continget. Quodnam enim (quæso) excusationis genus coram iusto iudice Deo afferre poterunt, qui sibi nimium sumentes, & ab antiqua viuendi norma, & ab vsitato & recto tramite declinantes in erroris foueam vltrò ceciderunt? nullum sanè poterit inueniri perfugium: nullus erit veniæ locus. Qui verò bona fide religioni à maioribus traditæ firmiter inhęrebũt, & magna animi sinceritate illorum pręcepta seruabunt, ij tametsi aberrarent (id quod non dicere modò sed suspicari est nefas) erunt tamen omni excusatione dignissimi: & eorum denique gressus in viam salutis Dei fauente clementia dirigentur. Huiusce rei testis omni exceptione maior est Paulus, cuius testimonium ad nos erudiẽdos conscriptum, paulò antè retulimus. Cęterùm, qui vera & simul etiam à senioribus tradita, qualia sunt hęc indubię nostræ fidei documenta, toto pectore amplectuntur: ij proculdubio regnum Dei per quàm fę

liciter

liciter poſsidebunt. Hi tandem illi ſunt, qui benè 77
actę vitæ pręmia referentes æternę beatitudinis
gloria perfruentur: Quare ſi tãtum ſapere vultis
quantum oportet, ſapientiſsimi viri Salomonis
conſilium accipite, qui monet ne quiſquam pru
dentię ſuæ innitatur, neve apud ſeipſum ſapiẽs
ſit, ſed quid prudentiores ſentiant ſubinde conſi-
deret, nec ab illis temere diſſentiat, qui ſedem B.
Petri cõtemnit, locum terribilem, & terram ſan-
ctam contemnere ſe meminerit, & audaciæ ſuæ
pœnas reformidet, qui Pontifici reſiſtit, diuinæ
ordinationi reſiſtere ſe intelligat, & ſubinde me-
moria repetat, quid huiuſmodi hominibus in
Deuteronomio Deus comminetur, quaſi de ſub
limi ſpecula clamitans: Qui ſuperbierit & obedi 78
re ſacerdotis imperio recuſarit, morte moriatur.
Proinde ſi quid aut rationes, aut magnorum vi-
rorum autoritates, aut preces apud vos meæ poſ-
ſunt, redite tandem in viam, ac ſanctiſsimè affir-
manti credite, ſcitoteque me non cenſoria ſeue
ritate, quam mihi non vindico, ſed fraterna (vt
antea dixi) charitate, qua vos proſequor ea mo-
nuiſſe, quæ vera, & famæ ac ſaluti veſtrę vtilia, ac
neceſſaria exiſtimaui.

Verùm vt tandem eò redeamus, vndè nos Chriſtianus amor in periclitantes ac lapſos fratres auocarat, ex ijs, quę diſputata ſunt, illud in ſumma colligimus, atque concludimus, nullum

prorſus caſum reperiri poſſe, in quo concilium plushabeat poteſtatis, quàm verus & indubitatus Pontifex: in his tamen omnibus, & nos ipſos, & ſcripta noſtra ſanctæ Romanæ eccleſiæ, à qua diſſentire nefas eſt, arbitrio ac cenſuræ ſubmittimus. Neque eccleſiaſticæ tantum poteſtati, ſed prudentium ac doctorum omnium iudicio ſubiacere voluimus, à quibus vt laudari honorificum, ita emendari fructuoſum ſemper exiſtimauimus.

FINIS.

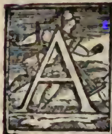
INDEX OMNIVM

materiarum ac contentorum in lib. de potestate Papæ & Concilii,

CO. IO. HIERONYMI ALBANI

Iurisconsulti & Illustriss. Do. Venet. Collateralis generalis, feliciter incipit.

A

B

C

**

L

M

N

iterum

Q

Quæstiones

S

FINIS.

Errata notabiliora sic corrigito.

Pagina 2 post numerum 3 gitur lege igitur
Pag.2,nu.3,igloria lege gloria
Pag.2,nu.6. in fine deo autem lege Ideo autem
Pag.3.nu.6.conticesset, conticescet
Pag.18.nu.55.contractam,coarctatam
Pag.23.nu.61.cum inuitantes,cum inultantes
Pag.23.Quid varo,Quid vero
Pag.29.post nu 70.potismum,potissimum
Pag 30.circa fi.succepisse,suscepisse
Pag.33.post nu.83.distum, dictum
Pag.35.supra nu.93.subiecere,subiacere
Pag.67.post nu.164.malis quoq;, a malis quoq;
Pag.102.post nu.57.sic a Deo,si a Deo
Pag.102.nu.57.congregari possent,posse
Pag.112.post.nu.81.ca,quatto,quanto
Pag.117.nu.68.vbi solitæ,selæ
Pag.128.post nu.130.loquente, loquentis
Pag.137 supra nu.150.sententiam confirmatur, sententia
Pag.155.post nu.177.existimatur, existimantur.
Pag.163.post nu.200.vt pro,& pro
Pag.165.circa fin.& tot tex.& tot tit.
Pag.168.supra nu.207.præsidisse,præsedisse
Pag.171. hac pontificiæ, hoc pontificiæ
Pag.178 Theodosius Rex alioqui Theodoricus
Pag.195.post nu.259,cum alias,cum alia
Pag.196.post nu.261.delitescere, delitescete
Pag.203.post nu.280.vt patres,& patres
Pag.231.nu.42.ordine,in ordine. Ibidem post Eleucherius,lege Eleutherius.